

Prologus auctoris

Reuerendissimi in christo patris et dñi Hugonis rē. Cardinalis in postilla super librum Sapientie.

Prologus

Egli concupiscens sapientia pserua iusticia: et deus prebebit illam tibi. Ecclj. i. d. Iusticia siqdem pparat locū sapientie: sibi qd suū est: id est sustentationē: correctionē operationē red- dendo: et deo qd suū est: id est timorem/ amorem/ et honorem: et proximo qd suū est: id est maiori obedientiam/ pari concordia/ minori disciplinā: et sic pacem habet cum omnibus. Pax autem locus est sapientie: Unde Ps. In pace factus est locus eius. Qd attendens philo tractare volens de sapientia: primo exhortatur ad amorem sapientie: dicens: Diligite iusticiam rē. Fuit autem iste philo iudeus quidam hebreorum doctissimus: lingua grēca disertissimus: qui tempore apostolorum floruit/ et impatoris Baij/ cognomento caligula: vt dicit Hiero: qui librum istū composuit: qui sapientia salomonis inscribitur: et pseudogra phus appellat: id est falso inscript: quia non a salomone sed a philone scriptus est. Dicunt tñ quidam q ipse salomon cō- posuit/ et scripsit librum istum: propter hoc q. j. ix. b. dicitur: Tu autem elegisti me regem populo tuo et iudicem filiorum et filiarū tuarū: et dixisti me edificare templū in mōte sancto tuo. Sed Aug⁹ dicit hoc errore se diu deceptum. Et Hiero⁹ expresse dicit hunc librum non esse salomonis/ sed philo- nis: nec haberi apud hebreos: nec recipi i canone sacre scrip- ture/ sed inter apocrypha computari: nō quia de veritate ei⁹ dubitetur: sed quia auctor eius non est certus. Recipitur tñ ab ecclesia: sicut Tobias et Iudith: non ad dogmatū ecclē- stasticorū assertionem/ sed ad morum instructionem. Terun- tñ nec oīno falsa est huius libri inscriptio: quia sententię eius a salomone sunt editę siue dicte: sed a philone in vnū librum coadunate. Et ideo potest dici q et salomonis est liber iste et philonis: sicut liber Prosperi sententias continet Augu- stini/ a Prospero collectas in vnū. Tñ sicut sepe dicit: Hoc dicit Aug⁹ in libro sententiarū Prosperi: ita dicitur: Hoc dicit salomon i libro Sapientie. Ideo patet auctor hui⁹ libri. Nūc videndū ē que sit libri materia: que auctoris intentio: quis finis: qd modus agendi. Materia libri ē ipsa sapientia: a qua et nomen accepit/ liber sapientie dictus: quia in eo chri- sti aduentus et christi passio: qui est sapientia patris liquidissi- me exprimitur. De aduentu quidem dicit. j. xviij. c. Dñs qe- rēt silentiū ptingeret oīa: et nō i suo cursu mediū iter pegeret: oīpotes sermo tu⁹ dñe exiliēs de celo a regalib⁹ sedib⁹ venit. De passione hō dicit. j. ij. c. Circūueniam iustum/ qm inuiri- lis est nobis rē. Intentio auctoris est nos ad amorem sapientie puocare. Finis autē est cognitio veritatis. Modus agendi talis est: paucus et facilis ē in sermōe: sed mult⁹ et pfundus i mysterioz subtilitate. Fidem enī roborat: spem erigit: chari- tatem informat. Diuidit autem liber iste in qnqz partes. Pri- mo cōmendat iusticia per quā venit ad sapientia. Secūdo partes bonoz et maloz exequit philo: assignans q bona bo- nis et que mala malis parant a deo. Tertio introducit sapie- tiam multis modis cōmendabilē. Quarto assignat beneficia que deus populo contulit israelitico. Quinto et vltimo osten- dit qditer dñs in hostes israelitici populi vindicauerit: termi- nās op⁹ suū in populi israelitici magnificatione/ dicens: In oī- bus enī magnificasti populū tuū dñe et honorasti et non de- spectisti in oī tēpe et in omni loco assistēs ei. Libri hui⁹ expo- sitionē Bellator pbyter octo voluminib⁹ comprehendit: q bu- tus libri principalis expositor fuit. Titulus huius libri ē: In- cipit liber Sapientie. In quo autem eloquio editus et expo- situs fuerit liber iste/ nō legitur/ nisi q dicit Hiero: qz grēca redolet eloquentiam. Tolens ergo philo nos ad amorem et studium sapientie inflammare/ dirigens sermonem primo ad eos qui pxiunt: quozū officiū est iudicare dicit: Diligite rē.

Explicit plogus auctoris.

Libri Sapientie Ca. I

Eiusdē reuerendissimi patris/ dñi Hugonis rē. postilla sup librum Sapientie incipit. **Expositio Ca. I**

Diligite iusticiam: non solum facite: b Qui iudicatis terram: id est qui/ bus data est vel cōmissa potestas iudican- di terrā: id est terrenos/ terrena nimis di- ligentes: non celestes/ in quib⁹ nihil dam- nationis inuenitur: et ideo non sunt iudica- di: vbi enim non delinqm⁹ pares sum⁹/ dicit Greg⁹. j. Cor. ij. d. Spiritualis homo iudicat oīa/ et ipse a nemine iudicaf. Ideo dictū est pms parētib⁹ nostris: Dñamini pscib⁹ ma- ris et volatilib⁹ celi et vniuersis aiantib⁹ q mouent sup terrā:

Greg⁹ li. 2. c. moral. ca. 11.

Incipit plog⁹ i libz sapie

Liber sapie apud he- breos nusqz est. Tñ et ipse iul⁹ grēca ma- gis eloquentia redolet. Nūc iudei philonis esse affirmāt: Qui pinde sapie noīat: qz in eo christi aduent⁹ q est sapi- entia pīs et passio ei⁹ euiden- ter exprimitur.

Explicit prologus.

Incipit liber Sapientie. Ca. I

Diligite ius- ticiā: qui iudica- tis terram. Sen-

vobis pīs pūs q iudicat⁹ trā. Qui enī nō discet iusticiā/ nō fa- ciet veritatem: Esa. xvi. b. fm aliam editionē. Item ibidē. Cū feceris iudicia tua in terra: iusticiā discēt oēs habitatores orbis. Vel sic: a Diligite iusticiā q iudicat⁹ terrā: id ē q carnē vīo subdit iudicio/ vt obediat spūi/ discrete et cū amore hoc facite: et qd iustū est iumento/ reddite. s. onus/ hga et pabulū: Ecclj. xxiij. d. Tñ apls Roma. xij. a. Rōnabile obsequiū vīm. Nemo enī vnqz carnē suā odio habuit/ s fo- uet et nutrit eā: Eph. v. f. Vel sic: a Diligite iusticiā/ so- brie q ad vos: iuste q ad primū: pte quo ad deū viuēdo. b Qui iudicat⁹ terrā. i. hoīes q i trā habitāt. Dēronymia est. Trib⁹ modis puerit iustū iudiciū. Ex igrātia. Tñ Ps. Erudim⁹ q iudicat⁹ terrā. Et Exo. xxiij. a. In iudicio pluri- moz nō acquiescas snie/ vt a pitate deules. Itē ex negligētia. De q dē dñe. xlvij. b. fm alia editionē. Daledict⁹ q facit op⁹ dei negligēti. Op⁹ dei iudiciū ē. Tñ dē Deut. j. c. Mō accipiet⁹ psonā cuiusqz: qz iudiciū dei ē. ij. Paral. xix. b. dixit iosaphat rex iude iudicib⁹ quos pstituerat sup pplm: Vide- te qd faciat: nō enī hoīs exercet⁹ iudiciū s dñi: et qd cūqz iu- dicauerit in vos reddidabit. Itē ex auaricia. Tñ Exo. xxiij. a. Ne accipias munera q excecāt prudētes: et subuertūt vba iustoz. Et Ecclj. xx. d. Exenia et dona excecāt oculos iudiciū: et qsi mur⁹ i ore auertit correctiōes eoz. Cōtra h tria diē dñs Job. viij. a. Quis sine pctō est vīm/ pīm⁹ i illā lapidē mittat. Et Deut. xvi. d. Iuste qd iustū ē exeqr. Quia hō amor iu- sticie ex studio scpturarū acqrit: Itō post monitionē d dilecti one iusticie/ hortat philo vacare scptur⁹ dicens: c Senti- te d dñio i bonitate. i. sacra scripturā p quā cognoscit dñs pie legite et pfecte intelligite. Pie legit: q cū deuotionē legit q intelligit: et q nō intelligit nō repēdit/ s studiose inqrit. Secre- ta enī dei difficile cōprehēdi pnt. Tñ apls Ro. xj. d. O altitu- do diuitiaz sapie et sciē dei/ q incōprehēbilia sūt iudicia ei⁹ et inuestigabiles vię

Gen. j. c. Idem dictū est noe et filijs eius: q figuram pzelatop ge- runt: Crescite inq et multiplicamini et re- plete terram: Terro- ac tremor vester sit su- per oīa animātia ter- re: nō sup hoīes. Est igr sensus. a Dil- gite iusticiā q iu- dicat⁹ terrā. i. iuste iudicate terrenos q ba- ber⁹ officiū iudicādi: et amore iusticie/ nō li- bidine vindicte. Vel sic: a Diligite iu- sticiā in vob primo: b Qui iudicatis terrā. i. q habet⁹ offi- cium et potestatem iu- dicandi ecclesiāz. Tñ Ps. Et nūc reges in- telligite: id est intus in- pscia legite: erudim⁹ i

Scilicet. 9. a.

Scilicet. 9. a.

A

TPs. 2.

Iustū iudiciū tribus modis peruenit

Libri

et inuestigabiles vſe ei⁹. **E**t i ſimplicitate cordis q̄
rite illū. i. i humilitate. Humilib⁹ enī ſe reuelat ſapia. An
Luci. x. d. Cōfiteor tibi p̄r dñe celi ⁊ terre q̄ abſcondiſti hęc
a ſapiētib⁹ ⁊ prudētib⁹ ⁊ reuelāſti ea p̄uſ. Et hęc ſimplicitas
ſiue humilitas i h̄ p̄ſiſtit: vt voluntati dei p̄ oīa nos ſubijcia/
mus: ⁊ qđ ſup̄ intelle/
ctū n̄m ē temere non
diſcutiam⁹. An Ecclj
iij. c. Altioza te ne q̄/
fieris. Vel ſic: a
Sentite de dño in
bonitate. i. qđ nō in
telliḡt⁹ de deo/ nec p̄
bari pōt⁹ pie credite.
Niſi enī credideritis
nō intelliget⁹. Eſa. viij

aia fidei spūscūs nisi expulsus. **a** Benignus ē enī spūs sapiētē: et ideo nō recedit ab aia: nisi expulsus. Et licet benignus sit: nō liberabit maledictū. i. maledictē detractore: v. adulatore. **b** Labijs suis. i. a pena labio rū suoz. i. quā meruit labijs suis. Vel sic p̄tina: Vere i aiaz malitūlā nō introibit

sapiētia: **a** Benignus ē enī spūs sapiētē: et v. dīc beat⁹ Bern. benignis non est pars cū malignis: quib⁹ dīcēt: Ite maledicti in ignē eternū: **Matth. xxv. d. Et. ij. Cor. vi. c. Quē socias lucis ad tenebras. Eccl. xxvj. b. Uolantia ad sibi similia p̄gregant: et p̄tinas ad**

a Benignus ē enī spūs sapiētē: et nō liberabit maledictū a labijs suis: quā renū illi⁹ tēstis ē de⁹ et cordis illi⁹ scrutator ē ver⁹ et lingue eius auditor. **Qm̄** spūscūs dñi repleuit dñm terrarū: et b qd p̄tinet oia sciētiā habet vocis. **p** Prop̄t b q loquit iniqua

re. **Al** sic: **n** Sciētā hz voc. i. sibi. i. filij: qd ē vox et sibi p̄s. q. d. Spūscūs eiusdē sciē ē cū christo. **Al** sic. **m** Hoc qd p̄tinet oia. i. hō qd habet vel p̄tinet oia in se p̄tinetiā oim: vñ et ois creatura dñi: **Barci. vlt. d. n** Sciām hz voc. i. itelligētā diuersaz linguaz: vel sacre scripturę: vel ip⁹ suis sibi p̄s. **o** Prop̄t hoc. i. qd spūscūs sciām hz vocis: **p** Qui loquit iniq⁹ corde vel ore: **q** Non pōt latere: deo q oia videt. **Prouerb. xvj. a. Dēs vñ hoim patet ocul⁹ ei⁹ ad quē nob fmo. r** Nec p̄teriet illū. i. spūscūs sc̄m: **s** Corripies iudiciū. i. correctio iudicij. q. d. et si is q loquit iniq⁹ nō corripit h iudicio dei vel hoim: tñ in futuro corripiet in districto iudicio: qz nullū malū impunitū: aut enī homo punit⁹: aut deus punit⁹: dicit Aug⁹. **Vel sic. r** Nec p̄teriet illū. i. spūscūs sc̄m: **s** Corripies iudiciū. i. magn⁹ iudex corripēs et puerēs iudiciū. **Vel sic. r** Nec p̄teriet illū. i. q loquit iniq⁹. **s** Corripies iudiciū. i. snia iudicij punit⁹: qd dicit mal⁹: Ite maledicti in ignē eternū: **Matth. xxv. d. Al** **s** Corripies iudiciū. i. p̄scia remoz dñi: q mirabilē cruciabit i fine et sine fine. **De q dñi. vlt. g** Verbis eoz nō moriet. **Et** qd loq̄t inq⁹ punit⁹ a dño. **Nec** solū qui loquit: sed etiā qui cogitat. **i** In cogitaciōib⁹ enī impij erit infrogatio. i. dñs infrogabit. i. ex amabit cogitaciōes impij et etiā iustoz. **p̄s. dñs infrogat impij et iustū. Et alibi. Cogitatio hois p̄tebit tibi. i. nō latebit te. Ro. ij. c. Testimoniū illis reddēte p̄scia ipoz et in se iudicē cogitaciōnū accusatū et defēdētū i die cū iudicabit dñs occultra hoim. Job. xxxj. b. Quid faciā cū surrexerit ad iudicandū de⁹: et cū q̄srit qd rñdebo illi: **Al** **i** In cogitaciōib⁹ ipij infrogatio erit: ipij: qz ipsimet infrogabūt seipsos dicētes: Quid p̄fuit nob supbia: aut diuitiarū factatā qd cōtulit nob: **j. v. b. v** Sermōnū aut illi⁹ auditio ad deū veniet: et ad correptionē iniquitatū illi⁹. q. d. fmoēs ipij audiet et punit dñs: qz alias punit iniquitates cordis et op̄s. **Clamorē sodomoz et gomorreoz audiuit dñs: et iusta vltiōe punit: vt legit Gen. xvj. c. Murmuratiōes qz filioz isrl iusto iudicio p̄cussit: Num. xxi. b. Et vere fmoēs illi⁹ auditio ad deū veniet: **r** Qm̄ aurē celi. i. dei celat⁹ aīas ex nī mio amore quā hz ad ipas: vt dīc Exo. xx. a. Ego sū dñs de⁹ tu⁹ fort⁹ celotes. **y** Quidit omia: sibi: cordis: oris: et op̄ris. **Zel⁹** enī aures spōs exauit ad audiēdū: et oculos ad vīdendū: si adul⁹ sponse loq̄t. **Uñ Cant. ij. c. En ip̄e stat post parietē nrm respiciēs p̄ fenestras p̄spiciēs p̄ cācellos. Jo dīc Boet⁹: Magna nob iudicia ē bene agēdi necessitas: cū oia Boet⁹ de p̄sol. agam⁹ an oculos iudicij cūcta cernēt. **3** **Et tumult⁹** murmuratiōnū: siue cordis: siue oris. **a** Nō abscondet: deo: siue sit murmur⁹ flagella dei: siue p̄cepta: siue p̄ flagella p̄lati. **De** enī murmur valde displicet deo. **Uñ dīc Aug⁹. Qui** murmurat: et inchoatū p̄dit: et se ab inobediētiā non absoluit. **Et Rab. Pernitiosē sūt detractiōes et murmuratiōes. Su-********

urriones enim et detractores deo sunt odibiles: Roma. j. d. Unde Prouerb. xij. b. Qui detrahāt alicui rei: in futurū se obligat. Eccl. v. d. Surratores odiū et inimiciā et p̄tina. **2 Legit etiā Numeri**

ria vigne gloriosa: De qua dñi **Luc. ij. c. Aīe grā plena. Cu-**

mulata plenitudo est supflūs plenitudo: Et talis ē in christo dño. De q dñi Job. j. b. Plenū grē et p̄tina. Et itez ibidem: De plenitudine ei⁹ nos oēs accepim⁹. m **Et hoc qd cō-**

tinēt oia. i. spūscūs qd gubnat et suat oia: qd attingit a fine

vñ ad finē fortit. j. vij. a. n **Sciāz hz**

voc. i. itelligētā sc̄p turarū fac hōies. Vel Sciētā hz vo-

cis. i. itelligit qd qd lo quimur: ipse enī scit omia. Et itez: Scire dñi: qz fac nō scire: sic

fill⁹ dñi nescire de fine mūdi: Matth. xxiij. c. Et Roma. vij. e. Spūs postulat p̄ nob

bis. i. fac nos postula-

re. Al sic: **n** **Sciētā hz voc. i. sibi. i. filij: qd ē vox et sibi**

p̄s. q. d. Spūscūs eiusdē sciē ē cū christo. Al sic. **m** **Hoc**

qd p̄tinet oia. i. hō qd habet vel p̄tinet oia in se p̄tinetiā

oim: vñ et ois creatura dñi: Barci. vlt. d. n **Sciām hz**

voc. i. itelligētā diuersaz linguaz: vel sacre scripturę: vel ip⁹

suis sibi p̄s. o **Prop̄t hoc. i. qd spūscūs sciām hz vo-**

cis: p **Qui loquit iniq⁹ corde vel ore: q** **Non pōt**

latere: deo q oia videt. Prouerb. xvj. a. Dēs vñ hoim pa-

tent ocul⁹ ei⁹ ad quē nob fmo. r **Nec p̄teriet illū. i. spūscūs**

sc̄m: s **Corripies iudiciū. i. correctio iudicij. q. d. et si**

is q loquit iniq⁹ nō corripit h iudicio dei vel hoim: tñ in fu-

turo corripiet in districto iudicio: qz nullū malū impunitū:

aut enī homo punit⁹: aut deus punit⁹: dicit Aug⁹. Vel sic. r

Nec p̄teriet illū. i. spūscūs sc̄m: s **Corripies iudiciū**

um. i. magn⁹ iudex corripēs et puerēs iudiciū. Vel sic. r

Nec p̄teriet illū. i. q loquit iniq⁹. s **Corripies iudiciū**

um. i. snia iudicij punit⁹: qd dicit mal⁹: Ite maledicti in ignē eternū:

Matth. xxv. d. Al **s** **Corripies iudiciū. i. p̄scia remoz**

dñi: q mirabilē cruciabit i fine et sine fine. De q dñi. vlt. g

Verbis eoz nō moriet. Et qd loq̄t inq⁹ punit⁹ a dño. Nec

solū qui loquit: sed etiā qui cogitat. i **In cogitaciōib⁹**

enī impij erit infrogatio. i. dñs infrogabit. i. ex amabit

cogitaciōes impij et etiā iustoz. p̄s. dñs infrogat impij

et iustū. Et alibi. Cogitatio hois p̄tebit tibi. i. nō latebit te.

Ro. ij. c. Testimoniū illis reddēte p̄scia ipoz et in se iudicē

cogitaciōnū accusatū et defēdētū i die cū iudicabit dñs occul-

tra hoim. Job. xxxj. b. Quid faciā cū surrexerit ad iudicandū

de⁹: et cū q̄srit qd rñdebo illi: Al **i** **In cogitaciōib⁹ ipij**

infrogatio erit: ipij: qz ipsimet infrogabūt seipsos dicē-

tes: Quid p̄fuit nob supbia: aut diuitiarū factatā qd cōtulit

nob: j. v. b. v **Sermōnū aut illi⁹ auditio ad deū veniet:**

et ad correptionē iniquitatū illi⁹. q. d. fmoēs ipij audiet

et punit dñs: qz alias punit iniquitates cordis et op̄s.

Clamorē sodomoz et gomorreoz audiuit dñs: et iusta vltiōe

punit: vt legit Gen. xvj. c. Murmuratiōes qz filioz isrl iusto

iudicio p̄cussit: Num. xxi. b. Et vere fmoēs illi⁹ auditio

ad deū veniet: r **Qm̄ aurē celi. i. dei celat⁹ aīas ex nī**

mio amore quā hz ad ipas: vt dīc Exo. xx. a. Ego sū dñs de⁹

tu⁹ fort⁹ celotes. y **Quidit omia: sibi: cordis: oris: et op̄ris.**

Zel⁹ enī aures spōs exauit ad audiēdū: et oculos ad vī-

dendū: si adul⁹ sponse loq̄t. Uñ Cant. ij. c. En ip̄e stat post

parietē nrm respiciēs p̄ fenestras p̄spiciēs p̄ cācellos. Jo dīc

Boet⁹: Magna nob iudicia ē bene agēdi necessitas: cū oia Boet⁹ de p̄sol.

agam⁹ an oculos iudicij cūcta cernēt. 3 **Et tumult⁹**

murmuratiōnū: siue cordis: siue oris. a **Nō abscondet: deo:**

siue sit murmur⁹ flagella dei: siue p̄cepta: siue p̄ flagella p̄-

lati. De enī murmur valde displicet deo. **Uñ dīc Aug⁹. Qui**

murmurat: et inchoatū p̄dit: et se ab inobediētiā non absoluit.

Et Rab. Pernitiosē sūt detractiōes et murmuratiōes. Su-

urriones enim et detractores deo sunt odibiles: Roma. j. d.

Unde Prouerb. xij. b. Qui detrahāt alicui rei: in futurū se

obligat. Eccl. v. d. Surratores odiū et inimiciā et p̄tina.

2 **Legit etiā Numeri**

C

Heb. 4. d.

p̄s. 10.

p̄s. 75.

ll. 5. p̄s. 6.

Legit etiam Numeri. xij. q. lter maria punita fuerit / qz 3 moy / sen murmurauit. Itē. xvj. c. dathan z abirō viuos absorbit terra: qz 3 moysen z aaron murmurauerūt. Itē. xxj. b. Filij isrl a serpētib⁹ pculsi sūt: qz murmurauerūt. Un dīc apls. j. Cor. x. b. Neqz murmurauerit sic qdā murmurauit z p rierūt ab exterminato / re. Cū igit ita punit⁹ murmuratio: a. **Cu** stodite ergo vos a murmu / ratiōe qz nihil pdest: et a de / tractiōe parcite lingue: qm s fmo obscur⁹ i vacuū nō ibit. c. **Q**uānt qd mētū occidit aīaz s. **N**olite celare mortē in erro / re vite vīe: neqz acqrat⁹ p dī / tiōnē i opib⁹ manuū vīarū. **Q**uā dē mortē nō fecit: nec le

22. q. 2. c. nec
artificioso: et
c. si quis ad te
confugerit: et
q. 5. c. iuramēti

Et a detractiōe p / cite lingue: qz in iu / ria z violētia sit ei / cūz sba detractiōis cogi / tet formare: Facta est enī ad laudādū deū et pxiū solādū. Un Jaco. iij. c. In lingua bñdicim⁹ deū pa trē / z i ipsa maledicim⁹ hoīes q ad silitudinē dei facti sūt: ex ipso ore pcedit bñdictio z maledictio: Mō oportet frēs mei ita fieri: nūqd fons d eodē foramiē emanat dulcē z amarā aquā: q. d. nō. Ita nō lingua q facta ē ad bñdicēdū deū / de / bet vnqz detrahēre pxiū. Et ideo bñ dicit Philo: A de / tractiōe pcite lingue / vel / parcite vobis: a detractiō / ne lingue: qz puniti ppter detractiōnē lingue. Un Jaco. iij. b. Lingua pstituit in mēbris nris q maculat totū corpus z inflāmat rotā natiuitat⁹ nre inflāmata a gehēna. Et debet p cere: **Q**uā sermo obscur⁹ i. palliat: q i supficie videt bon⁹ sed aliter intelligit: z mala intētiōe plat⁹ mordet pxi / mū. Vel / Sermo obscur⁹ i. dubi⁹ vīl equoc⁹: q sepe vtunt detractores: **Q**uā vacuū nō ibit. i. nō erit sine digna vitiōe: Qui sophistice loq⁹ odibilis ē: Eccl. xxxvj. c. Et de hmoi dī: Eccl. xxxvj. d. Qui i altū mittit lapidē sup caput ei⁹ cadet. Et Eccl. x. c. Si mordeat spēs i silētiō / nihil eo min⁹ bz q occide detrahāt. Itē. dīc q detractor vno ictu tres inf / ficit: Se pmo / z illū apd quē detrahāt: z illū de q detrahāt cū ad ei⁹ noticiā venerit. Et iō lingua detractoris vocat⁹ lingua tertia. Eccl. xxvj. b. Lingua tertia mltos cōmouit. **S**er / mo obscur⁹ etiā dī fmo ociosus. Et ipse / **Q**uā vacu / um nō ibit: qz de oī verbo ocioso qd locuti fuerit homīes reddēt d eo rōnē in die iudicij: Dathan. xij. c. Ociosū autem verbū ē / vt dīc Breg⁹: qd aut caret intētiōe pīe vtilitat⁹ / aut rōne iustē necessitat⁹. Et Blo. sup Dathan. dīc: Ociosū autē sbbū est: qd sine vtilitate loquēti⁹ aut audienti⁹ dī. Et itē sup Leuit. dīc alia Blo. Quicqd nō ē ad edificatiōnē audiētiū / verbū ē ociosū: supple si sine cā dicat. **Q**uā aut qd mēti / tur occidit aīaz / mētiē / mucrone pti / dicit Blo. Et loq⁹ Philo de mēdacio mortali. Aug⁹ enī in li. d mēdacio / distin / guit octo genera mēdaciōz: q nō oīa mortalia sūt: s qdā venia / lia: nullū tñ sine pctō ē / vt ipse dīc. Et Rab. dīc. Est mēdaciū leuioris culpe: cū qd mēti⁹ pīas bñficiū: supple z nllī nocet. Qd aut scptū ē Exo. j. d. deū bñ fecisse obstricib⁹ hebreo / rū: et raab meretrici: Josue. vj. d. nō iō factū ē q mētiē sūt: sed qz misericordē fuerūt: nec remunerata ē fallacia / sed benī uolētia. Sic enī absurdū nō ēēt si de⁹ alio tpe cōmissa mala ppter posteriora bona veller ignoscere: ita pueniēs ē q de⁹ vñū idēqz factū ppter bonū / malū pdonet / et ipm bonū remuneret. Et h videt velle Rab. q eadē actiō sit bona z mala. Sz dīc / m⁹ q vñū factū dīc totalē illā actionē / q benignitate motē sūt ad pcedū puulis / et q mētiē sūt pharaoni timore mortē. Un exponēdū est: vñū idēqz factū. i. vñū eiūsdēqz hoīs factum. **N**olite celare mortē zc. Sup enumerauit philo q sūt hoī nortia. i. murmuratiōes / detractiōes z mēdaciū: nūc autē alijs sbbis eadē replicat / vt dīc Blo. Verūtū vt patet in serie līe: sup egit de pctō cogitatiōis z locutiōis: nūc vero agit de pctō opib⁹. Qd enī pctm docet fugere. Un dīc: **N**olite celare mortē. i. nolite diligere cāz mortē. i. pctm. **S**z in errore vite vīe. i. ne erret⁹ a vita vīa / q est de⁹. Proverb. xij. c. Errāt q opant malū. Itē Proverb. xxj. b. Peruersa

vīa vīri aliena ē a deo. Sed / **N**ec acqrat⁹ p ditionē. i. gñā dānationē: **I**n opib⁹ manuū vīarū. q. d. nō fa / ciat⁹ pctā vñ ē p dītiō. Ro. vj. d. Stipendia pcti mors. Eccl. xx. d. Porior ē fur qz assiduitas vīri mēdaci: p ditionē ambo hēreditabūt. Et bñ dīc: **I**n opib⁹ manuū vīarū. q. d. ex

ta⁹ in p ditionē viuoz. Crea / uit enī vt eēt oīa: et sanabi / les fecit natiōes orb terraz. **N**ō est in illis mēdicamētū extimij: nec inferoz regnū in terra. Iusticia ppetua est z imortal: iniusticia aut mor / tis ē acqstio Impij aut mā / nib⁹ z vobis accersierit illā: et

ibi: **Q**uā dē mortē nō fecit. Cōtra Eccl. xj. b. Bona z mala / vita z mors / paup⁹ z honestas a deo sūt. Sol. Mors qnqz dī puatio vite: sic mors a nllō ē. Qnqz dī mors sepatio aīe a corpe vīl āgustia sepatiōis: sic ē pena z a deo: sic accipit Eccl. xj. Qnqz dī mors cā mortis. i. pcti: sic accipit h. Un sensus ē. **Q**uā dē mortē nō fecit. i. causam mortis. i. pctm. **N**ec letat⁹ in p ditionē viuoz. i. dānationē hoīm: q vi / tunt vita naturē saltem. Un Eccl. xxxij. c. Viuo ego dicit dñs de⁹: nolo mortē pctōis / s vt reuertat⁹ impi⁹ a via sua et viuat. Itē ptelet dñs pctōib⁹ vitā vt peniteat. Eccl. xxx. d. Propterea expectat dñs vt misereat⁹ vīi: qz de⁹ iudicij dñs. Cōtra. Letabit⁹ iust⁹ cū viderit vidictā zc. iust⁹ aut n letat⁹ aliq nisi de q de⁹ letat. Sol. Letat⁹ iust⁹ / letat⁹ z de⁹ de pena maloz / i qntū effect⁹ ē iusticiē: n i qntū ē a se. Un signat⁹ dīc Ps. Letabit⁹ iust⁹ cū viderit vidictā: n dīc / cū viderit pgnā. Vere de⁹ nō fecit mortē. **C**reavit enī de⁹ vt eēt oīa: si vt perirēt. Un Creavit de⁹ vt eēt oīa. i. hoīes ppter quē oīa fecit: z q cōicat cū oib⁹. **Q**uā dē mortē nō fecit. i. verū ē pti / pareti / i pnti ēē gē: z postea ēē glie: s vtrūqz ē amittit hō p pctm. **E**t sanabiles. i. sanos sine morbo corpali vīl spū / ali: **F**ecit vīl ēē voluit: alia līa: p. **N**atiōes orb fray: vel generatiōes orb terrarū. i. pmos parētes / ex qb⁹ nascituri erāt qdāt futuri erāt i orbe frarū. Vel sic: **S**anabiles fecit natiōes orb fray. i. oēs hoīes q sūt i orbe fray / aptos fecit ad recupādū sanitatē amissā: qles nō fecit angelos q pecca uerūt. Vel / **S**anabiles / nō egrotantes: h ē oēs hoīes fecit ad ptiopādū sanitatē vite gñe / nō ad ptiopandū egritudine culpe. Et q de⁹ sanabiles fecerit natiōes / pbat. **Q**uā dē mortē nō fecit. i. i natura eoz: **M**edicamētū extimij. i. pctm qd exterminat vitā gē: qd dī medicamētū panti phazim: qz mīme medef. Un iō dī pctm medicamētū: qz medicamēto i / diger: vīl qz ppositū i medicamētū pms parētib⁹: cū dīctū ē eis: Neqz morte moriem⁹: scit enī de⁹: qz i qdūqz die come derit⁹ ex eo / apient oculi vīi: z erit sic dī: Bñ. iij. a. Sz hoc medicamētū fuit eis medicamētū extimij: qz ppter illud exter miati sūt a padiso: vīl a gñā qd mal⁹ ē. Vel sic: **Q**uā dē mortē nō fecit. i. i natura illoz: **M**edicamētū extimij. i. gñā q est medicamētū pcti extimiant. **N**ec inferoz regnū i terra. i. pctm / p qd i nob regnāt inferi. i. demones: i natura hoīs de terra facti. q. d. Philo: In natura hoīs nō est gñā: nec pctm: s gñā a deo ē / pctm a libero arbitrio. Un Rab. de us ē auctor bonoz / nō maloz: z iō iust⁹ iudex: nō enī necitate peccam⁹ s pueria volūtatē: qz ex liberi arbitrij qūitate pcedit. **N**ihil enī hoī nocuisset diabol⁹ nisi hō acqeuisset. **I**usti cia ppetua ē z imortal. i. ppetuoz z imortales facit ptiel sui: z a morte ppetua libat. **I**niusticia aut mortē ac qstio. i. morte punit gñā. Prover. xj. a. Iusticia simpliciā diriget viā ei⁹: z i ipierate sua corruet ipi⁹. Ro. vj. d. Stipe dia pcti mors: gñā aut dei vita gñā. Dico q iusticia ē acqstio mortē. i. p iusticia hoīs acqstū mortē: q facti erāt imor / tales. i. potētes n mori. Sz vñ fuit iusticia: nūqd a deo: Mō. **I**mpij aut. i. pmi parētes deo iobediētes. **A**damib⁹ et verbis accersierit illā

B

Ps. 57.

et obis accersierit illā iusticiā: vel illā mortē: qz ibi fuit pri-
mo colloquū in hoīes et diabolu: et p^o extēfio manuū ad po-
mū veritū. a. Et estimātes illā iusticiā: b. Amicā
i. nō punitā. Vel amicā. i. vtilē: sic diabolus pmittebat.
c. Defluerūt i mortē etnā: vel i necessitatē moriēdi: vel

in culpā: postea i pe-
nā tpālē: tādē in penā
etnā. Primo fuit hō
i culpā: secūdo effluit
in penā tpālē: tertio p^o
effluit in gehēnā. Un
apls Heb. ij. a. Opor
tet obseruare nos ea
q̄ audiūm^{us} ne forte p^o
effluam^{us}. d. Et spō
sioes posuerūt ad il-
lā mortē ne sepēt ab
ea. i. insepabilis se et to-
tā posteritatē suā obli-
gauerūt morti. Un dic
Esa. xlvij. d. Percus-
sum^{us} sed^{us} cū morte et cū
inferno fecim^{us} pactū.
Qui aut^{em} p^oct^{us} obfēs ē
caro et fomes testis.

Et Bal. v. c. Caro percipit aduers^{us} spiritū: volēs cōplere
spōsionē adā. Al. d. Spōsionē posuerūt pmi parētes:
e. Ad illā. i. ad iusticiā. f. fomitē: vel pmos mor^{is} q̄ mouent
ad iusticiā. f. Qm̄ morte digni sūt q̄ de mortalib^{us} na-
scunt^{ur}. Vel digni sūt morte eterna: g. Qui sūt ex pte
illi iusticie. i. q̄ faciūt et fouēt iusticiā. Expō. La. II

Trerūt enī impij cō-
gitantes apud se nō
recte: Exigū et cū te-
dio ē tps vitē nrē: et nō est re-
frigeriū in fine hoīs: et nō est
q̄ agnit^{us} sit reuersus ab infer^o.
n. Quia ex nihilo nati sum^{us}: et
pōst h^{oc} erim^{us} tanq̄ nō fueri-
mus. Qm̄ sum^{us} et flar^{us} est in
narib^{us} nrīs: et fmo scitille ad

tati sūt. r. Et fmo scitille ē i narib^{us} nrīs. i. in corpe nro:
ps. p. toto. s. Ad cōmouedū cor nr̄. q. d. aia q̄ vegetat
corp^{us} et fac sumū extē ē q̄ scitilla fragil^{is} et cito deficiēs: quā dī
cūt tm̄ eē ad timorē: sic dī i itinēario petri: Sol^{us} i orbe deos
fecit timorē. Et qz dī illa loq̄ pnt^{ur} s^{ed} nō itelligere: iō dīxerūt: n̄ scim^{us}
illa: s^{ed} sermo scitille: ac si dicerēt: fmo tm̄ ē q̄cqd de aia fant^{us}.
Et vere pater: q̄ aia p^o mortē nihil aliū ē q̄ fmo. t. Quia
extit^{us} cinis erit corp^{us} nr̄m: qd p^ous erat viuū: anteq̄
scintilla. i. aia defecisset. q. d. sic scintilla lignū aliq̄d isfamat et
cū lignū in cinerē vertit et resoluūt scintilla simul defic^{it}: nec vl-
tra cinis ille accēdit a scintilla: sic cū corpus nr̄m incinerat^{ur} in
morte: deficiat anima: nec vltērius ab ea viuificatur. v. Et
spiritus: id est anima: r. Diffundetur tanq̄ mollis
aer. i. facile in timū resoluēt vt aer. y. Et transiet vita
nostra: tota id est corpus et anima. 3. Tanq̄ vestigiū
nubis: nō dicit^{ur} tanq̄ nubes: cuius vestigiū remanet post
transitū eius: sed quasi vestigiū nubis: cuius nullū vestigiū
remanet aliqd. Ita ipsi sentiebāt dī aia. a. Et sic nebula dis-
soluet^{ur} q̄ fugata ē a radijs sol^{is} et a calore illi^{us} aggra-
uata. i. sic nebula calore sol^{is} deorsū cadit i terrā et oīno amibi-
lat^{ur}: sic spūs hoīs penit^{us} perit. Et videt^{ur} Job. vij. b. psonare
ist^{us}. Sic inq̄t plūm^{us} nubes et p^otrāsīt: sic q̄ descēdit ad inferos
nō ascendet nec reuertet^{ur} vltra in domū suā: nec cognoscer^{et} eū
ampli^{us} loc^{us} ei^{us}. S. Job loquit^{ur} dī reditu ad statū vitē p^osent^{is}:
ad quē sine dubio nō reuertent^{ur} aīe post mortē: nisi forte aliq̄d
p^o miraculū. S. miracula nō faciūt legē. Similit^{er} loquit^{ur} p^o.
vbi dīc^{it}: Remitte mihi vt refrigerer^{er} p^oscq̄ abea^{us} ab hac vita: et
āpl^{us} nō ero i b^{is} statu. b. Et nomē nr̄m obliuionē acci-
piet p^o tps. i. cito. Callide accēdit ad p^opositū suū. Sup enī
ōndert^{ur} q̄ timore p^one vel amore p^omi nō est abstīnēdum a
voluptatib^{us}: qz aīa nihil ē post mortē: et iō nec bonū nec ma-
lū habet q̄cqd fecerit h^{oc}: Dodo osidere volunt q̄ nec etiā i-
more infamē cessandū est a voluptate: qz cito perit memo-
ria nr̄a ab hoīb^{us} post mortem. Et h^{oc} ē. b. Et nomē nr̄m
obliuionē accipiet p^o tps: et nemo memoriaz hēbit
operū nro^{rum}: q̄liacūq̄ fuerit. c. Ambre enī trāsīt^{ur} est
tps nr̄m. i. sic vmbra cito trāsīt: ita tps nr̄m. d. Et non
ē reuersio finis nr̄i. i. post finē hui^{us} vitē nemo reuertit^{ur} ad
vitā. Et reuera nō ē reuersio: e. Qm̄ cōsignata ē reuer-
sio. i. impedita per sepulchrū p^osignationē: in quo p^osignat^{ur} q̄c-
qd p^o mortē remanet dī hoīe fmo eōs. Ac si apte dicerēt illud
p^o. Sepulchra eorū dom^{us} illorū i etnā. Et iō. f. Nemo
revertit^{ur} post mortē. Vel vita hoīs cuiusq̄ p^osignata ē. i. sub
certo terminio signata quātū duret et nō p^ol. i. vsq̄ ad mortē.
g. Venite g^o: q̄si ex q̄ nullū bonū vl^{us} malū est hoī post mor-
tē: et tps hoīs breue ē. Venite g^o: cito dīc^{it} philo in p^osona eo-
rū se aduicē inuitariū. b. Et fruamur hoīs q̄ sūt. i. bo-
i. nō tpāl^{is} q̄ vera

nyfi^{us}. Et vere erim^{us} nihil: q. Qm̄ sum^{us} et flar^{us} ē i nari-
b^{us} nrīs. q. d. nō ē mirū si i nihilū sum^{us} redigēdi: qz vita nr̄a
nō ē nisi parū sumi et vērū: sic dīc^{it} Jaco. iij. d. Quē ē vita nr̄a:
vapor ad modicū parēs et deiceps extēmiabit^{ur}. Et Job. vij. b.
Demēto qz vent^{us} ē vita mea: et nō reuertet^{ur} ocul^{us} me^{us} vt vi-
deat bona. Ergo isti
verū dicunt: Un pōt
eē: s^{ed} nō vere: qz nec in
tēdūt dicere illud: nec
itelligūt. Ip̄i enī intrē-
dūt dicere: q̄ aia nr̄a
nihil aliud est q̄ illud
qd dī aere respiram^{us} et
expiram^{us}: qd deficiat
cū corpe: Jacob^{us} ve-
ro et Job loquit^{ur} de
vita corpāl^{is}: q̄ cito de-
ficiat: vt dīc^{it} p^o. Dīc^{it}
mei sic vmbra declina-
uerūt. Et alibi. Dese-
cerūt sicut fum^{us} dies
mei. Et Eccl^{us}. xlvij. a.
Numer^{us} dierū hoīm
vt multū cētū āni: q̄si
guttē aq̄ maris depu-
tati sūt. r. Et fmo scitille ē i narib^{us} nrīs. i. in corpe nro:
ps. p. toto. s. Ad cōmouedū cor nr̄. q. d. aia q̄ vegetat
corp^{us} et fac sumū extē ē q̄ scitilla fragil^{is} et cito deficiēs: quā dī
cūt tm̄ eē ad timorē: sic dī i itinēario petri: Sol^{us} i orbe deos
fecit timorē. Et qz dī illa loq̄ pnt^{ur} s^{ed} nō itelligere: iō dīxerūt: n̄ scim^{us}
illa: s^{ed} sermo scitille: ac si dicerēt: fmo tm̄ ē q̄cqd de aia fant^{us}.
Et vere pater: q̄ aia p^o mortē nihil aliū ē q̄ fmo. t. Quia
extit^{us} cinis erit corp^{us} nr̄m: qd p^ous erat viuū: anteq̄
scintilla. i. aia defecisset. q. d. sic scintilla lignū aliq̄d isfamat et
cū lignū in cinerē vertit et resoluūt scintilla simul defic^{it}: nec vl-
tra cinis ille accēdit a scintilla: sic cū corpus nr̄m incinerat^{ur} in
morte: deficiat anima: nec vltērius ab ea viuificatur. v. Et
spiritus: id est anima: r. Diffundetur tanq̄ mollis
aer. i. facile in timū resoluēt vt aer. y. Et transiet vita
nostra: tota id est corpus et anima. 3. Tanq̄ vestigiū
nubis: nō dicit^{ur} tanq̄ nubes: cuius vestigiū remanet post
transitū eius: sed quasi vestigiū nubis: cuius nullū vestigiū
remanet aliqd. Ita ipsi sentiebāt dī aia. a. Et sic nebula dis-
soluet^{ur} q̄ fugata ē a radijs sol^{is} et a calore illi^{us} aggra-
uata. i. sic nebula calore sol^{is} deorsū cadit i terrā et oīno amibi-
lat^{ur}: sic spūs hoīs penit^{us} perit. Et videt^{ur} Job. vij. b. psonare
ist^{us}. Sic inq̄t plūm^{us} nubes et p^otrāsīt: sic q̄ descēdit ad inferos
nō ascendet nec reuertet^{ur} vltra in domū suā: nec cognoscer^{et} eū
ampli^{us} loc^{us} ei^{us}. S. Job loquit^{ur} dī reditu ad statū vitē p^osent^{is}:
ad quē sine dubio nō reuertent^{ur} aīe post mortē: nisi forte aliq̄d
p^o miraculū. S. miracula nō faciūt legē. Similit^{er} loquit^{ur} p^o.
vbi dīc^{it}: Remitte mihi vt refrigerer^{er} p^oscq̄ abea^{us} ab hac vita: et
āpl^{us} nō ero i b^{is} statu. b. Et nomē nr̄m obliuionē acci-
piet p^o tps. i. cito. Callide accēdit ad p^opositū suū. Sup enī
ōndert^{ur} q̄ timore p^one vel amore p^omi nō est abstīnēdum a
voluptatib^{us}: qz aīa nihil ē post mortē: et iō nec bonū nec ma-
lū habet q̄cqd fecerit h^{oc}: Dodo osidere volunt q̄ nec etiā i-
more infamē cessandū est a voluptate: qz cito perit memo-
ria nr̄a ab hoīb^{us} post mortem. Et h^{oc} ē. b. Et nomē nr̄m
obliuionē accipiet p^o tps: et nemo memoriaz hēbit
operū nro^{rum}: q̄liacūq̄ fuerit. c. Ambre enī trāsīt^{ur} est
tps nr̄m. i. sic vmbra cito trāsīt: ita tps nr̄m. d. Et non
ē reuersio finis nr̄i. i. post finē hui^{us} vitē nemo reuertit^{ur} ad
vitā. Et reuera nō ē reuersio: e. Qm̄ cōsignata ē reuer-
sio. i. impedita per sepulchrū p^osignationē: in quo p^osignat^{ur} q̄c-
qd p^o mortē remanet dī hoīe fmo eōs. Ac si apte dicerēt illud
p^o. Sepulchra eorū dom^{us} illorū i etnā. Et iō. f. Nemo
revertit^{ur} post mortē. Vel vita hoīs cuiusq̄ p^osignata ē. i. sub
certo terminio signata quātū duret et nō p^ol. i. vsq̄ ad mortē.
g. Venite g^o: q̄si ex q̄ nullū bonū vl^{us} malū est hoī post mor-
tē: et tps hoīs breue ē. Venite g^o: cito dīc^{it} philo in p^osona eo-
rū se aduicē inuitariū. b. Et fruamur hoīs q̄ sūt. i. bo-
i. nō tpāl^{is} q̄ vera

p^o. 101.

B

Depe. dīc. 3. c.
intantū

Al. tēnū

p^o. 38.p^o. 48.

nis tpalib⁹: q̄ ña nō sūt: s̄ ipsi si credūt alia bona eē: et iō dicūt:
fruemur ibi finē suę dilectiōis ponētes. a **E**t vtamur
creatura. i. bonis tpalib⁹ ad h̄ tñ creat̄. b **T**anq̄ iu/
uētute celerit̄. i. tanq̄ iuuenes: q̄ i talib⁹ matie delectant̄.
S̄ alicia enī vel neqtia nō sinit eē senē. Et/ b **T**anq̄ in
iuuētute. i. sic iuue/

Efa. 56. d. **t**us exigit: c. **T**ele/
 rif: qz tps breue ē: et
 nos vñ illa trāseam⁹.
 Efa. xxij. d. **C**omeda
 mus ⁊ bibamus: cras
 enī moriemur. i. cito.
 d. **V**ino p̄cioso. i.
 vino bono / magno p̄/
 cio cōparato. e. **E**t

24. Inſtrū vnguēt. i. electua/
rijs ad meli⁹ bibēdū.
Vel Unguētis ad
corp⁹ vngēdū pp⁹ ca/
lozē fm cōſuetudinē

palatinor. **I** Nos impleam⁹. i. abudant⁹ sumam⁹: vt vini i
teri⁹ calozē faciat ad luxuriā: ⁊ tinguēt⁹ exteri⁹ calozē extenuet
ad refrigeriū. **E**t nō p̄treat nos flos t̄pis. i. iuuē⁹
in q̄ floret hō. Vel flozē t̄pis dicūt cōmunē voluptatē cuius/
libet t̄pis. Verbi gr̄a. In hyeme focos ⁊ ignes: i. vere flozēs:
in estate prata virētia: in autūno fructuū varietates. Vel ad
fr̄as de ipsis florib⁹ colligēdis i suo tpe intelligit⁹: sub b̄ sensu:
Et nō p̄treat nos flos t̄pis apti āni. i. colligam⁹ ipsū
i tpe suo ad delectādū. Iā abēt enī violē t̄ps suū/ habēt ⁊ lilia/
habēt ⁊ rose: ⁊ d̄ alijs silis. Et hāc expositionē videt⁹ innuere
fr̄a q̄ sequit⁹. **C**oronem⁹ nos rosis anteq̄ marce/
scāt: vt rubor earū splēdore faciei p̄ferat: ⁊ odor olfactū de/
mulceat: ⁊ fetore alienū expellat. **N**ullū pratū sit qd̄
nō p̄trāseat luxuria n̄ra. i. p̄ qd̄ nō trāseat luxuria n̄ra. q.
d. null⁹ loc⁹ amen⁹ sit vbi nō luxuriem⁹: ipsa enī locoꝝ diuer/
sitas amgnitate iuuat ⁊ voluptatē augmētāt. **N**emo
vestrū erots sit luxurie n̄re. i. luxuria n̄ra cōis sit oib⁹:
nemo erudat⁹ in d̄ libtas peccati n̄rā: q̄ nō nihil facit ad au-

nemo extulit in quibus peccati erat. q. no. m. i. ac. ad. ad.
gmeru voluptat. **U**biq. redinqm signa leticie no
stre. s. coronas rosas pra calcata et vineas dissipatas. ostia
fracta/arbores deramatas/et hmoi. in **Q**m hec est ps
nra/et hec e sozs. q. d. no pl' habebim' d hac vita. Ecce il
li monet ad voluptates et delicias/sacerdotes baal/pdicatores
diaboli. E contrario dñs et pdicatores ei' monet ad luctu et ad
pniam. Barth. iij. a. Agite pniam. Esa. xxij. d. Vocabit do
min' de' exercitu in die illa ad fletu et ad plactu et ad caluiti
um et ad cingulu sacci: qd valde asper e et pcupiscetia carnis.
Ite Tobie. ij. c. Muc g die dñs: puerimini ad me i toto cor:
de vñ i ieiunio et fletu et plactu. Proverb. xxiij. c. Moli esse i
uiujs potator: nec i comestatioib' eoz q carnes pferunt ad
vescedu: qz vacates potib' et dñtes symbola psumet. Ecce.
vij. a. Delu e ire ad domu luctus qz ad domu iuiu. Esa.
xxij. b. Cessauit gaudiu tympanoz: qeuit sonit' letatuz: pti
cuit dulcedo cithare cu cantis: n bibet vinu/amara erit potio
bibetib' illa. Amos. vi. a. Ue q opulenti estis in sion. Et. j. b.
Ue q dormitis i lectis eburneis et lasciuitis i stratis vñs: q come
ditis agnu d grege et vitulu d medio armeti: q canitis ad voce
psalterij: bibetes i phialis vinu/et optio vngueto deliburi: ei
nihil patiebant sup cotritione ioseph. Sequit: n **O**pp/
mam' paupē iustu. Vox e pditor/sic et pus: Et pñet ge
neralit ad eos q deū pñetetes/ nlli serui vel etati parciūt: s i
iuste oēs opprimūt. Specialit aut pñet ad hyreticos: q pau
perē vñm eccleie modis oib' psequeūt. Et vidua etiā. i. eccleia:

Ps. 137. De q dñ in Ps. Viduā ei⁹ bñdicēs bñdicā: paupes ei⁹ satu-
rabo panibus. Veteranos. i. pphas et aplos repñdēt: Nec
ipī epo. i. christo parcūt: s̄ blasphemāt ⁊ arguūt: nō diuine le-
gis decreta s̄ sui erroris deuia sectātes. Dicūt q̄ facto ipso vel
aio: nō Opprimā⁹ paupē/spū: vel ad sfras iustū nulli in-
iuriātē/de seipso iusticiā faciēt: o Et n̄ parcām⁹ viduē:
ad sfras: cui pcedū eēt coispo q̄ vidua ē. Vel Viduē. i. eccle-
siā: q̄ spōsi sui caret p̄sentia corpali. De q̄ dicit Job. xxiij. a.

[illegible]

hęc ē sors. Oppmām^o pau-
perē iustū: ēt nī pcam^o vidue
nec veterano nec reuerē-
mur canos multi tēpis. Sit
autē fortitudo nīra lex iusti-
cie. Qd^o enī infirmū est iūti-
le iuenit. Circūueniam^o g^o iu-
stū: qm̄ inūtil^o ē nob: ēt d^o nī ē
opib^o nris: ēt ipropat nobis
pctā legl: z diffamiat in nos

tur isti. s. paupes & pu

pillos et viduas et senes. **Un** Esa. i. c. Subuenite oppisso/iudicare pupillo: defendite viduam. Et Eccl. xxxv. c. Non despicias pueros pupilli: nec viduam si effundat loquelam gemitus. Non elenchymus vidue ad maxillam descendunt: et exclamatio eius super deducentem eas est. **A** maxilla enim ascendunt versus: ad celum: et dominus exauditor: non delectabitur in illis. Sic non reueremur quod **S**it autem fortitudo nostra lex iusticie. q. d. fortitudo pro lege iusticie habeamus. Alia ista habet: **S**it fortitudo nostra lex iusticie. i. quicquid possumus quasi licite faciamus / licet iniustus sit. **Q**uod enim infirmum est inutile inuenitur. Nec clausula in quibusdam codicibus est interlinearis: in quibusdam textus: quod magis placet. Et est sensus: **N**on fortitudo nostra sit lex iusticie: quia quod infirmum est: ut pauper / pupillus / vidua / noster: **I**nutile inuenitur / quo ad nos: et ideo opprimamus eos. Non ita Job. xxxi. c. Si leuaui manum meam super pupillum etiam cum videret me in porta superiorum: humerus meus a iumentura sua cadet. **C**ircumueniamus ergo iustum. Et hoc maior generalis: ut scilicet vel specialiter iudeorum contra christum dicitur.

centiū: Circūueniam⁹ instū. i. christū: qui peccatū non fecit
nec inuēt⁹ ē dol⁹ in ore ei⁹: Esa. liij. b. Job. xj. f. hoc impletū
Collegerūt pontifices ⁊ pharisēi consiliū aduersus iesū. ⁊
Mat. xxij. b. Abeūtes pharisēi ꝑsilū interūt vt caperēt iesū
in sermone. Circūueniam⁹ inq⁹ ⁊ **Q**uā inuēt⁹ ē nob⁹
Et qd mirū: ꝑpi cū sibi iurilē fecerūt: sicut ifirm⁹ inobediē
medico/ reddit sibi medicinā inuutilē: quātū autē ad se perti
erat: sicut pater Job. viij. b. Ego sum lux mūditi: qd sequi m⁹
nō ambulat in tenebris: sed habebit lumē vię. Et Bar. x.
dixit petr⁹: Vos scitū quō vnit⁹ eū de⁹ spūscō ⁊ trūte: qd
trāsīt bñficiēdo ⁊ sanādo omēs oppōssos a diabolo. **¶**
cōtrari⁹ ē opib⁹ nris. Verū est h⁹ simplicit⁹. Nā opa ei⁹
simplicit⁹ erāt bona: eorū nō opa mala: Sic d⁹: Esa. lv. c. M⁹
sūt cogitatōes meę cogitatōes vř: neq⁹ vię meę/ vię vř:
cit dñs: qz sicut exaltant⁹ cęli a terra: sic exaltatę sūt vię m⁹
a vřs vřs: ⁊ cogitatōes meę a cogitationib⁹ vřs. **¶**
improbat nob⁹. i. trāsgressozib⁹: a **¶** Octā legis. i. ꝑ
phibita i lege. Vñ Job. viij. c. Mōne moyses dedit vob⁹ lē
gē ⁊ nemo ex vob⁹ facit legē: qd me ġritil inficere: Et Mat.
xx. a. Arritū fecistis mādarū dei m⁹ traditionē vřam: h⁹ v⁹

crige: bñ. pphauit de vob ppha dices: Dpls h labijs me b
nozat: cor aut eoz longe e a me: Esa. xxix. d. fm Septuag
ta. Et best qd seqt h: **b** Et diffamat i nob pcrā dī
pline nre. i. traditiōis nre siue pstruōis. Cōstituerāt e
de pfilio sacerdotū: vt oīa sua deuouerēt deo: et postea qd
rētes eoz idigētes q̄rerēt aliqd ab eis: rñderēt: Dñs qñ
q̄ ex me ē tibi pderit. Et hoc impropauit eis dñs Dñs
xv. a. et Dñs. vii. b. dices: Hñ irritū fecistī pceptū dei
pter traditiōes vīas: vt traditiōē vīam seruatis: Dñs
enī dixit: Honorā pīem tuā et mīrem tuā: Exo. xx. b. Et q
maledixerit pī vī mīri: morte moriā: Leuit. xx. b. Vos a
dicistī: Si dixerit hō pī vī mīri corbā: qd ē donū qdōq̄
me est: tibi pderit: et vltra nō dimittis: enī qd q̄ facere pī
mīri: et dñs dīcēs verb

vel matri rescindentes verbū dei ppter traditionem vestram.
Promittit se scientiā dei habere. i. dicit se deū sci-
 re. Job. vii. d. A meipso non veni: sed est verus qui misit me
 quē vos nescitis: ego autē scio eum: quia ab ipso sum. Vel
 promittit se scientiā dei habere. i. dicit se oia scire si
 cur deus. **E**t fili

um dei se noiat: et
 cognū ei. Job. v. c.
 Propterea magis q/
 rebant eum interfe-
 re iudgi: quia nō solū
 soluebat sabbatū: sed
 etiam patrē suū dice-
 bat deum: equalem se
 faciens deo. **C**u-

ctus est nobis in
 traductionē cogi-
 tationū nostrarū:
 id ē nras cogitationes
 traducit in lucem: et re-
 uelat alijs. Barth. ix.

Et vidisset ies^{us} co-
 gitatiōes eorū: dixit:
 Et quid cogitat: ma-
 la in cordib^{us} vestris?

Traducere ergo acci-
 pitur h^{oc} p^{er} manifesta-
 re. Similit^{er} accipitur
 Barth. i. c. Joseph

vir ei^{us} cū esset vir iust^{us} et nollet eā traducere: id ē manifestare/
 voluit eā occulte dimittere. **B**rauis est nobis etiā ad

videndū: ex inuidia. De q^{uo} dicit poeta: Multq^{ue} recta acies:
 luēt rubigine dētes: Pectora felle virēt: lingua ē suffusa ve-
 neno. **E**t in dissilis ē alijs vita illi^{us}: Mā sine libidine

nat^{us} est: et sine pctō puerat^{us}: qd in nullo alio potuit inueniri.
In veritate sūt vie ei^{us}. i. opa ei^{us} vera sūt: nō vana aut
 falsa: sic hypocritarū. Et qd mirū: Ipse ē via et vitas. Job.

xliij. a. Ego sū via: veritas et vita. **E**t anq^{ue} nugaces:
 id est inania faciētes et docētes: **E**t sumati sumus ab

illo: quia cognoscebat illos int^{er} et extra. **E**t abstinet
 se a vijs nostris. i. a traditiōib^{us} et opib^{us} nris. **E**t anq^{ue}

ab imūdijs: quia in veritate imūda erant. **E**t p^{re}-
 fert nouissima iustozū: id ē ea q^{ue} iusti post mortē sūt ha-

bituri: p^{re}fert voluptatib^{us} nris: Vel nouissimos iustos p^{re}fert
 nobis. Barth. ix. b. Erunt nouissimi p^{ri}mi: et p^{ri}mi nouissi-

mi. Vel: **P**refert nouissima iustozū. i. finē iustozū
 laudat et magnificat: et p^{re}fert vitē nre: Sic et balaā: Nume.

xliij. b. Doria anima mea morte iustozū: et fiant nouissima
 mea horū similia. **E**t gloriā dei se patrē habere

Job. viij. g. Pater meus q^{ui} gloriā me quē vos dicis: q^{ui} de
 us vester est: et non cognouist^{is} eū: ego autē noui eū. **E**t

deamus ergo si sermones illi^{us} veri sūt: quib^{us} se dic
 filium dei. **E**t temptem^{us} quē ventura sūt illi: et

sciēmus quē erūt nouissima illius. q. d. temptem^{us} in-
 terficiēdo ipsum: si sūt vera quē dicit. i. q^{ui} iustis post mortē

bona retribuēt: et q^{ui} filius dei est. **S**i enī est ver^{us} fili-
 us dei: per naturā ei^{us} equalem: **S**uscipiet illum in

gloriā. **E**t liberabit illū de manib^{us} contrariorū:
 id est iudgoy vel crucifixoy. Simile Barth. xxvij. c. Si rex

israel est: descēdat nunc de cruce et credim^{us} ei: Confidit i deo
 liberet eū nūc si vult: dicit enī: quoniam fili^{us} dei sū. **C**on-

tumelia et tormento interrogem^{us} eum: id est contume-
 lias verborū et tormenta verberū irrogem^{us} ei. **E**t si

aniam reuerentiā eius: id est humilitatē et patientiā. De
 qua Heb. v. b. Exauditus est pro sua reuerētia. **E**t p^{er}

bemus patientiā illius. Ipse h^{oc} quasi sapiēs disputa-
 tor: respōdit ad primā obiectionē: id ē ad ptumelias/humili-

tatem. Ad secundā obiectionē: id est ad tormēta: rōdit: pati-
 entiam: et ita p^{er}cludit eis. Unde beat^{us} Bern^{ardus}. Ad vulnera pa-

tiens fuit: ad opprobria humilis. **M**orte turpissima

condēnemus eum: id est morte crucis: quē vsq^{ue} ad passiv-
 onem christi pena mortis fuit: nunc trophēū est victoriē et ec-
 desie gloriā. Unde dicit Aug^{ustinus}. Crux finita est in pena: nunc
 manet in gloriā: De loco enī suppliciorū trāsijt ad frōtes im-
 peratoz. Ecce in cōtumelijs et tormentis vitam finivit dñs:

et bērabit illū de manib^{us} cōtra-
 riorū. Contumelia et tormēto
 interrogem^{us} eū: vt sciām^{us} re-
 uerentiā ei^{us}: et pbēm^{us} patiē-
 tiam illi^{us}. **M**orte turpissima
 et cōdēnem^{us} eū. Erit enī re-
 spectus ex sermonib^{us} illius.
Hec cogitauerūt et errauerūt:
 et excecauerūt enim illos malicia
 eorum. Et nescierunt sacra-
 menta dei: necq^{ue} mercedem
 sperauerunt iusticię: nec iū-
 dicauerūt honorē anima-
 rum sanctarum. Quoniam
 deus creauit hoīem inexter-
 minabilem: et ad imaginem
 similitudinis sue fecit illū.

ma/condēnem^{us} eum: affigētes cruci cum latronibus:
 nec poterimus argui super hoc. **E**rit enim respect^{us}

nostr^{us}: id est defensio et excusatio nostra. **E**x sermoni-
 bus illius. Si enī querit^{ur}: quare interfecerūt eum: dicem^{us}

quia filium dei se faciebat. **H**ec cogitauerūt/impij:
 et errauerūt/cogitationes implendo. Ecce supra po-

suit philo cogitationes et maledictiōes impioz in morte iusti
 generalit^{er}: et specialit^{er} in mortē christi: nūc ostendit ipsos ex sua

cogitatiōe factos deteriores et in voluptates et iniusticiā de-
 lapsos. **E**xcecauerūt enī illos malicia eorū: quia co-

gitauerūt interficere christum: qui tot beneficia eis p^{re}stitit.
Et nescierūt sacramenta dei: id est sacramentū san-

cte incarnationis et passionis christi: vel secreta consilia dei:
 qm in maliuolā aīam nō introibit sapientia. s. j. a. **H**ecq^{ue}

mercedē sperauerūt iusticię: id est nō putauerūt mor-
 tem christi esse mercedem iusticię. i. iustificatiōis nostre. Vel

nō crediderūt sibi reddi mercedem: id est remunerationē de
 malis suis: qd est iusticię. Vel non putauerūt mercedē labo-

rum suorum esse reddendā iustis. Unde. j. v. a. Mos insensatū
 vitam illozū estimabamus insaniā et finem sine honore. Vel

sic: **H**ecq^{ue} mercedē sperauerūt iusticię. i. nō spera-
 uerūt vitam eternā: quē debet operib^{us} iusticię. **H**ec

iudicauerūt honorē sanctarū animarū. i. non discre-
 uerūt siue cognouerūt christū: qui ē honor sanctoz. Vel nō

iudicauerūt sanctis animab^{us} honorē esse reddendū: quē hic
 ppter christū despererūt. De quo dicit Job. xij. d. Si quis

mibi ministraverit/honorificabit eum pater me^{us}. Et vester
 vj. c. Hoc honore dignus est quēcūq^{ue} rex voluerit honora-

re. Vel sic: **H**ec iudicauerūt honorē aīarū san-
 ctarū. i. non intellexerūt mortē christi honorē esse sancti ani-

mab^{us}. Vel: **N**on iudicauerunt. i. non cognouerūt:
 s^{ed} honorē scīarū aīarū q^{ui} honorauit eas de^{us} i creatio-

ne et recreatiōe. **I**n de^{us} creauit hoīem/ q^{ui} ad aīas
 ignextimabile. i. immortalē. i. potentē non mori si veller.

Et ad imaginē similitudinis sue fecit illū. i. creauit ad
 imaginē et similitudinē suā. Ad imaginē q^{ui} ad naturalia: et ad

similitudinē q^{ui} ad gratuita. Vel ad imaginē/ q^{ui} ad innocētiā:
 et similitudinē/ q^{ui} ad iusticiā. Vel ad imaginē/ quo ad poten-

tiam diligēdi: et ad similitudinē/ q^{ui} ad potentiā cognōcēdi. Vel
 ad imaginē similitudinis sue. i. ad imaginē filij sui:
 q^{ui} est figura substantię eius: Heb. j. a. Posset aliquis querere

et si homo fact^{us} est

alteram per humilita-
 tem/ alteram superās
 per patiētiā: dans no-
 bis exemplū vt simili-
 ter faciamus: si volu-
 mus ire post ipsum.
 Hec sūt duo latera sca-
 le/ per quam ascendit
 in celum: ceterę virtu-
 tes sūt gradus. **E**rit enim respec-

tus ex sermonib^{us}
 illius: id est per hoc
 sciēmus veritatem ser-
 monū illius: quib^{us} di-
 xit Job. ij. d. Solui-
 te templū hoc et in tri-
 bus dieb^{us} excitabo il-
 lud. q. d. per hoc vide-
 bimus si possit suscita-
 re carnem suam post
 mortē sicut dixit. **E**t

aliter: **M**orte
 turpissima: et durissi-

Al. rei

Heb. i. d. et. s. a
 Eccl. 17. a.

Si hō fact⁹ est inextinguibil⁹: vñ q̄ mors i hominē venit: Et
rñdet philo: bñ **A**ut. l. qz a **I**nuidia diaboli: q̄ iudet
hoī beatitudinē quā pdidit: cñ **M**ors introiuit in orbē
terrā: i oēs hoīes diffusos p oēs ptes orbis frarū. Nec so/
la iuidia diaboli introduxit mortē: s; coadiuuuit cōsensu hoīs:
quia nisi homo volun

四

Inuidia autem diaboli mors i-
troiuit i orbe fray: Imitantē
aut illū/ quī sūt ex parte illi?

Istozū Capi. III
 aut anime in manu
 dei sut: et nō tanger
 illos tormentū mortis. Tusi
 sunt oculis isipietū mori: et
 estimata est afflictio exu illo

ti. **O** Inuitant autē illū: id est diabolū: **Q**ui sūt
ex parte illi: id ē filij p̄ditōis. De quib⁹ Joh. viij. f. Vos
ex patre diabo lo estis: et desideria patris vestri vultis facere.

Iustorum autem anime ¶ (Expos. Lapi. III) in manu dei sunt. Sicut dicit Rab. in p. 102. capitulo expressa est sententia iniquorum: quia contra christum perierunt: nunc condemnantur de stulticia: quia sanctos penitus iterire putant: quos ipsi pro confessione christi trucidant. Quasi ergo diceret auctor: ita intravit mors in orbem terrarum: tamen timendum est malis qui diabolum imitantur: iusti autem non est timendum: licet corporaliter interficiantur. **S**ed autem pro quibus? **S**ed iustorum: id est martyrum pro iusticia fidei morientium: **h**uiusmodi autem anime in manu dei sunt: id est in protectione: quibus corpora eorum in manu impiorum sunt. Unde Job. ix. c. Terra data est in

minij: qđ est a nobis. .i. qđ reddif a nobis: id est a vřta fř
fenti. q. v. philo: iusti řm malořu opinionē in morte sua oino
exterminari sunt. q. **qlli aut sūt i pace** / qetis eternę: vř
i ipso martyrio sūt i pace pectoris / i pace cřnitarū spe i tan
dem re. Esa. xij. j. a. Trāsbir i pace / i semita i pedibz ei⁹ nā

n
o
p
q
r
s
t
v
y
a

ru. Et ab itinere iusto abierit
i extremum: et quod a nobis est iter
exterminum: illi autem sunt in pace.
Et si coram hominibus tormenta pas-
si sunt: spiritus illorum immortalis
tate plena est. In paucis ve-
rati: in multis bene dispo-
nentur: quoniam deus tem-
peravit eos: et invenit illos

apparebit. **R** Et si
corā hoib⁹ tozme
ta passi sūt: q̄m vi
dent ea q̄ parent exte
rius: **S**pes illo
rum immortalita
te/vera/ plena est.
Immortalitatis vere
dico/ad differentiam
immortalitatis inno
centig: in qua creatus
est homo: que non fu
it vera: quia potuit
deficere: sed hec ve

ra: quia nō poterit deficere. Et de hac spe dī. Ro. v. a. Tribulatio patiētiā operat: patiētiā pbatōnē: pbatō spēs: spēs aut nō pfundit. Ecōtrario spes malorū moralitate plena ē: et est in tgalib⁹ que deficiūt. Un̄ Job. xj. v. Oculi impiorū deficiēt ⁊ refugiu peribit ab eis: ⁊ spes illorū abominā aie.

In paucis tribulatioib⁹: **V**exati⁹: corpalit⁹: **I**n multis bene disponen⁹. i. in septē dorib⁹: q̄ttuor corpalit⁹ et trib⁹ anīmē. Sed videtur q̄ in multis vexati sunt sancti: vt patet in beato laurētiō z in beato vincentio et alijs sc̄is. **U**n paulus **De** b. xj. g. Alij ludibria et verbera experti sūt: insu- per z vincula z carceres: lapidati sūt: secti sūt: temptati sunt: in occisione gladij mortui sunt. **S**ol. **I**n paucis sunt vexa- ti sua reputatione. Parum enim reputabant sancti q̄cquid p̄ christo patebant p̄ amoris magnitudine: Sic legi⁹ de ia- cob/ **Be**n. xxi. e. q̄ dies laboris sui videbant pauci p̄ amoris magnitudine. Vel in paucis comparatione p̄mij. **U**n **R**oma. iij. d. **E**stimo q̄ nō sint condigne passionēs hui⁹ t̄pis ad fu- turā gloriā que reuelabit⁹ in nobis. ij. **C**or. iij. d. **I**d enī q̄ in p̄senti est momentaneū z leue tribulatiois n̄rē: supra modū in sublimitate eternū glorię pondus operat⁹ in nobis. Vel in paucis dicit⁹: q̄ tribulatioēs q̄s sc̄i p̄ christo patiunt⁹ t̄pales sunt: oīa autē t̄palia pauca sūt z parua respectu ēt̄noz. **U**nde **M**atth. xxv. b. **E**uge serue bone z fidel⁹: q̄ sup pauca fusti fidelis: supra multa te constituā. Vel in paucis vexati sūt sc̄i respectu dolorū christi. **U**n **T**h̄ren. j. d. **Q** vos oēs q̄ trāsit⁹ p̄ viā attēditē z videre sic ē dolor sic dolor me⁹. **E**t **P**s. **A**lv. sorpti sūt sūcti petre iudice cor. i. passionē sc̄opz: q̄ mundū iudicabit⁹/ compare passionib⁹ christi nulle sūt. **U**n ergo dicē

In paulo verati/breuit⁹ et leuit⁹ tribulatioib⁹. **I**n
mult⁹. i. in multitudine gaudior⁹: q⁹ nec ocul⁹ vidit nec auris
audiuit nec i cor hois ascendit/ q⁹ ppauit deus diligenti⁹ le:
Esa. lxiij. b. **U**bi disponent⁹. i. iux⁹ q⁹itate sui meriti i
glia ponet⁹. In domo eni p⁹is mei mansioes mlt⁹ s⁹ v⁹ic d⁹ns:
Job. xliij. a. Merito em b⁹n disponedi s⁹nt scti i futuro: q⁹ in
p⁹nti vili⁹ dispositi fue⁹nt a tyranis. Laurer⁹ eni n⁹ mlt⁹ de/
licate disposit⁹ fuit sup craticula/ neq⁹ vici⁹ sup cultro: s⁹ m⁹
suauit disponen⁹ ab ipso d⁹no: sic d⁹ Luc. xxij. c. Vos est⁹ q⁹
g⁹masist⁹ mecu⁹ in t⁹ptatioib⁹ meis: et ego dispono vob sic dis/
posuit mihi pater me⁹ regnu⁹: vt edat⁹ et bibat⁹ sup m⁹sa me/
am in regno meo. Ecotrario mali: q⁹ m⁹ suauiter disponut⁹ et
delicate: in futuro durit⁹ disponent⁹: sicut dixit abraham diuiti/
Luc. xvj. f. Filii recordare: q⁹ recepist⁹ bona i vita tua: et la/
car⁹ simil⁹ mala: nuc aut⁹ h⁹ p⁹solat⁹: tu s⁹o cruciar⁹. Alio scti
bene disponen⁹ in futuro in domo d⁹ni: q⁹ in p⁹nti disposu/
runt domui. i. p⁹scie⁹ sup/ cogeres carne⁹ feruire sp⁹ui: mali s⁹o q⁹
male et inordinate disponut⁹ h⁹ domu⁹ sua/ carne⁹ sp⁹ui p⁹ponet⁹:
male et inordinate disponen⁹. Ponent⁹ eni in locu⁹ vbi nullus
ordo sed sempit⁹ horro: inhabitat: Job. x. d. **I**o Esaias of/
fit egechi⁹ cu⁹ egrotaret: Dispone domui tue: mozier⁹ eni tu
et no viues: Esa. xxxvij. a. q. d. si vis i futuro bene disponi:
dispone h⁹ b⁹n domu⁹ tua. Et merito b⁹n disponet⁹ scti: **I**n
de⁹ t⁹ptauit illos. i. tribulatioib⁹ pbauit. a. **E**t iuueni
illos sic probatos

Triplex tozmětů

25.140.

Cor. 24

illos sic pbatos. **A** dignos se. i. societate ac dilectioe ac visioe sua. sive participatioe britudinis sue. S; qz multi sūt modi pbatōis. Alii enī pbat equo dextrari/ alit equo vere/ dari/ alit gladi/ alit aux: qd triplici pbat/ p tactu lapidū/ p repositionē i luto/ p fornacē. Illū modū pbatōis q dñs pba uit scōs suos / subdit

auctor dicens: b

B Tanq̃ aux in for/

nace/ qd nō vit/ sed

deputat: c. **P**ro/

bavit illos in forna/

ce tribulationis. Ecclj.

ij. a. In igne pbat ar/

gentū z aurū: hoies

qo receptibiles in ca/

mino humillationis.

Prouerb. xxvij. c.

Quo pbat in phlato/

rio argentū z i forna/

ce aurum: sic pbat

homo in ore laudantium. Ecclj. xxvij. a. Vasa figuli probat

fornax: et hoies iustos tēptatio tribulationis. Notandum qd

q tēptat de/ tēptat hō/ tēptat mūd/ et caro/ tēptat diabol/:

salit z alit. Tēptat de/ vt pbat z pmoueat. Vñ Bñ. xxij.

a. Tēptauit de/ abraā. Et p̃s. Proba me de/ z tēpta me.

Tēptat hō vt sciat. iij. Regl. x. a. Regina saba audita fama

salomonis: in noie dñi venit tēptare eū in enigmatib/. Tēp/

tar mūd/ vt alliciat. Exo. xviij. b. Vocauit moyses nomē loci

illi/ tēptatio. p̃t iurgū filioz isrl: qz ibi tēptauerūt dñm. Et

de hac tēptatioe dicit Ecclj. ij. a. Fili accedens ad fuitatē dei:

sta i iusticia z timore: z ppara aiam tuā ad tēptationē. Tem/

ptat caro vt illiciat. Jaco. j. b. Unūq̃scq̃ tēptat a. p̃ria p̃cu/

piscina/ abstract/ z illectus. Temptat diabol/ vt decipiat.

Mat. iij. a. Duc/ ē iesus in desertū vt tēptaret a diabolo.

De q̃libet istarū tēptationū dicit Jaco. j. b. Bñs vir q̃ suf/

fert tēptationē: qm̃ cū pbat/ fuerit accipiet coronā vitē: quā

repromisit de/ diligētib/ se. Ite q̃ncq̃ tēptationes sūt q̃ncq̃ ta/

lētā: q̃ dñs dat suis suis ad negociādū i eis: Vñ. xxv. b.

Duo sūt talēta sūt duo genera tēptationū: qd/ mūd/ tēptat:

et malos deijcit. s. p̃spitas z aduersitas: q̃ valde sunt graues

tēptationes. Vñ salomon timens rogat: Diuitias z paupertē

ne deder/ mihi: tribue mihi tm̃ necessaria: Prouerb. xxx. b.

Causa aut̃ q̃re salomon has tēptationes timuit: subdit ibidē:

Ne forte satiet/ diuitijs/ illiciat ad negandū deū: z dicā qd ē

dñs: vel egestate cōpulsus fuer/ ad piurē nomē dei mei. Vñ

q̃o talēta oim̃ tēptationū gūssima/ vt dicit Aug/. s. nō tēpta/

a dignos se. Tanq̃ aux i for/

nace pbatuit illos: et q̃si ho/

locausti hostiā accepit eos:

et i tēpore erit respectus eo/

rum. Fulgebūt iusti z tanq̃

scintille in arundinetis dis/

current. Iudicabunt natio/

nes et dominabuntur popu/

lis: et regnabit dominus il/

lorum in perpetuum. Qui

confidunt in illū/ intelligent

veritatem: z fideles in dilec/

tione acquiescent illi: quoni/

am donum et pax est electis

eius. Impij autem fm̃ quē

cogitauerunt correptionem

habebunt: qui neglexerunt

iustum et a domino recesserunt. Sapientiam enim et di/

sciplinā qui abiicit infelix ē:

ignis psumēs ē. Vagna succēdūt: qz potētes seculi gūit re/

phēdūt. Per arūdinētū significat maloz pgregatio. Arūdo

enī in luto crescit: oī vērō cedit: vacua ē z sonora: Sic mali in

luto vitioz sūt fixi. Vñ Job. j. d. Cōputruerūt iumēta i ster/

core suo. Oī tēptatiōi cedūt. Luc. viij. b. Ad tps credūt z in

tpe tēptatiōis recedūt. Vacui sūt a grā dei. Piere. iij. f. Aspe/

xi terrā: z ecce vacua erat. Sonori sūt/ z bonos murmurātes.

Propt̃ h dicit de behemoth Job. xl. c. Sub ymbra dormit in

secreto calami i locis humentibus. De futuro exponit sic:

q̃ Fulgebūt iusti i iudicio: vtrāq̃ stola induti. b. Tanq̃

scintille i arūdineto discurrēt. i. malos iudicādo cōno in/

cendio tradēt sine oī p̃dicatione. Sequit̃. Iudicabūt

natiōes: vt assessores. Mat. xix. d. Vos q̃ secuti estis me in

regenerationē cū sederit fili/ hois i sede maiestatis sue/ sedebūt z

vos sup sedes duodecim/ iudicātes duodecim trib/ isrl. Pro/

uerb. vlt. c. Mobil/ in port/ vir ei/ qm̃ sederit cū senatorib/ ter/

re. Ecclj. xliij. b. In x̃bis sc̃i stabūt ad iudiciū: z non defici/

ent i vigilijs suis. k. Et dñabūt pplis: qz null/ resistet

eis: Et tyrāni q̃ crudelit̃ h subiecerūt eos sibi: ibi erūt subiecti

pedib/ eoz. Vñ Malach. vlt. a. Saliet/ sic virili d armēto

z calcabit/ implos cū fuerit cinis s̃ plāta pedū vroz. Vñ

dinetū a fine nūc ad finē discurrūt: ita sc̃i increpādo vltia i cō/

gregatiōe maloz discurrūt. Vñ Abacuk. iij. d. Quā fecisti in

mari eqs tuos: i luto aq̃z multaz. Per scintilla significat sc̃i

p̃t q̃ncq̃. Scintille enī s̃biles s̃t: modicę sūt: leues sūt: d igne

magno pcedūt: z magna icēdūt: vt dicit Ecclj. xj. d. A scintilla

vna auget ignis: Sic

sc̃i subiles sūt in dei

agnitiōe. Modici sui

et mūdi reputatione.

Vñ apls. j. Corl. iij. c. Tanq̃ purgāmēta

hui/ mūdi facti sum/

oiz p̃p̃ima. Leues si/

ne p̃ctōz actēporaliū

onere. De igne ma/

gno pcedūt. i. ex deo

p creationē z recreat/

onē ori s̃t: q̃ ē magn/

ignis oia p̃ctā psumēs.

Deut. iij. d. Deus n̄

ignis psumēs ē. Vagna succēdūt: qz potētes seculi gūit re/

phēdūt. Per arūdinētū significat maloz pgregatio. Arūdo

enī in luto crescit: oī vērō cedit: vacua ē z sonora: Sic mali in

luto vitioz sūt fixi. Vñ Job. j. d. Cōputruerūt iumēta i ster/

core suo. Oī tēptatiōi cedūt. Luc. viij. b. Ad tps credūt z in

tpe tēptatiōis recedūt. Vacui sūt a grā dei. Piere. iij. f. Aspe/

xi terrā: z ecce vacua erat. Sonori sūt/ z bonos murmurātes.

Propt̃ h dicit de behemoth Job. xl. c. Sub ymbra dormit in

secreto calami i locis humentibus. De futuro exponit sic:

q̃ Fulgebūt iusti i iudicio: vtrāq̃ stola induti. b. Tanq̃

scintille i arūdineto discurrēt. i. malos iudicādo cōno in/

cendio tradēt sine oī p̃dicatione. Sequit̃. Iudicabūt

natiōes: vt assessores. Mat. xix. d. Vos q̃ secuti estis me in

regenerationē cū sederit fili/ hois i sede maiestatis sue/ sedebūt z

vos sup sedes duodecim/ iudicātes duodecim trib/ isrl. Pro/

uerb. vlt. c. Mobil/ in port/ vir ei/ qm̃ sederit cū senatorib/ ter/

re. Ecclj. xliij. b. In x̃bis sc̃i stabūt ad iudiciū: z non defici/

ent i vigilijs suis. k. Et dñabūt pplis: qz null/ resistet

eis: Et tyrāni q̃ crudelit̃ h subiecerūt eos sibi: ibi erūt subiecti

pedib/ eoz. Vñ Malach. vlt. a. Saliet/ sic virili d armēto

z calcabit/ implos cū fuerit cinis s̃ plāta pedū vroz. Vñ

dinetū a fine nūc ad finē discurrūt: ita sc̃i increpādo vltia i cō/

Ar. nullo

C

ps. 115.

ps. 115.

plex ē. Verborū q̄ dī doctrina: et verbez q̄ dicūt gr̄ce p̄dīa. De vtrazq̄ dicūt Prouerbi. iij. b. Disciplinā dñi fili mi ne ab- iicias: neq̄ deficias cū ab eo argueris. Eccl. xij. b. Fili mi no- li negligere disciplinā: neq̄ fatigeris cū ab eo argueris: quē enī diligit dñs castigat. Et. j. c. Si extra disciplinā est: cui p̄ ticipes facti sūt oēs: q̄ adulteri z nō filij est.

Esa. 54. a.
Luc. 23. c.
Gal. 4. d.

Sequit: a. Et va- cua ē spes illoz. i. maloz. De q̄b̄ actū est. s. qui putāt t̄palia fore eterna: z p̄tā im- punia: z abijciūt sapi- entia z disciplinā: z re- plent se t̄pali: i. quē ni- hil replere p̄nt: qz va- cua sūt z inania. Ben. j. a. Terra erat inanis et vacua. b. Et la- bores eorum quos laborant sub sole: sūt

Dystice

c. Sine fructu: eterne mercedis: q̄ est fructus p̄manēs. De quo Job. xv. c. Elegi vos vt caris z fructum afferatis: z fructus vester maneat. d. Et inhabi- tabilia opa eoz. i. non faciētia habitare in celis. Sic legē inhabitabilia actiue. Et passiue. Inhabitabilia opa eoz. i. indigna habitari: domus enī illorum quas edifica- uerūt: corruent: et cetera opa eoz destruent. Esa. j. b. Terra v̄sa deserta est: ciuitates v̄re succense sunt igni. e. Mulie- res eoz insensate: et nequissimi filij illoz. Ad lram: quia qualis rector ciuitatis: tales inhabitantes in ea: Eccl. x. a. Et ideo quales viri: tales mulieres z filij. Vel mystice: Mulieres sunt carnis voluptates: quē vigorem aīe emolli- unt z eneruāt. Istę sunt insensate ab effectu: qz insensatos fa- ciūt acq̄scētes eis. Et de tali muliere dicit Eccl. ix. a. Non des mulieri potestatem aīe tuę: ne ingrediat in s̄tute tua z cō- fundaris. Filij eoz sūt mala opa. Et hi filij sunt nequissimi: qz tria mala faciūt. Gratiā auferūt: p̄p̄e eterne obligāt: aīas maculant. Prop̄t̄ p̄mū sunt nequā: p̄p̄t̄ secūdū nequiores: p̄p̄t̄ tertiū nequissimi. Vel mulieres/p̄p̄e interpretātes sacre sc̄pturę: q̄ totū vigore emolliūt. Et dicūt insensate: qz a s̄o sen- su auertūt. Filij nequissimi sūt p̄ua dogmata hereticoz. Quē dicunt nequissima. p̄p̄t̄ tria dāna q̄ faciūt. Primo seipsos dam- nant: sc̄do alios decipiūt: tertio deū p̄ impietate offendūt: qz ei sc̄pturā corūpūt. Prop̄t̄ p̄mū sūt neq̄: p̄p̄t̄ secūdū neq̄- ora: p̄p̄t̄ tertiū nequissima. f. Maledicta. i. maledictione digna: g. Creatura eoz: id est factura siue opatio eorum. h. Quoniam felix est sterilis: casta mēte et corpe. i. Et incoinquinata: quē nec heresi nec idolatria polluta est. k. Quē nesciuit per experientia: l. Thorū in delicto: adulterij corporalis vel spiritualis: qd̄ dico: qz p̄iugata cū viro. p̄p̄o potest cōmittere adulterij crimen per vehemēti- am voluptatū. Vehemens enī amator vxoris adulter ē: dī- cit Aug. Talis aīa: m. Habebit fructū: eterne beati- tudinis centesimū siue tricesimū. n. In respectioe ani- marū sanctarū: id est i die iudicij z deinceps quādo dñs respicit animas sanctas liberando a miseria: z remunerando in gloria: et seipsū eis visibilē ostēdet: non iam fide: s̄ specie. Potest etiam exponi de beata virgine. h. Felix est ste- rilis: id est virgo beata: quē nec consensus malum: aut op̄ malum peperit. De qua dicit Esa. liij. a. Lauda sterilis quē non paris: decanta laudē z hymnū quē nō pariebas. i. Et incoinquinata: mēte z corpore. Qd̄ dicit Cant. liij. b. Rosa pulchra es amica mea z macula nō est in te. k. Quē nesci- uit thorū in delicto. i. m̄rimoniū suū custodit impollu- tum z sanctū. m. Habebit: id est habuit. n. Fructum vteri sui dei filiū. o. In respectioe aīarū sc̄tarū. i. ad respectioe: In hoc enī misericordie respexit dñs aīas sc̄tas: qz dignat⁹ est fieri filius v̄ginis. p. Et iterū: felix est: spa- do q̄ nō opat⁹ est p̄man⁹ suas iniquitate: id est qui ope peccatū incōtinēte nō p̄petrauit. q. Nec cogitauit

Aliter de beata v̄gine

aduersus deū nequissima. i. nec p̄sensu nec cogitatione suā pudiciā violauit. Hoc ē: Felix ē ille qui z mentē z cor- poris pudiciā custodiuit. Spado h̄ accipit improptie pro eunuchoz: q̄ se castrat p̄p̄t̄ regnū celoꝝ: De q̄ dicit Esa. lvj. b. Nō dicat eunuch⁹: ecce ego lignū aridū: qz h̄ec dīc dñs eu- nuchis: q̄ custodierit sabbata mea: et elegerint q̄ ego volui: z te- nuerit sc̄d⁹ mēi: dabo eis i domo mea z i mu- ris meis locū z nomē melius a filiis: z filia- bus. Et h̄ est qd̄ sequi- tur: r. Dabit enī illi fidei donū ele- ctū. i. gaudiū eternū: qd̄ solis fidelib⁹ q̄ ele- git dñs est p̄missum. s. Et fors in tem- plo dei acceptissi- ma. i. gl̄ia sc̄toꝝ. Fors naturalis accepta ē: fors grauitoz acceptio: fors etnoꝝ acceptissima. Et h̄ dabit in futuro: dū p̄m̄e in p̄senti. Et de hac triplici sorte dicit Hier. v. f. De- tuam⁹ dñm deū n̄m: q̄ dat nob̄ pluuiā tēporaneā z serotinā et plenitudinē annū messis. t. Bonoz enī laborz glo- riosus ē fruct⁹. i. gaudiū eternū: qd̄ orit⁹ ex semine bonoz laborz. Vñ p̄s. Qui seminat i lachrymis: in exultatione me- tet. Et Osee. x. d. Seminate vobis in veritate iusticiā: z meti- te i ore misericordie. Dic fruct⁹ cōmunis ē oīm bonoz labo- rū. Sed p̄ter hūc in p̄senti habet qlibet bon⁹ labor fruct⁹ su- os speciales. Verbi gr̄a. Labor vigilariū fruct⁹ habet valde bonos z multos: qz vnus est castigatio carnis lasciuie. Vñ Eccl. xxxj. a. Vigilię honestatis tabefaciūt carnes. Habet et labor orōnis fruct⁹ multiplices z gloriosos. Similit̄ labor pegrinatōis: z sic de alijs: quē causa breuitatis transimus. v. Et quē non concidat radix sapiētię. q. d. et laborū bonozū radix est sapiētia: quē non concidat: sed semp fructi- ficat. q. d. ille fructus gloriosus bonozū laborū p̄cedit ex ra- dice sapiētię: quē p̄manet in eternū: hoc est ex timore filiali. De quo p̄s. Timor dñi sanct⁹ p̄manēs i sc̄culū sc̄culi: hic est initium sapiētię. Siue radix dicit inquitū est initialis: sicut dī Eccl. j. a. Radix sapiētię est timor dñi: z rami eius longui. r. Filij aut adulteroz. i. discipuli hereticoz: q̄ verbum dei adulterāt: falso interpretādo. y. In cōsumatione erunt. i. in p̄sumptione etna: in q̄ sine defectu deficiūt: vt dicit Greg. Scdm̄ hāc expositionē: vxor dī sacre sc̄pturę verus sensus: falsus adult. Aliē de malis opib⁹ exponit generalit̄: quē na- scunt de adulterio: Mā aīa qlibet/spōsa ē: z christ⁹/spōsus ve- rus: diabolus adult: caro ancilla p̄ quā diabol⁹ aīam sollici- tat vt ei p̄sentiat: quē qñ p̄sentit: tūc dormit cū adultera z in- de generant mala: q̄ dicunt filij adulteroz. i. diaboli z anime peccatrici. Vñ p̄querit dñs Esa. lvj. b. Juxta me discoper- uisti z suscepisti adulterū: dilatasti cubile tuū z pepegisti cū eo sc̄d⁹. Et bñ dicit: dilatasti cubile tuū: ipsū enī ita angustū est vt duos capere non possit: sponsū. i. z adulterū. Vñ Esa. xxvij. e. Coāgustatū ē strātū ita vt alē decidat: z palliū bz- ue vtrunq̄ operire non potest. Est ergo sensus: r. Filij adulteroz. i. mala opa de adulterino p̄sensu nata: y. In cōsumatione erunt. i. in p̄sumptione parentum siue au- ctorum suoz: cum quibus sine fine cōburent i gehenna. Vñ Eccl. xxvij. a. Conteretur cum delinquēte delictū. Et. j. xij. b. Similiter odio sunt deo impius z impietas eius: etenī qd̄ factum est: cum illo qui fecit: tormenta patietur. Vel r. Fi- lij adulteroz: id est quilibet imitatores malozū. y. In cōsumatione erunt: id est in p̄sumptione eterna. s. Et ab iniquo thoro pollut⁹ p̄sciē. a. Semē. i. opus vel cogitatio: b. Extremabit i futuro. p̄s. In illa die p̄bit oēs cogitationes eoz. Vel j. Ab iniquo thoro semē ex- minabit. i. ex terminos sc̄toꝝ ponet. Sci enī qñ grana reco- dent in horreū dñi: z mali qñ paleę tradent etno igni. Vnde

Barth. liij. c. Ipse baptizabit

Dat. iij. c. Ipse baptizabit vos i spūscō r igni: cur vtilibz i manu sua: r pmūdabit arē suā: r pgregabit triticū i horreū suū: paleas autē cōburet igni inextinguibili. **a. Et si qdē lōge vite erūt i nihilū cōputabunt/ ab eo apd quē mille anni sūt qñ dies besterna q̄ pterit. q. d. q̄uis diu viuāt i b̄ seclō: i futuro p nihilo cōputabitur vita eorū: qz memoria eorū i gēnū benedictione carebit.**

b. Et sine honore erit nouissima senectus illorum. **c. Et si celerius defuncti fuerint/ non habebūt spem: nec in die agnitionis allocutio/ s nē. r. Natiōes enī iniq̄ dire sūt cōsummatiōis. Ca. III**

O. Q. pulchra est casta

Et si celerius defuncti fuerint. i. si morte pccupati fuerint: qñ hō hēbūt spē salutis. Vel nō hēbūt spē. i. nec spabūt. e. Nec i die agnitionis. i. die iudicij qñ dñs cognoscet suos r sui cognoscet eū/ sic r cogniti sūt: habebūt. f. Allocutionē/ excusationis vī defēsiōis vel appellatiōis vī p̄solatiōis: quā hēbūt scit: quibz dicit: Venite bñdicti p̄is mei possidete p̄patū vobis regnū a p̄stitutiōe mūdī: Esuriui enī r dedisti mihi māduca/ care rē. Dat. xxy. c. Qz autē noīe allocutiōis intelligat p̄solatio: habet. Sec. iij. c. vbi dicit: Dūcā eā i solitudinē r loq̄r ad cor ei. Glo. lātero. Verba mollia r p̄solatoriā ad cor qdē loq̄r: q̄ cordi cōtristato ex ānūciato gaudio satisfac. Et. l. a. x. l. a. Loq̄mī ad cor hierusalē. Glo. blande p̄solādo. Dies iudicij dicit dies agnitiōis triplici de cā: qz. i. tūc agnosceat abscōdi ta cordiū aptis libris p̄scribit. Daniel. vij. c. Iudiciū sedet et libri apti sūt. Et qz tūc agnosceat sic r cogniti sum. j. Cor. xij. d. Et qz tūc dñs cognoscet suos q̄s mō videt i ḡrare. Ben. xlv. a. Mō se vltra poterat cohibere ioseph: multū corā asitibz: vñ p̄cepit vt cūcti egredereēt foras r nullus inisset alien? agnitiōi mutue. g. Natiōes enī iniq̄ dire sūt cōsummatiōis. i. p̄denatiōis. Valos oēs vocat natiōes iniq̄s: qz sic nati sūt filij iŕe: ita viuūt r moriūt filij iŕe iūitate actuali sup̄dicta.

O. pulchra est casta gene

Ratio cū claritate. Sic dixim? i introitu libri/ philo inter scalarē agit d bonis r mal. Sup̄ actū ē de generatione mala ab illo loco: Impij autē fm q̄ cogitauerit cor/ reptionē hēbūt: lāic agit d bona generatione. Mala generatio ē ex adulterio aīe cū diabolo. Tñ dicitur ē: filij adulterorū i p̄sumatiōe erūt. Bona generatio ē ex aq̄ r spūscō. De q̄ dicit: **p̄ pulchra est casta generatio cū claritate. In duobz cōmēdat pulchritudinē ei: i castitate r claritate. Per castitatē accipit inocētiā: p claritatē bonā opationē: q̄ duo tāgit. Luc. xij. c. Sūt lūbi vñ p̄cicti r lucernę ardētes i manibz vñs. Prop̄ h̄ duo dat p̄uero i baptismo camisia alba: p quā designat inocētiā siue inocētiā: r cādela accensa: p quā intelligit lux boni opis: fm qd dicit: **Dat. v. b. Luceat opa vīa rē.** Vī castitas refert ad nitore p̄scie q̄ ad deū: r claritas ad odore bonę famę q̄ ad p̄ximū. Quę duo sūt necēria sūt cuilibz ch̄istīāo. Tñ puul? i baptismo ch̄istmate vngit: qd p̄ficiat ex oleo r balsamo. Oles nitorē p̄scie significat: balsamū odore bonę famę. In his duobz cōmēdat sp̄sūs sp̄sūs suā: **Can. j. d. Ecce tu pulchra es amica mea: ecce tu pulchra. Et q̄ pulchra sit casta generatio/ pbat. Imortal est enī memoria illi/ apd deū: qd nō ēēt nisi ēēt pulchra valde. Amicus enī nō libet memorat amice suę nisi valde pulchra fuerit i oculis ei. Memoria malorū mortal ē: qz cito finit p mortē. Tñ Job. xij. b. Memoria vīa cōpabit cinerē: r redigēt i lutū ceruices vīe. Memoria s̄o bonorū gēna ē. Tñ. In memoria gēna erūt iusti. Prover. x. b. Memoria iusti cū laudibz: r nomē impiorū putrescet. Et vere memoria illi ē imortalis: qm r apd deū/ q̄ ē imortal? r nihil obliuiscit: lāo****

ta ē memoria approbatiōis. De q̄ dicit P̄s. **Mouit dñs viā iustorū. Et Prover. iij. d. Sias q̄ a dextris sūt nouit dñs. m. Et apd hoies/ sūt nota ē memoria illi/ pulchre generatiōis sc̄torū: i. cū p̄is ē. i. i p̄senti vita. o. Gmitat illā/ hoies puocati ei/ exēplo. p. Et dñsiderat eā/ seq̄ i glia. q. Cū se**

generatio cū claritate: Imortal est enī memoria illi: qñ et apd deū nota ē r apd hoies. Cū p̄sens ē imitatur illā: r dñsiderat eā cū se eduxerit: et i perpetuum coronata triumphat/ incoinq̄ natorum certaminū p̄miū vincēs. Multigena autē impioz multitudo n̄ erit vtilis:

nū p̄miū vicēs. Sic p̄stue. Et ipsa generatio casta i p̄petuū coronata ē corona glie/ vicēs oēs hostes suos: mūdū/ car nē/ diabolu: s. **Triumphat. i. triumphado acq̄rit: t. Dreg/ miū i cōinātorū certaminū. i. p̄miū qd debet certaminibz i cōinātorū: q̄ia sūt certamina sc̄torū martyriū r etiā p̄fessio/ r i. vīgilig/ disciplig/ abstinentie: r cetera h̄mōi/ q̄ nihil aliud sūt q̄ martyriū p̄logatū: vt dicit lātero. v. Multigena autē impiorū multitudo n̄ erit vtil. Ecce q̄it alenatim agit philo d bonis r de mal: vt hos laudabiles r illos vitupabiles ostendat. Exponit h̄ sp̄ali d heretic: generalit s̄o de oibz mal. Hereticorū multigena multitudo dicit: qz multiplici errore generata ē. Alij enī generati sūt ab arrio: alij a sabellio: alij a donato: alij ab alijs. i. q̄ diuersitas i b̄ p̄sistit: q̄ ecclīa p̄sequūt: qd significat vulpes sanctorū: q̄ facies diuersas h̄nt: s̄ caudas colligatas simul: Iudic. xv. a. De hereticis igit sic exponit: **Talis ē casta generatio: vt dixi: Sed v. Multigena impiorū multitudo i. multiplex hereticorū doctrina: vel cōgregatio: r. Nō erit vtil/ sed nocua. Tñ dicit et pl? sūt. Subtil? tñ dicit: Nō erit vtil: q̄ si dixisset: erit nocua: qz nō sp̄ nocet: s̄ nūq̄ ē vtil. Itē generalit d mal cōueniēt? expōnit: qz infinitas expm̄it p̄b q̄ dicit multitudo. Tñ. Eccl. j. d. Stultorū ifinit? ē numerus. Et varietas vitiorū/ p̄b qd dicit multitudo: alij enī generat i auaricia/ alij i luxuria/ alij i supbia: r sic d alij. Dicit g: Tal ē casta generatio: v. Multigena autē impiorū. i. malorū multitudo n̄ erit vtil/ i futuro: nisi forte ad ignē gēnū nutriēdū. Tñ Eccl. xv. a. Fili hois qd fiet d li gno vīr? Nūqd erit vtilē ad op? Et cū ēēt itēgē n̄ erat aptū ad op? q̄nto magis cū ignis illd deuorauerit vī cōbussit nīhil ex eo op̄is fiet. Dō nō vtil ē: qz bonos exercet r custodit a latrobz sp̄ualibz: sic sp̄ne custodiūt vineā a latronibz materialibz. Nota q̄ ē multiplex generatio siue natiuitas. i. generatio culpe: generatio nate: generatio doctrine/ generatio gr̄e: generatio glie. Prima ē in vtero: sc̄da ē ex vtero: tertia i cūa gello: q̄rta i baptismo: q̄nta erit i iudicio. De p̄ma dicit Eph. ij. a. Oēs nascim̄ filij iŕe. Et Dat. iij. b. Benimīna vīpaz q̄s demōstrauit vob fugere a vītura iŕa: De sc̄da dicit P̄s. Qui nascēt enarrabit filijs suis/ vt cognoscat generatio altera/ a p̄ma. i. De tertia dicit in P̄s. Generatio r generatio laudabit opa tua. Et itē: In generatiōe r generatiōe p̄stas ei. De q̄rta dicit Job. iij. a. Nisi q̄s renar? fuerit ex aq̄ r spūscō/ nō pōt it̄rare i regnū dei. De q̄nta dicit Dat. xix. d. Amē dico vob q̄ vros q̄ secuti estis me/ i regeneratiōe cū sederit fili? hois i sede maiestatis sue: sedebitis r vos rē. In p̄ma nascim̄ pctō: sc̄da nascim̄ mūdō: i tertia nascim̄ euāgelio: in q̄rta nascim̄ deo: in q̄nta nascim̄ celo. In p̄ma ē hō sperma putridū: in sc̄da vas sterco rū: in tertia vas doctrine/ r potius discipline: in quarta vas gr̄e: in quinta vas glorie. Prima est tñ malorū: sc̄da et tertia bonorū pariter et malorū: quarta tñ bonorū: quinta beatorū. Quilibet istaz generationū trāscendit generatio ch̄istī. De q̄ dicit Esa. liij. c. Generationē ei? q̄s enarrabit: Primā trāscēdit: qz sine pctō p̄cept. Unde P̄s. Qui i gredit sine macula et opatur iusticiā****

P̄s. 1.

P̄s. 118.

Multiplex generatio siue natiuitas

P̄s. 77.

P̄s. 144.

P̄s. 99.

P̄s. 14.

et opas iusticiā. Sedas trāscēdit: qz clauso mris vtero extuit. **Uñ** Ecce. xliij. a. Porta h̄ clausa erit pncipi r̄ n̄ apiet. Ter tiā trāscēdit: qz euāgelii nō solū ore docuit: s̄ ope adimpleuit: r̄ legē s̄l cū euāgelio obfauit. **Uñ** Dat. v. b. Mō veni legē sol uere s̄ adimplere: **Uñ** r̄ baptisat⁹ fuit s̄l r̄ circūcis⁹. Quartā trā scēdit: qz n̄ tñ baptis/ mū accepit: s̄ etiā bap

Al. spuria
vitulamina

Al. tposita

C

tisimo efficacā cōtulit. **Uñ** iohānes baptista dixit ei: Ego a te de/ beo baptisari: r̄ tu ve nis ad me: **Dat. iij. d.** Quintā trāscēdit: qz nō expectauit genera/ lē resurrectionē: s̄ p̄ diem tertiū resurrexit cū glia. **Uñ. j. Cor. xv. c.** Mō aut̄ chris⁹ resurrexit a mortuis p̄imitie dormientiū. **a** **Et adulterine plātatiōes.** i. adul/ teri q̄ malo exēplo plā

tāt alios i p̄ctō: v̄l filij. i. imitatores eoz q̄ plātant ab illis. **b** **Mō** dabūt radices altas. i. nō s̄gēt cogitatiōes suas ac desideria sursum i cēlo: s̄ deorsū i t̄ra: sic faciūt boni/ de q̄b⁹ d̄z **Mat. xvij. b.** Erūt q̄si lignū qd trāsp̄latatū ē sup aq̄s: qd ad humore mittit radices suas. **c** **Ne** stabile firmamētū collocabūt: qz i chris⁹ q̄ stat imobil⁹ i t̄rā nō sūt fūdati p̄ fidei/ spem r̄ charitatē: s̄ i mūdo q̄ trāsit r̄ p̄cupiscētia ei⁹. **j.** **Joh. ij. c.** Vel sic: **a** **Adulterine plātatiōes.** i. heret/ icorū discipuli/ i errore plātati: **b** **Mō** dabūt radices al/ tas. i. firmas: s̄ facile eradicabiles. Unde exponēdo subdit: **c** **Ne** stabile firmamētū collocabūt: qz facile a v̄ro vni⁹ p̄secutiōis decidēt: vel examie extremi iudicij cito defi/ ciēt. **Et** qd d̄z **Dat. xv. b.** **Dis** plātatio quā nō plāra/ uit p̄ me⁹ eradicabit. **d** **Et** si i ramis i t̄pe germiaue/ rint/ ipsi heretici v̄l eoz discipuli: q̄s p̄ plātatiōes accepim⁹: **i.** si ad horā in suis doctrinis vel opib⁹ florere r̄ fructificare visi fuerint: aut a diuitijs vel honorib⁹. **e** **Infirmi** pos/ ite/ sine firmitate fidei/ spei r̄ charitatē. **f** **A** v̄eto/ supbie: **g** **Cō** mouebunt/ ad sui ostēsiōē r̄ bonorū p̄cultationē. **h** **Et** a nimietate v̄etoz. i. multiplici cursu siue ipetu tē/ prationū vel p̄secutionū: **i** **E** radicabunt. i. penit⁹ a suo statu euellent. **Esa. lxij. c.** in p̄sona istoz. **Eccidim⁹** q̄si foliū vniuersi: iniq̄tates n̄rē q̄si v̄et⁹ abstulerūt nos. **k** **Cō**frin/ gent enī rami incōsumati. i. doctrina eoz i p̄fecta chari/ tate/ vel opib⁹ bonis nō p̄sumata/ cito destruet. Unde **Esa. xvij. c.** Immatūra p̄fectio germiauit: r̄ p̄cidēt ramusculi ei⁹ falci b⁹: r̄ q̄ derelicta fuerit absindēt. **Uñ** fruct⁹ illoz. i. expositiōes siue sensus hereticorū: **m** **In**utiles erūt/ et acerbi. i. p̄ui et venenosi: **n** **Ad** māducādū. i. ad credē/ dū v̄l itelligēdū. **Ecce. xvij. a.** P̄ies comederūt v̄uā acerbā r̄ d̄eres filioz obstupescūt. **Deut. xxxij. e.** V̄ua eoz v̄ua fell⁹ r̄ botr⁹ amarissim⁹. **o** **Et** ad nihilū apti/ nisi ad subuer/ sionē audiētū. **Uñ** sic: **i** **Fruct⁹** illoz iutiles r̄ acerbi ad māducādū r̄ ad nihilū apti. i. opa maloz iutilia sūt r̄ amara ad imitādū: imo mortifera. **Uñ** **Esa. lix. a.** V̄ua aspidū rupest r̄ telas aranē texerūt: q̄ comederit d̄ ouis eoz moriet. Aliq̄ codices h̄nt: **Adulterina** v̄l spuria vitu/ lamia n̄ dabūt radices altas. **Sz** male h̄nt: decepti enī fuerūt q̄ sic trāstulerūt p̄ equocationē. **Doschos** enī grecū equocū ē ad plantā et ad vitulū: vt dicit **Aug⁹**. in lib. d̄ doc. chri. et iō p̄moscheumata qd interpretat plātatiōes: ipsi trās/ tulerūt vitulamia: q̄ error multos codices p̄occupauit: vt dicit **Aug⁹**. Sequit⁹: **p** **Ex** iniq̄s enī oēs filij q̄ nascent⁹: id ē hereticorū discipuli/ ab eis i errore generati: **q** **Testes** sūt neq̄tie aduersus parētes. i. sūt p̄batio vel argumē/ tū/ q̄ illi heretici q̄ decepti eos merito sūt dānādi. **r** **In** i/ nterrogatiōe sua. i. si i/ nterroges eos: vel i die iudicij/ q̄n iu/ dex i/ nterrogabit r̄ examiat dicta r̄ facta singloz. **De** b̄ videt

dicere **Ecce. xli. b.** De p̄ze iniq̄ p̄grūf filij: qm̄ p̄t illa sūt in opprobrio. Vel sic itelligit de oib⁹ mal⁹. **p** **Ex** iniq̄s oēs filij q̄ nascent⁹ testes sūt neq̄tie aduersus parētes in i/ nterrogatiōe sua. i. opa i/ nq̄z testificabūt s̄ auctores suos in die iudicij ipa euidētia facti: q̄libet enī portabit opa sua secū

ad iudiciū: vt s̄m ea iudicetur: nō in sacco/ s̄ i libro p̄scie sue scri/ pta: sic d̄z **Apoc. xx. d.** Libri apti sūt: et ali/ us liber apt⁹ ē q̄ est li/ ber vite/ r̄ iudicati sūt mortui ex his q̄ scri/ ptū ē in libris s̄m opa eoz. **De** istis filijs d̄z **Ecce. xli. b.** Filioz p̄ctoz piet hereditas: et cū semine illoz assi/ duitas opprobij. Ita est de mal⁹. **s** **Iust⁹** aut̄. i. q̄ de seipso iusti/ ciā facit deo/ sibi r̄ p̄xi/ mo: **t** **Si** morte q̄

occupat⁹ fuerit. i. si aq̄q̄ etas extigat moriat⁹: vel si ante q̄ p̄fecit qd bñ icepit: **v** **In** refrigerio erit. i. in d̄te. **Uñ** **Apoc. vij. d.** Ibi sūt q̄ venerūt ex magna tribulatiōe r̄ lauerūt stolas suas i sāguie agni r̄ dealbauerūt eas: iō sūt ante thronū dei r̄ fuit ei die ac nocte i tēplo ei⁹: r̄ q̄ sedet sup thronū ha/ bitat sup illos: nō esuriēt neq̄ sitiēt apli⁹: neq̄ cadit sup illos sol neq̄ vll⁹ estus. **Et** b̄ ē qd dicit **P̄s. Trāsum⁹** p̄ ignem r̄ aquā r̄ eduxisti nos i refrigeriū. **Si** qd aut̄ p̄ficiēdū ē i eis/ p̄ficietur ab inhabitatore suo sp̄s sc̄s: dicit **Aug⁹**. Sed posset quis querere: quō erit iust⁹ i refrigerio si non cōpleuerit dies suos: **R̄**ndit auctor q̄ nō etas t̄pis s̄ maturitas mēt⁹ laudabi/ lis ē apd̄ deū. Sic enī mēt⁹ iusticia/ t̄pis supplet defectū: ita maturitas mox redimūt ānositatē tēpoz. **Mō** ē igi/ mirādū si iust⁹ i refrigerio erit q̄ncunq̄ moriat⁹ siue cito siue sero: **r** **Senect⁹** enī venerabil⁹ est/ apud deū r̄ angelos ei⁹: et q̄ **y** **Mō** diuina neq̄ numero ānoz cōputata: q. d. senect⁹ iusti venerabil⁹ ē: n̄ qz diuina: s̄ qz morib⁹ cōprobata. **Uñ** **Sen. diē.** Vita hois se h̄z vt fabula: qz nūq̄ lōga s̄ q̄lis sit attēdit. Et est mirabil⁹ antithesis. De mal⁹ enī. **s. iij. d.** dic/ tū ē: q̄ si lōgē vitē fuerint i nihilū cōputabūt: et sine honore erit nouissima senectus illoz: et si celeri⁹ defuncti fuerint: nō hēbūt sp̄s: r̄ ita i neutro statu bñ p̄tiger eis/ siue diu viuāt siue cito moriāt. **Ic** totū **Trā** dicit iusto: qz si p̄occupat⁹ fuerit morte/ i refrigerio erit: si diu vixerit/ venerabil⁹ est senect⁹ ei⁹: nō tñ qz diuina: s̄ qz frunb⁹ plena. **z** **Cani** sūt aut̄ sen⁹ hois. i. loco canoz sūt ei. **Ille** enī bñ can⁹ ē: q̄ bñ sensat⁹ est. **Sē** sus q̄ sūt cani hois iterior⁹: qz sic cani corpis nascūt calo/ re naturali frigesce: ita cani sp̄uales qui oīnant caput hois iterior⁹. i. mētē/ orisū incētiuo vitioz cessāte. **a** **Et** etas se/ nectus ē vita imaculata. i. sine macula p̄cti alicui⁹. q. d. ille bñ ē senex q̄ est mūd⁹ r̄ simplex. **Senect⁹** q̄ ista venerabil⁹ i duob⁹ p̄sistit: in sensu sapiē/ r̄ mūdicia vite. **Uñ** **Ecce. xxv. a.** **O** speciosa veteranis sapia/ r̄ gl̄iosus intellect⁹ r̄ p̄siliū: co/ rona senū peritia multa: r̄ gl̄ia illoz timor dñi. **b** **Placēs** deo/ est/ fact⁹ dilect⁹. i. amic⁹. q. d. ille placet deo q̄ facit ē amic⁹ ei⁹. Et bñ dicit fact⁹ dilect⁹: qz a se nō h̄z hō vt sit amic⁹ vel dilect⁹ deo s̄ a gr̄a. **c** **Et** viuēs/ vita gr̄e: **d** **Inter** p̄ctōres. i. i medio p̄raue r̄ puerse natiōis: **e** **Trā**llat⁹ ē: ad vitā gl̄ie. q. d. qz bñ vixit i/ nter p̄ctōres: trāllat⁹ ē i/ nter cūes celestes/ spe vel re: sic dicit. **j. Joh. iij. c.** Nos scim⁹ qz trālla/ ti sum⁹ d̄ morte ad vitā: qm̄ diligim⁹ fr̄es. **f** **Rap⁹** ē de mūdo ad celū: **g** **Ne** malicia mutaret intellectū ei⁹. **Mal** a enī affectio nimis inclināt ad se intellectū: r̄ ab eo qd scit bonū/ declinare eū facit ad id qd malū ē. **h** **Aut** ne fictio di/ scipline: De qua dictū est. **s. j. b.** Spiritus sanctus discipline effugiet fictum. **Uñ** **Fictio**: id est hereticoz siue hypocri/ tarum simulatio. **i** **Deciperet** animā illius: De qua dicit dñs **Dat. vij. c.** **Antē** dicit a falsis p̄betis q̄ veniunt ad vos i vestimētis

vos i vestimēt: onū: intrinsecus aut sūt lupi rapaces. Sed nūqd posset dñs iustū illeū pferuare int pctorēs: q loth sua/ uit in sodomis saluū: Gen. xix. d. Et susannā int nequā psby/ teros: Daniel. xij. g. Et discipulos suos misit qñ oues i me/ dio lupor: Matth. x. b. Pro qb' etiā rogauit pñz: nō vt tol/ leret eos de mūdo: s/ vt fuaret eos a malo: Job. xviij. c. Non est sufficiens cā q b dī: Raptus ē ne malicia mutaret intellectū ei'. Sol. hęc dictio neñ ponit cālit s psecuti/ ue. Et ē sensus. Rap/ tus ē iust' d hac vita: et b psecuti' est q ma/ licia nō mutauit intel/ lectū ei'. Vel pōt te/ neri cālit. Et ē sensus: Rapt' est ne malicia mutaret intellectū ei' .i. mutare posset. An/ de. ij. Pet. ij. b. Mouit deus pios de temptatiōe eripere: in/ quos aut in die iudicij cruciados resuare. Triplici aut cau/ sa tollunt iusti d mūdo. Prop' suā dignitatē: q meruerūt. An Apo. iij. a. Ambulabūt mecu i albis qñ digni sūt. Trē pñ mūdi idignitatē: q mūd' nō ē dign' talib' habitatorib' pñ suā maliciā. Esa. lviij. a. Colligūt vīri miscdiē: qz nō est q itelligat: a facie enī maliciē collect' ē iust'. Et Heb. xj. g. Qui b' dign' n erat mūd'. Trē pñ securitatē. An h: Rapt' ē ne ma/ licia mutaret intellectū ei'. Et posset aliq's qñere: quō malicia posset mutare intellectū iusti: aut fictio decipe aiām ei'. Et ip/ se rīdet. a. Fascinatio enī nugacitatis. i. sectarij nu/ gas. i. q nō solū nugaces: s/ nugacitas emphatice: b. Ob/ scurat bona naturalia et gratuita i simplicit': qz adulādo vel decipiēdo corripit. j. Cor. xv. d. Corripit mores bo/ nos colloquia praua. Fascinatio d' qōlibet pñstigiū: q pñtrin/ gunt oculi videntū vt nihil videāt: v' talē nō videāt qñs est res. Cantor Parisicis bonę memorię dicebat: q fascinatio est pñte qdā vīstio radij visibilis pcedēt ex corde inuidētis/ in facie quē respicit ad nausēā cogentis/ vt cibū retinere non possit. An dicit Glo. q inuidus grēce dicit fascinātor. Fasci/ nare igit ē iuidēdo corripere. Et sic accipit Gal. iij. a. vbi dī: O infensati galate: qz vos fascinauit nō obedire veritati: Et Eccl. xviij. c. Dar' indisciplinari tabescere facit oculos. Ra/ ban' dicit q hac sentētia notat generalis lasciuia reprobor: sed manifestius astutia hereticor: qui prauis doctrinis et cu/ piditate nociua auertūt sensum hoīs a tramite veritatis: fa/ scinat enī et grauāt q adulādo impedit vel laudando decipit. c. Et incōstantia cōcupiscētiē. i. incōstās pcupiscen/ tia: d. Trāluertit sensū sine malicia. i. q est sine mali/ cia et sine pñpica: qd fit qñ inualecēte pcupiscētia caro spiritui dñat. Iuxta illud Ps. Aniuersū strātū eius versasti i infir/ mitate ei'. Signant aut dicit: incōstantia pcupiscētiē: qz bu/ iusmodi hoies dñi in tpalib' tvenant felicitatē: quā nō inue/ niūt in vno/ querūt i alio. Unde dicunt naues tharsis. i. ex/ ploratores gaudij tpalis: qz modo huc/ modo illuc explorā/ do discurrūt: qd est pñtm peccati. Thren. j. c. Pñtm pecca/ uit hierusalē pñtera instabilis facta est. e. Consumat' in breui zē. Ad respicit qd. s. dixerat de iusto: Iustus autē si morte pccupat' fuerit: i refrigerio erit: quia/ cōsumat' charitate: in breui tpe expleuit multa tpa: quia maturi/ tas morū suppleuit diuturnitatē tempoz. Vel f. Exple/ uit tempora multa: id ē tātū meruit illo breui tempe quo vixit: quātū alius multis tempib' viuens. Unde ap'ls monet Eph. v. d. Videte fratres quō caute ambulet: non quasi in/ sapientes sed vt sapientes: redimētes tempus: qñ dies mali sunt. Vel sic dicit Raban': in priore comate pñdām hereti/ cor expressit: hic sō expmīt gloriā martyriū: qui i breui toz/ mento laudabilem expenderunt vitam: sed ipsa mors fuit eis etas annosa/ quē eis peperit vitā eternā. Et ē sensus fm eū.

e. Consumat' in breui/ tormēto. f. Expleuit mul/ ta tempa: quo ad pfectionē et meritū pñij: Sicut de chri/ sto legit Heb. v. c. Et quidē cū esset fili' dei/ didicit ex his q passus est obedientiā: et psumat' factus est oibus obēperā/ tib' sibi causa salutis eterne. Sed qñe h: s. Blacita enī erat deo aia ei'. i. martyris vel cuiusli/ ber iusti. De q. s. actū est. h. Prop' hoc pperauit de/ edu cere illū/ iustum. i. De medio iniqta/ tū. i. de medio prauę et puerle natiōis hui': qd oēs sancti deside/ rāt. An Ps. Educ s + Ps. 141. B vñ. d. Infelix ego hō quis me liberabit de corpe mortui hui': Su/ pra dixit Ps. d vi/ ro iusto quō se edure/ rit: modo dicit q dñs eum educit: Utroqz verū est/ q dñs educit interfici pmittendo/ gram merēdi pferendo/ a miseris liberādo: et ipsemet educit se volūtarię pñtēdo et gñe coopā/ do educit desiderādo. Unde Canl. iij. b. dicit sponsus: Uē/ ni de libano. i. de mūdo spōsa mea: veni de libano/ veni cozo naberis. Et dñe. j. b. Recedite de medio babylonis: et de terra chaldeor egredimini. k. Populi aut. i. psecutores: qui sunt de ciuitate diaboli. l. Videntes/ pñnam iustoz hīc: m. Et non intelligētes/ futurā gloriā eozū quę p illa pñna preparata est eis a dño. n. Nec ponētes in p/ cordijs. i. in corde suo: o. Talia: scilicet: p. Am. i. q: q. Gra dei/ subuentēs: peccata dimittes. r. Et mi/ sericordia. i. gratia pcomitans siue subsequens a pñis et miseris eripiēs: est. s. In scōs ei' i pñenti. t. Et re/ spect' etne retributiōis: erit i futuro: v. In electos illi': qñ pñmet illos in gloria. x. Condenat autem iust' mortu' viuos impios. Duplicit' legit h: de pñenti et de futuro. De pñenti sic. y. Iustus mortuus. i. qlibet mor/ tyr interfectus: qui antonomasice dicit iust': qz totū impen/ dit se deo: x. Condenat impios viuos. Et ē occasio materialis dñatiōis eoz: nam pñ qd occidit eū h pñēna/ bunt. Vel d futuro: x. Condenat aut. i. iudicabit. Unde Apo. xviij. b. Reddite illi sic et ipa reddidit: et duplicate du/ plicia fm opa ei'. Vel x. Condenat iust' mortu' viuos impios/ sola recordatiōe: q recogitāt q illū iniuste occiderūt. An Esa. xix. c. Erat fra iuda egypto i pauore. z. Et iuuē tus celeri' psumata lōgā vitā iniusti/ pñat supple. Unde enī cumulat pñna iniustoz: ex eo q diuiti' viuūt: nec tñ pueritū ad exēpla iustoz. An Greg'. Lōge meli' eēt vt fla/ gitās qb' terminū volūtas nō ponit/ vel necessitas finē po/ nat: vidēt enī exēpla scōz/ nec pueritū: iōqz graui' pñiēt. a. Glidēbūt enī ipsi psecutores: b. Sinem. i. mortē: c. Sapiēt. i. martyris siue iusti cuiuslibet. d. Et nō intel/ ligēt/ pñla malicia exēcati vel felicitate trena: e. Quid cogitauerit de illo deus. i. q ei daturus sit vitā eternā/ quem ita cruciari pñiit. f. Et qñe munierit illū dñs/ armis futuris. De qua munitione dicit apostol' Eph. vi. c. State succiti lūbos vīos in veritate: iduti lorica iusticię et calciati pedes i pñationē euāgelij pac: i oib' sumētes scuti fidei: in q possitis oia tela neqssimi ignea extinguere: et galeā salutis assumite: et gladiū spūs qd ē sōbū dei. g. Glidēbūt/ psecutores iustū mori: h. Et pñēt illū/ qñ cadauer mor/ tuū: i. Illos aut dñs irridebit. i. dignos irrisiōe mōstra bit i iudicio: qñ qd sibi sperabāt pñesse iueniēt nocuisse. An Ps. Qui habitat i cel' irridebit eol. Et alibi: dñs aut irride bit eū: qñ pñpē q venit dies ei'. Et Prouer. j. c. Vocauit et renuist: extēdi manū meā et nō fuit q aspiceret: despectū oē pñlū meū et increpātiōes meas neglexist: ego qz in interitu vīo ridebo: et subsānabo cū vobis id qd timebatis aduenerit. De hoc dicit Esa. xxxij.

+ Ps. 141.

B

Ps. 2.
Ps. 36.

De b. d. Esa. xxxij. a. **E**t q. p. d. a. r. n. o. n. e. et i. p. e. p. d. a. b. e. r. i. s. : et q. i. p. n. i. s. : n. o. n. e. et i. p. e. s. p. n. e. r. i. : c. u. p. s. u. m. a. u. e. r. l. d. e. p. d. a. t. i. o. n. e. : d. e. p. d. a. b. e. r. i. s. : c. u. f. a. t. i. g. a. t. d. e. s. i. e. r. i. s. p. t. e. n. e. r. e. : p. t. e. n. e. r. i. s. : U. n. i. t. b. s. e. q. u. i. : a. **E**t e. r. u. n. t. p. h. e. c. i. p. o. s. t. q. u. o. s. p. t. e. p. s. e. r. i. t. : v. l. p. h. a. c. i. t. a. b. **D**e c. i. d. e. t. e. s. s. i. n. e. h. o. n. o. r. e. i. s. i. n. e. o. b. s. e. q. u. o. a. n. g. e. l. o. r. u. m. : q. u. o. d. h. a. b. i. t. i. u. s. t. i. : i. m. o. s. i. c. o. l. e. r. a. h. e. r. b. a. r. u. m.

Ps. 36.

cito decidet.

Et in contumelia.

In mortuos.

In perpe-

tuum.

Sine fine.

Quod est

h. origenē: q. pro-

mittit post mille annos

spiritationē damnat.

Sed quod fiet istud ut

tam potētes ita deci-

dāt/bi dicit Philo:

In dñi/dñi/dñi/dñi

pet illos. i. a vita ista

euellet: g. **I**nfla-

tos/veto supbie: b

Sine voce/ excusa-

tiōis aut defēsiōis: qz

nō erit tūc loc' excusa-

tiōis vel defendēdi se.

Darth. xxij. b. Amice quod huc itraisti si hñs vestē nuptialē:

Et cōmouebit illos a fūdamēt. i.

a frenis diuitijs: i. qd' fundati erāt: et qz stabiles putabāt. Uñ

Job. xxij. c. Sublati sūt añ tps suū et fluui' subuertit funda-

mentū eorū: q. dicebāt: recede a nob. Uel. i. **C**ōmouebit

illos a fūdamētis. i. a cogitatioib'. **E**t vspq. ad sup-

mū/operū/desolabunt. i. a minimo peccato qd' cōmissū

est in cogitatione/vspq. ad vltimū quod cōmissū est in opere

examinabunt et punientur. Sicut enim a plāta pedis vspq. ad

forticē nō fuit i. eis sanitas: vt dicit Esaias: ita a minimo pctō vspq.

ad maximū nullū relinquet impunitū. Uñ **E**zech. xxvi. a.

Dissepabūt muros tyri et destruet turrese: et radā puluerē

ex ea. i. mīma pctā etiā cogitationū puniā. Adhuc tolerabi-

le eēt hñs bñent aliqūa p̄solatiōē aliqñ: s. nullā habebūt: Uñ

subdit: **E**t erūt gemētes/in pēnis: qz nulla p̄solatiōē

releuabunt. **E**t memoria eorū pibit/vel periet/i et

nū apud deū q. ad miserēdū: et apud hoīes q. ad cōpatiendū

vel p. eis incedendū: qz nec de' decetero miserebit eorū: nec

scit cōpatiēti aut orabūt pro eis. **E**t cōmouebit i. cogitatio-

ne pctōz suoz timidi. i. agscēt qd' fecerint/vel qd' facere

noluerint p̄scia sua accusante eos. Sic pueri vocati a m̄gfo

ad emēdatiōē icipiēt cogitare de p̄sib' suis qz nō fecerūt v'

qz male fecerūt: ita impij q. mō dissimulat pctā sua et nolūt co-

gitare de eis ad volēdū/ad p̄stēdū/ad satisfaciēdū: tūc velint

nolūt memores erūt oīm ad eoz cōsiliōē. Tūc dicit eis:

Quē fructū habuist' tūc i. ill' i. qd' nūc erubescit. **R**o. vi. d.

Et traducēt illos ex aduerso iniquitates ipsoz. i.

pp̄ter iniquitates suas traducēt in ignē eternū. Uel. **T**radu-

cēt illos iniquitates ipsoz/states qñ aduersarij ex aduer-

so accusantes eos: **O**pa enī illoz sequūt illos: **A**poc. xiiij. c.

Traducēt illos iniquitates ipsoz. i. p̄palabūt: sicut

S. ij. c. dicit: **E** fac' ē nob i. traductiōē cogitationū n̄raz.

I. manifestatiōē. **E**t h. merito: qz nō traduxerūt h. eas p̄ p̄fē-

sionē: p. **E**x aduerso. i. p̄tra se: sed poti' gloriātes de ip-

sis. **D**e qd' **P**s. Quid gloriā i. malicia: q. potēs es i. iniquitate.

Ps. 51.

Tunc stabūt iusti rē. Sicut **E**xpo. Capi. V.

Dixim' intercalarit agit Philo: nūc d. mal' nūc de

bonis. **E**t h. facit/ vt dicit **R**ab. vt hoīz laudabilē sapi-

entiā: illoz vitupabilē demōstret i. sapientiā. **I**n fine p̄cedēt

quō se habebūt impij i. die iudicij: nūc ostēdūt qñ se habebūt

iusti/dicēs: q. **T**ūc. i. in illa die terribili qñ ita tristabunt et

tractabunt inq/ vt dictū est: **E**t **S**tabūt iusti in magna

cōstantia: q. modo viles et abiecti iacent in magna miseria.

Adversus eos q. se angustiauerūt/ptumelijs/iurij/

flagell' varijs/mortib' diuersis: sic dicit **De** b. xj. g. **E**t q. ab-

Et erūt post hec decidētes

sine honore: et i. contumelia

inter mortuos in p̄petuum.

Quñ dirupēt illos inflatos

sine voce: et cōmouebit illos

a fundamēt. et vspq. ad sup-

mū/desolabunt. **E**t erūt ge-

mentes: et memoria eorū p̄-

riet. **E**leniēt i. cogitatioē pec-

catorū suoz timidi: et tradu-

cent illos ex aduerso iniquita-

tes ipsoz. **C**api. V.

Tunc stabūt iusti in

magna p̄stantia ad-

uersus eos q. se an-

stulerūt labores illoz. i. stultos et vanos iudicauerūt. Uñ

dic' apls. i. **C**or. i. c. **V**erbū cruc' p̄uētib' n̄sticia ē. **E**t itez.

Predicam' christū crucifixū: iudeis qd' scādali: gentib' aut

stulticiā. **E**t d. christo etiā legif' **D**arci. ij. c. **E**t audisset sui

exterūt tenere eū: dicebāt enī qm i. furore hñs ē. Uel. **Q**ui

abstulerūt labores illoz. i. auferre volu-

erūt/cogētes eos idōl

immolare. Uel. **A**b-

stulerunt labores

illoz. i. p. morte mar-

tyrij quā abstulerūt eis/

eos a p̄gnā et vniuersis

miserijs liberauerūt: l'ez

fi intēderēt. **E**t ipsi qd'

faciunt: **E**cce/ **E**t

decētes se de glia mū.

Et ad p̄gnā inferni de-

ductos: et ep̄rio sc̄tōs

d. p̄gnā tpi ad coronā

p̄petuā s̄blimatos: **E**t

Turbabūt timore

horribili. **D**orēdū

enī ē incidere in man'

dei vinctis: **De** b. x. f.

Et mirabunt in

subitatiōē inperate salut'. i. q. tā sub. ito sit sal' i. sperare

factis. **D**ies enī dñi sic fur i. nocte ita veniet. **J**. **T**hesal. v. a.

Gemētes p̄ angustia spūs: qz noluerūt h. angustia ali-

quā p. christo pati: tūc maximā patient. p̄ p̄sentia oīs mali

et absentia oīs boni. Uñ **E**sa. lxxv. b. **E**cce serui mei comedēt et

vos esuriet: ecce fui mei bibēt et vos sitiet: ecce fui mei leti-

bunt et vos p̄fundem: ecce serui mei laudabūt p̄ exultatione

cordis et vos clamabit' p̄ dolore cordis et p̄ p̄ritiōē spiritus

vlulabitis: **E**t dicit' illud qd' sequit': **H**i sunt qz ali-

quā habuim' in derisū rē. **B** **I**ntra se p̄niam agē-

tes. i. p̄gnā tenacē habētes. **I**bi enī poterit p̄nitētia haberi

sed nō agi: dicit bñs **B**ern. **S**era nimis erit illa p̄nia: **E**rūt

enī illi qñ arbores autūnales q. florere icipiūt qñ fruct' allaz

arboz comedūt. **D**e qd' dicit **J**udas i. **C**anonica sua. d. **H**i

sūt arbores autūnales infructuose/bis mortuē. i. i. corpe et aīa

eradicatē. **E**t p̄ angustia spūs gemētes. **L**o crepe-

tit: qz de duob' erit angustia spūs/et de omisiōē bonoz/et cō-

missiōē maloz. **E**t h. ē qd' dicit: **O** **H**i sūt qz aliqñ ha-

buim' i. tpe trāsitorio: **E** **I**n derisū rē. **B** **I**n illō **J**ob. xij. a.

Deridet iusti simplicitas: lam̄pas p̄tēpta apud cogitationes

diuitū parata ad tps statutū. **E**t in similitudinē im-

properij. i. impropertū similitudinariū et nō verū. **I**mpro-

perabāt enī eis q. credebāt in hoīes paupem et abiectū crud-

fixū: qd' reuera nō erat impropertū/sed laus et gloriā magna.

Unde. ij. **C**or. vj. b. **P**er ifamiā et bonā famā: vt seductores

et veraces rē. **U**ñ **I**n similitudinē impropertij. i. in exem-

plū maledictiōis: vt si diceret vulgarit' sic p̄tingat tibi sicut

p̄tigat bartholomeo excoziato: vel laurentio craticularo: vel

stephano lapidato. **Q**d' p̄uidēs **P**s. in p̄sona martyrii ait:

Posulisti nos opprobriū vicinis n̄stis: subsannatiōē et deri-

sū his qui in circūitu n̄ro sūt. **E**t christ' de seipso dicit: **E**a-

ctus sum illis in parabolā. **S** **N**os insensati. i. stulti sine

sensu sapiē. **B** **E**t i. p̄uersationē. **E** **E**stimaba-

mus infantiā: qz diuitias et delicias mūdi qñ stercoza repu-

tabāt/et ptumelias et molestias et paup̄tātē et hñōi/ qñ thesau-

rū p̄ciosū amplectabant'. **D**e his gaudiū ipsoz erat. **A**l.

v. g. **I**bāt apli gaudētes rē. **K** **E**t finē illoz sine hono-

re/estimabam'. **P**utabāt enī impij sc̄tōs poss' mortē corpis

vel oīno nō esse/vel ita viles et abiectos esse sicut fuerūt in p̄-

senti. **Q**uō ergo cōputati sūt inf' filios dei. q. d.

cū ita viles et abiecti fuerūt i. mūdo: quō g. rē. **I**n i. origi-

nali nō habetur ergo/sed ecce/ pro subita admiratiōē de glo-

rificatiōē sanctorum: quos tales fore nullo modo crede-

rent. **E**t inter sanctos sors illoz nullo est: id est be-

reditas eterna: in q. nō attēdit p̄sonaz acceptio/sic nec i. sorte.

Ergo errauim' nos

Ergo errauim? nos q ad mortē venim? **b** **Via** veritatis: que ducit ad vitam. **c** **Et iusticie lumen:** id est fides siue noticia christi: **d** **Nō luxit nobis:** quia vos clausistis oculos: Sic dicit Job. xij. f. Propterea nō poterāt qdē credere: qz dixit Elaias. vj. c. Excecauit dñs oculos eoz: et idurauit cor eo:

rū vt nō videāt oculis nec intelligāt corde. **e** **Et sol intelligētie** nō est oīz nobis. Quare? Quia nō tū multū deū. Solū enī timētibz deū oīz sol iusticie. Vñ Salach vñ. a. Dicit vobis timentibz nomē meum sol iusticie: et sanitas in pennis eius. Et recte dicit sol oīz. Oīz enī sol notat initū vīte spūalis: et initū sapientie est timor dñi: Eccl. i. b. Dicit autē christi sol: quia sic sol iste materialis fōs ē to-

n caloris et luminis materialis: ita christus fons ē totius caloris et luminis spūalis. Unde Jaco. j. c. Omne datū optimū et omne donū pfectū de sursum est descendēs a patre luminū. Item sol radios suos oībz comunicat bonis et malis: et christi oībz sua bñficia largit. Vñ Ps. Nec ē q se abscondat a calore ei. Dat. v. g. Sicut filij patris vñ q i celis ē: q solē suū facit oīz sup bonos et malos et pluit sup iustos et iniustos. Dicit autē christi sol iusticie: et sol intelligētie. Sol iusticie: qz iustificat: virtutes pferēdo ad bñ opandū. Sol intelligētie: qz illuminat scientias: et noticia fidei largiēdo ad recte credendū et oīa cognoscendū. In quo tangit vīte pfectio aīe: Aīe? que fit p virtutes: et intellectus que fit p scientias et fides.

Lassati sum? in via iniquitatis et pditionis. i. in via iniqua: que ducit ad pditionē. Via iniqua siue pditionis dicit qdlibet peccatū. De q Dat. vñ. b. Lata porta et spaciola est via que ducit ad pditionē: et multi sunt qui intrant per eam. **g** **Et ambulauim?** vias difficiles. i. vias peccatorum: que ducunt ad infernum.

h **Etiam autem dñi. i.** viam mandatorum siue charitatis: De qua dicit. j. Cor. xij. d. Adhuc excellentiorē viam vobis demōstro: vel penitentie: **i** **Ignorauim?** i. reprobauimus. Unde Ps. Et via pacis nō cognouerūt. Et iō dñs nō cognoscebat eos in die iudicii: dicens: Nunq̄ noui vos: discedite a me qui opamini iniquitatem. Sed quō dicunt hic vīte peccatorum difficiles: cū dicat poeta: Facilis descēsus auerni. Et dñs Barth. vñ. b. Lata porta et spaciola est via q ducit ad pditionē. Sol. Via inferni facilis est i superficie: qz floribus diuitiarū est cooperta: et h tñ in pncipio: sed postea vltre rūs pcedentibz est magis difficilis: i. sine difficillima et amarissima: quia tunc deficiunt flores quibus tecta erat in pncipio: Qd satis euidenter ostēdit mulier vaga: Proverb. vij. c. dicēs iuuent vēcōrdi: Interui funibus lectulū meū: strauit tapetibz pictis ex egypto: aspersi cubile meū mirra et aloē et cinnamomo. Dicit etiam via inferni difficilis: qz tenebrosa. Unde Proverb. iij. c. Via impiorū tenebrosa: nesciunt vbi corruāt. Item lapidosa est. Vñ Eccl. xij. b. Via peccantiū complantata lapidibz: et in fine illorū inferi et tenebre et pēne. Et propter hoc dicit Ps. Contritio et infelicitas in vīs eozum. Et Eccl. x. c. Labor stultorū affliget eos: qui nesciunt in vrbem pgerē. Et Diere. ix. b. Ut inique agerēt laborauerūt. Eccontrario via christi splē-

dida est: contra primum. Unde Proverb. iij. c. Semita stozū quasi lux splēdēs pcedit et crescit vsq ad pfectū diem. Item plana ē i secundū. Vñ Proverb. xv. c. Via iustozum absq offendiculo. Itē pulchra ē i tertiū. Vñ Proverb. iij. c. Uīe eius pulchre et oēs semite ei pacifice. Vere dicit impī

carine illi? in fluctibus: Aut **r** **avis q transuolat in aere:** et nullū inuenit argumētū itineri illi? sed tñ sonitū alarū verberans leuē vētū: et scindēs p vim itineris aera: cōmotis alis trasuolauit: et post h nullū signū inuenit itineri illi?

Aut tāq sagitta emissa i loco cū destinātū: diuisus aer cōtinuo in se reclusus est: vt ignoretur transitus illius: sic **a** **et nos nati continuo desinimus eē:** et virtutū quidē nullū signū valuim? ostendere:

q **carine illi?** in fluctibus: Aut **r** **avis q transuolat in aere:** et nullū inuenit argumētū itineri illi? sed tñ sonitū alarū verberans leuē vētū: et scindēs p vim itineris aera: cōmotis alis trasuolauit: et post h nullū signū inuenit itineri illi?

Aut tāq sagitta emissa i loco cū destinātū: diuisus aer cōtinuo in se reclusus est: vt ignoretur transitus illius: sic **a** **et nos nati continuo desinimus eē:** et virtutū quidē nullū signū valuim? ostendere:

q **carine illi?** in fluctibus: Aut **r** **avis q transuolat in aere:** et nullū inuenit argumētū itineri illi? sed tñ sonitū alarū verberans leuē vētū: et scindēs p vim itineris aera: cōmotis alis trasuolauit: et post h nullū signū inuenit itineri illi?

Aut tāq sagitta emissa i loco cū destinātū: diuisus aer cōtinuo in se reclusus est: vt ignoretur transitus illius: sic **a** **et nos nati continuo desinimus eē:** et virtutū quidē nullū signū valuim? ostendere:

q **carine illi?** in fluctibus: Aut **r** **avis q transuolat in aere:** et nullū inuenit argumētū itineri illi? sed tñ sonitū alarū verberans leuē vētū: et scindēs p vim itineris aera: cōmotis alis trasuolauit: et post h nullū signū inuenit itineri illi?

Aut tāq sagitta emissa i loco cū destinātū: diuisus aer cōtinuo in se reclusus est: vt ignoretur transitus illius: sic **a** **et nos nati continuo desinimus eē:** et virtutū quidē nullū signū valuim? ostendere:

q **carine illi?** in fluctibus: Aut **r** **avis q transuolat in aere:** et nullū inuenit argumētū itineri illi? sed tñ sonitū alarū verberans leuē vētū: et scindēs p vim itineris aera: cōmotis alis trasuolauit: et post h nullū signū inuenit itineri illi?

Aut tāq sagitta emissa i loco cū destinātū: diuisus aer cōtinuo in se reclusus est: vt ignoretur transitus illius: sic **a** **et nos nati continuo desinimus eē:** et virtutū quidē nullū signū valuim? ostendere:

q **carine illi?** in fluctibus: Aut **r** **avis q transuolat in aere:** et nullū inuenit argumētū itineri illi? sed tñ sonitū alarū verberans leuē vētū: et scindēs p vim itineris aera: cōmotis alis trasuolauit: et post h nullū signū inuenit itineri illi?

Aut tāq sagitta emissa i loco cū destinātū: diuisus aer cōtinuo in se reclusus est: vt ignoretur transitus illius: sic **a** **et nos nati continuo desinimus eē:** et virtutū quidē nullū signū valuim? ostendere:

q **carine illi?** in fluctibus: Aut **r** **avis q transuolat in aere:** et nullū inuenit argumētū itineri illi? sed tñ sonitū alarū verberans leuē vētū: et scindēs p vim itineris aera: cōmotis alis trasuolauit: et post h nullū signū inuenit itineri illi?

Aut tāq sagitta emissa i loco cū destinātū: diuisus aer cōtinuo in se reclusus est: vt ignoretur transitus illius: sic **a** **et nos nati continuo desinimus eē:** et virtutū quidē nullū signū valuim? ostendere:

q **carine illi?** in fluctibus: Aut **r** **avis q transuolat in aere:** et nullū inuenit argumētū itineri illi? sed tñ sonitū alarū verberans leuē vētū: et scindēs p vim itineris aera: cōmotis alis trasuolauit: et post h nullū signū inuenit itineri illi?

in inferno: **f** **Lassati sum?** in via iniquitatis et ambulauim? vias difficiles: via autē dñi ignorauimus. Pertinet autē hec ad qtuor genera hoīm. i. iudēos: hereticos: phos: et malos christianos. Iudēi lassati sūt sub one legalis obseruariū. Vñ Petr. Act. xv. c. Hoc est on? qd neq nos neq pñes nri portare potuim? Heretici lassati sūt ambulantes p deuiā errorum. Vñ Ps. Oīa ē pñtio sup pñces eozū errauerūt i inuio et nō i

via. Philosophi lassati sūt i iustis curiositate uestigationū: q vt dicit Rab. ratiocinādo mundi machinā diuino honore subleuātes: creaturę poti q creatori seruiūt: iō in exq̄sitione sua defecerūt: nō salutē sed pditionē inueniētes. Vñ chri stiani lassati sūt via triplici ambulātes. Alij qdē viā montuosam vadūt: vt supbi et ambitiosi. Alij viā lapidosam: vt auari et pñtiosi. Alij viā lutosā: vt gulosi et luxuriosi. Sequitur adhuc de querimonia impiorum. **k** **Quid nobis pro-**

fuit supbia. i. honores mūdi: qz comitat supbia. q. d. nihil pfuit: et nō nocet: **l** **Aut diuitiarū iactātia quid cō-**

tulit nobis? Nihil nisi pñā. Laborē in acq̄redo: timorē in possidēdo: dolorē in deserēdo. Unde Eccl. v. c. Quid pdest possessori nisi q cernit diuitias oculis suis: Qz autē nihil p fuerint etiā in pñti diuitie vel honores hui? mūdi: ostendit qnq similitudinibz: qbus ostendit liqde breuitas et vanitas illorū. Prima sumitur ab ymbra: scda a nuncio: tertia a nauī: quarta ab aue: qnta a sagitta. Ista qnq ita cito transeunt q etiā post nullū vestigiū relinquent. Dicit g: **m** **Trās-**

ierunt omnia illa: diuitie. i. atq honores et voluptates: **n** **Tanq ymbra:** que nullā habet stabilitatem: et lucē solis abscondit: sic palia. **o** **Et tanq nūci:** pcurrēs. i. qui pmitit ad parandū hospitū: et iō nō patit moram. **p** **Et tanq nauis:** que pñt fluctuantē aquā cui? cum pterierit nō est vestigiū inuenire: neq semitā carine illi? i fluctibz. Carina ē media pars nauis q latior ē: et ideo melius debet etius vestigiū inueniri qz pñt vel puppis. **q** **Aut auis. i.** aut tanq auis: **r** **Quē trasuolat in aere:** et nullū inuenit argumētū itineris illius. i. signum. **s** **Sed tñ sonitus alarū verberans leuē vētū:** id ē aera leui alarū agitatōe cōmotū. **t** **Et scindēs p vim. i.** p violentiā: **v** **Itineris aera. i.** aerē per quem volat. **x** **Cōmotis alis trasuolauit:** et post hoc nullū signū inuenit itineri illi? i. auis volant. **y** **Aut tāq sagitta emissa in locum destinātū. i.** de terminātū: supple que nullū relinquit sui vestigiū: Quia **z** **Diuisus aer continuo in se reclusus est:** ita vt ignoretur transitus illius: id est sagitte: **a** **Sic et nos nati continuo desinimus esse:** quia tendimus statim ad non esse. Unde ij. Cor. iij. c. Quotidie morimur. **b** **Et virtutis quidem nullū signum valuimus ostendere.** Hoc est expositio superiorum In psona isto rū dicit Job. j. d. Nudus egressus sū de vtero matris mee: id est indumento virtutū: et nudus reuertar illuc: et ideo expelleris a nuptijs nō habēs vestē nuptiale: Barth. xij. b. In malignitate aut nostra

Ar. sacrē

C

Ps. 106.

In malignitate aut nra/nō aliena: **Consumpti sumus**/nō ipsa in nob: qd meli⁹ eēt. Breuē ē sic dīc Ra/ban⁹: Per ymbra/ obliuio mētis vel mors carnis designat: qbus humana vīta obnoxia ē. De qua dicit Job. xxxij. c. Nō sūt tenebrę et nō est ymbra mortis vt abscondant ibi iniq.

Per nūciū p̄curren-
tē/ significat passiōes
aīę et corpis/ quę p̄ce/
dūt mortē. Tales nū-
cios oportet hilariter
vel ad mīn⁹ patienter
recipere et hospitium
p̄parare: vt quādo
mors venerit: inueni-
at hospitū p̄paratū:
alioqn male erit nob:
Et domīn⁹ nos admo-
net/ Matth. xxiij. d.

Jo et vos estote para-
ti: qz nescit q̄ hora fili⁹ hoīs ventur⁹ ē. Illos nūcios mittit
dñs ad humiliandū supbos: sicut dicit Judic. viij. g. Misit
gedeon. i. chris⁹ nūcios i oēs mōrē ephraim/ dīcēs: Descē-
dire p̄ hūilitatē/ i occursum madian. i. diabolo: et occupate aq̄s
delictiarū et diuitiarū/ vsq; bethbera atq; iordanē. Et de h nū-
cio dī: Prouer. xxv. d. Nū frīgida aīę sūt iētī/ nūci⁹ bonus de
terra longinq̄. Per nauē significat humanę mētis leuitas: q̄ p
aq̄s. i. hui⁹ mūdī curas flatib⁹ demonū agitaf. De hac dicit
Judic. v. c. + Galaad trās iordanē q̄scebat: et dan vacabat
nauib⁹. Galaad interpretat aceruus testimonij: et significat il-
los qui cōtemplatōi et oīōi vel lectioni dīmīssa mūdī cura
intendūt. Dan interpretatur iudiciū: et significat illos qui
alios iudicat. Unde galaad quiescente in cōtemplatōe: dan
vagaf mēte alios iudicādo. Per autē significat supbia. Aug
alē ei⁹ sciētīę seculares et diuitīę tpales. Sciētīa enim inflat:
vt dī. j. Cor. viij. a. Et diuitīę sūt i. j. Timoth. vi. d. P̄e-
cipe diuitib⁹ nō alta sapes: Vbi dīc Aug⁹. Ueris diuitū su-
pbia ē. De hac aue dicit Prouer. xxvij. a. Sicut auis trās/
mīgrās de nido suo: sic vir qui relinqt locū suū. Per sagittā
significat dolositas inīq̄rū: q̄ delōge veniēs vulnerat nesciē-
tem. Et de hac sagitta dīc Iere. vi. f. Ecce p̄ls venit de ter-
ra aqlionis: et gens magna p̄surget a finib⁹ terrę: sagittā et scu-
tū arripier: crudelis ē et nō miserebit. Hęc q̄nq; i mūdo ver/
sant/ vt dicit Rab. sed tādē possessorib⁹ suis i fructuosā relin/
quēt penitentiā. Sequit: **Calia dixerunt zc.** Adhuc
q̄truo: similitudines introducūt: q̄b⁹ stultā spem iniquorum
demonstrat: q̄ bona p̄sentia māsura putant vel se impunitos
euadere. Prima similitudo ē de lanugine: q̄ cito vērō tollit.
Scda est de spuma: q̄ statim a pcella disp̄git. Tertia est de
fumo: q̄ subito in ventū diffundit et annihilat. Quarta est de
hospite vnus diei: q̄ statim obliuioni tradit: sic omīa tpalia
cito euanesūt. Dicit q̄: **Calia dixerūt i inferno:** q̄lia
p̄missa sūt: **Qui q̄ peccauerūt/ abutēdo diuitijs et ho-**
norib⁹/ aut male acq̄redo/ aut male retinēdo/ aut expendēdo.
Et reuera peccauerūt. **Qui spes impij tanq̄ lanu-**
go est. i. flos cardū: **Quę a vērō tollit. i. modico fla-**
tu. **Et tanq̄ spuma gracilis q̄ a pcella disp̄git**
et annihilat. **Et tanq̄ fum⁹ q̄ a vērō diffusus ē:** qui
quāto magis diffundit: rāto citi⁹ annihilat. **Et tanq̄ me-**
morīa hospitī vni⁹ diei p̄tereūt/ non morā facientis.

St. 1. 6ad

Doraliter

Calia dixerūt zc. Quattuor h notant cir-
ca q̄ ventis hoīm spes et desiderij. Primū est carnal volup-
tas: q̄ significat p lanuginē: Nā sic lanugo modo ē et statim
modico vērō flatu tollit: sic carnis voluptas/ q̄ significat p la-
nuginē/ modica egritudine vel molestia tollit et tabescit. Esa.
xl. b. Oīs caro fēnū/ et oīs gl̄a ei⁹ q̄si flos agri v̄l fēni: Eri-
catū est fēnū et cecidit flos. i. infirmat caro et cessat voluptas.
De h vērō dī Job. xij. d. Cōtra foliū qd a vērō rapit⁹ oīdis
potentiā tuā. Secūdu ē appetit⁹ fauoris vel gl̄ie tēporalis q̄ p
spumā gl̄ie designat: Nā sic spuma ex collisiōe aq̄z generat:
ita fauor v̄l gl̄a tpalis ex p̄cursu diuersarū gr̄arū. Verbi gr̄a.
Si aliq̄s bñ cantat/ vel bñ p̄dicat/ vel si pulcher est/ aut fortis

aut dītes/ aut sapiēs: gl̄ia et laudē appetit. Cōtra qd dīcere.
ix. g. Non gloriē sapiēs in sapiētia sua: et non gloriē fortis in
fortitudine sua: et non gloriē dītes in diuitijs suis: sed in hoc
glorietur qui gloriat: scire et nosse me: quia ego sum dñs qui
facio misericordiam et iudiciū et iusticiā in terra. Sed spuma tēpe-

ria hospitis vnus diei p̄e-
tereuntis. Iusti autem in p-
petuum viuunt et apud do-
minū est merces eorū: et cogi-
tatio eorū apud altissimum.
Jo accipient regnū decoris
et diadema/ speciei d manu
dñi: qm̄ dextera sua teget eos
et in brachio suo defendet

sub ipso ascēsu dignitatis cadit et deficit i spūalib⁹. Vñ Ps.
Deiecasti eos dum alleuarent. Et alibi: Deficiēs quemad-
modū fumus deficit. Quartū est p̄sp̄ritas tpalis: q̄ per ho-
spitem vnus diei designatur: Nam sicut hospes hodie ve-
nit et cras recedit: ita p̄sp̄ritas tpalis modo venit et modo re-
cedit: Nam rora fortūę p̄tinue voluit: et qui in ea sūt cū ca-
traseūt. Unde Aug⁹. De his qui hēserūt transiētib⁹: qm̄ su-
mul cum illis transiūt. Hic hospes receptores suos sp̄ fallit.
Vñ de ipso dīc Eccl. xix. d. Vira nequā hospitādī de domo
in domū: et vbi hospitaf non fiducialit ager. **Iusti autē**
in perpetuū viuunt. q. d. taliter impij in inferno sero p̄ni-
tentes p̄querunt: quorū gloria tam subito et inuitit transiit: si-
cut ostensū ē. **Iusti autē in perpetuū viuūt:** vira glo-
rie: quę nūq̄ deficit: qz nec iusticia eorū in vira eorū deficit.
Et apud dñm/ in quē solum sperauerūt et cui seruerūt:
Est merces eorū: imo ipse dñs est p̄mū laboris eorū.
Gen. xv. a. Ego sum merces tua magna nimis: dixit dñs ad
abraam. Et Ps. Filij merces fruct⁹ ventris. Numeri. xviij.
c. Ego pars et hereditas tua in medio filiorū israel. **Et**
cogitatio eorū apud altissimū: quia vbi ē thesaur⁹ i⁹
ibi est et cor tuū: Matth. vi. c. Et ideo dicit Ps. Facta cogi-
tatum tuū in dño: et ipse te enutrit. Et. j. Pet. viij. b. Om-
nem sollicitudinē vestram p̄cipientes in deum: quoniam ipsi
cura est de vobis. **Ideo accipient iusti/ qui ponunt**
omnes cogitationes in dño: p̄ Regnū decoris: id est re-
gnū decoris. q. d. soli decori possidebūt/ qui deco:em inno-
centie seruauerūt/ vel maculas contractas aqua lachrymarū
vel proprio sanguine lauerūt/ vt martyres. **Et non so-**
lū regnum accipient iusti: sed diadema speciei: vel spei
alia littera: id est insigne regni: qd solum victoribus datur. i.
iusti qui per fidem vicerunt regna mundi/ carnis et diaboli.
Ideo ter dicitur Canis. liij. c. Veni de libano spōsa mea: ve-
ni de libano: veni coronaberis/ propter victoriā triplicis re-
gni. Istud insigne dicitur diadema: quasi duo demens: salu-
cer labores et miseras corporis/ et sollicitudines et passionis
mentis. Sed a quo accipiet iusti diadema: Nūquid a mun-
do vel saltē ab aliquo angelorū: Nō. Sed a manu
domini: id est a christo: qui manus domini et brachium dñi
quia pater per illum operatur. De qua dicitur Deut. xxxij.
f. Leuabo ad celum manū meam. Et vere de manu domini
accipient diadema: **Quoniam dextera sua:** id est
gratia sua: vel christus qui man⁹ et dextera dei p̄is: **Te-**
get eos. Unde Ps. Dominus p̄tectio tua super manū
dexteraz tuam. Et Esa. xlix. a. In ymbra manus sue p̄tecti
me. **Et nō solū teget eos dextera sua: sed in brachio**
suo: id est christo: **Defendet illos/ hic et in futuro.**
Teget/ dicit: contra iram patris seipsum opponens/ ne letus
veniret ad nos. Unde Esa. liij. b. Ipse vulnerat est. p̄p̄ inīq̄-
tates nostras: attrit⁹ est p̄pter scelera nostra: disciplina pacis
nostrę sup eū et liuore eius sanari sum⁹. **Defendet hō dicit:**
pra demones: q̄ sūt i aere sup nos: vt dīc Eph. ij. a. Et p̄ra
malos boīes q̄ sunt iuxta nos: Et p̄ nostrā carnē quę ē circa
nos et p̄pe nos.

St. 1. 6ad

St. 1. 6ad

St. 1. 6ad

St. 1. 6ad

St. 1. 6ad

nos et ppe nos. Et signanter et breuiter tangit tria beneficia domini. Primum est tam spiritualium quam eterno: ubi bonorum collatio: quod notat cum dicit: Accipiet diadema de manu domini. Unde ps. Aperis tu manus tuas: et implebis oes animum malis benedictione. Et alibi: Aperiete te manu tua: oia implebit bonitate. Secundum

est a pena et a culpa liberatio: quod notat ibi: Et dextera sua teget/ extensa i cruce. Et furore patris eius/ i cruce in se recipies. Unde Zach. xij. c. Fra mea suscitare super pastorem: et super vix coherentem mihi dicit dominus exercituum: per cure pastorem et dispergens oues. Et hoc est quod rogat ps. Emite manu tua de alto/ eripe me et libera me. Eripe me a pena: et libera me a culpa. Tertium est contra hostes defensio: quod notat ibi: Et i brachio suo defendet illos. De qua etiam defensione subdit: a

Et accipiet. i. accipiet faciet: b Armaturam virtutum et bonorum operum et sancte predicationis: c Celus illius. i. deus celans creaturam suam. d Et armabit illis armis: e Creaturam. i. hominem: qui antonomastice dicitur creatura. f Ad ultionem inimicorum. i. ad summam ultionem de inimicis. Et postea specificat magis de armatura: innuens duo genera armorum: quae necessaria sunt omni bellatori. i. arma impugnationis: ut est lancea/ sagitta/ gladius: et arma protectionis: ut est lorica/ galea/ scutum. Et quia magis consonat christiane religioni uti armis protectionis quam impugnationis: ideo primo agit de illis dicens: g Induet. i. induere nos faciet celus domini: h Pro thorace. i. pro lorica: iusticia/ quae totam animam ornat et protegit per omnes vires eius: sicut lorica totum corpus. Unde et iusticia vestimento comparat. Job. xxi. c. Iusticia induit/ sicut vestimentum. Et Esa. lix. d. Induet/ est iusticia ut lorica et galea salutis in capite eius. Sequitur: k Et accipiet. i. accipere nos faciet: l Pro galea/ qua caput tegit: m Iudicium certum/ vel rectum/ quod recte iudicat: primo se deinde alios: non de dubijs: quod illud iudicium non esset certum vel rectum sed temerarium: et ideo non dicit simpliciter: Accipiet pro galea iudicium/ sed addit certum vel rectum. Et iterum n Sumet vel accipiet. i. accipiet faciet: o Scutum inexpugnabile/ equitatem. Nota quod dicit galea et scutum. Galea caput tegit: scutum pendet a latere. Et circa haec duo membra sunt duae plae legales in nobis. Una in capite: altera circa latus siue in corpore. Galea tuetur contra primum: scutum contra secundum. Spiritualliter i capite vulnus habet: qui male sentit de fide. In corpore vero vulnus habet: qui male se habet in voluntate. Plaga igitur capitis est lesio intellectus: contra quam necessaria est galea recti siue certi iudicii: quod fide et spe informat: Rectitudinem enim habet a fide: certitudinem a spe. Plaga igitur cordis est lesio affectus: contra quam necessarium est scutum inexpugnabile equitatis. Unde Proverb. iij. b. Ducam te per semitas equitatis: quas cum ingressus fueris/ non artabunt gressus tui. Hoc est de armis protectionis. Et postea subdit de armis impugnationis: p Accuet autem. q. d. non solum haec arma accipiet: sed accuet diram iram in lanceam. i. pro lancea dabit militibus suis acutum gladium spiritum: quod est verbum dei/ regis dei comminatum: quod dicit acutum: quia penetrat usque ad intimam cordis/ comminatio penas eternas. Unde Heb. iij. c. Cuius est sermo dei et efficax et penetrabilior omni gladio ancipiti: primum gens usque ad diuisionem animae ac spiritus: compagum quoque ac medullarum: et discretor cogitationum et intentionum cordis.

q Pugnabit cum illo. i. cum domino. r Orbis terrarum. i. ecclesia. s Contra insensatos. i. contra errores iniquorum/ predicando vel disputando. Vel r Orbis terrarum: id est vniuersitas creaturarum: pugnat/ s Contra insensatos/ convincendo eos/ vel de malicia/ vel de ignorantia. Omnis enim creatura sine errore et cessatio/ officium suum explendo seruit deo creatori suo propter quod homo insensatus. Propter quod di-

cit dominus Job. xij. b. Interroga summa et docebit te: volatilis caeli et indicabit tibi: loquere fregit et respondebit tibi. Sic exponit de presenti. De futuro autem exponit sic: finem quod inuenit Blosse. a Et accipiet armaturam celum illum. i. ipse dominus celas accipiet armaturam veniens ad iudicium. In primo autem venit ipse sine hac armatura: et ideo vulneratur

m iudicium certum. Sumet scutum inexpugnabile equitatem: accuet autem diram iram in lanceam: et pugnabit cum illo orbis terrarum insensatus

et ideo vulneratur. Et postea iniquitates nostras: et attritum est propter scelera nostra: Esa. liij. b. Unum adimimus: angelus dixit ei: Quid sunt iste plagae in medio manuum tuarum? Et dixit: Haec plaga tus sum in medio eorum quod

discebat me: Zach. xij. c. Et Esa. lxij. a. Quare rubrum est indumentum tuum: et vestimentum tuum sicut calcanti in torculari. Ille respondit: Torcular calcavi solus: et de gentibus non est vir mecum. Et non solum ipse erit armatus: sed etiam d Armabit creaturam. i. oia elementa. f Ad ultionem inimicorum/ demonum et malorum hominum. Quae enim fuerunt in oblectamentum/ vertent eis in tormentum. Unum Ezech. xij. b. Erupere faciam spiritum tepestatum in indignatione mea: et imber inuidans i furore meo erit: et lapides grades in presumptionem. Vel d Armabit creaturam. i. angelos: quos mittet: f Ad ultionem inimicorum: sicut dicit Bar. xij. f. Mittet filius hominis angelos suos et colligent de regno eius oia scadala: et eos qui faciunt iniquitatem: et mittet eos in caminum ignis. Et Esa. xviij. a. Ite angeli veloces ad gentem pusillam et dilacerata: ad populum terribilem: quod non est altum: ad gentem expectantem et perculatam. Sequitur: g Induet dominus. i. b Pro thorace iusticiae: quod reddet vnicuique secundum opera sua sine plona rui acceptioe. Unum. i. vj. b. Non subtrahet plonam in iudicio dominus qui est dominator omnium: nec verebitur magnitudinem cuiusque. Et ps. Iusticia ante ipsius praecedet: et inflamabit i circuitu inimicos eius. k Et accipiet pro galea iudicium certum: quod si ne errore iudicabit: Sicut legit Proverb. xvj. b. Diuinitas i labijs regis: iudicio non errabit. l Rectum: quod iuste et recte iudicabit. Et iterum n Sumet vel accipiet scutum inexpugnabile equitatem: quod non est iusticia in vulcore miscelae temperata: Ipse enim iuste iudicabit et misericorditer: quia vniuersis viget dominus misericordia et veritas: quae simul mixta faciunt equitatem: finem quam iudicabit. Unde Esa. xj. a. Non finem visionem oculorum iudicabit: neque finem auditum aurium arguet: sed iudicabit in iusticia pauperes: et arguet in equitate pro mansuetis terre. p Accuet autem diram iram in lanceam. i. vindictam pungentem. s i sententiam damnationis vel incendii ignis infernalis: quae quotidie acuit contra malos ad penitentiam expectando: sed tunc acuit exercendo ad vindictam. Quae dicitur diram/ ad differentiam ire praesentis quae suauiter irascit. Unde ps. Iras et misere es nobis. Abacuc. iij. a. Cum iratus fueris misericordie recordaberis. Sed ira iudicij dira erit sine misericordia liberate. Unde ps. Dine ne in furore tuo arguas me: neque i ira tua corripas me. Et de hoc gladio dicit dominus Ezech. xxi. a. Egredietur gladius de vagina sua. i. de misericordia: ad oem carnem ab austro usque ad aquilonem: ut sciat omnis caro: quia ego dominus eduxi gladium meum de vagina sua irrevocabile. Et postea sequitur ps. j. b. Gladius exacutus est et limatus: ut cedat victimas exacutus est: ut splendeat lima tus est. q Et pugnabit cum illo orbis terrarum contra insensatos. i. ois creatura contra de ipsius quod abusi sunt ea. Divites aquae letant comedere: et aves aeris: et bestias terre. Similiter de igne nihil accipit: et ideo ignis eos suscipiet: cum dicetur eis: Ite in ignem eternum: Matth. xxv. d. Terra enim excutiet eos a semine: et vnde aqua infra alueum suum se colliget: ita ut nec gutta habere possint ad refrigerium ardoris sui. Sol et luna et stellae retrahent radios suos ne luceant. Aer fulgura et grandines et tonitrua mittet contra eos: Et sic ois creatura pugnabit contra malos. Unum. i. xvj. d. Creatura tua tibi facit desertum exardescit i tormentum adversus iniustos. Ite iudicij. v. c. De celo dimicatum est contra eos: stellae manentes in ordine et cursu suo/ adversus sifaram pugnaverunt. Qui igitur non pugnat contra malos pro domino/ vel potius cum domino: non est y de orbe terrarum. Unum

Aliter

Et. trectu

ps. 96.

ps. 24.

ps. 59.

ps. 6. et 37.

de orbe terrarū. **Uñ** Luc. xj. c. Qui nō est meū p̄tra me ē:
z q̄ nō colligit meū/dispergit. Similit̄ z q̄ nō pugnat meū/
impugnat me. **Uñ** z bieu p̄pha de hoc reprehendit iofaphat
regem iuda. ij. Paral. xix. a. vbi dī: Impio p̄bes auxilium:
et his q̄ oderūt dñm amicitia p̄iūgeris: idcirco irā q̄dem dñi
merebat̄. De hac pu

Al. habena
Al. habene

Al. scādeset

gnas orbis frātū p̄tra
insensatos in die iudi/
cij/ dicit̄ **Isēg** i mo/
ral. Quō angustē vīe
erūt reprobi vndiq;
superi erit iudex tra/
tus: subitus horrendū
chaos: a dextris p̄tā
accusaria: a sinistr̄ in/
finita demonia ad sup/
plicij trabētia: intus
vrens p̄scientia: foris
mūd⁹ ardēs: miser p̄tōz sic des̄hensus q̄to effugiet: Latere
impossibile: apparere itolerabile. Si q̄ris: q̄s te accuset: **Dī**
co q̄ tot⁹ mūd⁹: q̄z offēso creatore: oīs creatura habet odio
p̄ditū. De h̄ dictū est pleni⁹ Proverb. iij. d. sup illud: **O** mī
custodia custodi cor tuū. Seq̄t. **a** **Ibūt** directe emissi/
ones fulgurū. **I**stud s̄līk̄ exponit **Blo.** de p̄senti et de fu/
turo. De p̄senti sic: **a** **Ibūt** directe/ p̄ voto ductoris v̄/
actoris: ad vtilitatē electoz vel ad dānationē reproboz. **b**

Emissiōes fulgurū. i. tonitrua p̄dicationū vel corusca/
tiōes miraculoz p̄dicatū: q̄ nubes dicunt: q̄z coruscāt mira/
culis/tonāt minis et pluūt doctrinis. Et de his fulgurib⁹ dī/
recte cūtib⁹ dī **Job.** xxxvij. d. **U**ñ q̄ mittet fulgura z ibūt/
z reuertētia dicēt tibi/assum⁹. **c** **Et** tanq̄ a bñ curua/
to arcu nubū extirminabūt. **D**etaphorice h̄ loq̄t̄ philo/
respicit ad naturā arcus materialis: q̄ q̄nto pl⁹ curuat: tāto
violenti⁹ emittit sagittā z efficac⁹ pcutit: Sic arcus spūalis:
id est sacra scriptura: quāto ampli⁹ curuatur manu posita ad
mediū arcus. i. ad moralia faciēdo: tanto violenti⁹ z efficaci⁹
pcutit p̄tōzē z vulnerat ad salutē. Quidā dicūt habene: z
exponūt p̄ datiuo singulari v̄l notatiuo plurali. **Alī** dicūt q̄
nō debet eē habene s̄z habena/ablatiu casus: s̄z q̄si oēs libz
habēt habene numeri pluralis. Et legīt sic: **a** **Ibūt** emis/
siones fulgurū directe et tāq̄ habene. i. ac si regerent
habenis: et ē ibi punct⁹. Et postea seq̄t: **d** **Curuato** arcu
nubū. i. sacra sc̄ptura/ ad iaculandū fulgura p̄dicationis: **e**

Extirminabūt aduersarij. **f** **Et** ad certū locū insiliēt/
aduersarij. i. ad infernū. Vel ad certū locū insilient
emissiōes fulgurū: q̄z certū est q̄ p̄dicat sancti: z ita eueni/
et vt dicūt: **Non** enī pōt esse p̄sum q̄ diuina sapiā est or/
dinatū. **g** **Et** a petrosa ira plene mittent grādines:
id est plene increpatiōes mittent p̄ malos: hoc ē ab ira sc̄tōz
q̄ ē per celū non p̄ vitiū: q̄ petrosa dicit̄. Quia sicut petre sūt
diuersarū qualitatū z quāritatū: ita sancti pro q̄litate z quāri/
tate meritoz dū malis p̄dicant. **i** **Et** cādeset in illos
aq̄ maris. i. doctrina vel p̄dicatio sup̄ta de amaritudine sup/
plicioz inferni/ q̄ cōminat/ vel p̄tōz q̄ rephēdit. **k** **Et** flu/
mina/ sc̄pturaz: **k** **Cōcurrēt.** i. simul veniēt i cōminatiōe
maloz: q̄z de nouo z veteri testamēto adducūt p̄dicatores
cōminatiōes. **l** **Cōtra** illos stabit spūs x̄tus. i. for/
tis vindicta vltimi iudicij: q̄ stare dicitur: q̄z nunq̄ deficiet.

m **Et** tanq̄ turbo vēti diuidet eos/ a iustis: sic paleę
sepant a granis turbine venti. De hac turbine dī **Mat.** i. a.
dñs i tempestate/ z turbine vīe ei⁹. Et **Esa.** vlt. e. Ecce dñs
in tēpestate z turbine veniet: z q̄si turbo q̄driga eius. **n** **Et**
ad heremū/ etne desolatiōis. i. ad infernū: **o** **Perdu**
cet oēm terrā. i. oēs terrenos: q̄ dicunt̄ terra p̄t vñionem
affectus ad ipsam. **p** **Iniquitas** illoz. i. merito iniquitatū
suarū pducenē ad inferos oēs terreni. **q** **Et** malignitas
eueret sedes potētū. i. erit cā euerētiōis eoz. **Itē** de fu/
turo exponit sic: **a** **Ibūt** directe emissiōes fulgurū
vel fulguroz/ dñō ad iudiciū veniēte. **Iuxta** illud **P̄s.**

Ps. 96. Ignis ante ipsum p̄cedet: et inflāmabit in circuitu inimicos

eius. Bonos autē purgabit si qd purgandū est in eis. Et h̄
q̄ dicit̄ **Interl.** h̄. **a** **Ibūt** directe/ ad vtilitatē electoz et
dānationē reproboz. **c** **Et** tanq̄ habene curuato ar/
cu nubū extirminabūt/ impij. **D**etaphorice loquit̄ h̄
auctor. Arcū nubū vocat h̄ iridem: q̄ sit ex rep̄cussioe radio

Contra illos stabit spiritus
virtutis: et tanq̄ turbo ven/
ti diuidet eos: et ad heremū
perducet oēm terrā iniqui/
tas illoz: z malignitas euer/
tet sedes potentū. **Ca. VI.**
Melior ē sapiā q̄ vires:
et vir prudēs q̄ fortis.

tūc impij: **c** **Tāq̄** habene. i. tanq̄ lineę iridis: **e** **Et**
minabunt/ cū arcus nubū curuat. i. cum iris dep̄mit so/
le sup̄ueniēte. **f** **Et** ad certū locū insilient/ impij. i.
i inferno: qui parat⁹ est diabolo z angelis eius: **Dat.** xvj. d.
g **Et** a petrosa ira. i. ab ira petre. i. ch̄isti. i. ab ipso irato:
h **Plene** grādines. i. ponderose increpatiōes mittentur
in malos: **E** surui z non dedistis mihi māducare zc. **Dat.**
xvj. d. **i** **Et** cādeset in illos aqua maris. i. ama/
ra tribulatio inferni. Et loquit̄ p̄ similitudinē ferri calidi: q̄s
quādo proijcit̄ in aquam facit ipsaz cādesere z stridere: ita
infernalis aqua stridebit z cādeset/ quādo impij proijciēnt̄
in stagnū sulphuris ardentis. **U**nde **Esa.** xij. c. **I**nfēr⁹ sub
ter te cōturbat⁹ est i occurrū aduersarij sui. i. regis babilonis
et exercit⁹ sui. **k** **Et** flumina/ angustiarū: **l** **Cōcurrēt**
duriter/ cōtra malos. **T**res afflictioēs cōcurrēt i quēlibet:
dolor/ pudor/ timor. **D**olor de bonis omissis: pudor de ma/
lis commissis: timor de supplicio iminenti. **l** **Contra** illos
stabit spirit⁹ virtutis. i. sententia iudicis. De quo spirit⁹
dicūt **Esa.** xj. a. **S**piritu oris eius interficiet impiū. **m** **Et**
tanq̄ turbo venti diuidet eos. i. impios a bonis. De
qua diuisione magis dolebit impij/ q̄ de ipsa sustinētia sup/
plicij gebennalis: vt dicit̄ **Aug.** De hac diuisione horren/
da dicitur **Dee.** xij. d. **C**onsolatio abscondita est ab oculis
meis: quia ipse inter fratres diuidet. Et **Dat.** xvj. c. **S**e/
parabit eos ab inuicem sicut pastor segregat oues ab hē/
dis: z statuet oues quidem a dextris: hēdos autē a sinistris.

n **Ad** heremū perducet omnem terram: id est om/
nes terrenos: **p** **Iniquitas** illoz/ non aliena. **U**n/
de **Esa.** i. d. **A**mbulate in lumine ignis vestri: z in flāmīs quas
succēdistis: de manu mea factū est h̄ vobis: id est ipsa p̄na:
in doloribus dormietis. **q** **Et** malignitas eueret
sedes potentū: id est potentes de sedibus dignitarum
quibus abusi sunt: vt sunt doctores in docendo: iudices i iu/
dicando: reges in regendo. Et de omnibus istis dicit̄ **Ec̄.** x.
b. **S**edes superborum ducum destruxit domin⁹ z sedere fe/
cit mites pro eis. **Expōsitiō** **Ca. VI.**

Melior est zc. Sic dicit̄ **Raban⁹**: i hoc capitulo
monet philo rectores ecclesie: vt iusticiā z veritatem
seruēt: z discrete intelligere festinēt: quia accepta po/
testate a deo/ iudices z magistri facti sūt frātū suorū: vt iudi/
cēt eos fm̄ eq̄tate z doceāt regulā verę fidei cū opib⁹ bonis:
Iuxta illd. i. **Pe.** ij. c. **P**arati similit̄ ad satisfactiōē oī po/
scētī vos rationem de ea q̄ in vobis est spe: et ipsi quoq̄ iu/
dicij dei expectāt: qui nec fallit nec fallitur: q̄z non solū ope/
ra/ sed etiā cogitationes et voluntates iudicabit. Et quia sa/
piētia informat iudiciū rectoz siue p̄latoroz ecclesiāz: ideo
in principio laudat sapientiam dicens: **r** **Melior** est sa/
piētia/ que sic regit animam: z qua sapiūt res prout sunt:

s **U**ires/ corporis: q̄ sepe p̄cipitāt in peccatū. **t** **Et**
vir prudēs/ animo: ē melior/ q̄ fortis/ corpore. q̄ d. me/
lior est sapientia et prudentia mentis/ q̄ fortitudo corporis.
Ec̄. ix. d. **M**elior est sapiētia q̄ arma bellica. Et cū ita sit:

Expōsitiō **Ca. VI.**
Melior est zc. Sic dicit̄ **Raban⁹**: i hoc capitulo
monet philo rectores ecclesie: vt iusticiā z veritatem
seruēt: z discrete intelligere festinēt: quia accepta po/
testate a deo/ iudices z magistri facti sūt frātū suorū: vt iudi/
cēt eos fm̄ eq̄tate z doceāt regulā verę fidei cū opib⁹ bonis:
Iuxta illd. i. **Pe.** ij. c. **P**arati similit̄ ad satisfactiōē oī po/
scētī vos rationem de ea q̄ in vobis est spe: et ipsi quoq̄ iu/
dicij dei expectāt: qui nec fallit nec fallitur: q̄z non solū ope/
ra/ sed etiā cogitationes et voluntates iudicabit. Et quia sa/
piētia informat iudiciū rectoz siue p̄latoroz ecclesiāz: ideo
in principio laudat sapientiam dicens: **r** **Melior** est sa/
piētia/ que sic regit animam: z qua sapiūt res prout sunt:

s **U**ires/ corporis: q̄ sepe p̄cipitāt in peccatū. **t** **Et**
vir prudēs/ animo: ē melior/ q̄ fortis/ corpore. q̄ d. me/
lior est sapientia et prudentia mentis/ q̄ fortitudo corporis.
Ec̄. ix. d. **M**elior est sapiētia q̄ arma bellica. Et cū ita sit:

Expōsitiō **Ca. VI.**
Melior est zc. Sic dicit̄ **Raban⁹**: i hoc capitulo
monet philo rectores ecclesie: vt iusticiā z veritatem
seruēt: z discrete intelligere festinēt: quia accepta po/
testate a deo/ iudices z magistri facti sūt frātū suorū: vt iudi/
cēt eos fm̄ eq̄tate z doceāt regulā verę fidei cū opib⁹ bonis:
Iuxta illd. i. **Pe.** ij. c. **P**arati similit̄ ad satisfactiōē oī po/
scētī vos rationem de ea q̄ in vobis est spe: et ipsi quoq̄ iu/
dicij dei expectāt: qui nec fallit nec fallitur: q̄z non solū ope/
ra/ sed etiā cogitationes et voluntates iudicabit. Et quia sa/
piētia informat iudiciū rectoz siue p̄latoroz ecclesiāz: ideo
in principio laudat sapientiam dicens: **r** **Melior** est sa/
piētia/ que sic regit animam: z qua sapiūt res prout sunt:

s **U**ires/ corporis: q̄ sepe p̄cipitāt in peccatū. **t** **Et**
vir prudēs/ animo: ē melior/ q̄ fortis/ corpore. q̄ d. me/
lior est sapientia et prudentia mentis/ q̄ fortitudo corporis.
Ec̄. ix. d. **M**elior est sapiētia q̄ arma bellica. Et cū ita sit:

Expōsitiō **Ca. VI.**
Melior est zc. Sic dicit̄ **Raban⁹**: i hoc capitulo
monet philo rectores ecclesie: vt iusticiā z veritatem
seruēt: z discrete intelligere festinēt: quia accepta po/
testate a deo/ iudices z magistri facti sūt frātū suorū: vt iudi/
cēt eos fm̄ eq̄tate z doceāt regulā verę fidei cū opib⁹ bonis:
Iuxta illd. i. **Pe.** ij. c. **P**arati similit̄ ad satisfactiōē oī po/
scētī vos rationem de ea q̄ in vobis est spe: et ipsi quoq̄ iu/
dicij dei expectāt: qui nec fallit nec fallitur: q̄z non solū ope/
ra/ sed etiā cogitationes et voluntates iudicabit. Et quia sa/
piētia informat iudiciū rectoz siue p̄latoroz ecclesiāz: ideo
in principio laudat sapientiam dicens: **r** **Melior** est sa/
piētia/ que sic regit animam: z qua sapiūt res prout sunt:

s **U**ires/ corporis: q̄ sepe p̄cipitāt in peccatū. **t** **Et**
vir prudēs/ animo: ē melior/ q̄ fortis/ corpore. q̄ d. me/
lior est sapientia et prudentia mentis/ q̄ fortitudo corporis.
Ec̄. ix. d. **M**elior est sapiētia q̄ arma bellica. Et cū ita sit:

Expōsitiō **Ca. VI.**
Melior est zc. Sic dicit̄ **Raban⁹**: i hoc capitulo
monet philo rectores ecclesie: vt iusticiā z veritatem
seruēt: z discrete intelligere festinēt: quia accepta po/
testate a deo/ iudices z magistri facti sūt frātū suorū: vt iudi/
cēt eos fm̄ eq̄tate z doceāt regulā verę fidei cū opib⁹ bonis:
Iuxta illd. i. **Pe.** ij. c. **P**arati similit̄ ad satisfactiōē oī po/
scētī vos rationem de ea q̄ in vobis est spe: et ipsi quoq̄ iu/
dicij dei expectāt: qui nec fallit nec fallitur: q̄z non solū ope/
ra/ sed etiā cogitationes et voluntates iudicabit. Et quia sa/
piētia informat iudiciū rectoz siue p̄latoroz ecclesiāz: ideo
in principio laudat sapientiam dicens: **r** **Melior** est sa/
piētia/ que sic regit animam: z qua sapiūt res prout sunt:

s **U**ires/ corporis: q̄ sepe p̄cipitāt in peccatū. **t** **Et**
vir prudēs/ animo: ē melior/ q̄ fortis/ corpore. q̄ d. me/
lior est sapientia et prudentia mentis/ q̄ fortitudo corporis.
Ec̄. ix. d. **M**elior est sapiētia q̄ arma bellica. Et cū ita sit:

Expōsitiō **Ca. VI.**
Melior est zc. Sic dicit̄ **Raban⁹**: i hoc capitulo
monet philo rectores ecclesie: vt iusticiā z veritatem
seruēt: z discrete intelligere festinēt: quia accepta po/
testate a deo/ iudices z magistri facti sūt frātū suorū: vt iudi/
cēt eos fm̄ eq̄tate z doceāt regulā verę fidei cū opib⁹ bonis:
Iuxta illd. i. **Pe.** ij. c. **P**arati similit̄ ad satisfactiōē oī po/
scētī vos rationem de ea q̄ in vobis est spe: et ipsi quoq̄ iu/
dicij dei expectāt: qui nec fallit nec fallitur: q̄z non solū ope/
ra/ sed etiā cogitationes et voluntates iudicabit. Et quia sa/
piētia informat iudiciū rectoz siue p̄latoroz ecclesiāz: ideo
in principio laudat sapientiam dicens: **r** **Melior** est sa/
piētia/ que sic regit animam: z qua sapiūt res prout sunt:

Audite & reges. i. rectores ecclesiarum. **Et intel-**
ligite/audite: qz audies sapiens sapietior erit: et intelligens
gubnacula possidebit: Proverb. j. a. **Discite iudices**
finium terre. i. malorum: q sunt fines terre sancte. i. ecclesie: non
intra sumpti sed extra. **Un Ps.** In oēs terrā exiuit son' eoz. i.
in bonos q sunt intra

ecclesiaz: que est terra
sancta: et in fines or-
bis terre verba eoz. i.
in malos q sunt extra.
Similit accipit Pro-
verb. xvij. d. Oculi
stultoz in finib' terre.

Ps. 13. d. Prebete aures:
cordis et corpis. Aures
corpis ad audiendū:
aures cordis: vna ad
intelligendū: et altera ad

Audite & reges et intelligite:
discite iudices finium terre.
Prebete aures vobis q ptine-
tis multitudines: et placetis
vobis in turbis nationū: qm
dāta ē a dño ptas vobis: et
virtus ab altissimo: q inter-
rogabit opera vestra: et co-

obediendū. **Apo. ij. b.** Qui hz aures audiēdi audiat qd spi-
ritus dicat ecclesijs. **Et nota q dicit: pbe aures: nō aurem.**
Item pbe non vendite: in quo notat pfecta attētio cū pfe-
cta obediētia. **Uos q cōtinētis multitudines/ sub-**
ditoz/ accepta ptate a deo. **Item dicit: q regit/ vel custoditis**
vel docetis multitudines: sed q cōtinēt/ ptate dñantes/ nō

charitate seruientes. **Un sequit: f Et placetis vob/ non**
deo: qz q sibi placet/ deo displicet: vt dicit Aug. **g In**
turbis nationū. i. in multitudine subditoz vel discipuloz:
non in bonitate vel scitrate eoz. **Eccl. xvj. a.** Non iocūderis
in filijs impijs si multiplicent: nec oblecteris sup ipsos si nō

est timor dei in illis. De his dicit dñs **Barth. xxiij. a.** Oia
opa sua faciūt vt videant ab hoib': dilatant enim phileria
sua et magnificāt fimbrias: amant aut pmos recubūt in cunis
et pmas cathedras in synagogis et salutationes in foro et voca-
ri ab hoib' rabbi. **Audite inquit: h Qm data ē a dño**
ptas vob/ iudicādi i terra. **i Et xpus: puniēdi malicio-**
sos reos/ vel coercēdi: **k Ab altissimo. i. a deo: a q ē ois**
ptas: sicut dicit **Ro. xij. a.** Nō est ptas nisi a deo. **Sz cōtra. ij.**
Cor. x. c. Mā et si ampli' gloriar' fuero de ptate nra quā de-
dit nobis dñs in edificatiōem nō in destructionē vram/ nō

trubescā. **Ibi dicit Glo.** Qui alit agūt non habent ptatem a
dño. **Sol. i.** vsum ptātis: q malus est: nec est a deo: sed boni et
ptatem et vsum ptātis habēt a deo dante. Sed mali habent
potestātē a deo dante: sic dicit dñs pilato/ **Joh. xix. b.** Nō
haberes ptatem aduersū me vllā/ nisi tibi datum esset desup.
Vsum vero a deo habēt pmittente. **Un Joh. j. b.** ait sathan
ad deū: **Exrēde manū tuam paululū. i. relaxa me et permitte**
vsum ptātis. **Qui inrogabit/ in iudicio vero vbi ni-**
hil negari vel abscondi poterit. **m Opa vja: que ferent**
testimonia contra vos. **Opa enī illoz sequunt illos: Apo. c.**
xij. c. n Et cogitationes scrutabit: qd terribilis est.
Soph. j. c. Scrutabor hierusalem in lucernis: et visitabo sup
viros defixos in fecib' suis. **o Qm cū esset/ mistri re-**
gni illi. i. ecclesie: nō dñi/ vt dicit **J. Def. v. a.** Non vt dñantes
in cler. **Fili' enī hois nō venit ministrari/ sed ministrare: Mat.**
xx. d. p Nō recte iudicasti. i. nō recto ordine: qz primo

debuisti vosplos iudicare q alios hoies. **Un Ps.** Si ve-
re vtiqz iusticiā loqmini: recte iudicate filij hoim. i. hoies vos
esse attēdit: nō deos vel dños. **Un Aug' ait.** Apłs loquēs
carnalib': nōne hoies estis/ deos facere volebat: qd q erant
hoies exprobrabat: **Proverb. xvij. c.** Just' pōr accusator ē
sui. **Et Origē.** Oportet vnūquēqz d sua pscia iudicare puf:
et posteaqz iudicauerit grā cōdescēdere. Si ita facerēt plari/
boni eēnt subditi: sicut dicit **Esa. xxvj. b.** Cū feceris iudicia tua

in terra: iusticiā discēt oēs habitatores orbis. **Item: Nō rec-**
te iudicasti. i. nō recta intētiōe: sed curua. i. ex auaricia. **A**
minori qpe vsqz maximū/ et a. pheta vsqz ad sacerdotē oēs
auariciē studēt: cuncti faciūt volū: **Isa. vi. c.** Et q b sit ve-
rum/ patet: qz paupes et viduas nolūt iudicare: qz pauper est
causa eoz. **Un Isa. vi. c.** Causā viduę nō iudicauerit: causā

pupilli non dixerunt: et iudiciū pauperum non iudicauerūt.
q Neqz custodisti legē iusticię: q in duob' pñstir: in
nō faciēdo alijs qd sibi nō vult fieri: et in faciēdo alijs qd sibi
ab alijs vellent fieri. **De pmo dicit Tob. iij. c.** Qd ab alio ode-
ris tibi fieri/ vide ne tu aliquādo alteri facias. **De scdo dicit**

Barth. vij. b. O mīa
quecūqz vultis vt vo-
bis faciāt homines/ ea
dem et vos facite illis.
Et quia pñlati non
custodiunt legem iu-
sticię: ideo nec subdi-
ti: ideo perit iusticia.
Unde conquerit dñs
Esa. lix. c. Conuersū
est retrorsū iudiciū/ et
iusticia lōge stetit: qz
corruit in platea veri-

tas: et qñtal nō potuit igredi. **Osee. iij. a.** Nō est veritas: nō
est misericordia: non ē scia dei in tra. **r Neqz fm volū-**
tatē dei ābulastis: de pñtate i pñtate: vel de dignitate i di-
gnitatem: sed fm pñtiam cupiditatem. **Osee. vij. a.** Ipsi re-
gnauerunt et non ex me: pñcipes extiterūt et nō cognoui. **Jo**
dicit **Eccl. v. a.** Non segris in fortitudine tua cōcupiscentiā
cordis tui. **Et ideo: s** **Horrede et cito apparebit vo-**

his/ dñs. Un Apo. ij. c. Age penitentiā: si quo min' veniā
tibi cito. **Et Jaco. v. b.** Ecce iudex aī ianuā afficit. **Soph.**
j. c. Iuxta ē dies dñi magn': iuxta et velox nimis. **Verū est**
malis. Sed bonis q habēt morē in desiderio et vitā in patie-
tia/ tardat nimis. **Horrende dicit: qz terribilis est malis et**
apparebit dñs intātū vt solo visu ei' treant incōpabili: Sic
legitur **Apo. vj. d.** Dicit montib' et petris: cadite sup nos:
et abscondite nos a facie sedentis sup thronū. **Malach. iij. a.**
Ecce venit deus dñs exercitū: et quis poterit cogitare dies
aduentus eius: aut quis stabit ad videndū eum? **Ideo dicit**
apłs **Heb. x. c.** Terribilis quidē est expectatio iudicij et ignis
emulatio que pñsumptura est aduersarios. **Et postea subdit:**
Horrendū est incidere i man' dei viuēt. Et qre: r Qm

iudiciū durissimū in his que pñsunt/ et non pñt:
v Siet a dño. Potētes enī magis et graui' puniēnt si malit
fuerint: quia cui plus cōmittit: plus ab eo exigit. **Luc. vij.**
f. Itē in eodem. **xij. f.** Seru' qui cognouit volūtātē dñi sui et
non fecerit voluntatē ei' / vapulabit mltis. **Ideo valde timē-**
dū est et horredū pñtationē accipe: sz detestabilissimū est am-
bire. Un cū ait Jacob' iij. a. Nolite plures magistri fieri fra-
tres mei: scientes q malus iudiciū sumitis: subdit: **In mul-**
tis enī offendimus omnes. Eccl. vij. a. Noli querere fieri iu-
dex: Quia pro oib' pñtis subditoz respōdebit pñlat'. **Un/**
de Hume. xv. a. legitur: Initiatus est israel beelphegor: et
iratus est dñs ad moysen/ dicit: Tolle cūctos pñcipes popu-
li: et suspende illos contra solem i patibulis. **Ubi dicit Breg'**

Neqz si homines attenderēt/ pñlationes nō ambirent. Sup-
latino vtitur philo dicens: **Durissimū iudiciū fiet in**
his qui pñsunt: quia malis pñlatis fiet iudiciū durum/
durius/ durissimū: quia male rexerunt. **Unde de illis fiet q/**
stio i die iudicij: quō intrasti: quō rexisti: quō vixisti: De p-
ma dicit Barth. xxij. b. Quomodo huc intrasti/ non habēs
vestem nuptialem: **De scda dicitur Esa. xxij. e.** Quid tu
h: facis/ dicit Glo. aut quasi quis hic: quia excidisti tibi h se-
pulchrum. **De tertia dicitur Isa. xij. d.** Ubi est grex qui
datus est tibi: pecus inclytum tuū: **Et ne crederet aliquis q**
domin' quereretur de grege ouium/ vel caprarū/ vel huiusmo-
di: dicit Eccl. xxiiij. g. Vos autem greges mei / greges
pascue meę homines estis: et ego domin' vester. **Has que-**
stiones simul habemus Iudic. xviij. a. vbi dixerūt filij dan
sacerdoti miche: Quis te huc adduxit / quid hic facis: qz
ob causam huc venire voluisti: **r Exiguo enim tē-**

q. d. ita fiet iudiciū durissimū i his qui pñsunt. y Enim
pro sed: r Exiguo: id est humili. Uel Exiguo: id est
y 2 et qui per ignorantia

et qui per ignorantiam aut fragilitatem aut necessitatem peccauit: humili penitentia postea deleuit: **a** **Conceditur misericordia:** id est remissio peccatorum: que dicitur misericordia speciosa. Secunda misericordia est collatio donorum spiritualium: que dicitur misericordia speciosa: tertia est collatio celestium bonorum: que dicitur misericordia speciosa. **b** **Potentia autem in malo:** c **Potentia** ter tormenta patient. Quarto enim quod potentior fuit in iniquitate: tanto fortior tormenta patientis gerens. **Ubi Apoc. xxiij. b.** Quarto glorificauit se et in delictis fuit: tantum dare ei tormentum et luctum. **Jo. di. Esa.**

v. e. **Ubi** quod potentes esset ad bibendum vinum: et viri fortes ad miscendam ebrietatem. **Et vere potentes:** i. grauiter punientur. **Ubi enim** subtrahet a tormento: quod quicumque fuerit magnus: vel a misericordia: quod quicumque despectus fuerit. **Ubi** nuncius dicitur: qui est ovis dñator. **Ubi** enim est acceptor personarum de: **Act. x. e.** sed equaliter iudicat omnes: vni quicquid secundum opera sua.

f **Nec verebitur magnitudine cuiusque:** siue sit magnitudo potentie: siue scie: siue sapientie nobilitatis: siue diuitiarum. **g** **Ubi** pusillum et magnus ipse fecit: cum non esset. **h** **Et equaliter cura est illi de omnibus:** ut equaliter reddat cuiuslibet secundum opera sua: siue magnus: siue parvus fuerit. **Ubi Esa. xliij. a.** Et erit sicut populus: sicut sacerdos: et sicut seruus: sicut dominus eius: et sicut ancilla: sicut domina eius: sicut emens: sicut ille qui vendit: sicut fenerator: sicut ille qui mutuus accipit: sicut qui recipit: sicut ille qui debet. **Ubi di. Blo.** Nulla diuersitas malorum inter nobilem et ignobilem: sacerdotem et laicum: seruum et dominum: Omnes enim ex equali stabunt ante tribunal christi. **ij. Cor. v. b.** Nec erit acceptio personarum apud deum: **Act. x. e.** **Ubi Job. x. d.** Parum et magnus ibi sunt: et seruus liber a domino suo. **i** **Fortioribus autem fortior instat cruciatio:** i. quod fortius peccauerunt: fortius punientur. **Et** ubi dicitur: instat: quod infernus sequitur peccatores. **Ubi de Apoc. vj. b.** Ecce equus pallidus: et qui sedebat super eum: non me illi moris: et infernus sequitur eum. **k** **Ad vos ergo reges et c.** Increpata duricia potentium: et ostensio quantum periculum illis imineat: conuertit exhortationem suam auctor ad platos ecclesie: sapientia nimis extollens personarum: ut sic ad eos studium eos valeat prouocare. **Et** vocat eos reges: vel quod se et alios regere deberet ex officio: vel subsannatio: quod sic se in regimine tenuerunt: non tantum eis sit creditum misterium: sed traditum regnum vel imperium. **Dicit ergo:** **k** **Ad vos ergo reges:** i. o rectores ecclesiarum: vel quicumque: quod auctor commisit in regimine: **l** **Sunt hi sermones mei:** qui dicitur sunt et qui sequuntur. **Et** quod: **m** **Et discat sapientia:** non mudana que inflat: sed diuina que edificat: qui sapienter res putant. **n** **Et sic habita sapientia non excidatis:** a gra in peccatis: de peccato in infernum. **Dico** ut discatis sapientiam. **o** **Qui enim custodierint iusticiam:** que locum facit sapientie: sicut dictum est in principio: **p** **Iuste iudicabuntur:** i. primum sue iusticie accipiet. In quo enim iudicio iudicaueritis: iudicabimini: in qua mensura mensi fueritis: remetiet vobis: **Matth. vij. a.** **q** **Et qui didicerint iusta:** non solum per auditum: sed etiam per experimentum: i. rectam fidem et opera: que addiscunt non solum audiendo sed etiam faciendo: **r** **Inueniet quid respondeant:** in iudicio: quia fides et opera ferent eis testimonium veritatis. **Ubi Job. xxxij. d.** Quis mihi tribuat auditorem: ut desiderium meum audiat opus deus: et librum scribat ipse qui iudicat: ut in numero meo portet illum et circumdum illum quasi coronam: per singulos gradus meos pronuntiabo ei: et quasi precipit offeram illum: ut per me ferat testimonium. **Et Abacuk. ij.**

a **Contemplabor ut videam quid dicatur mihi:** et quid respondeam ad arguentem me. **Et** huiusmodi **Eccl. xviij. c.** Ante linguam adhibe medicinam: et ante iudicium interroga teipsum. **Et** cum ita sit: **s** **Occupate ergo sermones meos:** id est cum omni occupatione audite et inuestigate. **Et diligite illos:** i. exhibitione operum diligere vos offende. **Et** habitio enim operis: probatio est dilectionis: ut dicit **Breg.** Sic dilexit sermones domini dauid: qui dicebat: **Dilexi mandata tua super aurum et topazion.** **Et** similiter **Ieremias. xv. d.**

q **iudicabuntur:** et qui didicerint iusta: inuenient quid respondeant. **C** **Occupate ergo sermones meos:** et diligite illos et habebitis disciplinam. **C** **Clara est et que nunquam marcescet sapientia:** et facile videtur ab his qui diligunt eam: et inuenitur ab his qui querunt illam. **P** **Preoccupat qui se concupiscunt:** ut illis se prior ostendat. **Q** **ui de luce vigilauerit ad illam:** non laborabit.

disciplinam. **Ubi** enim amat sapientiam: qui non seruat disciplinam: dicit **Rabanus.** **Ubi Job. xliij. c.** Si quis diligit me: sermones meum seruabit. **Sed** posset aliquis querere: que est sapientia quam mones discere et amare: nunquid terrena vel animalis siue diabolica: **Jaco. iij. d.** **Non** dicit philo: **fed:** **r** **Clara est et que nunquam marcescet sapientia:** **Ab** effectu: id est clara facit et non marcescibilis: participes sui. **Et** hoc verum est: siue de sapientia creata siue increata intelligat. **De** vtriusque enim dicitur **Proverb. iij. c.** Lignum vite est his qui apprehederint eam. **Hoc** est lignum de quo **Eccl. xviij. c.** **Non** defluet ex eo folium et non deficiet fructus eius: per singulos menses affertur primum: quia aque eius de sanctuario egredientur: et erit fructus eius in cibum et folia ad medicinam. **Ubi** **Et** facile videtur ab his qui diligunt eam. **O** **ia** enim facilia sunt amantia. **Et** quanto quis amplius diligit sapientiam: tanto citius et facilius videt eam. **Sicut** enim verum est: quod in malivolam animam non intrat sapientia: ita verum est quod beniuole se infundit. **Ubi de Proverb. vij. b.** **Ego** diligentes me diligo: et qui mane vigilauerint ad me: inuenient me. **Nec** solum videtur sapientia: imo: **Et** inuenietur ab his qui querunt illam: ubi debet querere: In penitentia: quia non inuenit in terra suauiter viuentium: dicit **Job. xxvij. b.** **Restat** ergo quod inuenitur in terra asperae viuentium: i. in penitentia. **Sic** inuenit eam **danielem** per tres pueros: qui panem et legumina comedebant contempto cibo regio: **De** quibus dicitur **Daniel. j. c.** **Porro** malassar tollebat cibaria et vinum potus eorum dabatque eis legumina: pueris autem dedit deus scientiam et disciplinam in omni libro et sapientiam: **danielem** autem intelligentiam omnium visionum et somniorum. **Quo** modo debet queri: humiliter: quia superbia deus resistit: humilibus autem dat gratiam: **Jaco. iij. b.** **Quando** debet queri: cito: quia qui mane vigilauerint ad me: inuenient me: **Proverb. vij. b.** **Et** **Eccl. vj. b.** **Fili** a iuuentute tua excipe doctrinam: et usque ad canos inuenies sapientiam. **a** **Preoccupat qui se concupiscunt:** ut illis se prior ostendat: quod inueniat proprio studio. **Ubi** dicit **Bern.** **Querit** potest christus et inueniri: non tamen prueniri. **b** **Qui de luce vigilauerit:** vel inuacu: quia cito inueniet eam. **Eccl. vj. c.** **In** ope illi exiguu laborabis: et cito edes de generatibus illi. **Quobis** autem moris de luce vigilare. **Primo** in ortu lucis fidei: secundum quod dicit **Blo.** **De** hoc

B
Al. non habet:
q **et** oim dñator:

ps. iij.

C

et qui per ignorantiam aut fragilitatem aut necessitatem peccauit: humili penitentia postea deleuit: **a** **Conceditur misericordia:** id est remissio peccatorum: que dicitur misericordia speciosa. Secunda misericordia est collatio donorum spiritualium: que dicitur misericordia speciosa: tertia est collatio celestium bonorum: que dicitur misericordia speciosa. **b** **Potentia autem in malo:** c **Potentia** ter tormenta patient. Quarto enim quod potentior fuit in iniquitate: tanto fortior tormenta patientis gerens. **Ubi Apoc. xxiij. b.** Quarto glorificauit se et in delictis fuit: tantum dare ei tormentum et luctum. **Jo. di. Esa.**
v. e. **Ubi** quod potentes esset ad bibendum vinum: et viri fortes ad miscendam ebrietatem. **Et vere potentes:** i. grauiter punientur. **Ubi enim** subtrahet a tormento: quod quicumque fuerit magnus: vel a misericordia: quod quicumque despectus fuerit. **Ubi** nuncius dicitur: qui est ovis dñator. **Ubi** enim est acceptor personarum de: **Act. x. e.** sed equaliter iudicat omnes: vni quicquid secundum opera sua.
f **Nec verebitur magnitudine cuiusque:** siue sit magnitudo potentie: siue scie: siue sapientie nobilitatis: siue diuitiarum. **g** **Ubi** pusillum et magnus ipse fecit: cum non esset. **h** **Et equaliter cura est illi de omnibus:** ut equaliter reddat cuiuslibet secundum opera sua: siue magnus: siue parvus fuerit. **Ubi Esa. xliij. a.** Et erit sicut populus: sicut sacerdos: et sicut seruus: sicut dominus eius: et sicut ancilla: sicut domina eius: sicut emens: sicut ille qui vendit: sicut fenerator: sicut ille qui mutuus accipit: sicut qui recipit: sicut ille qui debet. **Ubi di. Blo.** Nulla diuersitas malorum inter nobilem et ignobilem: sacerdotem et laicum: seruum et dominum: Omnes enim ex equali stabunt ante tribunal christi. **ij. Cor. v. b.** Nec erit acceptio personarum apud deum: **Act. x. e.** **Ubi Job. x. d.** Parum et magnus ibi sunt: et seruus liber a domino suo. **i** **Fortioribus autem fortior instat cruciatio:** i. quod fortius peccauerunt: fortius punientur. **Et** ubi dicitur: instat: quod infernus sequitur peccatores. **Ubi de Apoc. vj. b.** Ecce equus pallidus: et qui sedebat super eum: non me illi moris: et infernus sequitur eum. **k** **Ad vos ergo reges et c.** Increpata duricia potentium: et ostensio quantum periculum illis imineat: conuertit exhortationem suam auctor ad platos ecclesie: sapientia nimis extollens personarum: ut sic ad eos studium eos valeat prouocare. **Et** vocat eos reges: vel quod se et alios regere deberet ex officio: vel subsannatio: quod sic se in regimine tenuerunt: non tantum eis sit creditum misterium: sed traditum regnum vel imperium. **Dicit ergo:** **k** **Ad vos ergo reges:** i. o rectores ecclesiarum: vel quicumque: quod auctor commisit in regimine: **l** **Sunt hi sermones mei:** qui dicitur sunt et qui sequuntur. **Et** quod: **m** **Et discat sapientia:** non mudana que inflat: sed diuina que edificat: qui sapienter res putant. **n** **Et sic habita sapientia non excidatis:** a gra in peccatis: de peccato in infernum. **Dico** ut discatis sapientiam. **o** **Qui enim custodierint iusticiam:** que locum facit sapientie: sicut dictum est in principio: **p** **Iuste iudicabuntur:** i. primum sue iusticie accipiet. In quo enim iudicio iudicaueritis: iudicabimini: in qua mensura mensi fueritis: remetiet vobis: **Matth. vij. a.** **q** **Et qui didicerint iusta:** non solum per auditum: sed etiam per experimentum: i. rectam fidem et opera: que addiscunt non solum audiendo sed etiam faciendo: **r** **Inueniet quid respondeant:** in iudicio: quia fides et opera ferent eis testimonium veritatis. **Ubi Job. xxxij. d.** Quis mihi tribuat auditorem: ut desiderium meum audiat opus deus: et librum scribat ipse qui iudicat: ut in numero meo portet illum et circumdum illum quasi coronam: per singulos gradus meos pronuntiabo ei: et quasi precipit offeram illum: ut per me ferat testimonium. **Et Abacuk. ij.**
a **Contemplabor ut videam quid dicatur mihi:** et quid respondeam ad arguentem me. **Et** huiusmodi **Eccl. xviij. c.** Ante linguam adhibe medicinam: et ante iudicium interroga teipsum. **Et** cum ita sit: **s** **Occupate ergo sermones meos:** id est cum omni occupatione audite et inuestigate. **Et diligite illos:** i. exhibitione operum diligere vos offende. **Et** habitio enim operis: probatio est dilectionis: ut dicit **Breg.** Sic dilexit sermones domini dauid: qui dicebat: **Dilexi mandata tua super aurum et topazion.** **Et** similiter **Ieremias. xv. d.**
q **iudicabuntur:** et qui didicerint iusta: inuenient quid respondeant. **C** **Occupate ergo sermones meos:** et diligite illos et habebitis disciplinam. **C** **Clara est et que nunquam marcescet sapientia:** et facile videtur ab his qui diligunt eam: et inuenitur ab his qui querunt illam. **P** **Preoccupat qui se concupiscunt:** ut illis se prior ostendat. **Q** **ui de luce vigilauerit ad illam:** non laborabit.
disciplinam. **Ubi** enim amat sapientiam: qui non seruat disciplinam: dicit **Rabanus.** **Ubi Job. xliij. c.** Si quis diligit me: sermones meum seruabit. **Sed** posset aliquis querere: que est sapientia quam mones discere et amare: nunquid terrena vel animalis siue diabolica: **Jaco. iij. d.** **Non** dicit philo: **fed:** **r** **Clara est et que nunquam marcescet sapientia:** **Ab** effectu: id est clara facit et non marcescibilis: participes sui. **Et** hoc verum est: siue de sapientia creata siue increata intelligat. **De** vtriusque enim dicitur **Proverb. iij. c.** Lignum vite est his qui apprehederint eam. **Hoc** est lignum de quo **Eccl. xviij. c.** **Non** defluet ex eo folium et non deficiet fructus eius: per singulos menses affertur primum: quia aque eius de sanctuario egredientur: et erit fructus eius in cibum et folia ad medicinam. **Ubi** **Et** facile videtur ab his qui diligunt eam. **O** **ia** enim facilia sunt amantia. **Et** quanto quis amplius diligit sapientiam: tanto citius et facilius videt eam. **Sicut** enim verum est: quod in malivolam animam non intrat sapientia: ita verum est quod beniuole se infundit. **Ubi de Proverb. vij. b.** **Ego** diligentes me diligo: et qui mane vigilauerint ad me: inuenient me. **Nec** solum videtur sapientia: imo: **Et** inuenietur ab his qui querunt illam: ubi debet querere: In penitentia: quia non inuenit in terra suauiter viuentium: dicit **Job. xxvij. b.** **Restat** ergo quod inuenitur in terra asperae viuentium: i. in penitentia. **Sic** inuenit eam **danielem** per tres pueros: qui panem et legumina comedebant contempto cibo regio: **De** quibus dicitur **Daniel. j. c.** **Porro** malassar tollebat cibaria et vinum potus eorum dabatque eis legumina: pueris autem dedit deus scientiam et disciplinam in omni libro et sapientiam: **danielem** autem intelligentiam omnium visionum et somniorum. **Quo** modo debet queri: humiliter: quia superbia deus resistit: humilibus autem dat gratiam: **Jaco. iij. b.** **Quando** debet queri: cito: quia qui mane vigilauerint ad me: inuenient me: **Proverb. vij. b.** **Et** **Eccl. vj. b.** **Fili** a iuuentute tua excipe doctrinam: et usque ad canos inuenies sapientiam. **a** **Preoccupat qui se concupiscunt:** ut illis se prior ostendat: quod inueniat proprio studio. **Ubi** dicit **Bern.** **Querit** potest christus et inueniri: non tamen prueniri. **b** **Qui de luce vigilauerit:** vel inuacu: quia cito inueniet eam. **Eccl. vj. c.** **In** ope illi exiguu laborabis: et cito edes de generatibus illi. **Quobis** autem moris de luce vigilare. **Primo** in ortu lucis fidei: secundum quod dicit **Blo.** **De** hoc

Ps. 62. dicit Glo. De h dicit Ps. De de me ad te de luce vigilo. Secundo modo de luce vigilare est in puericia sapie studere. Illa eni etas capax est sapie dei. Cu eni aia imbuta est fecibus seculi multum est ei laboradu anteq sapiencia percipere valeat. Unde Aug⁹ reprehendit se in libro confessionu dicens: q nimis intentus alijs negocijs tarde veniat ad sapias dei dices: Non erant alia in quib⁹ exerceret ingeniu meum nisi laudes tue deus meus: laudes tue suspenderut palmites cordis mei. Imbuti eni diu alijs facti aut fastiditi resipiut vel consumpti cito deficiunt. Utroq modo: qui de luce vigilauerit ad illam non laborabit diu vt in vacuu.

Ps. 116. **A**ffidentem vt affidentem enim illam foribus suis inueniet. Cogitare ergo de illa sensus est consummatus: et qui vigilauerit propter illam cito erit securus. Quoniam dignos se ipsa circuit querens: et in vijs suis ostendet se illis hilariter: et in omni prudentia occurret illis. Initium enim illius verissima est disciplina concupiscentia. Cura g discipli-

na cupit portas cordis diabolo apit et deo claudit: q no sola est na cupit et timet portas cordis deo aperit et diabolo claudit. Aperite ergo portas principes vestras: et introibit rex glorie. Quo aperies vt nihil timeas vel cupias tempale: Proverb. viij. d. dicit sapiencia: Qui vigilat ad fores meas quotidie inueniet me: et qui inuenit me inueniet vitam. Ibi innuit q vigilare debem⁹ ad fores sapientie: hic dicit q sapiencia affidet forib⁹ nostris. Utroq veru est. Ad fores sapientie vigilare debem⁹: id est ad doctores quos vigilanter debem⁹ imitari: qui dicunt fores sapientie: quia per eos intratur ad sapientia. Sapiencia autem affidet foribus nostris vt radius solis ad fenestram clausam: que si aperiat statim radius intrat. Affidet eni quasi custos: ne diabolus intret p portas nostras. Unde Ps. Nisi dñs custodierit ciuitate frustra vigilat qui custodit ea. Ecce tres causas posuit philo: quare sapientia diligenda est: quia clara est: quia facile inuenit: q preoccupat se querentes. Et cum ita sit: **C**ogitare ergo de illa habenda: **S**ensus est consummatus: id est perfectus. I. qui studet sapientie vt fm normam disciplinẽ eius viuat tam sapiens est. **E**t qui vigilauerit intentione mentis: **P**ropter illam habenda vel habitam custodiendam: **C**ito erit securus: quia eius adeptio vera securitas est: q sapia facit ee sine cura et sollicitudine. Quare: **M**undus dignos se: id est mudo corde: **C**ircuit: id est vndeq munit: ne in aliq pte pateat ingressus hosti. **Q**uerens illos. **E**t in vijs suis: id est pceptis sapientie: **O**stendet se illis hilariter: id est qui hilariter implet pcepta sapientie videat eam. Unde Ps. Intellect⁹ bonus oibus facietib⁹ eu. Ecce pcepta sunt vie per quas venitur ad sapientia: Sed consilia sunt semite p quas venitur ad illa compendiosi. Et de his dicit Proverb. iij. c. Vig eius vie pulchre: et semite eius pacifice. Eodem. iij. b. Etiam sapientie monstrabo tibi: et ducam te per semitas equitatis: quas cu ingressus fueris non arrabunt gressus tui: et currẽs non habebis offedculu. **E**t in omni prouidentia siue prouidentia occurret illis quasi adiutrix. Hoc est: sapiencia iocursu suo dabit prouidentia de futuris: que multu ad custodiendam sapientiam valet. **I**nitium enim illius. q. d. de re sapientia preoccupat eos qui se concupiscunt: quia initiu illius: id est sapientie: **O**mnissima est disciplina co-

cupiscentia: id est qui verissime concupiscit habere sapientia: iam habet initium. Unde Seneca. Pars sanitatis velle sanari. Siue verissima concupiscentia dicit: pp tres. Pi/gros: qui tepide concupiscunt: qui vellẽt habere sapientia sed nolunt laborare vt habeant. Unde Proverb. xij. a. Vult et nō vult piger: anima autẽ impinguabit opantiu. Ite ppter curiosos: q multu laborat s magis ad apparitiã q pp sapias. De qbus dicit. ij. Timoth. iij. b. Semp discẽtes et nunq ad scientia veritatis pueniẽtes. Item ppter cupidos: qui nō sapientiam sed lucru tpale in sapia concupiscunt. Propt quos dicit Proverb. iij. b. Melior est acquisitio eius negociatiõe auris et argenti. Null⁹ ergo istoz verissime concupiscit sapias: sed q feruenter et pie et pure querit eam ille verissime concupiscit. **C**ura g disciplinẽ. i. concupiscentia disciplinẽ: q dilectio e. Vbi sequitur: Sed mediã provisionẽ psumit philo qñ norã. s. q dilectio e initiu sapie: Iuxta illud Eccl. vi. d. Si dilexeris audire sapientis eris. Est ergo talis syllogismus. Imiti-

plene dilectio est: et dilectio custodia legu illius est: Custodia aut legu consumatio incorruptio est: incorruptio autẽ facit esse proximũ deo. Concupiscentia itaq sapie deducet ad regnu ppetuu. Si ergo delectamini sedibus et sceptris o reges populi: diligite sapientiaz vt in perpetuum regnetis. Diligite lumen sapientie: omnes qui

scitis sapientie est dilectio: sed concupiscentia siue cura discipline e initium sapientie: ergo cura discipline est dilectio. **E**t dilectio custodia legum illius est. Unde Roma. xij. c. Plenitudo legis est dilectio. Ad in aplo vocat plenitudo: b dicit custodia. **C**ustodia autem legu consumatio incorruptio est. i. ad incorruptionẽ immortalitatis pducit. Unde Eccl. viij. a. Qui custodit pceptu non experietur quicq mali. **I**ncorruptio autem immortalitatis: facit esse proximũ deo. i. simile. Unde. j. Job. iij. a. Scimus qñ cum apparuerit similes ei erimus. **C**oncupiscentia itaq sapientie deducet ad regnu ppetuu: qd est in cognitiõe diuinitatis: vt dicit Glo. Vñ Job. xvij. a. Hec est vita eterna vt cognoscãt te solũ verũ deũ et quẽ misisti iesum christum. Et nota q fm debitã deductionẽ aut pstructionẽ deberet concludere ita. Dilectio sapientie deducet ad regnu: sed idem est dilectio sapientie qd concupiscentia sapientie: Ecce q vtilis et q necessaria est concupiscentia sapientie que ducit ad regnum. Sed quõ haberi possit concupiscentia sapientie: non docet philo. Sed Eccl. vi. d. docet B: vbi dicit: Cogitatu tuũ habe in pceptis dei: et i mandatis illius maxime assiduus esto: et ipse dabit tibi cor: et concupiscentia sapientie dabit tibi. **S**i ergo. q. d. quia sapia pfert regnu ppetuu. Ergo si diligite sapientiam sedibus. i. cathedris doctorum vel platorum vel tribunalib⁹ iudiciũ. i. si appetitis vel delectat vos esse platos vt doctores vel iudices. **E**t si delectamini sceptris/ regalibus: **R**eges populi: id e q regitis vel pñtis populis: **D**iligite sapiam vt in perpetuu regnetis. i. si appetitis regnare tpali: diligite sapientia vt regnetis eternalit. Alia littera habet: **S**i ergo delectamini sensib⁹ et stematib⁹. i. in sapia mūdana et nobilitate generis: **R**eges populi. i. o rectores et doctores et iudices ecclesie: **D**iligite sapiam veram: **E**t in perpetuu regnetis in celo cu dño. **D**iligite lumen sapientie. i. sapiam illuminatẽ vel elucidationẽ sapientie: **O**es q pñtis pplis. i. oēs plati ecclesiaz. Utroq necessariũ est plati: vt diligat sapias ad habendum: et vt diligat lumen sapie ad pñcandũ. De his duob⁹ dicit Eccl. xliij. c. Qui opant in me nō peccabunt: et q elucidat me vitas eterna habebunt: dicit sapia. Et possent rectores rñdere philoni. Tu mones oēs diligere sapiam et vigilare ad ipsam: ne-

scimus quid ipsa vel unde sit. Et ideo dicit ipse: **a** Quid est autem sapientia: id est quæ et quælis: **b** Et quemadmodum facta sit: vel generata: vel creata: referam. Vel sic: **a** Quid est sapientia: id est quæ utilis: **b** Et quemadmodum facta sit: id est qualiter opera sapientie fiant: **c** Referam et non abscondam a vobis sacramenta dei: id est sacra mysteria

quæ aliqui vel aliquibus sunt abscondita: sicut dicit **Lob. xij. b.** Sacramentum regis abscondere bonum est: opera autem dei reuelare et confiteri aliquibus et aliquando sunt reuelanda: sicut dicitur **bic.** Quando vero et quibus abscondenda: et quando et quibus reuelanda sunt: inuenies super illud **Proverb. xxv. a.** Gloria dei est celare verbum: et gloria regum inuestigare sermonem.

d Non abscondam inquit sacramenta dei: sed ab initio natiuitatis hominis: non sapientie: **f** Inuestigabo sapientiam: quid sit: et quemadmodum facta sit. Et ideo philo describit originem hominis: ut unusquisque sciat quid ex dei munere sit: et quid ex sua origine: et sic optime inuestigabit sapientiam. Homo enim ex se nihil est. Quod autem aliquid est: ex dei munere est. Unde **Esai. xl. d.** Omnes gentes quasi non sint sic sunt coram deo: et quasi nihil et inane reputate sunt ei. Ubi dicit **brus Beron.** Sic domine finem iudicium veritatis tue: sed non sic in affectu pietatis tue. Vel: **e** Ab initio natiuitatis illius de virgine: **f** Inuestigabo: quare natus: et quare passus. **g** Et ponam in lucem: id est in euidentem: **h** Scientiam illius: id est sapientie: id est faciam sapientiam cognosci: id est christum: vel sapientiam creatam: quæ magis sensu experientie quam verborum relatione cognoscitur. **i** Et non preteribo veritatem: quin aperte et integre et discretè dicam: **k** Nec cum inuidia tabescente: id est tabescere faciente: **l** Iuxta illud **Proverb. xij. d.** Putredo ossium inuidia. **m** Inter habeo: id est sine inuidia communicabo scientiam: nec alijs inuidebo sapientiam et doctrinam. Sicut **moyses** **Num. xj. f.** Quid inquit emularis pro me: quis tribuet ut ois populus propheteret: et det eis dominus spiritum suum: **u** Vel sic: **k** Nec cum inuidia: id est non cum inuido: **l** Tabescente inter habeo: id est non ero familiaris inuido: nec communicabo in scientiam. Unde **Proverb. iij. d.** Ne emuleris hominem iniustum: nec imiteris vias eius. Item **Proverb. xxij. a.** Non comedas cum homine inuido: nec desideres de cibis eius. **n** Quoniam talis homo: id est inuidus: **o** Non erit particeps sapientie: et ideo non est ei communicanda: nec ego etiam particeps essem sapientie si alijs inuiderem. De hoc dicitur **Proverb. xxij. b.** Ne loquaris in auribus insipientium: quia despiciet doctrinam eloquii tui.

Inuidus non est particeps sapientie. Quare autem inuidus non est particeps sapientie: triplex est ratio. Prima: quia in malivolam animam non intrat sapientia. **s. j. b.** Unde **Eccl. xv. a.** Homines stulti non apprehendent eam: longe enim abest a superbia eorum et dolo. Secunda est: quam ponit **Rabanus**: quia per inuidiam intravit mors in orbem terrarum. **s. ij. d.** et per sapientiam liberatur ab ea genus humanum. Tertia est: quia inuidia destruit fundamentum in quo fundata est sapientia: id est virtutes anime. Unde **Proverb. xij. d.** Putredo ossium inuidia. **p** Multitudo autem sapientium: Quasi bonum est participare sapientiam: **q** Autem: id est quia. **p** Multitudo sapientium sanitas est orbis terrarum: Ad litteram. Unde **Proverb. xxij. a.** Cum dispositione itur ad bellum: et erit

salus vbi multa consilia. **Abyslice** **fm Raban.** **p** Multitudo sapientium: id est ceterus predicator. **Sanitas** est orbis terrarum: id est causa coadiuuas sanitatis spiritualis: quia per eorum doctrinam ad fidem conuersus. **Proverb. xj. b.** Ubi non est gubernator: populus corrumpet: salus autem vbi multa consilia. **s** Et rex sapiens: id est christus vel qui

libet bonus rector: et **populi stabilitum** est. **Eccl. x. a.** Ruler sapiens locutur populo suo: et principatus sensu et stabilis erit.

Expositio Ca. vii **R**go accipite disciplinam per sermones meos: et perderit vobis. **S**u quid est et ego mortalis homo: filius hominis: et ex genere terre: in illi quod prior factus est: et in ventre matris figuratus sum caro:

se in exemplum: ut nemo de adipiscenda sapientia desperet: cum ipse qui similis conditionis est ut alij homines: tantam adeptus fuerit sapientiam. Similiter facit **salomon** in **Proverb. iij. a.** vbi dicit: **Legem meam ne derelinquas: nam et ego fui filius patris mei tenellus et c.** Et dicit **Rabanus** quod in persona sapientie: id est christi loquitur philo: et quod de se dicit: de christo intelligit. Dicit ergo ita: **Quid est sapientia: et quemadmodum facta sit referam: et non abscondam sacramenta dei: sed ab initio natiuitatis inuestigabo: et ponam in lucem scientiam illi et c.** **R**go accipite disciplinam per sermones meos: id est in scipite et acceptam habete. **Et proderit vobis.** Aliter enim parum proderet nisi accepta sit doctrina magistri. Doctrina enim nunquam accepta erit nisi vita doctoris prius accepta fuerit. Unde **Breg.** super **Eccl. iij.** Sermo dulcedine non habet: quem vita reproba intra conscientiam remordet. Item qui verbum dei loquitur: prius studeat qualiter viuatur: et postea colligat quæ et qualia doceat. Item ibidem. Ad hoc ut seruet veritas predicandi: teneatur: necesse est: altitudo viuendi. **S**um quid est et ego mortalis homo similis omnibus: dicit philo: vel sapientia per philonem. Unde dicit **Interl. formati** per se inducit loquere: forma sapientie. Forma enim antonomastice dicitur sapientia: et sapiens formatus. **Et ex genere terre: vel terreni illius:** alia littera: **Qui prior factus est: vel factus:** alia littera: id est ade. **Et in ventre matris figuratus sum caro:** quod et corp.

Decem mensium tempore **Abyslice** vel moralis: in persona cuiuslibet sapientis. **S**u quid est et ego mortalis homo: id est potes mori in aia per peccatum. **Caro** enim concupiscit aduersus spiritum: ut dericiat in peccatum: **Gal. v. c.** In huiusmodi superbia et presumptio quorundam: qui in mis de se presumunt: quasi peccare non possint. **S**imilis omnibus. In hoc reprehenditur singularitas hypocritarum: qui dicunt cum phariseo: **Deus** gratias tibi ago: quia non sum sicut ceteri homines: **Luc. xij. b.** In hoc etiam reprimatur vel reprehenditur elatio superbiorum prelatorum: quorum quidam non se homines putant: sed supra homines: parum citra deum. Quibus dicit **Eccl. xxxij. a.** Rectorem te posuerunt et c. **Et ex genere terreni illius:** notabilis: id est christi. **Qui prior factus est de terra:** id est de beata virgine: **Ma dominus** dedit benignitatem: et terra nostra dabit fructus suos: Et ita verbum caro factum est et habitauit in nobis. Prior dicitur non tempore sed dignitate. Unde **Joh. i. d.** hic est de quo dixi: qui post me venturus est: ante me factus est: quia prior me erat. **Et in ventre matris:** id est ecclesie: **Figuratus sum caro:** per gratiam baptismi. **Abyslice.** Ubi enim

Abyslice dicitur: quod est in persona cuiuslibet sapientis. **S**u quid est et ego mortalis homo: id est potes mori in aia per peccatum. **Caro** enim concupiscit aduersus spiritum: ut dericiat in peccatum: **Gal. v. c.** In huiusmodi superbia et presumptio quorundam: qui in mis de se presumunt: quasi peccare non possint. **S**imilis omnibus. In hoc reprehenditur singularitas hypocritarum: qui dicunt cum phariseo: **Deus** gratias tibi ago: quia non sum sicut ceteri homines: **Luc. xij. b.** In hoc etiam reprimatur vel reprehenditur elatio superbiorum prelatorum: quorum quidam non se homines putant: sed supra homines: parum citra deum. Quibus dicit **Eccl. xxxij. a.** Rectorem te posuerunt et c. **Et ex genere terreni illius:** notabilis: id est christi. **Qui prior factus est de terra:** id est de beata virgine: **Ma dominus** dedit benignitatem: et terra nostra dabit fructus suos: Et ita verbum caro factum est et habitauit in nobis. Prior dicitur non tempore sed dignitate. Unde **Joh. i. d.** hic est de quo dixi: qui post me venturus est: ante me factus est: quia prior me erat. **Et in ventre matris:** id est ecclesie: **Figuratus sum caro:** per gratiam baptismi. **Abyslice.** Ubi enim

Decem mensium tempore coagulatus sum in sanguine matris scilicet. **Ex semine hominis**: id est patris. **Et delectamēto somni conueniēti**. i. ex cōmunicatiōe viri et femine: et volūtas cito trāsit ut somnū: nec ē vera: sic somni. Cū Rabanus dicit: q̄ per hoc q̄ dicit philo: decem mensium tempore se esse coagulatum in sanguine ex semine hominis: de mōstrat vtriusq̄ sex: id est masculini et feminini differentiam: Nam ut dicunt phyfici: semē mulieris sanguinolentū: semē viri candidum ē: quorū permixtiōe certis spacijs formatur corpus: donec aiatum perueniat ad partum: et alij septimo mense: alij octauo: alij nono nascuntur: qui vero i decimo nascuntur: perfectiores sunt et vitales et sanatiui dicuntur. **Et ego natus de muliere**: s. **Accepi cōmunem aerem**: id est natus veni in aera: cōmunem omnib⁹: et animalib⁹. **Et similiter decidi**: nascēdo: **in terrā factam**: id est in terram de terra compactam: sicut omnes qui nascuntur. Vel notat q̄ homo resoluitur in terram: vnde factus est: sicut dicitur Gen. iiij. d. Tū corp⁹ christi nunq̄ fuit resolutū i terrā: sicut dicitur in Ps. Nec dabis sanctū tuum videre corruptionem. Vel sic ut loquatur synecdochice quo ad animam que carni infundit. **Et similiter alijs animalib⁹**: b. **Decidi in terrā factā**: ut prius. i. **Et primā similem**: alijs nascentib⁹: k. **Emisi plorans**: Mā clamant e vel a quorūq̄ nascunt ab eua. **In uolumentis pannorum et cunabulorum**: m. **Nutritus sum**: sicut alij infantes: **et curis magnis**. Ecce quantum hic possunt videri notanda circa natiuitatē hominis. Immundicia in conceptione: onus in matris portatione: dolor i partus emissionē: sollicitudo in educatione. A tribus primis imūnis fuit beata virgo: sed nō a quarto. Habuit enī curam magnā et sollicitudinē filiū nutriendi: licet pauper esset ipsa et vir eius ioseph. Nec mirū si ita natus sū: n. **Nemo enī ex regibus aliud habuit natiuitatē initium**: q̄ ut dixi.

Unus ergo est oibus tismalem. Ibi enī figuramur: quia christo cōfiguramur. Unde Phil. iiij. c. Configuratus morti eius si quo mō occurrā ad resurrectionē que est ex mortuis. Roma. vi. a. Quicūq̄ baptizati sumus in christo iesu: in morte ipsius baptizati sumus: cōsepulti enī sumus cum illo per baptismū in mortē. **Decem mensium tempore coagulatus sum in sanguine ex semine hominis**. Decem mēses sunt virtutes vel opera virtutum: quibus decalogus impletur. De quibus dicitur Job. iij. a. Dies illa nō computet in diebus anni: nec numeretur in mensib⁹. Sanguis est fides passionis dñice: semen verbum predicationis. Ex his duob⁹ concipit homo spiritaliter. Unde signāter dicit: b. **Coagulatus sum ex sanguine hominis**: id est in fide ex verbo predicationis. **Decem mensium tempore**: id est decalogi obseruatio: neque necessaria est ad perfectā conceptionē. Et nota quatuor que dicit philo: que spūaliter intellecta: necessaria sūt ad spirituale generationē: id est sanguis matris: semē hominis: tempus decem mensium: delectatio somni conueniēti. Sanguis matris est compassio predicatoris de peccatis aliorum. Quā habebat ezechiel: qñ septē diebus sedit mēres in medio iudeorū: Ezech. iij. d. Quā habuit apłs q̄ dicebat. Quis infirmus et ego nō infirmor: et c. i. Cor. xi. g. Semē hominis ē inspiratio verbi: qd̄ necessariū ē p̄dicatori anteq̄ pariat: Alii quin conqueret dñs p̄ ierem. xxiij. d. Non mitebā pphetas et ipsi currebant: non loquebar ad eos et ipsi pphetabāt. q. d. non inspirabā eis semen. i. verbū: et ipsi volebāt parere vel nerare. Tempus decem mensium: est impletio decalogi: que si militē necessaria ē p̄dicatori anteq̄ pariat: Alioquin faciet aboz

tinuos. De hoc tempore dicitur Job. xxxix. a. Nunquid nosti tempus partus ibicū in petris: Et in Ps. dicit p̄dicator tanq̄ lignum quod plantatum est secus decursus aquarum: qd̄ fructum suum dabit i tempore suo. Et beatus Bern. dicit: Quorum fructus nimis prospere veniunt: minus prosperare oriuntur. Nec ista tria sufficiunt nisi adueniat delectamentum somni conueniēti: id est contemplatio: Ibi enī p̄dicatores hauriūt qd̄ postea in predicatione effundent. De quo somni delectamento dicitur Eccl. v. c. Dulcis est

Decidi in terrā factā: et primā vocem similem omnib⁹ emisi plorans. In inuolumentis nutritus sum et curis magnis. **Nemo enī ex regibus aliud habuit natiuitatis initium**:

somnus operanti siue parum siue multum comedat. Et bene dicit: dulcis est operari: quia contemplatio sequitur actionem. Unde beatus Bern. Non expedit alicui ut usurpet sibi contemplationem: nisi prius infuderit actionē. Ideo dicit prius philo: decem menses: et postea delectamentū somni. Sequitur: **Et ego natus accepi cōmunem aerem**: id est ego natus p penitentiam et confessionē in nouitate vite: **Accepi cōmunem aerem**: id est christū per cōmunem eucharistię participationem. Et dicitur christus cōmunis aer: quia omnes spirant: id est viuificant: et inspirant quos vult. Unde Thres. iij. d. Spirit⁹ oris nostri christus dñs caput est i p̄ctis nostris: cui dicim⁹ in vmbra tua viuam⁹ in gentib⁹. **Et similiter decidi in terrā factā**. i. humiliat⁹ sū cōsideratiōe natiuitatis christi: in q̄ verbū caro factū est. **Et primā vocē similem oib⁹ emisī plorans**: id est cōfessionē: que ē p̄ma vox in natiuitate spūali. De qua dicitur Cant. ij. c. Vox turturis audita est in terra nostra. Et nota q̄ dicit: primam vocem emisī plorans: nam secundā emittet gaudēs. Prima vox est cōfessio peccati: hęc ploratio emittitur. Secunda est confessio laudis: hęc cum gaudio emittitur. De qua dicit ierem. xxxij. c. Quiescat vox tua a ploratu tuo et oculi tui a lachrymis. Ideo dixit: quiescat: quia parum ante dixerat de altera voce: scilicet ploratus: Vox in excelso audita est lamentatiōis et fletus et luctus. Triplex ponit nomē luctus: propter tria genera peccatorum: que in cōfessione dicuntur: cordis: oris: et operis. Et hoc dicitur cōtra multos qui peccata sua ridendo confitentur. Prima vox est in via: secunda erit in patria. Unde Esa. li. b. Baudium et leticia inuenietur in ea: gratiarū actio et vox laudis. Ecce due voces notabiles que erunt in patria: gratiarum scilicet actio et vox laudis. Similiter i via duplex est vox: flebilis oratio: et confessio. Orationi succedet gratiarū actio: Mā in illa die non interrogabit me quicūq̄ dicit domin⁹: Job. xvi. c. Confessione peccati succedet vox laudis. Sequit⁹: **In uolumentis nutritus sum et curis magnis**. P̄dicatores sunt nutrices eorum quos conuertunt ad penitentiam vel ad fidem: sicut dicit apostolus de seipso. i. Thessal. ij. b. Facti sumus paruuli in medio vestrum: tanq̄ si nutriti foueat filios suos. Inuolumenta quibus inuoluere et nutrire debent filios suos p̄dicatores: sunt exēpla scōp̄: que p̄dicatores debent p̄nitentib⁹ ad p̄solationē narrare: nā p̄ maxie extrahūt p̄ctōres d lacu p̄ctōp̄. Unde ieremias. xxxvij. d. legi sic extracti: vbi dicit: Donec veteres p̄anos: et h̄ scissa et putrida sicut bito manuū tuarū et sup fumes: feceris sic ieremias: et extraxerūt eū funib⁹ et eduxerūt eū de lacu. De cura autē et sollicitudine quā debet habere p̄dicator de conuersis suis: legi Gen. xxxij. c. vbi dicit iacob ad laban: Triginti annis fui tibi: oues tuę et caprę steriles non fuerūt: arietes gregis tui non comedi: nec capti a bestia ostēdi tibi: ego damni oē reddēbā: qd̄ furto perierat a me exigebas: die noctuq̄ estu vtebar et gelu: fugiebatq̄ somn⁹ ab oculis meis. **Nemo enī ex regibus aliud habuit natiuitatis initium**. i. omnes iusti qui reges dicunt⁹: q̄ se bene regūt: hoc modo nati sunt.

a Unus ergo est omibus introitus ad vitam/naturę. **b** Et similis exitus: id ē similis mors. Unde verus. Dors dominū seruo: mors sceptrā ligonibus equat. Dissimiles simili cōditiōe trahit. In his verbis sicut dicit Rabanus ostendit philo q̄ omnis homo terrenus ex viri et mulieris semine oritur. **c** temporalis vitę sortitur exordium/ et per mortē d̄ mūdo trāsit. Sed celestis adam. i. christus q̄ sine semine virili d̄ matre virgine natus ē: pp̄tū habet natiuitatis modū: q̄ et mortis suę ordinauit occasū. Decimo mense post conceptionem christi natiuitas eius celebratur a christianis: et ab octauo kalē. ap̄ellis quādo cōceptus creditur/ vsq̄ ad octauas kalē. ianuarij quando natus tradit/ numerant ducētis septuaginta sex dies: q̄ faciūt nouem mēses et sex dies. Et ita verum ē qd̄ dicit Job. ij. d. f. q̄ q̄draginta sex annis templū corpis sui edificatū est. i. ducētis septuaginta sex dieb⁹: qui q̄dragiessepties senariū habet: q̄ est numer⁹ p̄fectus. Unde patet: q̄ sicut christus p̄fect⁹ ē deus: ita p̄fect⁹ est homo. Et dicit q̄ in sacra sc̄ptura nō inuenitur natiuitas alicui⁹ sancti nisi in decimo mēse a p̄ceptione sua. Dñs enī christus in decimo mēse natus est: vt dicit hic: et beata s̄go similis: sed duob⁹ vel trib⁹ dieb⁹ min⁹ fuit i vtero matris q̄ christ⁹. In quo patet q̄ christ⁹ p̄fectissim⁹ et verissim⁹ homo fuit fin naturam.

Byssice **a** Un⁹ q̄ introit⁹ ē oib⁹ ad vitā/ ḡf. **b** Et similis exit⁹/ a p̄cto. **c** Propt̄ hoc. f. quia cognoui q̄ vn⁹ est introitus oib⁹ ad vitam et vnus exit⁹: **d** Optauī sapientiā. Un. j. ix. a. Da mihi sedū tuarū assitricē sapientiā. **e** Et dat⁹ est mihi sensus. i. intellect⁹ bonus ad intelligēdū veritatem. De q̄ dicit Ps. Da mihi intellectū vt discam mandata tua. Et alibi. Intellect⁹ bonus oib⁹ facientib⁹ eū. Et nota q̄ dicit dat⁹ ē mihi sensus: p̄tra mltos q̄ gloriānt de ingenio suo vel studio sapiētiā adipisci. De q̄bus dicit apls. j. Cor. iij. b. Quid habes qd̄ nō accepisti: si autē accepisti qd̄ gloriaris q̄si non accepisti: **f** Et inuocaui/ orādo dominū vt daret mihi sapiām: iuxta p̄siliū Iaco. j. a. Si quis indiget sapiētiā/ postulet a dño. **g** Et venit in me spiritus sapiētię/ et intellect⁹. i. sp̄s sc̄tus dator sapiētię: cui⁹ ḡra sapiēs sum. Vel sp̄s sapiētię: id ē sapiā inspirata a deo. Et loquit̄ philo in p̄sona sui/ v̄l cuiuslibet sapiētię: et p̄cipue salomonis: q̄ postulat a deo sapiā. ij. Regl. ij. b. p̄tulit illam oib⁹ reb⁹: et ideo diuitias et gloriā meruit cū illa. Unde subdit: **h** Et p̄posui illā regnis et sedib⁹. i. potētis et dignitatib⁹. **k** Et diuitias/ opales nihil esse dixi in cōparatiōe illi⁹. Unde Glo. Oīa p̄ciosa in cōparatiōe eius vilescūt. Un ipsemet salomon Proverb. viij. b. Decū s̄ diuitię et gl̄ia/ opes sup̄be et iusticia. Un cū sp̄sa Cant. ij. dixisset: Introduxit me rex in cellā vinariā: statim post subdit: Fulcite me florib⁹: stipate me malis: q̄ amore languo. q. d. omīa postpono dulcedini quā in cella vinaria degustauī. Et nota tria q̄ ponit hic philo circa q̄ potissimū versant̄ humana desideria. f. qd̄ decet/ qd̄ delectat/ qd̄ expedit. In regnis intelligit̄ quod decet. i. honor: In sedibus qd̄ delectat. i. quies v̄l voluptas. In diuitijs quod expedit: id ē utilitas. Omnia hęc querenti sapiētiā non solum vilia sed nihil reputantur. **l** Nec comparaui: id est adequaui: **m** Illi lapidem p̄ciosū: ad litterā. Unde Proverb. ij. b. P̄ciosior est cūctis opib⁹ sapiētiā: et oīa q̄ desiderant hui⁹ nō valēt cōpari. Itē Dat. xij. f. Inuēta autē vna p̄ciosa margarita. i. sapiētiā siue itelligētiā verbi dei: abiit homo et vendidit oīa quę habebat et emit eam. i. omnia emollinēta p̄sentis vitę desepxit: vt diuine sapiētię vacare posset.

n Quā omne aurū in cōparatiōe illius arena est exigua. i. vile et contemptibile est aurū respectu sapiētię. **o** Et tanq̄ lutum estimabitur argentū in conspectu. i. in cōparatiōe illius. Aug⁹. Aurū et argentum non nihil est: et ideo mundus ea in morte retinet: peccatū autē nihil est: et ideo nulla foraminis angustia retinere potest. Vel per aurū intelligit̄ humanā sapiētiā: per argentum eloquentia: quę cōparata diuine sapiētię nihil sunt nisi lutū: q̄ magis cōignat aīas q̄ iuuent. Un Abacuk. ij. b. Usq̄q̄ aggrauat se de p̄siliū luti: **p** parauī illi lapidez p̄ciosū: **q** quā omne aurum in cōparatiōe illius arena est exigua: et tanq̄ lutum estimabitur argentū in conspectu illi⁹. **r** Sup̄ salutē et speciē dilexi eā: et p̄posui p̄ luce h̄re illā: **s** quā inextinguibile ē lumē illi⁹.

Sup̄ salutē/ co: po **r** Et speciē/ corpaliū rerū: **s** Dilexi eaz: q̄ ista deficiūt: illa nō. **t** Et p̄posui p̄ luce h̄re illā: Et merito: q̄ mādātū lucerna est et lex lux: Proverb. vi. c. **u** Inextinguibile ē lumē illi⁹/ ex se. Nunq̄ enim lumē sapiētię deficeret/ nisi p̄ctm̄ inueniret. **Byssice** **d** Christo: **e** Optauī et dat⁹ est mihi sensus: inuocaui et venit ad me spiritus sapiētię. Primo dicit: Optauī et postea: inuocaui: q̄ p̄s ē desiderū cordis/ et postea petitio oris: et tunc ē effect⁹ et veri nois inuocatio. i. abint⁹ vocatio. De q̄ inuocatiōe dicit Jobel. ij. g. Et erit: q̄cūq̄ inuocauerit nomē dñi saluus erit. Item duo dicit: Datus est mihi sensus: et postea: venit in me spirit⁹ sapiētię: in quo notat duplex effect⁹ sapiētię. Primo illuminat intellectū: Et h̄ est: dat⁹ est mihi sensus. Deinde accendit affectum ad diligendū: Et hoc est: venit ad me sp̄s sapiētię. H̄c est duplex spiritus helig: de quo dicit. Regl. ij. b. Obsecro vt fiat spiritus tuus duplex in me/ dicit belisus. **h** Et p̄posui illā. i. sapiētiā. i. christū: **i** Regnis et sedib⁹: et diuitias nihil eē dixi in cōparatiōe illi⁹. Hoc est/ p̄t christū oīa q̄ in mūdo sūt cōtemp̄s: diuitias/ delicias et honores nihil reputās. Un paul⁹ Phil. ij. b. Existimo oīa detrimētū eē/ p̄t eminetē scīaz iesu christi dñi mei: p̄t quē oīa detrimētū feci/ et arbitror vt sterora vt christū lucrificā et inuentar i illo. Nec sufficit ista/ p̄t christū p̄tere: imo p̄tem et m̄rem et filios et vxores: etiā p̄p̄iā volūtātē oportet dimittere et p̄tere/ p̄t christū. Un Luc. xij. f. Si q̄s venit ad me et nō odit p̄ez suū et m̄rem et vxorē et filios et fr̄es et sorores: adhuc autē et aīaz suā: nō pōt me⁹ eē discipul⁹. Nec ista sufficiūt discipul⁹ christi ad p̄fectionē/ nisi p̄melias/ molestias/ iurias: nō dico patient⁹ s̄ libent⁹ et letant⁹ suscipiāt p̄ noie ei⁹. Iob. x. g. Rapinā bonorū v̄roz cū gaudio suscepi. Proverb. xij. d. Qui negligit dānū/ p̄t amicu iust⁹ est. Act. v. g. Ibat apli gaudentes et. **l** Nec cōparauī illi: id ē christo. **m** Lapidē p̄ciosū. i. christo nō adēquū quēlibet sc̄m̄: sicut iudei: quoz qdā dicebāt ipsū esse beliam/ alij hieremiā/ alij iohānē baptistā/ alij vnū ex p̄phetis. i. belisum: Dat. xvj. b. Et h̄ est qd̄ legit Job. xxvij. c. Nō p̄feret tinctis indigē colorib⁹. i. mūdi sapiētib⁹: nō lapidī sardonico p̄ciosissimo. i. alicui patrū veteri testamēti: non saphiro. i. alicui celestis patrię/ cui⁹ mentē ab alteri⁹ oculis corpulentia non absconderet: vt dicit Greg⁹. **n** Omne aurū in cōparatiōe illius arena est exigua. i. omnis sanctus respectu christi: ē quasi arena exigua respectu auri. i. vili v̄l inutillis. Job. xxv. a. Nunquid iustificari pōt homo comparatus deo? q. d. nō. **o** Et tanq̄ lutum estimabitur argentum. i. mūdi sapientes et eloquentes: in cōspectu illius. Iob. xvj. a. Ecce sicut lutū in manu figuli: sic vos in manu mea domus isrl. **p** Sup̄ salutē et speciē dilexi eaz. i. christū: quia in ipso est vera salus et decore et sp̄s aīarū. Un Ps. Dñs illūtiatio mea et sal⁹ mea quē timebo **q** Et p̄posui p̄ luce h̄re illam: quia in veritate ipse est lux vera quę illuminat omne

que illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum:
Joh. 1. a. Unde in eodem. viij. b. Ego sum lux mundi: qui se-
quitur me: non ambulat in tenebris: sed habebit lumen vite:
qd est inextinguibile: sicut dictū hic. Sequitur. a. **Tene-**
runt autē mihi. q. d. ppter hec ita honoro sapientiā: qz ve-
nerūt mihi oīa bo

a Tēnerunt autem mihi om-
c nia bona pariter cū illa: et
d innūmerabilis honestas per
e manus illius: ⁊ letatus sum
f in omnibus: quoniam ante-
cedebat me ista sapientia: et
g ignōrabam: quoniā omniū
i bonorum mater est: Quam
k sine fictiōe didici: et sine in-
l uidia cōmunico: ⁊ hōnesta-
n tem illius nō abscondo.
p Infinitus enim thesaurus ē
q hominibus: quō qui vsi sūt:

me ista sapiētia docens ⁊ preparās viam salutis/pericu-
la remouēs p̄tra hostes/auxiliū p̄bens/vitam custodiēs.
Unde Ec̄c̄. iij. b. Sapiētia filijs suis vitam inspirat: ⁊ susci-
pit exquirētes se ⁊ p̄gibit in via iusticię. **¶ Et ignorabā**
quoniam omniū bonorū mater est sapiētia: sicut ipse dī
at Ec̄c̄. xliij. c. Ego mater pulchre dilectionis ⁊c. q. d. an-
teq̄ veniret mibi sapiētia: ignorās fui respectu scię quā po-
stea habui: ita q̄ p̄iorē scientiā postertori compando igno-
rantia reputat. Hoc modo locut⁹ ē iohānes baptista: Joh.

pania reputant. Et sic modo locut' e iohannes baptista/ Joh.
j.c. Et ego nesciebā cum/ supple ita vt modo. Aliter de chri/
sto: qui est sapia patris: vt dicit. j. Cor. j. d. a. **C**lenerūt
mibi oīa bona parit cū illa: qz quicunqz noticiā chasti/
pcepit/ oīem virtutū grās recipit i p'senti: z in futuro pcepit v/
tam eternā. Cuius arra est ipsa grā. Ro. viij. f. Qui p'prio fi/
lio suo nō pepercit: sed p nob oib' tradidit illū: quō vero nō
oīa nob donauit cū illo: q. d. Immo dedit. Tū. j. Cor. iij.
d. Oīa v'ra sunt: vos aut' chrisi/ chrisi' aut' dei. **E**t in/
numerabiles honestas p' man' illi' / quas p nobis ex/
tendit in cruce ppter vītam eternā: quia oīa bona que p'secuti
sumus: p man' eius sanctas z venerabiles accepim'. Unde

munus p manū eius laetas ⁊ venerabiles accepim⁹. Unde
P̃s. Aperiēte te manū tuā oīa implebūt bonitate. Propter
qđ dicebat P̃s. Et i factū manū tuarū meditabar. c. **E**t
legatus sū in oib⁹ tā sp̃eris q̃ aduersis. f. **Q**m an-
tecedebat me ista sapia. Dicheg. ij. d. Ascēdit pandēs
lter ante eos: diuidet et trāsibunt postā ⁊ egredient p eam: et
trāsibit rex eorū corā eis ⁊ dñs in capite eorū. Et hoc ē qđ di-
ct̃ Joh. x. a. de bono pastore: Cū pprias oues misērit ante
eas vadit ⁊ oues illū sequunt̃. s. **E**t ignorab. j. i. non
plene sciebat: h. **Q**m oīm bonorū māf est sapiā: qm
et ipso ⁊ p̃psū ⁊ in ipso sunt oīa: Roma. xj. v. Sequitur.
l. Quāz hinc fieri debet digressio: quāz hinc p̃cipue ostē-

Quia sine fictione didici: qz spūſctūs discipline effu-
giet fictiū. ſ. j. b. **K** Et sine inuidia q̄ ē praria largitari
ſapiētiē: l. **C**omunico illā. m. **E**t honestatē illi nō
abſcōdo. l. honestas ſapiē i b̄ est: qz ē pudica/modesta/sua-
dibilis/bonis plentiōs/plena miſcōda/et fructib⁹ bonis/et iudi-
cans sine ſimulatiōe: Jaco. iij. d. Sine fictiōe ſo dīcere/est
ſapiam nō ob aliud niſi amore ipſi⁹ q̄rere et inueſtigare. Si-
ne iudia cōmunicare/ē dei gloriā et p̄tini vtilitatē in doctri-
na ſua q̄rere/ſitatē nudā pura intētiōe et p̄gruo ſimone dice-
re. Vñ Eccl̄. iij. c. Nō retineas ſc̄bū i die ſalutis: nō abſcōdas
ſapiam tuā in decore ſuo. Uel. m. **H**onestatē illi ſ. ſ. ſ.
pleniē i chriſtū. **H**onestatē illi ſ. ſ. ſ.

pienit. i. chzifti: **N**on abscôdo. i. honesta facta nul-
lo modo abscondenda sed reuelâda. **O** **I**nfinitus enim
thefaur^{us} **ê** hoib^{us}. q. d. ideo nō abscôdo honestatē sapiētē:
q. infini^{te}. i. inexhaust^{us}: p^{er} **T**hesaurus est hoib^{us}. i. vtr^{ius}
q^{ue}bus ratione. q. **Q**uo q^{ui} v^{er}o sunt operantes p^{er} cam.

r Participes facti sūt amicitie dei. i. facti sunt amici dei. Cū Ioh. xv. b. Vos amici mei estis si feceritis q̄ p̄cipio vob. Quidā habēt sapiāz i corde tm̄: qđā in codice: qđā in ore: qđā in ope: hi soli p̄cipes sunt amicitie dei: s̄ **h** **20** p̄ter discipline dona: q̄ sine iuidia cōmunicāt. **t** **10**

pārticipes facti sunt amicitie dei: p̄p̄t̄ disciplinē dōna cōmmendati. Adhibi autem dedit deus dicere ex sententia/ et n̄ sumere dignā horum quē mihi dantur: quōniam ipse sapientiē dux est et sapientum emēdator. In manu enim illius et nos et sermones nostri/ et omnis sapientia/ et operū sciētīe disciplina. Ipse enim dedit mihi horum quē sūt sciētīā verā:

b. testat. dicens: Dñs dedit mihi linguā eruditā: vt sciā iustit̃a
re eū qui lapsus ē verbo. Uel. v. **M**ibi dedit de⁹ dice
re ex snia. i. ex affectu cordis: qđ priū est eoz qđ de deo lo
quunt: vt dicit Bieg⁹ sup Ezech. in pñci. Uñ Prouer. xvj. c.
Eoz sapiēt̃ erudiet os ei⁹: ⁊ labijs ei⁹ addet gr̃as. Eccl̃. xxj.
d. In corde sapiētū os eoz. Ps̃. **Q**ui iusti meditant̃ sapiāz:

et lingua ei loquetur iudiciū. **E**t etiam dedit mihi p̄su-
mere digna horū q̄ mihi dāt. i. dedit mihi gr̄as p̄sumē-
di facere opa digna bonis mihi dat̄. i. vt nec ampli⁹ nec mi-
nus: s̄ iuxta mēsurā gr̄e mihi dat̄e p̄sumerē facere. Et b̄ do-
cet Pet̄r. .j. ca. liij. b. Unusq̄sq̄ sic accepit gr̄as i altutū il-
lā admīstrātes. Ecce duo dīc sibi data a deo: dicere ex snia i
q̄ notat affectio cōpassiōis i docēdo: et p̄sumere digna horū:
in q̄ notat discretio i opādo. Et nota q̄ signāt loquit̄ philo:
Mō dīc: Et dedit mihi p̄sumere digna horū q̄ mihi data sūt:
s̄ horū q̄ mihi dant̄: i q̄ notat p̄tinuationē largitat̄ diuīe: Et
q̄ enī dīc sc̄ipit b̄sfacere: p̄tinuat sua dona sp̄ augēdo: nisi ip-
se hō impediāt. Vñ Moem̄ dixit nurui suę: Ruth. iij. d. Ex-
pecta filia: donec videam⁹ quē res extit̄ habere: neq̄ enī ces-
sabit hō nisi cōpleuerit q̄ locut⁹ ē. Et sic. x. d. Dedit mihi

abit hō nīlī cōpleuerit q̄ locut⁹ ē. **Uel** sic / **Y** **Dedit** mibi
de⁹ p̄sumere. i. p̄us ad faciēdū sumere. **Y** **Digna** hor⁹
p̄boz v̄l donoz / **Q** **Ue** mibi dāē. i. dedit mibi dona s̄m
solū ad cōcedēdū s̄ p̄ul ad faciēdū. **Et** recr⁹ ē ordo iste. **P**ri⁹ enī
q̄ hī s̄bū i corde p̄ intellectu et affectū deide i manu p̄ effe-
ctū: tādē i ore p̄ doctrinā. **A** **Q**uī ip̄e sapiē dux ē. q. d.
mibi dedit de⁹ dicere ex snia: qm̄ ip̄e sapiē dux ē. i. auc-
tor. **E**t sapiētū emēdator. i. corrector: qz ip̄e sapiētes
corrigit ne p̄sumāt pl⁹ facere vel dicere q̄ s̄m grām acceptā.
Un̄ **Salach. iij. a.** Sedebat p̄lās et emūdā argētū i purga-
bit filios leui et colabit eos q̄si aux. **D**uo dixerat p̄bilo s̄m q̄
nō dedit s̄bī dicere ex snia et ē sumere dignū et mune aliq̄

de^o dedit sibi dicere ex snia z psumere digna: z nunc alia duo
dicit q^{uod} ridet illis: dur z emedatoz. Dur respicit dicere: eme/
datoz: psumere. Et vere ipse e dur z emedatoz: c. **In ma**
nu eni illi⁹ z nos z sermões nri/ z ois sapia z opez
sciētie. i. mox/ disciplina. Prouer. xvi. a. **Oil e pparare**
animū: sed dñi e gubnare lingua. Itē Prouerb. xxi. a. **Si**
cor diuisiones aq^{ue}: ita cor regis i manu dñi: quocūq^{ue} volue/
rit inclinabit illud. d. **Ipse eni. q. d.** vere ipse e dur z emē
datoz z auctoz sapiē: **Ipse enim dedit mibi horū que**
sūt. i. oīm creaturārū: f. **Sciaz verā/ nō vanā.** Illa eni
scia sola fā e: q^{uod} ad pīratē etnē vite pducit: oēs alię vanę sūt.

¶ **I**psa enim et. **A**postolice exponit h d christo: cui dedit de-
 pater sapiam sup oēs q fuerit: cui omnia sūt nuda et aperta:
 lūeb. liij. v. **D**icit g̃ christ⁹: **I**psa. i. de⁹ pater: e. **D**e-
 dit mihi horz q sūt sciam verā: tā celestiu qz tgalium:
 ¶ **E**t sciam dispositionē

medat/deo. i. comēdabiles facti. Uel. s
Propt discipline
 dona. i. pp̄ flagella
 diuine correctionis q̄ in
 se custodiūt. t. **C**ō
 mēdati. i. comēdabi
 les facti deo z hoib⁹.
 v. **S**ap̄i hī autē dedit
 de⁹ dicere ex inia
 .i. dñs dedit mibi sa
 piētiā eloquētiē dig
 nam. i. dedit sapiam
 et eloquētiā. Et verū
 est b/siue loq̄r philo
 sōf/siue p̄ sapiētiā. i.
 chiste: cui dedit de⁹
 p̄ sapiāz z eloquētiā:
 sicut ipsemet p̄ Esa. i.

1935.56.

Et sciam dispositionez orbis terrarū: ad litteram. **E**t virtutes elementorū. i. ignis/ aeris/ aque/ terre: q̄ p̄t/ as virtutes habēt q̄b⁹ agūt et patiūt adinuicē. **E**t determinat qd est: vt scīa dispositionē orbis terrarū. i. vt scīa/ **C**on/ tū omniū. i. totū mundi: **E**t consummationē: id est consummationē.

et nihil: et medie/
ratem. Et ut sciam

f. Tempoz vicif-
fitudinū pmutati-
ones. i. rōnes et cās
quare tpa pmutant:
quare. f. modo frig⁹
modo caloz: modo p

modo talis: modo es magni: modo par: ut: quare modo dies: modo nox. g. Et vt scia: consumationes tepor. i. qu. consuma:

tur siue terminat estas
Et vt sciam/ **h**ic
su distinguit ann⁹. **Q**
et oēs stelle parit: et p
dicitur magnus ann⁹
Macrobius. **i**

qualiter sint in firmam
et quo ordine sint dispo-
sitas bestiarum : y
hominum : quales s

virgultorum: id est
cum: et quęcunq;
scia didici: non per in
Omnium enim arti
potest. et tunc parit

dicunt quidam q̄ salo
enim legitur. iij. Reḡ
dentiam multam nim
que est in litore maris

omnium orientalium et
minibus: Et locutus
fuerunt carmina eius
cedro que est in libano

riete/z differuit de iun
Sed h solutu e. s. in p
tat/ sicut p. sper i libro
a. **E**lt sciam dispo

vt castroz acies ordin
tissimi milites. s. apli z
christi erunt fortissimi
repsentat ordo pcciss
dit erunt pcciss pcciss

alit eruk & dulces pten
 dio minores qsi limbe
 ceptoz: q dicunt qsi a
 Gal. iij. a. Eū essem⁹
 c. **Amisū** additionis l

tributiōis eterne. e
tracte. Uel. c. In
vniuersusq; hoīs. i. in
imund⁹: pgressus lab

bacteria/ria remedia-
non imputeſ immūda
inſtrueret ⁊ laborē nr̄m
mortis periculū remo-

natus de muliere/ ecce
ce psumatio siue more
medietas laboriosa. 3
nis/ et erubescit: vbi sis/
non vici diffidit dicit

gem/sub lege/in grā:e
informis stat⁹: bonis d
lus p viuētē ī secula: q

a vt sciam dispositionē orbis
b terrarum/et virtutes elemē-
c torum:iniūm ⁊ consumma-
f tionē et medietatē tēporū
g vicissitudinū pmutatiōes/et
b psumatiōes tēporū anni cur-
i sus/⁊ stellarum dispositio/
f nes:naturas aialum/⁊ iras

tpoz. Et rōnes pmutatiōnū tpoz/qre tāntū qōlibet durauit
sol⁹ chriſt⁹ nouit. Pnt etiā dici vicissitudines tpoz/sex etates
mūdi. Prima ab adā vsq; ad noe: ſcda a noe vsq; ad abraā:
tertia ab abraā vsq; ad dauid: q̄rta a dauid vsq; ad transmi-
gratiōē: q̄nta a trāsmigratiōe vsq; ad chriſtū: ſexta a chriſtū

m bestiarum/vim v^mtorum/et
o cogitationes hoim/differen-

p^{er} flas^{que} virgines^{que} et virtutes
q^{ue} radicum : et quecunq^{ue} sunt
r^{ationis} tabscōsa et improuisa didici.
s^{ed} **O**mnium enī artifex docuit

et me sapiētia. Est enim in illa
v spiritus intelligentiē sanct⁹.

Et hę sūt sex hydrye lapideę / in qđ aq vt legat pueria ē in vi
nū: Joh. ij. b. Quia mūd⁹ in suis eratib⁹ pfcit / z hō simili

h Anni cursus. Dic añ^o gr̃e: De q̃ dñ in Ps. Indices
corone añi benignitat̃ tuę. Dic añ^o habet q̃tuor tpa. 1^a p̃
mē penitētię: in q̃ abūdāt imbres lachrymarū z gelidū t̃i
moris: z in fñdū lucet sol ęnē solatiōis. 2ª habet z ver iusticie:

in q̄ flores bonoz operū pullulāt: Et tūc p̄mo dicit sp̄sūs:
Surge .pera amīca mea z veni: iā enī hyem̄ strāfūr/ imber
abiit z recessit: Et ārl. ij. c. l̄abet z gstat/ statū p̄fectiōis: in q̄
fruct⁹ maturefscūt: vt suo tpe colligant. l̄abet z autūnū mor
riat⁹: ā fruct⁹ maturi i l̄abet⁹ nō p̄fctiōis. *ad q̄. 2. l̄.*

dispositiões. i. lustorū distinctiões: q̄ sic dispares me-
ritorū qlitate: ita et p̄mio: ũ q̄stite. **Th. j.** Cor. xv. f. Dis-
fert stella a stella i claritate. **k.** **Naturas aialiu.** i. hoim
carnaliū: drū natura ē circa terrā m̄. **Th. i.** Cor. ii. f. Nialia

hō nō pcpit ea q̄ sūt spūs dei. ¶ Et iras bestiarū .i. dēmo
nū: q̄ dicūt bestie q̄si vasiq̄: qz oīa bona q̄ pūt vasiār. De q̄
bus d̄r Job. xl. c. Dēs bestie agri ibi ludent. .i. maligni spiri
tus: quoz iras paucorū est cognoscere. Apoc̄. vii. c. Uterq̄

re ⁊ mari: qꝫ descender ad vos diabolus habēs iram magnā
sciens quia modicū tꝑs habet. m. **Tim v̄toꝝ. i.** super
borum: De quibꝫ dicit̃ Esa. xxy. a. Spūs robustoꝝ q̄si tur-
bo impellēs pariterē. Et Proverb. x. d. Quasi tēpestas trāsi-

ens nō erit impi⁹. n. Et cogitationes hoīm: qđ soli deo
cōuenit: qul scit cogitationes hoīm qm̄ vānē sunt. Itē enī nū
videt ea que parent: deus autē intueſ cor. 1. Reg. xvi. b.
o. Differētia virgultorū. i. hoīm: qđ differētia p̄miorū

ru e meritozoli ch'allo manifesta e. Differetias po coplexi
onũ hoĩm/nouerũt etiam et phisici: sed nõ plene. Differetia
hoĩ virgultoz/dicit dñs Barth. vii. c. Dis arbo: bona
fructus bonos facit: mala aũ arbo: fruct? malos facit: non
poteſt arbo: bona fruct? malos facere: nec arbo: mala fruct?

bonos facere. p. **¶** Et virtutes radicū: Que sunt multe. Radix est cogitatio: radix ē et desiderii: De q̄b^o dictū est. s. iij. a. Adulterine plātatione non dabūt radices alias. Est et radix nature humane infirmitas. Radix est etiam culpe cu-

piditas. Unde. j. Timoth. vi. b. Radix omnium malorum est cupiditas. Radix est etiam mala voluntas. Est et radix sapientie timor domini. Unde Eccl. j. c. Radix sapientie est timor domini: et rami eius longevi. Virtutes omnium radicum barū

nouit dominus: qui in die iudicii malas eradicabit: bonas au-
tem consolidabit. In Balach. vii. a. dicit. Veniet dominus exerci-
tus qui non relinquet eis radicem et germen. q. Et que-
cunque sunt absconsa et impronisa: boib⁹. r. iudici
Ezech. vi. 12. et c.

tiā/dei. Et bñ potuit me docere: **¶** Est eni in illa spūs
 itelligētiē. i. ipsa ē spūs dator itelligētiē: et oīa itelligēs. v
¶ Scūs. i. sctificas oīa. Scūs em idē ē qđ agtos. i. sine ter
 ra. Ad istū spūs dei scūs hñ: et sine fra. i. sine amore irenōz

facit illos q̄s sc̄ificat. An̄ Leuit. xix. a. Sci estote q̄ ego
sanctus sum. Multiplex

Al. tet morū
mutationes:
diuisiones tē/
porum

Dystice ✱
Lant. 6. v.

[illegible]

sancti sū. a. **Multiplex** dās grās mltiplices. **Unic** i. electos vnus duplici vnitate. i. fidei et charitatis. De q̄ dicitur Act. iij. f. Multitudinis autem credentiu erat cor vnū et anima vna. Contra vnitate fidei est heresis: Contra vnitate charitatis est schisma. Propt̄ qd dicit apls Eph. iij. a.

Solliciti seruare vnitate spūs in vinculo pacis: vnū corp⁹ et vn⁹ spiritus / sicut vocati estis in vna spe. Vel **Multiplex** i. donis: vnū in essetia. An. de. i. Cor. xij. b. Hec oia operat vnus atq̄ idem spūs diuidēs singulis prout vult. c.

Subtilis i. penetra

a. **multiplex** / vnichis / subtilis / modest⁹ / disertus / mobilis / incoīnqnat⁹ / certus / suauis / amans bonū / actū / quī / nihil vetat bn̄facere / hūmanus / benign⁹ / stablis / cert⁹ / secur⁹ / omnē habēs virtutē / omnia prospiciēs / et qui ca-

tius pscrutās oculis cordis. An. Heb. iij. c. Viuus est sermo dei et efficac et penetrabilior oi gladio ancipiti. Hanc p̄cordantiā ponit Interf. sed h magis puenit verbo. De spū q̄ sit penetrati⁹ siue subtilis dicit. j. Cor. ij. c. Omnia scrutat etiam pfunda dei. Et Prouerb. xx. d. Lucerna dñi spiraculū hoīs / q̄ inuestigat oia secreta ventris. i. mētis. Subtilis ergo dicit spūs et in se et ab effectu: qm̄ facit ipsum quē inspirat subtilē in cogitatione. d. **Modest⁹** i. id ē modestos nos faciēs i sermone. Unde modestia vnus ē de fructib⁹ spūs. Gal. vj. d. Itēz Phil. iij. a. Modestia vestra nota sit oib⁹ hoīb⁹. **Disertus** i. disertos nos faciēs in loquendo. i. discretos et affabiles. f. **Mobilis** i. oia moueri faciēs: sicut dicit Boet. Stablisq̄ manens dat cuncta moueri. Vel **Mobilis** qz mobiles facit. i. strenuos ad bn̄ opandū. Unde super illud Act. ij. a. Factus est repete rē. dicit Glo. Mesit tarda rerū molimina spūsc̄i gratia. g. **Incoīnqnat⁹** i. sine macula. Vel ab effectu: quia incoīnqnat⁹ facit. b. **Certus** qz nec fallit nec fallit. Vel ab effectu: qz certos fac duplici certitudine. i. fidei et spei. De qua Roma. viij. g. Certus sū: qz neqz mors neqz vita rē. i. **Suauis** i. mitis et misericors. i. mitis et misericordes faciēs. k. **Amans bonū actū**: vel actus alia lra: et est genitui casus. Et est idem sensus. i. nō gaudet sup iniquitate: p̄gaudet autē veritati. j. Cor. xij. b. **Qui nihil vetat bn̄facere**: etsi bonū aliqñ facere vetet. p̄t melius. p̄t bonū obediētiē. f. p̄t quā aliqñ intermitti debet bonū: sed malum nūq̄ fieri / dicit Greg. An. Prouerb. iij. d. Noli phibere bonū facere eum qui pot: si potes et ipse benefac. m. **Human⁹** i. cōmunis oibus. Vel **Human⁹** i. hoibus compatiēs. Unde Heb. iij. d. Non habem⁹ pontificē qui nō possit compati infirmis: nostris rē. Itēz spūs adiuuat infirmitatē nram. Vel **Human⁹** i. hoies diligens. Prouerb. viij. d. Delitig meē esse cum filiis hominū. n. **Benign⁹** i. innata bonitate: vel natura. Vel ab effectu: humanus vel benignus dicit: qz facit hoies cōpassibiles in affectu: et benignos. i. cōpassibiles in effectu. Ut rōq̄ placitū est corā deo. An. Esa. lviij. c. Cū es fuderis clurētī aīaz tuā / ecce humanitas: et aīam afflictā repleueris / ecce benignitas: oriet lux tua i tenebris. o. **Stabilis** i. in se. Vel sic dicit Rab. ops spūs vt vbiq̄ p̄sens si gnet / dī stablis simul et mobil: p̄t duos effect⁹ qz facit i sanctis: facit enī eos in bono pficere / p̄t qd dī mobil: et i scititate p̄ferare / p̄t qd dī stablis. Et de h dīc P̄s. Statuit supra petra pedes meos / ecce stabilitas: et direxit gress⁹ meos / ecce mobilitas. Itō spūs fluuio cōpat: qm̄ sp̄ mouet et nunq̄ murat aluē suā. Vel f. **Mobil⁹** dī i scitis q̄ ad p̄phetiā et miracula: o. **Stabilis** q̄ ad grās: Itā recedēte spū p̄phetiē remanebit grā nunq̄ recedens. Vel f. **Mobilis** in via: o. **Stabilis** in patria. Vel f. **Mobilis** in actiuis. o. **Stabilis** in p̄ceptiuis. Vel f. **Mobilis** in alijs scitis. o. **Stabilis**

bilis i christo. An. Job. f. e. Sup quē videri spm̄ descēdētē et manētē sup eū: h ē q̄ baptizat i spūsc̄o. p. **Secur⁹** i. securus faciēs securitate spei i via: et i patria securitate rei. De p̄ma dīc Prouerb. xxvij. a. Just⁹ q̄si leo p̄fides: ad nullū pauebit occurū. Itē Prouerb. xv. b. Secura mēs q̄si iuge cō / uiuū. De scda dicit Esa. xxij. d. Erut opus iusticiē par: et cult⁹ iusticiē silentiū et securi / tas vsq̄ i sempitnū. q. **Quem habēs virtutē** i. p̄i cooperatē. Vel **Quem habēs virtutē** i. ad dādū infirmis. Esa. xl. g. Qui dat lasso virtutē: et his q̄ nō sūt fortitudinē. r.

piat omnes spiritus intelligibiles / mundus / subtilis. **Omniū** enī mobilib⁹ mobilior est sapientia. Attingit autem vbiq̄ propter suam mundiciā. Vapor ē enī vtū / tis dei: et emanatio quedam est claritatis oīpotentis dei

longe aspiciēs. i. ab etno. Heb. iij. d. Nō est vlla creatura iuisibilis in p̄spectu ei⁹. Vel vt dīc Glo. q. **Dez hñs vtutē**: qz oia p naturā p̄tinet. **Via** aspiciēs: qz oim lumē ē. **Via** aspiciēs / ab effectu: qz oia aspiciere facit: p̄terita / p̄sentia et futura. De p̄terit⁹ dat cautela: de p̄sentib⁹ cō / cūspiciōnē: de futur⁹ p̄uidētiā. s. **Et q̄ capiat oēs spirit⁹ intelligibiles** i. cui subditi sūt oēs spūs āgelici tā boni q̄ mali. An. Phil. ij. b. Et i noīe ei⁹ oēs genua flectat cēlestiū / terrestriū et infernū. **Qui capiat** i. q̄ cape faciat: t. **Oēs spūs intelligibiles** i. septē dona spūs: qz hō intelligit se et deū. v. **Mūd⁹**. Vides q̄ idē dixerit s. incoīnqnat⁹. Dicim⁹ q̄ differentia est. Incoīnqnat⁹ dīc qz facit declinare a malo: mūdus qz facit opari bonū. **Al incoīnqnat⁹**: qz lauat a p̄terit⁹ p̄ctis: mūd⁹ qz sanat a futuris. **Al incoīnqnat⁹**: qz in p̄sentī purgat a culpa p grās: mūd⁹ qz i futuro mūdabit ab oi miseria p gliaz. **Subtilis** Idē dīxerat. s. sed repetit h: vt notet duplicē subtilitatē spūs: quā opat i nob: **Unā** i affectu q̄ ad donū sapiē: alterā i intellectu q̄ ad donū itelligētiē. **Al vna subtilitas** ē grā natural: altera ḡuita. Primā dat i creatiōe: scdā i recreatiōe. y. **Mobil⁹ enī mobilib⁹ mobilior ē sapia** q. d. vere subtilis ē spūs sapiē: **Mobil⁹ enī mobilib⁹ mobilior ē sapia**: q̄ creauit et regit oia et ordinauit. Et nota q̄ nō dīc: mobilior ē oib⁹ spūs sapiē: cū tñ p̄t oia dixerat dī spū sapiē. f. q̄ mobil⁹ ē: q̄ mūd⁹ ē: q̄ subtilis ē. Et h fecerat auctor ne crederet aliq̄s aliū esse sapiētiā: aliud spm̄ sapiētiē. Et vere mobilior ē oibus sapiat: a. **Autē** i. qz. **Attingit vbiq̄ p̄t suā mūdiciā**: id ē p̄t suā puritatē q̄ caret materia et oi materiali dispositiōe: propt̄ quē duo / res dīc locabilis. Vel sic: **Attingit vbiq̄ p̄t suā mūdiciā** i. p̄t lucē suā / q̄ oia illūminat et videt. q. d. oia attingit p̄t oimodā sciētiā quā nūllatet. Hoc est dicere: vbiq̄ est oib⁹ per p̄sentā / vel oib⁹ vbiq̄ est p̄potentiā / vel per essentiā. Et vere vbiq̄ attingit. b.

Vapor est enī i. calor: c. **Virtut⁹ dei** i. dei p̄is. q. d. sic calor ē ab igne: ita fili⁹ ē a patre. Et dicit fili⁹ a p̄e / sic calor ab igne: qz expellit frig⁹ n̄fē infidelitat⁹ et calefacit nos ad amorē dei. d. **Et emanatio qdā ē claritat⁹ oīpotēt⁹ dei** i. claritas emans ab oīpotētē deo. i. a deo p̄e. i. lumen de lumine. Quedā dicit / ad notādū improprietatē q̄ creatura creatori comparatur. Vel ad notādū incōprehensibilitatē illius eterne emanatiōis: quā filius emanat a patre: sicut dicit Esa. iij. c. Generationē ei⁹ q̄s enarrabit: Et nota q̄ subtiliter descensum ad inferos et ascensum christi ad cēlos ostendit auctor. Riuis enī emanās a fonte deorsum tendit: vapor vero ab igne veniens ascendit sursum: Ergo per emanationes descensum ad terras et ad inferos: per vaporem ascensum in cēlum dedit auctor intelligere. Unde Eph. iij. b. Qui descēdit ipse ē et qui ascendit super omnes cēlos. q. d. q̄ est emanatio: ipse ē et vapor. Itē in vapore ignis illuminatio ignorantiē: et in emanatione fontis intelligit ablutio culpe. Itā duo bn̄ficia cōtulit nob christ⁹: et tenebras n̄fē ignorantiē illuminauit et maculas culpe lauit. Qū duo notauit P̄s. cū dixit: **Qui apud te ē fons vitę**

Al. mūdus subtilis

Ps. 35. Quoniam apud te est fons vite: et in lumine tuo videbimus lumen. **a** **Sincera** / sine omni admixtione peccati actuali vel potestati vel intellectuali. **b** **Et ideo** nihil inanimatum illa incurrit. Nihil enim patitur nisi a simili vel dissimili: sed sapientie nihil est simile vel dissimile: cum sit omnimoda simplicitate simplex: propter quod a nullo

De cele. miss.
c. sane

est passibilis: et ideo incorruptibilis: et ideo nihil coinquatum incurrit in ea. **Et vere** **sincera** est: **c** **Candor** est enim lucis eterne. i. sapia. i. christus est lux per quam videtur lux eterne. i. pater. Unde **Joh. xiiij. b.** Philippe qui videt me: videt et patrem. **In** hoc quod dicit: candor lucis eterne: notatur co-gnitus filii cum patre: **Candor** enim sue splendor co-gnitus est lucis: et ideo si lux eterna: et candor eternus.

Et speculum sine macula dei maiestatis. i. dei patris: **Et imago** bonitatis illius. i. plena representatio ipsius. i. per omnia ei similis est. **Et nota** quod filius dicit speculum et imago patris: cum tamen in rebus inferioribus imago sit in speculo: ad notandum quod idem est speculum et imago. **Et sicut** in rebus inferioribus in speculo videtur imago rei: et per imaginem res: sic in filio et per filium videtur pater. **In** filio videtur: quia est speculum: per filium: quia est imago. **Irem** filius non speculum simpliciter: sed speculum sine macula dicitur: ad differentiam faciendam inter hoc speculum et alia specula. **Tria** siquidem sunt specula dei. Unum est mens humana: facta ad similitudinem dei: sed non est sine macula.

Tria sunt
specula dei

Aliud est quilibet creatura: in qua relucet vestigium trinitatis totius: ut dicit **Aug.** **In** esse: potentia: in vero modo: sapia: in visu: bonitas. **Potestissime** siquidem omnia ex nihilo: sapientissime pulchritudo: benignissime utilitas fecit deus: dicit beatus **Bern.** **De** isto speculo dicit. **i. Cor. xiiij. d.** Videmus nunc per speculum in enigmate etc. **Sed** nec illud speculum verum est. **Speculum** est christus: et illud est sine macula omnino. **f** **Et cum** sit vna. i. vnum cum patre. **Vel** cum filius: sit vna sapientia cum patre: **g** **Omnia** potest: sicut pater: qui est omnipotens. **b** **Et in** se permanens. i. perfecte. i. omnino manens inmutabilis: actu et potentia: **i** **Omnia** inouat: rationabilia regendo: et irrationalia ordinando. **Vel** **Omnia** inouat. i. hominem propter quem facta sunt omnia: et qui habet cum omnibus participationem: ipsum inuouat in presenti per gratiam: in futuro per gloriam. **Apoc. xxi. b.** Ecce noua facio omnia. **k** **Et per nationes**. i. in omni gente sine accceptione personarum: **l** **In** aias sanctas se transferat: gratiam infundendo: quas non sanctas inuenit: sed suo aduentu sanctas facit: **Et in** **amicos** dei. i. amantes dei et amatos a deo. **n** **Et prophetas** constituit: hoc est accendit ad amorem dei et illuminat ad cognitionem. **Et vere** sapia transferendo se in aias sanctas: amicos dei et prophetas constituit: **o** **Neminem** enim diligit deus nisi eum qui cum sapia inhabitat. i. qui die ac nocte meditat in lege domini: qui sapiam docet. **Et merito** diligit deus illum qui cum sapia inhabitat. i. cum christo fide: spe et charitate et sancte conuersationis imitatione. **p** **Est** enim hec speciosior sole: materialis: qui est lumen oculorum corporaliu: sed christus est lumen mentium purgatarum. **r** **Et super omnem dispositionem stellarum** luci solis: copata inuenit prior. i. dignior. q. d. philo: luci solis preter sapia: multo fortius et omnibus stellis. **Et hoc** probatur: **x** **Illi** enim. i. luci: **y** **Succedit** nox: sed non sapientia. Sapientia enim nunquam occidit: sed sol oritur et occidit et ad locum suum reuertitur: ut dicit **Eccl. i. a.** **Physice**: Sapientia dei patris. i. christus.

Physice

q **Speciosior** est sole. i. quicquid maiore plato ecclesie. **r** **Et** est super omnem dispositionem stellarum. i. super omnem aggregationem sanctorum: qui sunt dispositi in ecclesia secundum gradus dignitates. **Unde** **Lant. ij. a.** dicit sponsa: Sicut malus in ligna siluarum: sic dilectus meus in filiis. **s** **Luci**. i. predicatorum claritati: copata:

v **Inuenit** prior. i. dignior. **Vel** **s** **Luci**. i. iohannis baptiste: et **copata** inuenit prior: ipso iohanne testate: **Joh. i. d.** Post me venit qui ante me factus est: qui prior me erat. **Vel** **u** **angelice nature**. **c** **Coparata** sapia. **v** **Inuenitur** prior dignitate. **x** **Illi** enim succedit. i. succedere potest: **3** **Moyses** patet. **Expositio** **Ca. VIII**

diligit deus: nisi eum qui cum sapientia inhabitat. **Est** enim hec speciosior sole: et super omnem dispositionem stellarum luci comparata inuenit prior: **illi** enim succedit nox.

Cap. VIII. **S**apia autem non vincit malicia. Attingit ergo a fine usque ad finem fortiter: et disponit omnia suauiter.

tia enim est sapor boni: ut dicit beatus **Bern.** que cum transierit in affectum cordis: deo facit seruire gratuito: etiam si nullum inde speretur premium. **Unde** dicit beatus **Bern.** **Et** si gratis non possit diligi deus: est tamen sine intuitu premium diligendus. **Sed** videtur quod ratio philonis falsa sit: **Quia** sicut luci temporalis nox succedit: ita et luci sapientie succedit nox culpe. **Sol.** **Idcirco** agit philo de sapientia increata: cui nec actu nec potentia nox aliqua succedere potest. **Preterea** nox temporis omnino extinguit lucem temporalem: sed nox culpe non potest penitus extinguere lucem sapientie: **Non** enim potest facere quoniam luceat lux in tenebris: quia tenebre. i. mentes tenebrose eam non comprehendunt: et in hoc sapientia vincit maliciam: quia semper lucet lumen sapientie etiam in tenebris malicie. **Dicit** ergo ita: **Luci** succedit nox: **a** **Sapientia** autem increatam non fecit: nec inuentus est dolus in ore eius. **i. Pet. i.**

b **Non** vincit malicia: quia semper lucet etiam in tenebris. **Aliqui** libri habent: **In** sapientia autem non incidit malicia. i. in christo non cadit peccatum: **Et** idem est. **Quia** cum talis sit sapientia omnibus mobilior: sole prior: **c** **Attingit** ergo a fine usque ad finem fortiter. i. a principio mundi usque ad aduentum suum: qui fuit in fine seculi: sicut dicitur. **Joh. ij. d.** fortitudinem suam exercuit: grauiter peccata punies. **e** **Et** nihilominus disponit omnia suauiter: quia quicquid agit facit misericorditer: **Et** enim vniuersę vię domini misericordia et veritas. **Misericordia**: ecce suauiter. **Veritas**: ecce fortiter. **Vel** sic: **c** **Attingit** a fine usque ad finem. i. ab eterno usque in eternum: et vbique semper perfecte agit. **Finis** enim notatur perfectione. **d** **Fortis** / sine resistencia: quia est dei virtus. **e** **Et** disponit omnia suauiter. i. equaliter: quia dei sapientia est.

Unde paulus. **i. Cor. i. d.** **Mos** autem predicamus christum dei virtutem et dei sapientiam. **Vel** sic secundum beatum **Bern.** **c** **Attingit** a fine usque ad finem fortiter. i. a summo celo usque ad infernum. **d** **Fortis** / in celo deiciendo superbos. **Fortis** / in inferno spoliando animas. **Fortis** / in medio. i. in medio superando malignum. **e** **Et** idem: disponit omnia suauiter. i. in celo stantes angelos confirmando: et in inferno captiuos a diabolo liberando: in mundo venturatos sub peccato redimendo. **Vel** melius. **Septem** sunt gradus quibus malicia accedit ad expugnandum sapientiam: sed per alios septem gradus fortiores et suauiores sapientia impugnat maliciam et expugnat: **Attingens** a fine usque ad finem: a primo gradu usque ad ultimum: fortiter: et disponens omnia suauiter. **Unde** ergo: **Primus** gradus malicie est negligentia sui. **Secundus** est curiositas: quia homo se neglecto: aliena inuestigat. **Tertius** est torpor: quem et duo primi generant. **Quartus** est cupiditas: quam tertius parit. **Quintus** est consuetudo: quam quartus gignit. **Sextus** est contemptus: quem quintus inducit: **Iuxta** illud **Proverb. xviij. a.** **Impius** cum in profundum venerit peccatorum contemnit. **Septimus** est malicia: qua mala sapiunt et bona desipiunt: que ex omnibus preeceduntur generant. **Primus** gradus

Expositio Ca. VIII

Sapia autem non vincit malicia. **Di**xerat auctor in fine capituli preceps: quod sapientia luci coparata prior: i. dignior inuenit: et subiunxit rationem: quia luci succedit nox ipsas exterminans: sapientia autem nulla malicia vincit: unde patet quod sapientia simplicitate prior: luce inuenitur. **Sapientia** enim est sapor boni: ut dicit beatus **Bern.** que cum transierit in affectum cordis: deo facit seruire gratuito: etiam si nullum inde speretur premium. **Unde** dicit beatus **Bern.** **Et** si gratis non possit diligi deus: est tamen sine intuitu premium diligendus. **Sed** videtur quod ratio philonis falsa sit: **Quia** sicut luci temporalis nox succedit: ita et luci sapientie succedit nox culpe. **Sol.** **Idcirco** agit philo de sapientia increata: cui nec actu nec potentia nox aliqua succedere potest. **Preterea** nox temporis omnino extinguit lucem temporalem: sed nox culpe non potest penitus extinguere lucem sapientie: **Non** enim potest facere quoniam luceat lux in tenebris: quia tenebre. i. mentes tenebrose eam non comprehendunt: et in hoc sapientia vincit maliciam: quia semper lucet lumen sapientie etiam in tenebris malicie. **Dicit** ergo ita: **Luci** succedit nox: **a** **Sapientia** autem increatam non fecit: nec inuentus est dolus in ore eius. **i. Pet. i.**

At. p. p. p.

A

i. Pet. i.

Ps. 14

Alter

Alter

Alter

Alter

Alter

Alter

Alter

Alter

Alter

Alter

Alter

generat. Primum gradū expugnat spūs timoris. **Uñ Eccl̃s.** vij. c. Qui timet deū nihil negligit. Secundū impugnat spūs pietatis. **Uñ. j. Timoth. iij. b.** Inep̃ras et inanes fabulas de uitra: exerce autē teipsum ad pietatē. Tertiū supat spūs sciētię: qui docet bene puerari in medio prauę et puerę nationis huius: ut dicit Aug⁹.

Quartum expugnat spūs fortitudinis: cor pus p̃p̃tū fortit sub iūciens fuituti. Quin tū vincit spūs consilij diuinit⁹ ispirati. Ser tū excludit spūs intel ligentię. Septimū ex pugnat spūs sapię: q̃ bona sape et mala desi pere facit. Et ita pa ter qualis sapia vincit maliciā: attingēs a fine vsq; ad finē for titer: vitia expellēdo: et disponit oia suauit⁹ virtutes p̃rarias infundēdo. Et iō q; sic opatur sapia: amabilis facta est mihi dicit philo: tā pro se q̃ p̃ alibet iusto. **Uñ sequit⁹:** a. **Hāc**

Hāc amauit et exq̃siuit eam
a iuuetute mea: et q̃siuit spō
sam mihi eā assumere et ama
tor fact⁹ sū forme illi⁹. Bene
rositate illi⁹ glorificat contu
berniū habēs dei: sed et oim
dñs dilexit illam. Doctrix

sive filius habēs puenientiā eq̃litas cū p̃re: **g. Glorifi cat generositatē illi⁹.** i. p̃is. Hoc ē: glorificat p̃rem q̃ ge nuit eū. **Joh. viij. f.** Ego honorifico p̃rem meum. **Uñ sic:** b. **Sapia habēs contuberniū dei.** i. humilitatē in q̃ ha bitat plenitudo diuinitat⁹ corporalit⁹: **Col. ij. b.** **g. Glorifi**

enī est disciplinē dei et elec
trix operū illi⁹. Et si diuinitē
appetuntur in vita: quid sa
piētia locuplet⁹ que omia
operat⁹: Si autē sensus ope
rat⁹: quis horū q̃ sūt magi q̃
illa ē artifex: Et si iusticiam

cat generositatē il
lius. i. deū p̃rem q̃ ip
sam genuit. Et hanc
duplicē expositionē
Interl. inuit⁹ q̃ dicit⁹
In p̃ncipio erat ṽbū
et ṽbū erat apud deū
et de⁹ erat ṽbū: **Hic**
notat eq̃litas filij cū
p̃re: et p̃tinet ad p̃mā
expositionē. Et ṽbū
caro factū ē et habita

† Joh. i. a.

uit in nob⁹: **Hic** notat incarnatio sapię: et p̃tinet ad secūda ex
positionē. Tertiū mō exponit sic. **Uñ iust⁹:** b. **Habens**

cōtuberniū dei. i. aīam bonā: quę ē contuberniū dei siue tē
plū: sicut dī. j. **Cor. ij. d.** Templū dei sc̃m est qd̃ est vos.
g. Glorificat generositatē illi⁹. i. sapię: ore et ope p̃dicā
do ipsam. **Uñ. j. Cor. vi. d.** Glorificate et portate deū in cor
pore ṽro. Et nō solū sapia glorificat p̃rem: i. **Sz et oim**

dñs. i. de⁹ pater: **Uñ dilexit illā sapiam.** i. filiū. **Uñ di**
lexit illam. i. delectabilem genuit. Et merito dilexit illam:
Doctrix enī est disciplinē dei. i. docet disciplinā per

quā venit ad deū. i. ordinatā mox correctionē. De q̃ Pro
uerb. ij. b. Disciplinā dñi fili mi ne abijcias. **Uñ disciplinā**
de q̃ de⁹ disciplinat. De q̃ dī. **Esa. liij. b.** Disciplina pacis n̄fē
sup eū. **Uñ sic:** **Doctrix enī est disciplinē dei.** i. di

sciplinam quā recepit a deo patre docuit in mūdo. **Uñ Ba**
ruch. ij. d. **Hic** adinuenit oīm viā disciplinę et dedit eā iacob
puero suo et israel dilecto suo. m. **Et electrix operū illi**

us. q; de malis eligit de⁹ bona: de bonis meliora: de melio
rib⁹ optima: et illa facit. **Uñ Dionys⁹.** Optimi ē optima ad
ducere. Et fm hoc dī. **electrix operū illius.** i. dei p̃is: q; de
electa opa eius facit. Oia enī opat in sapia: non q̃litercung;

sed electe. **Uñ dicit electrix operū illius:** quia nos facit
eligere opera illius ad imitandū. n. **Et si diuine appe**
tunt in vita: p̃senti vel futura: o. **Quid sapiētia lo**

cupletus q̃ oia operat⁹: q. d. si quis diuitias appetit ha
bere: querat sapiētiā quę omnib⁹ abundat diuitijs. In ipsa
enī sunt om̃es thesauri sapiētię et sciētię absconditi: **Col. ij. a.**

Unde dīc⁹ **Interl.** Virtutū diuitias p̃tinet sapiētia: et ama
torib⁹ suis offert. Unde **Proverb. viij. b.** **Decū sunt diuitie**
et gloria: opes sup̃be et iusticia: ut dītem diligētes me et the
sauros eorū repleam. **Aug⁹.** Minis diues ē christiana reli
gio: cui datū est in omnib⁹ possessore oia possidere. p. **Si**

autē sensus operat⁹: quis horū quę sunt magis q̃
illa est artifex: **Duplici⁹ legit⁹ b.** Uno modo sic. Vere sa
piētia operat⁹ om̃ia. p. **Autem:** pro quia. q. **Si sen**

sus operatur: ipsa enī sanam et p̃fundam intelligentiā ope
ratur. r. **Quis ē artifex horū quę sunt:** id est virtu
tum et operum virtutū: s. **Magis q̃ illa:** q. d. vere om
nia operat⁹ sapiētia. Operatur enī sensus: id est occultas in
telligentias. Si autem sensus operat⁹: ergo et virtutes et ope
ra virtutum: quę ad verum esse perducūt. Ita exponit Glo.

Uñ non videt cōpetens expositio: q; qd̃ maius ē supponit:
operari enī sensus: id est intelligentias q̃ virtutes: qd̃ non
videtur verum. Secūdo modo exponit sic: ut hęc dictio sen
sus sit nominatiu⁹ singularis: Si diuitie appetunt in
vita: quid locuplet⁹ sapiētia: p. **Si autē sensus**

supple operatur: r. **Quis operatur illū scilicet sensum:**
s. **Magis q̃ illa:** scilicet sapiētia: q. d. nullus. Illa di
co: **Uñ artifex horū quę sunt:** id est virtutum et
operū virtutū. q. d. sapiētia operat⁹ virtutes: q̃ multo fortius
operatur et sensus. Si igitur sensus appetitur: querat sapien
tia quę ipsum operatur. v. **Et si iusticiam quis dili**

git: id est virtutem: quia cōmunit⁹ hic accipitur iusticia pro
5 omni virtute siue p

notabilē

109.

omni fructu sue p gra iustificat. **a** **Et labores huius:** id est sapientie vel dilectionis: q̄ ē venerabilis sapia: magnas habent virtutes. q. d. si quis appetat fructum: accedat ad opa sapie: et in illis exerceat se: qz pferunt magnas frutes. i. quattuor cardinales. Opa sapie vocat auctor labores: quia ois fructus i arduo sita est. Un̄ dicit Blo. Mi-

B **Et sapientia**

Et si multi tudinem

hil iers: nihil desido/ si in opibus eius: sed q̄cūq; sūt vera: q̄cūq; pudica: q̄cūq; iusta agit: et agēda suis cōmittit. Et licet opa sapientie labores sint: parū tñ oportet laborare ad ipsam habendam. Assidētē enī fori-

bus suis illā inueniet. s. vj. c. **Et Ecclj. vj. c.** Exiguū in opere eius laborabis: et cito edes de generationib⁹ illi⁹. **b** **Sobrietate enī.** q. d. vere labores ei⁹ magnas habent frutes. **Sobrietate enī.** i. temperantiā. **c** **Et prudentiā docet.** sapiam. i. **d** **Et iusticiā:** hic accipit specialit̄ p fructu cardinali. **e** **Et virtutē.** i. fortitudinē. **f** **Quib⁹ vtilis.** ad vitā eternā: **g** **Nihil ē in vita.** p̄senti vel in vitā hoib⁹. Un̄ Rab. Qui temperas est et prudēs: fortis et iustus: qd illi deest: q. d. nihil. Tñ has frutes nemo habet nisi cui fructus oim origo de⁹ p̄tulit. Et videt dicere Rab. q̄ hē fructus solum p infusione habent a deo. Pbi tñ dicūt q̄ habeatur p acquisitionē: Mā bona faciētes boni sumus: dicit Ari- stoteles. Ad hoc soluit qdā dicētes: aliud esse iusticiā politice: aliud theologicā: similiter aliud prudentiā politicā: aliud theologicā: et de alijs duab⁹ similiter dicunt: et q̄ politice p acquisitionē habent: et de his loquunt pbi: Theologie hō p infusione obtinent: et de illis loq̄t Rab. et alijs sancti: et ita nō est ibi p̄trartetas. Alij dicunt q̄ idē est habit⁹ iusticiā politica et theologicā: sed q̄ habit⁹ ille sit virt⁹ pfecta: h̄ est a deo per infusione: ipse autē habit⁹ habet per acquisitionē. Itē videt q̄ fides spes et charitas sint vtiliores quattuor cardinalib⁹. Ad h̄ dicim⁹ q̄ istę tres sub illis quattuor continent. Fides sub prudentiā: spes sub fortitudine: charitas sub iusticiā. Vel h̄ ideo est: quia quattuor cardinales magis p̄sistūt in vsu opē q̄ istę. **b** **Et similitudinē sciētię desiderat q̄s.** scit p̄terita. q. d. si quis appetit i vitā p̄senti h̄c sciētiā: merito debet querere sapientiā: quia ip̄a p̄fert oim p̄sentiā: p̄terit⁹ et futuroz sciētiā. P̄bilo hō sciētiā vię vocat similit̄ sciētię illi⁹ que erit in patria. Hęc enī est enigmatica: illa vera. Hęc ex pte: illa pfecta: Et cū venerit qd pfectū est: destruet qd ex parte est. Et h̄ est: **b** **Similitudinē sciētię.** i. sciētiā i p̄senti: **i** **Desiderat q̄s habere.** grat sapientiā. Quia ip̄a: **k** **Scit p̄terita.** i. scire facit: quia reuelat ea suis: vt moysi qui p̄phetavit de p̄teritis. i. de creatione mūdi: et ceteris que fuerūt ante ipsum. **l** **Et de futuris estimat:** id est estimare siue p̄lecturare facit. Et non mirū si scire facit p̄terita et futura: qz ip̄a ē initium et finis: Apoc. j. c. **m** **Scit futuris sermonū.** i. occultos modos loquēdi intelligit vel sentētiās. Et accipit in bono futuris h̄: sic Ecclj. xxxix. a. vbi dicit: Sapiēs narrationē viroz notatoz p̄seruabit: et i futuris parabolarum simul introibit. Et hoc est planum de christo: Nam cum ḡrerent herodianī missi a pharisęis: Licet censū dari celsari an nō: nouit eoz futuris: Matth. xxij. b. Vel sic. **m** **Scit futuris sermonū.** i. scire fac dādo et sapias et modū loquēdi. Un̄ Luc. xxi. c. Ego dabo vobis os et sapias cui non poterūt resistere oēs aduersarij v̄i. **n** **Et dissolutiones argumentoz.** i. solutiones argumentoz scire facit. Vel **dissolutiones argumentoz.** i. positioes: sicut dicit Blo. Et accipit h̄ positio sic alibi dicit: Positio est extranea opinio alicui⁹ noroz fm phiam. Habet enī mūdus suas positiones et diabol⁹ suas: et christ⁹ suas. Mūdus ponit q̄ nihil mouet: id ē diuitias delicias et honores vitę p̄senti: fingit eternas et nunq̄ deficere. Christ⁹ ecōtrario ponit q̄ oia mouentur. i. q̄

1. Cor. 13. c.

a quis diligit: et labores hui⁹ magnas habent virtutes. **b** Sobrietate enī et prudētiā docet et iusticiā et virtutez: **c** quib⁹ vtilius nihil est in vita **b** hominib⁹. **Et** similitudinē sciētię desiderat q̄s: scit p̄ter-

ista cito deficiēt. Luc. xxi. f. Eglū et terra trāsibūt: h̄ba autē mea nō trāsibūt. Diabol⁹ ponit q̄ b̄i sint potētes et diuites hui⁹ mūdi. S3 christ⁹ ērio. Matth. v. a. B̄i paupes spū: qm̄ ip̄ozū ē regnū celoz. Christ⁹ argumētat. Tu es paup⁹: b̄iūs. Diabol⁹ ērio. Tu es paup⁹: ḡ miser. Facit etiā diabol⁹

i rita et de futuris estimat: scit **m** versutias sermonū et dissolūtionē argumentoz: signā et monstra scit anteq̄ fiant: et euentus temporum et seculoz. **p** Proposui ḡ hāc adducere mibi ad p̄uiuandū:

sylogismū suis. Proponit verum: assumit bonū: cōcludit malū. Verbi grā. Cū aliq̄s vocat ad p̄bēdas vel dignitates: dicit diabol⁹: Mō ē malū h̄c b̄nificiū: inde assumit abundantia diuitiarū: et ex his cōcludit gulā/luxuriā. Ita fecit salomō. Un̄ Ecclj. xlvij.

c Collegisti q̄si aurichalcū auz et vt plūbū cōplesti argentū. Et p̄. Inclinaisti femora tua mulierib⁹. S3 hui⁹ argumētū solutionē dicit dñs i Ps. Diuitie si affluat nolite cor apponere. Et Luc. xxi. f. Si q̄s venit ad me et si odit p̄ez suū et nō pot me eē discipul⁹. **o** Signa et monstra scit anteq̄ fiant et euent⁹ tpoz et seculoz. Un̄ p̄dixit discipulis suis: Erūt signa i sole et luna et c. Luc. xxi. e. Signa diē minora: monstra maiora: euēt⁹ tpoz et seculoz dñs scire: qz docet qd euenerit i seculo futuro p his q̄ gerūt i tpe: et p mal⁹ p̄ena: p bonis glia euenerit. Un̄ Job. v. e. Procedēt q̄ bona fecerūt i resurrectionē nē vitę: q̄ hō mala egerūt i resurrectionē iudicij. Un̄ dicit b̄iūs. Verū. Scit vitę hui⁹ si solū angelicū vel aplicū: s3 p̄phicū spm̄ fortitū sūt. Angelicū qdē: q̄ntū ad vitę mūdiciā: qz i carne p̄ter carnē viuere angelicū est nō humanū. Aplicū hō: qz oia reliq̄rūt p christo. P̄pheticū autē: qz ip̄a vitę suę auferitas p̄phetat retributionē maloz et bonoz. Esa. xx. a. Si cut ambulauit seru⁹ me⁹ esaias discalcia⁹ et nud⁹ triū annorū signū erit et portētū sup egyptum et sup ethiopiā. Idere. xxv. f. Ecce i ciuitate in q̄ inuocatū est nomē meū: ego inclūo affligere: et vos q̄si inocētes et imunes erit⁹: q. d. nō erit imunes: gladiū enī voco sup oēs habitatores terrę. Et quia talis ē sapientiā. **p** Proposui ergo hāc adducere mibi ad cōuiuandū. i. vt cū illa simul viuā vitā grē et tandem vitā glorię. Vel **Ad cōuiuandū.** i. vt cum ea epuler i ipsa meū: sicut dicit Apoc. iij. d. Ego sto ad ostiū et pulso: si q̄s audierit vocem meā et aperuerit mibi ianuā: intrabo ad illū et cgnabo cū illo et ip̄se meū. Et loquit philo in p̄sona cuiuslibet iusti: sic dicit Interl. Mā sapia cuiuslibet iusti cōiua ē et coepulatrix. Un̄ sponsa inuitat eā ad cōuiuandū. Cant. v. a. Veniat dilect⁹ meus in hortū suū: vt comedat fructū pomoz suoz: quasi puer. Paruul⁹ enī natus ē nobis: et filius da tus est nobis: Esa. ix. b. Sed qz nobiles hospites nō solent p nūcios vocari ad p̄uiuiū: sed ab ip̄o dño hospitij. Itē dicit sponsa Cant. iij. a. Surgam et circūibo ciuitatē per vicos et plateas: querā quem diligit aīa mea. Sicut dicit. v. a. nō mandat ad regem assuerum q̄ veniat: sed ip̄a venit ad eum. Talis hospes vocari debet ad p̄uiuiū: quia pauper: quia iustus: quia de tribu nostra: h̄mōi enī docet sacra scriptura de bere inuitari. De iusto habes Ecclj. ix. d. Viri iusti sint tibi conuīse. De paupere inuitādo habes Luc. xxi. c. Cum factis conuīsiū: voca pauperes/debiles/claudos/cēcos: et b̄iūs eris. De p̄tribulo inuitādo legitur Tob. ij. a. vbi dicit tibi as filio suo: vade et adduc aliq̄s de tribu nostra timentes deū vt epulentur nobiscū. Querēdus est autem dñs et inueniendus: vocandus/adducendus ad cōuiuiū. Sed quis querit q̄s inuenit/quis vocat/quis adducit: Deditatio querit: p̄em/latio inuenit: oratio vocat: humilitas adducit. Unde dicit sponsa Cant. j. d. Dum esset rex in accubitu suo: nard⁹ mea dedit odorem suū: id est humilitas effudit orationē suā: vt vocaret et adduceret sponsum ad p̄uiuiū nobiscū in terris: qui cum patre et angelis ei⁹ p̄uiuat in celis. Duo fercula sunt ad que inuitat⁹ libenter venit et libenter comedit. Primū est vitę mūdiciā. Unde Cant. ij. d. Dilectus meus mibi et ego illi: qui pascit inter

et. tou. p.

et. et.

et. et.

et. et.

et. et.

et. et.

et. et.

illi: q̄ pascit in lilia. Secūdu ē vera pnia. Un̄ Beñ. xxvij. b. dixit rebecca ad iacob: Pergens ad gregem affer mihi duos hēdos optimos: vt faciā ex eis escas p̄i tuo q̄bus libent ve/ scitur. Si hēc duo fercula chris̄to paraueris: parabit et ipse tibi alia duo meliora: q̄ dat suis inuitat. s. gr̄az in p̄senti: et gloriā in futuro. Et hēc q̄tuor fercula cōplectit̄ P̄s. vno p̄ficu/ lo. Veritatē et miseri/ cordiā diligit de^o ec/ ce duo p̄ma ex pte no/ stra: gratiā et gloriā dabit dñs: ecce alia duo ex parte dñi. Et hoc est q̄d sequitur:

Sciēs qm̄ me/ cū cōmunicabit s̄ bonis. q. d. iō volo eā hīc cōmūā: qz si cōmunicauero ei mea / cōmunicabit et ipa mihi sua. Si tu p̄pinas cinerē p̄nitentiē et po/ tū lachrymarū: et ip/ se p̄ his dat tibi coro/ nam glorię et gaudiū sempit̄nū. Un̄ Esa. lxi. a. Dabo eis coro/ nam p̄ cinere: et oleū gaudiū p̄ luctu: et palliū laudis pro sp̄u meroris. Et nō solū cōmunicabit meū de bonis suis: sed / b. Et erit allocu/ tio. i. alleuiatio. c. Cogitatiōis et tēdij mei: Juxta il/ lud: Vehiculū in via faciūdas comes. Cogitatiōes et tēdij al/ loquit̄ dñs: dñi cogitatiōes ad se eleuat: et tēdij releuat: qd̄ sit p̄ interiorē p̄solatiōē: qñqz p̄ exteriorē tribulationē. Hi enī sunt duo stimuli q̄bus et cogitatiōes eleuat: et tēdij releuat. Adhuc p̄i mihi facit sapiā. d. Hābebo p̄p̄ hāc da/ ritatē boni nois: e. Ad turbas / p̄p̄: f. Et hono/ rē reuerentię. g. Apud seniores: sicut Job dicit de se xxx. b. Videbāt me iuuenes et abscondebant: et senes assurgē/ tes stabāt. h. Iuuenis et acut̄ inueniar i iudicio: id est fortis et sapiēs: oia diiudicās fm̄ legē. i. Et i cōspe/ ctu potētū admirabilis ero: p̄p̄ sapientiā loquendi. k. Et facies principū mirabunt me: laudādo loquen/ tem. l. Tacentē me sustinebūt. i. expectabunt. Unde Job. xxi. d. Expectabāt me sicut pluuiā: et apiebāt os suū si/ cut ad imbrem ferotinuū. m. Et loquētē me respiciēt: at/ tēti ad sermones meos. n. Et sermō cināte me plura: man? suas: o. Qui suo iponēt: nō audētē resistere mi/ hi. Job. xxi. b. Qñ p̄cedebā ad portā ciuitat̄: i. plateā pa/ rabāt cathedrā mihi: et p̄ncipes cessabāt loq̄ et digiti suppo/ nebāt ori suo. p. Dēterea habeo p̄ hāc immortali/ tatē. q. d. p̄ sapiāz habeo i p̄senti bona p̄parata: et i futuro.

Dēterea habeo p̄ hanc. i. per sapiāz: q. In/ mortalitatē. i. gloriā immortalē: quā iusti habēt spe. Un̄. s. iij. a. Spes illoz immortalitate plena ē. r. Et memoriā etnā meoz operū et fructū: s. His q̄ post me futuri sūt relinquā: Juxta illud P̄s. In memoria etnā erit iu/ stus. Et Prouer. x. b. Memoria iusti cū laudibz. Eccl̄. xlii. a. Memoria totie in cōpositiōe odoris facta ē. t. Dispo/ nā p̄p̄los: erudiēdo fidei veritatē et morum cōpositionem. v. Et natiōes: quas docebo: x. p̄p̄bi erūt subdite: qz nō p̄mittā eos exorbitare a semita veritatis. Et exponit̄ totū B̄lo. de p̄dicatōibz: et de chris̄to: qd̄ et cui subditi erant pueri ad fidē p̄p̄ deū. Juxta illud P̄s. Subiecit̄ p̄p̄los nob: et gentes sub pedibz n̄ris. y. Timebūt me audietes reges horredij alijs: victi patientia mea: diē Interl. et vi/ dētes chris̄ti mirac̄la q̄ ait: Cōfidite: qz ego vici mūdū: Job. xvi. g. Un̄ P̄s. Timebūt gentes nomē tuū dñe rē. z. Et i mltitudie bonoz: a. Videbor bon? i. benign? b. Et in bello: aduerfarioz: v. i iudicio: vbi pugnabit cū illo tor/ orb terraz p̄ insensatos. s. v. d. fortis. q. d. chris̄ti in iudicio

blādus iustis et crudelis imp̄is apparebit: vt timeat et amet. Unde Exo. xii. d. Dñs aut̄ p̄cedebat eos ad ostēdendā viā p̄ diem in colūna nub: et p̄ noctē in colūna ignis. In igne ter/ roz: i nube māfuetudo designat̄. Idē significat angel? sepul/ chri: de q̄ loquit̄ Matth. xxvii. a. Et erat aspectus ei? sicut fulgur: et vestimentū eius sicut nix. Tales debēt esse p̄lari et p̄dicatores: p̄cōribz terribiles cōmūādo: et iustis blandi vitam etnā p̄mittēdo. S. iterū ne p̄cōres de/ sperēt ex nimia incre/ patione: debēt p̄dica/ tores aliqñ esse blādī p̄solādo et si p̄nitent̄ veniā p̄mittēdo: et iu/ stis ne inani extollan/ tur: debēt esse terribi/ les: casum possibilem eis ostēdēdo: sicut vi/ cī? Roma. xi. c. Tu aut̄ fide stas: noli altū sapere sed time. Et. j. Cor. x. c. Qui se exi/ stimat stare: videat ne cadat. c. Intrans i domū meā p̄cē/

et memoriā eternam his qm̄ post me futuri sūt relinquā. Bisponam populos: et na/ tiones mihi erunt subdite. Timebunt me audientes re/ ges horrendi: et in multitu/ dine videbor bon? et in bel/ lo fortis. Intrans in domū meam: conuiescā cum illa. Non enim habet amaritu/ dinē cōuersatio illi? nēc tē/ diū cōuict? illi? sed leticiā et gaudiū. Hēc cogitās apud me: et cōmemorans in corde meo: qm̄ immortalitas ē i cō/

sciam cum illa: id est in secretū consciētię meę siue mentis conuiescā cum sapientiā vacando cōtēplatiōi. Sicut enim debet facere p̄dicator: vt dicit Raban? Post p̄dicatiōes veritatis: post laborem operis: quibus auditoribz solatium p̄buit: ad se rediens: diuine cōtēplatiōi vacans: superne dulcedinis quietem inuenit. Aliter enim inanis est cōtēpla/ tio: quā non p̄cesserūt exercitia sanctarum actionū. Unde Prouer. xxiij. d. Prepara foris opus tuū: et diligenter ex/erce agrum tuū: et postea edifies domū tuam. Et iacob: ra/ chelis amplexus nō meruit: donec liam p̄mo cognouit. Nec israel vocatus est donec cum angelo luctat? est. Et merito cō/ quiescam cum illa: d. Non enim habet amaritudi/ nem conuersatio illius: imo saporem dulcedinis: iuxta qd̄ notat sapientiā/ sapida sciētiā. e. Nec tēdij con/ uictus illius: quo conuictus vel cōuictus nobiscū. f. Sed leticiā et gaudiū. Leticiā affectus: et gaudiū intellect? Et dicit Rabanus: qz corporales delitię corpus grauāt: sp̄i/ rituales s̄o mentem releuant: et tanto amplius esuriunt: q̄to amplius comedunt. Unde Eccl̄. xxiij. c. Qui edunt me ad huc esuriunt. Corporaliū delitiāz appetit? placet: expiētiā dis/ plicet. Eccontrario appetit? spiritaliū grauis est: expiētiā pla/ cens. Unde P̄s. Sustate et videte quoniam suauis est dñs.

Hęc cogitans apud me: id est p̄dicatas vtilitates sapientię. h. Et cōmemorans: id est sepe memorans. i. In corde meo: gaudens et admirans: sicut legi? de bea/ ta virgine. Luc. ij. c. Maria autem p̄seruabat omnia verba hęc: conferens in corde suo. Qd̄ p̄p̄ie est sapientiū: conferre i corde audita anteq̄ loqui. Unde Eccl̄. xxi. c. Cogitat? sen/ sati in omi tēpore vel metu non deprauabit. Cōmemorans inquā: k. Qm̄ immortalitas est. i. ad immortalitatem pdu/ cēs: l. In cogitatiōe affectuosa: qd̄ noie cordis innuit. Un̄ dīc̄ brūs Bern. Anima in sciētiā/ cor i affectu sonat. Zu/ sti in corde cogitant de sapientiā. i. ex affectu. Un̄ Eccl̄. xiiij. d. Brūs vir q̄ in sapia morabit: et q̄ i iusticia sua meditatibz: et in sensu cogitabit circūspēctiōē dei: q̄ cogitat vias illi? in corde suo. Sic et imp̄i mala cogitāt i corde suo: qz afficiūt i ipsa cogitatiōe maloz. Un̄ Bar. i. a. Et qd̄ cogitat? mala i cordibz v̄ris: Dicit g. b. Cōmemorās i corde meo. i. i intellectu cogitās et affectu: k. Quod immortalitas ē in cogitatiōe sapientię: id est qz cogitatio sapientię causa ē immortalitatis. Unde. s. vj. c. Cogitare de illa sensus est con/ summatus. Vel cogitatio sapientię immortalis est: id est qz/ quid cognoscit de natura eius: totū est immortale: et semp vi/

3 2 uere inuenit. Et i amicitia

Al. f. subiecte

B

Al. f. immortalis

P̄s. 35.

uere inuenit. **a** **Et** i amicitia illi delectatio bona. Actiue et passiuue verū est: Nam et q amat sapiam: et q amat ab ea delectat. Utroq; enī dulce ē et amare et amari: dicit Aug. Amicitia hō i solo amore p̄sistit: vt dicit Tullius. Vñ ille amicitia habet erga sapiā: q illā diligit p̄t ip̄saz: nō p̄t aliud: et tūc i ip̄a delectationē

Et. sapientia

h3. Vñ Esa. lxxvi. d. **L**etamini cum hieru/ salez: et exultate in ea oēs q diligit ea: gau/ dete cū ea gaudio vni/ uersi qui lugeris sup/ ea. **b** **Et** i opib/ manuū illi hone/ stas sine defectio/ ne. i. opa ei honesta/ re habet indeficientē. Opa dicit tam creati/ onis q recreationis. Sed opa recreationis nō solum habet hone/ statē in se: sed etiā p̄ferūt honestatē indeficientē. i. vitā eternā credentib/ et imitrib/ ipsam. **c** **Et** i certamine loq̄le il/ lius. i. sapiē: est. **d** **S**apia: hoc ē i locutione sancte scrip/ turę vbi loquit nobis sapia: ē sapia: vel i orōne vbi cū sapia nos loq̄mur/ est sapia: vel i p̄dicatione mox et fidei vbi de sa/ pientia loq̄mur/ ē sapia. Hoc ē triplex certamē sapiē: in q ē sa/ pientia intus reficiēs et erudiēs cor: et exteri regēs lingua: fm q dicit Luc. xxi. c. Dabo vob/ os et sapiam: cui nō poterūt re/ sistere et p̄dicare oēs aduersarij vñ. De p̄mo certamine dicit Ecclj. vi. c. Colluctata ē aia mea cū illa: et faciēdo illā p̄firma/ tus sū. De secūdo dicit Osee. xij. b. In fortitudine sua dire/ crus ē iacob cū angelo: et inuoluit ad angelū et p̄forat: ē: fleuit et rogauit eū: in bethel inuenit eū. Tangit hic qd legi/ t. Gen. xxxij. f. Remansit solus iacob: et ecce vir luctabat cū eo vsq; mane: q cū videret q eū supare nō posset: tetigit neruū femo/ ris eius et statim emarcuit: dixitq; ad eū: dimitte me: iam enī ascendit auroa: Rndit: Nō dimitta te nisi bñdixeris mibi. De tertio dicit. i. Timoth. iij. b. Bonū certamen certauit: cur/ sum p̄sumauit/ fidē seruauit. Et. j. Cor. xv. b. Si fm hoies ad bestias pugnaui ep̄ best/ qd mibi prodest. **e** **Et** p̄clar/ tas i cōmunicatiōe sermonū ipsi: Que cōmunicatio fit in doctrina et p̄dicatione et sacre scripturę expositione: q doctrina vel p̄dicatione debet fieri in exq̄sitis et politis vñ: sed cōib/ q magis elucida sapiam. Et h notat philo p h q dicit: p̄cla/ ritas in cōmunicatiōe sermonū illi. Decor enī verborū ē ab/ scōsio sapiē. Vñ Ecclj. iij. d. Nō abscondas sapiā in decore ei: i. lingua em sapiā dinoscit/ et sensus et doctrina. Ecce qnq; ponit philo: que oportet oēm p̄dicatōrē vñ doctōrē hie ad b vt p̄dicare vel docere possit sapiam. P̄mū est cogitatio sa/ pientie: qd tangit h: **H**ec cogitās apud me. Secūdu est amor sapiē: qd tangit ibi: **I**n amicitia illius delectatio bona. Tertiu ē op/ qd tangit ibi: **I**n opib/ manuū il/ lius honestas sine defectiōe. Quartū ē studiū: qd tan/ git ibi: **E**t i certamine loq̄le illi sapia. Quintū est doc/ trina siue p̄dicatione: qd tangit ibi: **E**t p̄claritas i cōmuni/ catiōe sermonū ipsi. **H**ec sūt qnq; lapides: qd assūpsit dauid p̄ goliā pugnatur. j. Reg. xvij. c. vbi legi/ t: Elegit si/ bi dauid qnq; lapides limpidissimos de torrente: et misit eos i petrā pastoralē quā secū habebat: et sudā manu tulit et p̄cessit aduersus philistē. Et qz talē cognoui esse sapiam. **f** **C**ir/ cūb/ diligēt et studiose: **g** **Q**uerens studio orōne/ et ope: **b** **E**t mibi illā assumere p̄mo: et postea alijs: **Ju/ xta illud. j. Timoth. iij. d. Attēde tibi et doctrinę: instā i illis: hoc enī faciēs et teip̄sū saluū faciēs: et eos q te audiūt. Que/ renda ē q sapiā quousq; inuentat: et inuēta tenēda ne amittat: fm qd dicit Cant. iij. a. Surgā et circūibo ciuitatē p̄ vicōs et plateas/ querā quē diligit aia mea: Tenui cū nec dimittam. S3 vt firmū teneri possit/ apponēda ē vitāq; man. Similitra ponit: cū i aduersis fortit/ patiētia custodit. Dexta apponit: cū in p̄speris pietas exercet. Sed nos etiā difficile sapiam**

Quinq; neces/ saria p̄dicatoz

inueni: difficil/ inuentā apprehēdim/ facillime dimittim/ apprehēdā. Sed posset aliq; q̄rere: quō querēdo poteras sa/ pientia circūire: Et rñdet. **k** **A**ut. i. qz. **i** **P**uer eram ingeniosus/ in naturalib/. **l** **E**t fortit/ su/ forte grātig: **m** **A**iaz bonā. i. bonā volūtatē. q. d. duo habebā/ p q pos/

o magis bon/ vñ ad corpus p̄ icoinq̄natū. Et vt sciū qm aliter non possum esse cōti/ nens nisi deus det: et hoc ip/ sum erat sapiētię/ scire cu/ ius esset hoc donū: adij do/ minū et deprecatus sum illū et dixi ex totis p̄cordijs meis:

Capitulū. ix
Deus patrum meor/ et dñe misericordię

erit. Vel alit/ **n** **C**ū essem magis bon/ i. magis p̄ficere in bono: **o** **A**em ad corp/ icoinq̄natū. i. mūdiciā cor/ poris seruauit. Et p̄pter h dicit Glo. q licet ista que hic dicit/ tur videat/ p̄uente salomoni: q i puericia sua sapiētiā posu/ lauit/ vt iuste populū iudicaret: et sortitus est animā bonam: quia cor habuit sapiens/ intelligēs sup omnes: vt legitur. iij. Reg. iij. b. nō venit ad corp/ icoinq̄natū: quia alieni/ genas duxit vxores: et idolis templa edificauit: vt legitur. iij. Reg. xi. a. **p** **E**t vt sciū qm aliter nō possum esse cōtinens. **Expositio:** nisi deus det/ continentia. **q** **E**t hoc ipsum erat sapiē/ scire cuius esset hoc donū. i. dei: a quo omne datū optimū et omne donū p̄fectū: Jaco. i. c. Cum in quā b sciuit. **r** **A**dij dñm: passibus mentis orati/ onibus: **s** **E**t deprecatus sum illum/ pro habēda sapiē/ tia. **t** **E**t dixi ex totis p̄cordijs meis. i. de p̄fundo cordis/ non ex sūmitate labioz ad deum clamaui: sicut dicit in p̄s. De p̄fundis clamaui ad te dñe. Et alibi: Clamaui in toto corde meo: exaudi me dñe. q. d. ideo exaudi me: quia cla/ mo toto corde meo. **T**oto enī corde clamat: qui omnes cogi/ tationes et cuncta desideria in deū dirigit. **Expo. Ca. ix**

Deus patrū meor/ et. **M**onū capitulū est: i quo ponit auctor orōne: de qua in fine capituli p̄cedentis dixit: Adij dñm et deprecatus sum illū. Et potest legi hęc orō in p̄sona trīs. i. salomonis/ vel christi/ vel cuiuslibet iusti. Si in p̄sona christi legat/ itūc fit sermo ad deū p̄z. Si in p̄sona salomōis vel cuiuslibet iusti: tūc fit sermo ad trinitatē totā/ vel ad christū: sine q nec reges regnāt/ nec sacerdotes iu/ sta decernūt: Sic dicit/ Prover. viij. b. Per me reges regnāt: et legū p̄ditores iusta decernūt. Quia hō tediosū ēēt ereq; oēm expositionē: exponem/ tñ d viro iusto: qz p hāc fat/ patebūt alię expositiones. **C**aptans q p̄mo beniuolentiā vir iustus il/ lius quē deprecat/ dicit: **d** **D**e patrū meor/ qz nō de/ recens. **Vel** **d** **D**e patrū meor/ i. abraā/ isaac/ et iacob: qz specialit/ de/ dñi/ p̄pter tres p̄tutes q p eos signant. i. fidē/ sp̄ et charitatē: a quib/ oīs oratio pond/ habet. Et iō bñ ponit in p̄ncipio orationis. **Vel** **d** **D**eus patrū meor/ quos de egypto mirabilis vt verus deus eduxisti. Et non dicit: deus me/ sed de/ patrū meor/ qz fauore parentū sepe misericor/ dię agitur cū filijs. **Vñ** dñs p̄t dauid suū suū noluit auferre regnū salomoni. **r** **E**t dñe misericordię/ largitor siue auctor. **Vel** intrāsitue: **D**ñe misericordię. i. domit/ q es misericordia.

Vel sic: **v** **D**eus patrum meorum: id est qui potens es. **r** **E**t domine misericordię: id est qui benignus es

Qui fecisti oia verbo tuo
d **D**eus patrū meor/ et. **G**lose oēs et postille exponūt b d christo/ sic loquēte ad p̄z. **v** **D**e patrū meor/ i. abraā isaac/ et iacob: q sē mei: et a qb/ fm carnē nat/ sū. **r** **E**t dñe misericordię. i. dñe misericors/ potēs qz i cui voluer/ misereri: sic dicit/ 2o. xxxij. d. Diserebor cui voluero et clemēs ero in quē cū mibi plaquerit. **Qui fecisti**

Et. sapientia

A

De viro

De viro

¶ Qui fecisti omnia verbo tuo: ita facilliter vt qs verbum profert: Juxta illud Ps. Quoniam ipse dixit et facta sunt: ipse mandauit et creata sunt. **¶ Et sapientia tua constituit hominem:** vel fecisti alia littera. Sed melius est: constituit. i. in bono statu statuisti. **¶ Et dñare creature que a te facta est:** i. omnibus terrenis: Sicut dicit Gen. j. d. Crescite et multiplicamini et replete terram: et subijcite eam: et dominamini piscibus maris et volatilibus celi et vniuersis animantibus que mouentur super terram. **¶ Et disponat orbem terrarum in equitate:** quo ad deum. **¶ Et iusticia:** quo ad proximum. **¶ Et in directione cordis:** i. recta intentione. **¶ Iudicium iudicet:** quo ad seipsum.

¶ Qui fecisti omnia verbo tuo: et ideo facile potes dare quod peto. **¶ Et sapientia tua constituit:** i. in plenitudine charismatum stabilisti. **¶ Domine:** i. christe dñm. De q dicit Ps. 86. in Ps. Nunquid sion dicit hō: et hō natus est in ea etc. **¶ Et dñare creature que a te facta est:** qui etiam dñabatur omni creature anteq fueret homo. Sed fin q homo factus ē dñs creature similiter dicit. Act. ij. f. Certissime sciat omnis domus israel: quia tu dñm eum et christū fecit deus hunc iesū quem vos crucifixistis. **¶ Et disponat orbem terrarum:** id est ecclesiam: in equitate et iusticia: et in directione cordis iudicium iudicet. Et notat tria q se necessaria culibet pñdenti: Equitas. i. sine seueritate iusticia: iusticia. i. misericordia sine remissione: directio cordis. i. intentionis rectitudo. Tu igit dñe qui talis es. i. potes et benignus. **¶ Da mihi:** toto corde petenti: **¶ Sedium tuarū assitricē sapientiam:** i. da mihi sapientia que assitit sedibus tuis. i. angelis: in quibus sedes: Sicut dicit in Ps. Qui sedes super cherubim etc. Vel sedes dñi sunt anime iustorum: Sicut dicit Interl. Anima iusti sedes est sapientie. Unde Esa. lxxv. a. Gloriā sedes mea: et terra scabellū pedum meorum. Et est sensus: **¶ Da mihi sedium tuarū assitricē sapientiam:** i. fac vt sapia sanctorum assitit mihi in omnibus factis meis. Optimum est h assessor: quia nihil male: nihil stulte consultit. **¶ Et noli me reprobare a pueris tuis:** i. noli me quasi reprobum repellere a numero puerorum tuorum: hoc est: da mihi vt sim vnus de pueris tuis. i. vt sim humilis purus et simplex. Nec enī tria sunt in pueris. Humilitas ptra superbiam. Puritas cōtra carnis cupiditatem. Simplicitas contra cupiditatem oculorum. Et de istis pueris dicitur Esa. viij. d. Ecce ego et pueri mei quos mihi dedit dñs in signū et in portentū israel. Et Luc. xj. a. Noli mihi molestus esse: iam enim ostiū clausū est: et pueri mei mecū sunt i cubili. Noli inquit me reprobare: **¶ Quia seruus tuus sum ego:** non a seruitute sed a seruitio vel a seruatione: Sicut dicit Luc. xj. f. Beat seruus quem cū venerit dñs eius inuenerit eū sic facientē. **¶ Et filius ancille tue:** ad frāz: Vel ecclesie tue: que dñō ancillat. i. seruit fidelit vt ancilla. Cū dicit abigail ad dauid. i. ecclesia ad christū. Cū bñ fecerit dñs dñō meo recordaberis ancille tue: et tu bñfacies ei. j. Regl. xxv. e. Vel: **¶ Filius ancille tue:** i. gratie tue: q tibi facit iustorum animas ancillari. Ego dico: p **¶ Homo infirmus:** mente et corpe. **¶ Et exiguū tempus:** quia hō natus de muliere breui viuens tempore repletur multis miseriis: Job. xlij. a. **¶ Et minor ad intellectū iudicij et legum:** i. insufficiens ad intelligendū iudicia legis veteris et nouę. Ecce tria notat hic auctor: que sūt in hoīe. Infirmitas cōditionis: vbi dicit: Homo infirmus. Breuitas temporis: vbi dicit: Exiguū tempus. Obfusitas mētis: vbi dicit: Minor ad intellectū iudicij et legū. **¶ Et si quis erit psumat:** i. pfectus: **¶ Inter filios hominum:** i. in iudicio hominum. **¶ Si ab illo**

fugerit sapia tua. i. fugata fuerit. **¶ Nūquid enī diuina gratia pñs fugit ab homine nisi pñs fugerit.** **¶ In nihilū cōputabit:** id est pro nihilo reputabit eius pfectio: vel ipse quasi imperfectus videbitur.

¶ Mihi placuerit. **¶ Qui fecisti omnia verbo tuo:** i. per De christo me q sū bñ tuū. **¶ Et sapia tua:** i. p me q sū sapia tua. **¶ Et constituit hoīes:** quēlibet vt me fecisti hoīes. **¶ Et dñare creature que a te facta est:** i. vt oim eēt dñs etiā inq̄tū hō: Juxta illud Ps. Oia subiecisti sub pedib⁹ eius. **¶ Et disponat orbem terrarū in equitate:** i. ecclesia quā vt castrū rū acie ordinauit: posuit nēs pmo martyres fortissimos: vltio fortissimos pñdicatorēs: i medio debiliores pñdices. In equitate et iusticia et i directione cordis iudicium iudicet. Ad hoc nō mutat. Tu q talis es: **¶ Da mihi sedium tuarū assitricē sapientiam:** i. da meis sapiam q tibi assitit. i. fac me pñuatore et pñuatore meo: rū. **¶ Et noli me:** i. meos: **¶ Reprobare a pueris tuis:** i. equere a numero angelorum tuorum: q sūt puri et humiles et simplices vt pueri. **¶ Quia seruus tuus sum ego:** inquit hō tibi seruus. Cū Esa. xlij. a. Noli timere serue me: iacob et rectissime quē elegi. **¶ Et filius ancille tue:** i. synagoga fin carnē: vt beatę marie q dixit: Ecce ancilla dñi: fiat mihi fin bñ tuū: Luc. j. d. **¶ Homo infirmus:** ex assitit pra carne et infirmitate: qz dolores nros ipse portauit: Esa. liij. b. **¶ Et exiguū tempus:** ad frām: triginta annorum: vel quātū est a natiuitate vsq ad passionē. Cū Job. xlij. a. Hō natus est muliere breui viuens tempore: replet multis miseriis. **¶ Et minor:** fin q hō: **¶ Ad intellectū iudicij:** i. futuri. **¶ Et legum:** i. eternarū: pñpiendū. Cū hō enī licet pfectissim⁹ hō fuerit: tñ inquit hō non posset attingere ad intelligendū iudiciū futurū: et leges eternas qbus deus ab eterno i sua dispositio ne mūdū gubernauit. i. gubernādū pñdit. Cū exclamar apłs: **¶ Altitudo diuinitatū sapientie et scientie dei etc.** Roma. xj. d. **¶ Et si quis erit psumat inf filios hominum:** i. si q habuerit quātū pōt hō hē in via: **¶ Si ab illo fugerit sapia tua:** diuina. i. fili: **¶ In nihilū cōputabit:** i. nihil poterit facere. Cū Job. xv. a. Sine me nihil potest facere. **¶ Tu autē etc.** Hoc exponit Glo. de salomone: q p pie suo dauid tēplū dñō edificauit: et elect⁹ fuit in regē pñlo isrl: qui dē pñs dei: q cōmemorāz dei bñficia pñat vt dei sapia secū pmaneat et i oib⁹ dirigat. Exponit Betia Glo. de christo et de pñdicatoribus: q tēplū dñō edificauerūt. i. ecclesia. Nos pñā expositionē de salomone pñmittim⁹: qz plana ē: et exponim⁹ pmo de christo: et postea de pñdicatoribus. Dicit q christ⁹ dñs ad patrē ita: **¶ Homo infirmus sum et minor ad intellectū iudicij et legum:** sed: **¶ Tu o de pñs:** q **¶ Elegisti me regē pñlo tuo:** i. ad regendū pñm vt fieret tu⁹. Cū Ps. Ego autē pñtuus sū rex ab eo etc. **¶ Et iudicē filiorum tuorum et filiarū:** id est maior et minor. Et eosdem dicit filios et filias. Propter fortitudinē mentis

Exponitur etiam de pñdicatoribus et pñatis sic. **¶ Tu autē elegisti me regē pñlo tuo:** acq̄situe. Ad hoc enī eligitur pñdicator ad officiū pñdicatoris et pñat⁹ ad officiū pñatoris: vt p eos pñs acq̄rat dñō. Cū et pñs puer⁹ ad dñm: pñs acq̄sitiois dñi. Pet. ij. b. Vos estis gen⁹ electū: regale sacerdotiū: gens sc̄ra: pñs acq̄sitiois. In h aut q dicit: elegisti: innuit q nō est bon⁹ vel ver⁹ rex: q nō p canonicā electionē: s p pñā intru sionē pñcif. Cū Deut. xvij. c. Cū dixeris: pñtuū sup me regē sic oēs hñt p circūitū natiōes: eū pñtues quē dñs de tu⁹ elegerit de numero fratrum tuorum: nō poterit alteri⁹ gēl hoīem facere regē q nō sit frater tu⁹. Et Iob. v. a. Nec q̄s assumit sibi bonorē: q vocat a deo tāq̄ aaron. **¶ Et iudicē filiorum tuorum et filiarū**

De christo
ps. 115.

De christo
ps. 8.
De christo
ps. 28. a.
De christo
ps. 28. b.

De christo

ps. 2.

De pñatis et
pñdicatoribus

De christo & fortitudine mentis/vocat filios: ppter fecunditatem opus/filias.
a **Et dixisti**. i. iussisti me: b **Edificare templum in monte sancto tuo**. i. in melpso: qui sum mons: de quo dicit **Esa.** ij. a. **Erit in nouissimis diebus** pparatus mons domus dñi in vertice montium. **Et dicitur** tuo: ad differentiam montium superboz qui non sunt dei s̄ dia

Al. tme

Prouer. 8. c.
Al. nō h̄ tua

Ps. 131.

boli. De quibus dicit **ij. Regl.** i. d. **Dñs** gelboe nec ros nec pluuia veniant super vos. **Et Esa.** lxiij. a. **Utinā dirūperes cēlos** & descēderes: a facie tua montes defluerēt. c **Et iussisti edificare** in ciuitate habitationis tue. i. in ecclesia in qua habitas: sicut dicit in **Ps.** dñm elegit dñs sion: elegit eam in habitationē sibi. d **Altare**: id est fides: De q̄ dicit **Esa.** xix. c. In die illa erit altare dñi in medio fr̄e egypti. **Altare dico**: e **Similitudinē tabernaculi** facti tui qd̄ pparasti p moysen. f **Ab initio**: cū educeres filios israel de egypto. q. d. iussisti me edificare i ecclesia altare fidei/figuratū per illud altare qd̄ fecit moyses in deserto. **Preparasti in quā tu**: g **Et tecū sapia tua q̄ nouit opa tua**. i. filius qui nouit patrē & opa eius: fm̄ qd̄ dicit **Sanct.** xj. d. **Megs patrē** q̄s nouit nisi fili⁹: & cui voluerit filius reuelare. **Et loquitur christus** h̄ et alibi de se quasi de alio/ad exēplū iactantē cauēde. i. **Quē & affuit tūc cū orbe terrarū faceres**. Unde **Prouer.** viij. d. **Qñ appēdebat fundamēta terrę**/cum eo eram cūcta cōponēs. k **Et sciebat qd̄ vel qd̄ placitū ēēt oculis tuis**: q̄ sapientia tua est/que oīa nouit. l **Et qd̄ directū**. i. rectum et iustū in pceptis tuis. **Et cum talis sit sapientia**: n **Adhuc** te illam de celis sanctis tuis. i. desursum. o **Et a sede maiestatis tue**. i. a throno: qui oīa gubernas sedens & q̄tus. p **Et mecū sit**. i. cū meis fidelib⁹. q **Et mecū laboret**. i. cum meis opes qui laborāt: hoīes enim coopant deo. Unde **j. Cor.** ij. b. **Dei adiutores sumus**. r **Et scia**: in membris meis: s **Quid acceptū sit apud te**: vt n̄ bil contra te faciam. i. cōtra voluntatem tuā. t **Scit enī illa omnia**/duplici scientia/et creata et increata. v **Et intelligit**. i. intelligere facit. x **Et deducet me**. i. meos: vel me hominem. y **In opibus meis sobrie**. i. humiliter & prudēt. Sic accipit sobrietatem **Eccl.** xxxij. a. Infirmiras grauis sobrietatem facit animā. i. cauram & humilem. **Vel/Sobrie**. i. sine offendiculo. Unde **1. Pet.** xxiij. b. In fletu venient & in p̄cibus deducam eos: & adducam eos per torrentem aquarū in via recta & nō impingēt i ea. z **Et custodiet** ab aduersarijs: a **De**: id est meos. **Vel/mē**/hominem. b **In sua potentia**: cui nemo vel p̄dicere vel resistere p̄t.

De p̄latis et
p̄dicatorib⁹

Ps. 26.

* **rum tuorū & filiarū**. i. ad b̄ elegisti me/vt hoīes quib⁹ p̄fectus sū iudicārē quasi filios tuos & nō q̄si seruos: hoc ē vt blande nutrirēm & custodirēm. Unde **Eccl.** vij. c. **Filij tibi sunt**/erudi illos & cura illos a puericia eorū: filiē tibi sunt seruus corpus illarū. **Moīe filiorū**/intelligunt fortiores in ecclesia: nōīe filiarū infirmiores. **Altrosq̄** habet curare p̄latus: illos vitę sacritate: istos autē fidei cōfessione. a **Et dixisti edificare templū in monte sancto tuo**. i. iussisti me ecclesiam congregare & fundare in eminentia virtutū. De quo dicit **Esa.** xl. b. **Sup̄ montē excelsum ascende tu** qui euāgelizas sion. c **Et in ciuitate habitationis tue altare**: id ē in mente fidē. **Dens enī dicit ciuitas**/quasi ciuiū vnitas. **Ciues enī mentis**. i. cogitationēs & desideria ad vnū tendere debēt: fm̄ qd̄ dicit **Ps.** **Vnam petij a dño**. **Et tūc ē ciuitas** habitationis dei. **Uñ dicit Esa.** xxxij. c. **Respice sion ciuitatem solēnitatē**/n̄īe: oculi tui videbūt hierusalē habitationem opulentiam. **Et nota q̄ altare aliqñ dicit mens humana**: in q̄

offerit deo thus deuotiōis. **Uñ Ps.** Lauabo inter innocētes **Ps.** 31. 22. **Aliqñ dicit altare**/corp⁹ christi. **Uñ Exo.** xx. d. **Altare de terra facietis mibi**. **Aliqñ altare dicit ecclesia** triūphās. **Uñ Ps.** **Tūc acceptabis sacrificiū iusticię** 22. **Aliqñ dicit altare ipsa trinitas**. **Uñ Exo.** xx. d. **Nō ascēdes p̄ gradus ad altare meū**. **Aliqñ dicit altare fides** accensa igne charitatis vt b̄. **Et sic in altari mētis**/p̄ altare fidei offerim⁹ altare corp⁹ christi ad altare trinitatē/vt pueni

1 **esset oculis tuis**: et qd̄ directū in pceptis tuis. **Adhuc** illā de celis sanctis tuis: et a sede maiestatis tue: vt mecū sit et mecū laboret: et sciam qd̄ acceptū sit apud te. **Scit enī illa omnia** & intelligit: et deducet me in opib⁹ meis sobrie: & custodiet mē i sua po-

ficare: q̄le fuit altare tabernaculi moysi. **Nā fides** modernorū similis oīno ē/imo eadē fidei antiquorū: vt dicit **Aug⁹**. **Tabernaculū est ecclesia**: altare tabernaculi/fides ē credentiū. **Et tecū sapia tua**. i. fili⁹ tuus. b **Quē nouit opa tua**. i. rōnes operū tuorū/itam creatiōis q̄ recreatiōis. De quibus **Abacuk.** iij. a. **Cōsideraui opa tua** & expaui. i. **Quē & affuit tūc cū orbe terrarū faceres**. i. ecclesia/vel hoīes quē fecit pater potētā p̄ferēdo: & fili⁹ sapiam inspirādo: & spūs sanct⁹ benignitatē p̄stādo. k **Et sciebat qd̄ placitū ēēt oculis tuis**. i. christi humilitas. **Uñ Luc.** ij. c. **Tu es fili⁹ mē dilect⁹**: in te mibi cōplacuit. l **Et qd̄ directū in pceptis tuis**: quib⁹ p̄cepisti diligi deū ex toto corde: et prīmū sicut nosip̄os. **Sanct.** xxij. d. In his duob⁹ mādatis tora lex pendet & p̄phete. n **Adhuc** illā de celis sanctis tuis. i. angelis vel p̄phetis. Illi p̄fructiōē habebāt: illi p̄ p̄missionē: vtriq̄ celabāt eā nobis: & ideo celi dicunt. **Sed tūc sapia missa ē nobis**: cū per incarnationē visibilis facta est nob. **Uñ Esa.** lxiij. a. **Utinā dirūperes cēlos** & descēderes. o **Et a sede magnitudinis tue**. i. a te magno. p **Et mecū sit**/eiusdē nature. q **Et mecū laboret**/eiusdē forum/dinis. q. d. hō iust⁹. **Diabol⁹** appetiuit maiestatem & dētē qñ dicit: **Sedebo i mōte testamētis**: sibi ero altissimo. i. christo: **Esa.** xliij. d. In simillē enī appetiuit magnitudinē: in sedēdo q̄terem. **Et p̄tra hęc duo petit hō filiū dei/paulomin⁹** ab angelis m̄norari: cū dicit: **Et mecū sit**. **Et ad laborē parari**: cū dicit: **Et mecū laboret**. **Et vtrūq̄ impetravit hō**. Unde **Esa.** vij. c. **Ece vīrgo p̄cipiet & pariet filiū**: & vocabit nōmē eius emanuel. i. nobiscū deus. **Ecōtrario filius rogat patrem** p̄hoīe: vt ascendat ad quietē & gloriā. Unde **Joh.** xvij. d. **Pater quos dedisti mibi**: volo vt vbi sū ego & illi mecū sint vt videāt claritatē 22. **Alia autē ratio ē**/q̄re hō perat vt dei filius secū veniat i labore: vt. i. vidēs dñm suū laborātē: facilius ferat laborē suū: & forti⁹ & securi⁹ animet ad pugnandū. **Uñ dicit apls** **1. Cor.** xij. a. **Curram⁹** ad p̄positū nobis certamen/aspiciētes in auctore fidei & p̄sumatores iesum. r **Et sciam qd̄ acceptū sit apud te**: per illā siue p̄ illā. **Ipsē enī dei fili⁹** seipsum nobis q̄si lib⁹ p̄posuit: in quo plus possumus legere laboris q̄ quietis. **Joh.** xij. b. **Exēplū dedi vob⁹** vt quēadmodū ego feci: & ita vos faciat. t **Scit enī illa oīa et intelligit**: et his duob⁹ indigebat hō. i. scientia & intellectu. **Scientia** ad bñ p̄uersandū in medio p̄auē & p̄uerse natiōis huius inferioris. **Intellectu** ad inuestigādā & cognoscēda bona regiōis sup̄ioris. **Et hęc sūt duo magna lumīaria in microcosmo q̄ facit sapia**: q̄ scit & intelligit oīa. i. scire & intelligere facit/ dās sciētā & intellectu. x **Et deducet me in opib⁹ meis sobrie**. i. in bonis opib⁹: q̄ p̄prie sūt opa hominis bñ p̄dita. **Uñ Ps.** **Exibit hō ad op⁹ suū** & ad opationē suā vsq̄ ad vesp̄ā. **Sobrie dicit**. i. moderate: ne hō nimis p̄sumat/sicut faciunt q̄sq̄ nouitq̄: vel min⁹ faciat/vt faciat accidiosi. z **Et custodiet me**/ab omib⁹ aduersarijs meis: b **In tua potētia**/nō in mea. **Iuxta illud Ps.** **Nō in arcu**

* meo sperabo & gladi⁹

Et erunt accepta coram deo. **Opera mea**: id est meorum vel mei hominis. **Et disponam**: id est regam: **Populum tuum iuste**: cuiuslibet reddens quod suum est. **Et ero dignus sedem patris mei**: id est remuneratione celestis regni. Similitur Luc. 1. c. Et dabit illi dominus deus sedem david patris eius. **Quis enim hominum poterit scire consilium dei**: q. d. merito rogo patrem meum ut sapientiam mittat ad docendum quid placitum est: quia quis hominum poterit scire consilium dei: q. d. nemo ex proprio sensu nisi a sapientia reuelet ei. **Unde** **Bar. xi. d.** Nemo nouit patrem nisi filius: et cui uoluerit filius reuelare. **Aut quis poterit cogitare quid velit deus**: q. d. nullus: etiam iustus vel sapiens. Ad patet in carone: de quo dicit Interl. Tunc etiam dominus placuit sibi victa caroni. Ideo dicit Job. 1. d. Verebar omnia opera mea: sciens quod non parceret delinquenti. Et vere nemo scit quid velit deus: **h. Cogitationes enim mortaliu timide**: quia fragiles et deficientes antequam comprehendant plene: unde non audent se ad maius extollere. **Et incerte prudentie nostre**: quia tota die fallunt in serie futurorum. Homo enim ponit quod vult: sed deus disponit quod placet sibi. **Unde Proverb. xvi. b.** Cor hominis disponit viam suam: sed dominus est dirigere gressus eius. Et non est mirum si cogitationes nostre timide et incerte prouidentur: **k. Corpus enim quod corrumpitur**: id est corpus corruptibile eo quod corruptibile est: non eo quod corpus: **l. Aggrauat animam**: quia ad se percurandum trahit: et ideo ad cogitandum de terrenis impellit. **m. Et terrena inhabitatio**: i. corpus terrenum vel terrenum quod inhabitat anima: **n. Deprimat sensum multa cogitante**: id est temporalia: que multa et varia bilia sunt. **Unde Eccl. xi. b.** Fili ne in multis sint actus tui. **o. Et difficile estimamus que in terra sunt**: quia non recte comprehendimus. **p. Et que in prospecto sunt**: id est in aperto: **q. Inuenimus cum labore**: id est cognoscimus. Ergo: **r. Que in celis sunt**: quis inuestigabit: q. d. nemo. **Unde Eccl. i. b.** Luctet res difficiles: non potest eas explicare sermone. Sed etiam cuncta difficilia sunt: et mentes hominum timide sunt: non tamen desperandum: quia per auxilium dei potest iuuari nostra scientia. **Unde dicit Raban.** Me desperem ex premis: sed subiungit consolationem spiritus sancti. Et hoc est: **s. Sensum autem tuum quis sciet**: q. d. que in celis sunt nemo potest inuestigare: sed sensum tuum quis sciet: **Memor**: **t. Nisi tu dederis ei sapientiam**: que in se docet et reuelat mysteria. **v. Et miseris spiritum sanctum tuum de altissimis**: q. d. si dederis sapientiam et spiritum sanctum miseris: poterit homo scire illa occultata. **Dicit Bero.** Nemo scit quod sit in corde hominis nisi spiritus hominis: et nemo nouit quod sit dei nisi spiritus dei. Spiritus autem omnia scrutatur etiam profunda dei: **profunda dei**: meo sperabo et gladio meo non saluabit me. Ecce tria beneficia christi: eruditio: deductio: custodia. Eruditio: quod lux. Deductio: quod dux. Custodia: quod dominus. Et hec tria erant nobis necessaria: quia via in qua ambulamus tenebrosa est et lubrica et periculosa. Que tria imprecatur Dominus. Sicut vigillum illorum tenebre et lubricum: et angelus domini persequens eos. Contra primum indigemus luce. Contra secundum duce. Contra tertium domino et defensore. **Et erunt accepta opera mea**: Nam ab eruditione distractionem: a deductione rectitudinem: a custodia securitatem. Hec tria reddunt opera nostra accepta coram deo. **c. Et disponam populum tuum iuste**. Hoc bene sequitur: quia non est dignus habere regimen animarum: cuius opera non sunt accepta coram deo: cuius autem opera sunt accepta: necessario iuste disponet populum dei. **e. Et ero dignus sedem patris mei**: cum duo predicta fecero. Et nota quod dicit: sedem unum: pluraliter: quia tres sunt sedes quas debet habere pater.

Tribunal: thronus: et cathedra. Tribunal est iudicium. Thronus regum. Cathedra doctorum. Et prelatus debet esse iudex: malos coercendo: et reos infirmos regendo: et doctorum imperitos docendo. Hec enim sunt tria peccata quibus homines grauati triplici remedio indigent. **Impotentia**: patris in patre. **Ignorantia**: patris in filio. **Voluntaria**: patris in spiritu sancto. Si igitur vis esse pater: sis rex infirmorum: qui peccat in patre: sis doctor imperitorum: qui peccat in filio: sis iudex malignorum: qui peccat in spiritu sancto. Et tria habuisti super per quod hec fieri possunt. **Eruditione** a filio: **deductione** a spiritu sancto: **custodia** a patre. **Unde dictum est**: Scit illa omnia: deducet me: custodiet me. Sequitur: **f. Quis enim hominum poterit scire consilium dei**: aut quis poterit cogitare quid velit deus: **Memor per se**. **Unde dicit Esa. xl. d.** Quis adiuuit spiritum domini: aut quis consiliarius eius fuit: **Et Ro. xi. d.** Quis nouit sensum domini: aut quis consiliarius eius fuit: Sed missus est christus: et docuit nos consilium patris: et spiritum sanctum: et docuit nos voluntatem patris. **Christus** illuminauit intellectum: **Spiritus sanctus** inflammat siue accendit affectum. **h. Cogitationes enim mortaliu timide**: et incerte prouidentur nostre: supple et voluntates peruersae. Et hec tria mala a primis parentibus contraximus: in quibus nostra trinitas creata. **i. ratio**: memoria: voluntas: a trinitate cecidit: **ratio** cecidit a sapientia in ignorantiam: **memoria** a potentia in impotentiam: **voluntas** a beniuolentia in maliciam. Sequitur: **k. Corpus enim quod corrumpitur aggrauat animam**: et terrena inhabitatio deprimit sensum multa cogitante. Ecce duo dicit: **Corpus corruptum** corrumpit affectum inani voluntate: **Terrena cogitatio** deprimit intellectum vana curiositate: ut iam non liceat cogitare utilia: id est que ante sunt et que retro: que supra sunt et que infra. **Retro** sunt peccata: ante mors: supra promissa: infra supplicia. **o. Et difficile estimamus que in terra sunt**: quia ea non bene intelligimus: et ideo male estimamus: ea temporalia spiritualibus preponentes: unde incurrimus illam imprecationem prophete: **Ue qui dicitis bonum malum et c.** Esa. v. e. **p. Et que in prospectu sunt**: id est subiecta sensibus: **q. Inuenimus cum labore**. Quare: Quia non bene querimus. Primum enim querendum est celum: et postquam in terra sunt: **f. q. d. dicitur Bar. vi. d.** Primum grite regnum dei etc. **r. Que in celis sunt autem quis inuestigabit**: **Unde dicit**: quis comprehendit: quia illa que in celis sunt inuestigare quidem possunt: comprehendere non possunt in via. **Unde Esa. lxiii. b.** Oculi non vidit deus absque te qui preparasti expectantibus te. Et que sunt illa: **Lux** inaccessibilis: que perficit intellectum: **Pax** incomprehensibilis: que superat omnem sensum: **Fons** inexhaustibilis: qui irrigat affectum. **Unde paulus** tria ponit. **i. Cor. ij. c.** Oculi non vidit: nec auris audiuit: nec in cor hominis ascendit: qui preparauit deus diligenter se. **Oculus** non vidit: quia lux inaccessibilis. **Auris** non audiuit: quia pax incomprehensibilis. **Nec in cor hominis ascendit**: quia fons inexhaustibilis. **Quare enim**: Quia non ascendit altius quam oritur: et ideo cor hominis: qui supra deum ascendere voluit supbiendo: merito in ipsum fons sapientie non ascendit. Sed si quis cor suum humiliauerit: creatur se subiiciens per deum: tunc ascendit in ipsum fons sapientie: quia ubi humilitas ibi et sapientia: dicit salomon Proverb. xi. a. **s. Sensum autem tuum quis sciet**: q. d. nec te nec celestia possumus comprehendere: multo minus ea que latet in corde tuo. **i. consilium et voluntatem tuam**. **Consilium** de futuris: **voluntatem** de presentibus et futuris. **Vult enim dominus ut mala preterita deleamus**: bona presentia faciamus: **psulit ut futura supplicia fugiamus**: et futura promissa redeamus. Et hoc est quod super dixit: **Quis hominum poterit scire consilium dei**: aut quis poterit cogitare quid velit deus: q. d. **Memor**: **t. Nisi tu dederis sapientiam**: et miseris spiritum sanctum de altissimis: ut sapientia consilium dei reuelet: et spiritus voluntatem

aggrauat animam: et terrena inhabitatio deprimit sensum multa cogitante. Et difficile estimamus que in terra sunt: quia ea non bene intelligimus: et ideo male estimamus: ea temporalia spiritualibus preponentes: unde incurrimus illam imprecationem prophete: **Ue qui dicitis bonum malum et c.** Esa. v. e. **p. Et que in prospectu sunt**: id est subiecta sensibus: **q. Inuenimus cum labore**. Quare: Quia non bene querimus. Primum enim querendum est celum: et postquam in terra sunt: **f. q. d. dicitur Bar. vi. d.** Primum grite regnum dei etc. **r. Que in celis sunt autem quis inuestigabit**: **Unde dicit**: quis comprehendit: quia illa que in celis sunt inuestigare quidem possunt: comprehendere non possunt in via. **Unde Esa. lxiii. b.** Oculi non vidit deus absque te qui preparasti expectantibus te. Et que sunt illa: **Lux** inaccessibilis: que perficit intellectum: **Pax** incomprehensibilis: que superat omnem sensum: **Fons** inexhaustibilis: qui irrigat affectum. **Unde paulus** tria ponit. **i. Cor. ij. c.** Oculi non vidit: nec auris audiuit: nec in cor hominis ascendit: qui preparauit deus diligenter se. **Oculus** non vidit: quia lux inaccessibilis. **Auris** non audiuit: quia pax incomprehensibilis. **Nec in cor hominis ascendit**: quia fons inexhaustibilis. **Quare enim**: Quia non ascendit altius quam oritur: et ideo cor hominis: qui supra deum ascendere voluit supbiendo: merito in ipsum fons sapientie non ascendit. Sed si quis cor suum humiliauerit: creatur se subiiciens per deum: tunc ascendit in ipsum fons sapientie: quia ubi humilitas ibi et sapientia: dicit salomon Proverb. xi. a. **s. Sensum autem tuum quis sciet**: q. d. nec te nec celestia possumus comprehendere: multo minus ea que latet in corde tuo. **i. consilium et voluntatem tuam**. **Consilium** de futuris: **voluntatem** de presentibus et futuris. **Vult enim dominus ut mala preterita deleamus**: bona presentia faciamus: **psulit ut futura supplicia fugiamus**: et futura promissa redeamus. Et hoc est quod super dixit: **Quis hominum poterit scire consilium dei**: aut quis poterit cogitare quid velit deus: q. d. **Memor**: **t. Nisi tu dederis sapientiam**: et miseris spiritum sanctum de altissimis: ut sapientia consilium dei reuelet: et spiritus voluntatem

aggrauat animam: et terrena inhabitatio deprimit sensum multa cogitante. Et difficile estimamus que in terra sunt: quia ea non bene intelligimus: et ideo male estimamus: ea temporalia spiritualibus preponentes: unde incurrimus illam imprecationem prophete: **Ue qui dicitis bonum malum et c.** Esa. v. e. **p. Et que in prospectu sunt**: id est subiecta sensibus: **q. Inuenimus cum labore**. Quare: Quia non bene querimus. Primum enim querendum est celum: et postquam in terra sunt: **f. q. d. dicitur Bar. vi. d.** Primum grite regnum dei etc. **r. Que in celis sunt autem quis inuestigabit**: **Unde dicit**: quis comprehendit: quia illa que in celis sunt inuestigare quidem possunt: comprehendere non possunt in via. **Unde Esa. lxiii. b.** Oculi non vidit deus absque te qui preparasti expectantibus te. Et que sunt illa: **Lux** inaccessibilis: que perficit intellectum: **Pax** incomprehensibilis: que superat omnem sensum: **Fons** inexhaustibilis: qui irrigat affectum. **Unde paulus** tria ponit. **i. Cor. ij. c.** Oculi non vidit: nec auris audiuit: nec in cor hominis ascendit: qui preparauit deus diligenter se. **Oculus** non vidit: quia lux inaccessibilis. **Auris** non audiuit: quia pax incomprehensibilis. **Nec in cor hominis ascendit**: quia fons inexhaustibilis. **Quare enim**: Quia non ascendit altius quam oritur: et ideo cor hominis: qui supra deum ascendere voluit supbiendo: merito in ipsum fons sapientie non ascendit. Sed si quis cor suum humiliauerit: creatur se subiiciens per deum: tunc ascendit in ipsum fons sapientie: quia ubi humilitas ibi et sapientia: dicit salomon Proverb. xi. a. **s. Sensum autem tuum quis sciet**: q. d. nec te nec celestia possumus comprehendere: multo minus ea que latet in corde tuo. **i. consilium et voluntatem tuam**. **Consilium** de futuris: **voluntatem** de presentibus et futuris. **Vult enim dominus ut mala preterita deleamus**: bona presentia faciamus: **psulit ut futura supplicia fugiamus**: et futura promissa redeamus. Et hoc est quod super dixit: **Quis hominum poterit scire consilium dei**: aut quis poterit cogitare quid velit deus: q. d. **Memor**: **t. Nisi tu dederis sapientiam**: et miseris spiritum sanctum de altissimis: ut sapientia consilium dei reuelet: et spiritus voluntatem

B

Al. faut

De christo. profunda dei: q̄ illuminat corda sc̄orū. Sup̄a ē de. j. Cor. ij. c. a. Et sic. i. p̄ sapiam dei et sp̄m sc̄m: b. Cor̄ recte sūt. i. directe. c. Semite/ siue/ snie eoz q̄ in tris sūt. i. hoim. d. Et/ etiā sic q̄ tibi placet didicerit hoies/ facti rō/ nables. Un̄ Joh. xij. d. Sp̄s sc̄s quem mittet p̄ in noie meo ille vos docebit oia. Et sic sic didicerit hoies oia q̄ tibi placet. e. Nā p̄ sapiāz sanati sūt a morbo pcti tā actuali q̄ originali. f. Quicūq̄ placu erit tibi dñe a p̄ncipio/ mudi. Sic expo nit h̄ de christo.

De p̄dica/ tozibus

Sc̄. 1. d.

Sc̄. 2. b.

Sc̄. 3. b.

Sc̄. 4. b.

Sc̄. 5. b.

Sc̄. 6. b.

Sc̄. 7. b.

Sc̄. 8. b.

Sc̄. 9. b.

Sc̄. 10. b.

Sc̄. 11. b.

Sc̄. 12. b.

Sc̄. 13. b.

Sc̄. 14. b.

Sc̄. 15. b.

Sc̄. 16. b.

Sc̄. 17. b.

Sc̄. 18. b.

Sc̄. 19. b.

Sc̄. 20. b.

Sc̄. 21. b.

Sc̄. 22. b.

Sc̄. 23. b.

Sc̄. 24. b.

Sc̄. 25. b.

Sc̄. 26. b.

Sc̄. 27. b.

Sc̄. 28. b.

Sc̄. 29. b.

Sc̄. 30. b.

Sc̄. 31. b.

Sc̄. 32. b.

Sc̄. 33. b.

Sc̄. 34. b.

Sc̄. 35. b.

Sc̄. 36. b.

Sc̄. 37. b.

Sc̄. 38. b.

Sc̄. 39. b.

Sc̄. 40. b.

Sc̄. 41. b.

Sc̄. 42. b.

Sc̄. 43. b.

Sc̄. 44. b.

Sc̄. 45. b.

Sc̄. 46. b.

Sc̄. 47. b.

Sc̄. 48. b.

Sc̄. 49. b.

Sc̄. 50. b.

Sc̄. 51. b.

Sc̄. 52. b.

Sc̄. 53. b.

Sc̄. 54. b.

Sc̄. 55. b.

Sc̄. 56. b.

Sc̄. 57. b.

Sc̄. 58. b.

Sc̄. 59. b.

Sc̄. 60. b.

Sc̄. 61. b.

Sc̄. 62. b.

Sc̄. 63. b.

Sc̄. 64. b.

Sc̄. 65. b.

Sc̄. 66. b.

Sc̄. 67. b.

Sc̄. 68. b.

Sc̄. 69. b.

Sc̄. 70. b.

Sc̄. 71. b.

Sc̄. 72. b.

Sc̄. 73. b.

Sc̄. 74. b.

Sc̄. 75. b.

Sc̄. 76. b.

Sc̄. 77. b.

Sc̄. 78. b.

Sc̄. 79. b.

Sc̄. 80. b.

Sc̄. 81. b.

Sc̄. 82. b.

Sc̄. 83. b.

Sc̄. 84. b.

Sc̄. 85. b.

Sc̄. 86. b.

Sc̄. 87. b.

Sc̄. 88. b.

Sc̄. 89. b.

Sc̄. 90. b.

Sc̄. 91. b.

Sc̄. 92. b.

Sc̄. 93. b.

Sc̄. 94. b.

Sc̄. 95. b.

Sc̄. 96. b.

Sc̄. 97. b.

Sc̄. 98. b.

Sc̄. 99. b.

Sc̄. 100. b.

Sc̄. 101. b.

Sc̄. 102. b.

Sc̄. 103. b.

Sc̄. 104. b.

Sc̄. 105. b.

Sc̄. 106. b.

Sc̄. 107. b.

Sc̄. 108. b.

Sc̄. 109. b.

Sc̄. 110. b.

Sc̄. 111. b.

Sc̄. 112. b.

Sc̄. 113. b.

Sc̄. 114. b.

Sc̄. 115. b.

Sc̄. 116. b.

Sc̄. 117. b.

Sc̄. 118. b.

Sc̄. 119. b.

Sc̄. 120. b.

Sc̄. 121. b.

Sc̄. 122. b.

Sc̄. 123. b.

Sc̄. 124. b.

Sc̄. 125. b.

Sc̄. 126. b.

Sc̄. 127. b.

Sc̄. 128. b.

Sc̄. 129. b.

Sc̄. 130. b.

Sc̄. 131. b.

Sc̄. 132. b.

Sc̄. 133. b.

Sc̄. 134. b.

Sc̄. 135. b.

Sc̄. 136. b.

Sc̄. 137. b.

Sc̄. 138. b.

Sc̄. 139. b.

Sc̄. 140. b.

Sc̄. 141. b.

Sc̄. 142. b.

Sc̄. 143. b.

Sc̄. 144. b.

Sc̄. 145. b.

Sc̄. 146. b.

Sc̄. 147. b.

Sc̄. 148. b.

Sc̄. 149. b.

Sc̄. 150. b.

Sc̄. 151. b.

Sc̄. 152. b.

Sc̄. 153. b.

Sc̄. 154. b.

Sc̄. 155. b.

Sc̄. 156. b.

Sc̄. 157. b.

Sc̄. 158. b.

Sc̄. 159. b.

Sc̄. 160. b.

Sc̄. 161. b.

Sc̄. 162. b.

Sc̄. 163. b.

Sc̄. 164. b.

Sc̄. 165. b.

Sc̄. 166. b.

Sc̄. 167. b.

Sc̄. 168. b.

Sc̄. 169. b.

Sc̄. 170. b.

Sc̄. 171. b.

Sc̄. 172. b.

Sc̄. 173. b.

Sc̄. 174. b.

Sc̄. 175. b.

Sc̄. 176. b.

Sc̄. 177. b.

Sc̄. 178. b.

Sc̄. 179. b.

Sc̄. 180. b.

Sc̄. 181. b.

Sc̄. 182. b.

Sc̄. 183. b.

Sc̄. 184. b.

Sc̄. 185. b.

Sc̄. 186. b.

Sc̄. 187. b.

Sc̄. 188. b.

Sc̄. 189. b.

Sc̄. 190. b.

Sc̄. 191. b.

Sc̄. 192. b.

Sc̄. 193. b.

Sc̄. 194. b.

Sc̄. 195. b.

Sc̄. 196. b.

Sc̄. 197. b.

Sc̄. 198. b.

Sc̄. 199. b.

Sc̄. 200. b.

Sc̄. 201. b.

Sc̄. 202. b.

Sc̄. 203. b.

Sc̄. 204. b.

Sc̄. 205. b.

Sc̄. 206. b.

Sc̄. 207. b.

Sc̄. 208. b.

Sc̄. 209. b.

Sc̄. 210. b.

Sc̄. 211. b.

Sc̄. 212. b.

Sc̄. 213. b.

Sc̄. 214. b.

Sc̄. 215. b.

Sc̄. 216. b.

Sc̄. 217. b.

Sc̄. 218. b.

Sc̄. 219. b.

Sc̄. 220. b.

Sc̄. 221. b.

Sc̄. 222. b.

Sc̄. 223. b.

Sc̄. 224. b.

Sc̄. 225. b.

Sc̄. 226. b.

Sc̄. 227. b.

Sc̄. 228. b.

Sc̄. 229. b.

Sc̄. 230. b.

Sc̄. 231. b.

Sc̄. 232. b.

Sc̄. 233. b.

Sc̄. 234. b.

Sc̄. 235. b.

Sc̄. 236. b.

Sc̄. 237. b.

Sc̄. 238. b.

Sc̄. 239. b.

Sc̄. 240. b.

Sc̄. 241. b.

Sc̄. 242. b.

Sc̄. 243. b.

Sc̄. 244. b.

Sc̄. 245. b.

Sc̄. 246. b.

Sc̄. 247. b.

Sc̄. 248. b.

habentes: qui cum manu tanguntur inclinant: et fetor et fumus
exit: per quod significat quod anime damnatorum et maxime sodomitarum
carentes penitentia fructuosa sine fine ardebunt igne fe-
renti. Unde Ps. Ignis fulgur et spiritus procellarum pars calis
eorum. a. Et iterum constat in testimonio illis incre-

habiles anime: id est

probris loth incredulitate:

b. Memoria stans

figmentum: id est sta-

tua salis: Conuersa

enim est in eam: quia

nostrum credere angelo

ut non respiceret per ter-

rum suum: Gen. xix. e.

Vel quia vix potest

credere: et tunc increduli-

lis notari casus ad-

fectum huiusmodi no-

is me-

moria. Et merito ita

puniti sunt sodomite.

c. Sapientia enim quia debuerunt

habere ducere: d. Deterentes: id est negligentes vel co-

temnentes. e. Non tamen in hoc lapsi sunt ut ignora-

rent bona facienda: et mala non facienda: f. Sed et insipi-

entiae suae reliquerunt hominibus: id est ratione utentibus:

h. Memoria caute per exemplum. i. Et in his que

peccauerunt nec latere potuissent. q. d. pena sodomitarum

duo fecit: quia et eorum peccatum latere non permisit: et alijs

exemplum cauendi talia reliquit: ut audita pena eorum caueant

sibi a tali peccato ut corrigantur. Unde Proverb. xix. d. Pe-

stilentio flagellato stultus sapientior erit. Et. xxi. b. Multato

peccatore sapientior erit paruulus. Vel in malo. g. Reli-

querunt memoriam hominibus: id est hominum sapientibus: quia

ipsi similiter damnabunt. k. Sapientia autem. Quasi

ita puniti sunt: qui preterierunt sapientiam. Sapientia autem hos

qui se obseruant a doloribus liberabit: ad litteram: ut

patet in subiectis exemplis: et in ceteris pacis eterne perpetuo co-

seruabit: ut dicit Interl. Moraliter autem per quod ciuitates

pentapolis: significat quod sensus corporis: qui aliquando

dicuntur quodque portus mortis: quia per illos sepe intrat mors

ad animam: ut dicitur Iudic. ix. f. Loth interpretatur declinans:

et significat illos qui ab imundicijs voluptatum carnalium de-

clinant. Sodomitae significat deditos voluptati carnis: qui recte

igne sulphureo puniuntur: quia ignis luxuria et ardore et feruore

comitantur. Unde ipsa qualitas pene: qualitate culpe ostendit:

Iuxta illud quod dicit. i. xj. c. Per que quis peccat per hec et

torquetur. Sodomitae etiam interpretantur muti: quia tales maxi-

me sunt muti in laude dei. Unde Eccl. xv. c. Non est specio-

sa laus ore peccatoris. Uxor loth significat illos qui a pec-

catis ad horam exeunt: sed mente protinus ad eadem reuer-

tuntur. De quibus dicit Luc. ix. g. Memo mittes manum suam

ad aratrum et respiciens retro aptus est regno dei. Hec in statu

salis conuersa est: quia alios salit et docet exemplo suo. Ubi Luc.

xvij. g. Dementote uxoris loth. Sequitur: Hec autem et.

hic ostendit auctor quod sapientia fugiunt iacob elau fratrem

suum deduxit et reduxit de mesopotamia: ubi eum multis diti-

uit: et a fratris et auiculi sui laban persecutio liberauit. Ubi di-

citur: Hec autem: id est sapientia: m. Profugum

ire fratris: id est iacob fugiunt iram fratris sui elau. n. Gu-

stum: id est quia iustus erat: o. Deduxit per vias re-

ctas: vsque mesopotamiam. p. Et ostendit illi regnum dei:

id est scalam in celum erectam: et angelos ascendentes et descend-

tes per eam: et dominum innotum scale dicentem sibi: Ego sum dominus de-

us abraham patris tui et deus isaac etc. Gen. xxv. c. q. Et dedit

illi scientiam sanctorum. Neutri generis: id est de sanctis: id est

de ecclesia triumphante. Vel masculini: id est scientiam talem quam

debet habere sanctos: id est scientiam cum operibus: id est scien-

tiam bene perferendi in medio prae et peruersae nationis.

r. Honestauit illum in laboribus suis: id est vitauit il-

lum pro laboribus quos sustinuit in pascuis gregibus anu-

li sui laban: Gen. xxxj. Similiter accipitur honestare: Eccl.

xlij. a. Pondus super se tollit: qui honestior se communicat. i. vi-

riori se. Et eod. xj. c. Facile est in oculis dei subito honesta

re pauperem. i. vitare. Et contra sordidum ponit per vili vel pau-

pere. Iaco. ij. a. Si intraverit pauper in sordido habitu. i. vili

et pauper etc. s. Et copleuit labores illi. i. remunera-

uit i. presenti et i futuro.

t. In fraude circu-

uenientium. i. laban et

filiorum eius: v. Illi. i. iacob: r. Affuit/la-

plentia/no pmitte il-

la circu.

u. Hec autem etc. Moraliter

Moraliter per iacob qui

lenis fuit/significatur

spiritus: qui lenis et mitis na-

turaliter est creatus: per

esau pilosum/significatur

caro: quia superflua est.

Et bene esau maior natus est: quia prius generatur caro quam anima infusa.

Ubi pugnat i. vtero matris: quia caro concupiscit aduersus spiritum et

spiritus aduersus carnem: Gal. v. c. Sed maior seruit minori. i. ca-

ro spiritui. Et ipsa rebellio carnis seruicium est impium spiritui: quia

stimulat eum ad patriam perire. Ubi et patulus carnis rebellio

ne stimulus vocatur. Dar. est inquit mihi stimulus carnis qui me co-

laphicet. ij. Cor. xij. b. Mesopotamia interpretatur eleuatio cu-

i iudaei vocatio: et significat celestem patriam: in qua eleuari sunt

scripti: ad quam et nos vocamur. Illuc fugit spiritus a persecutioe car-

nis: et in itinere dormit: quia a strepitu mundi condescit: et dormi-

ens celestia contemplant. Supra lapidem caput ponit: quia fundamē-

tum mentis christi constituit. Scalam quam vidit erectam in celum: et

dominum innotum scale: est penitentia: per quam in celum ascendit. Cu-

ius tres sunt gradus. Cordis purgatio: oris confessio: operis satisf-

actio. Duo latera sunt spes et timor. Huius scale dominus in-

trus est: quia penitentes expectat et vocat: Venite ad me omnes qui

laboratis et onerati estis et ego reficiam vos: Matth. xi. d. An-

geli ascendentes et descendentes sunt cogitationes penitentium: qui

ad penas inferni descendunt: nunc ad paradisi gaudia ascendunt.

Iuxta illud Eccl. xxxv. b. Ego dixi i dimidio diei meorum: va-

dam ad portas inferi: supple et i alio dimidio ad portas celi.

Et Cant. iij. b. Ibo ad montem myrrhe et ad collem thuris.

Iacob dormienti i via dixit dominus: Terram in qua dormis dabo ti-

bi: quia hic i celestibus per contemplationem requiescit: in futuro per pos-

sessionem requiescit in eis. Dux filius laban quem duxit iacob: sunt

dux vite: actiua. s. et contemplatiua. Et angelo iacob: et ob-

tinet benedictionem patris: et claudus efficit: quia spiritus penitet: cum

domino qui est filius angelus penitentiam faciendo iacob: et pseueran-

do obtinet benedictionem patris remissionem: et eterne glorie in futuro

per missionem. Terram inquit i qua dormis dabo tibi: s. claudus efficit:

quia pede voluptatis a terra suspensus solo pede necessitat ter-

renitit. Dicit ergo: Hec. i. sapia. m. Profugum ire fra-

tris. i. spiritum fugientem iram carnis. n. Iustus deduxit per vias

rectas. i. per vias iusticie: qui recte ducunt: quia directe ducunt ad

patriam. Ubi Eccl. xxv. b. Semita iusti recta est: recta callis iusti

ad ambulandum. p. Et ostendit illi regnum dei: per gratiam per-

libantem spe gaudia future locutionis: sicut legist fecisse petro

et iacobo et iohanni in transfiguratione: Matth. xv. a. q. Et

dedit illi scientiam sanctorum: qui sancti eligunt spiritualiter cruciari: et in

eternum gloriarum: ut dicit beatus Bernardus. r. Honestauit illum

in laboribus suis: et copleuit labores illi. i. in hac vita

honestos fecit labores illi: et i futuro remunerabit. Et tangi-

tur h. triplex gratia. Opans/coopans et consumans. Opans de-

duxit: coopans labores honestauit: consumans labores copleuit.

Et hac triplice gratia nobis insinuat paulus. j. Cor. xv. b. ubi

dicit: Bona dei sum id quod sum: ecce prima: et gratia eius in me vacua

non fuit: ecce secunda. s. coopans: et gratia dei mecum est: ecce tertia. s.

consumans. t. In fraude circuuenientium. i. est demonum:

qui circuuenire spiritum molunt penitentis. v. Illi affuit. i. sapia

illuminans oculos eius ad videndum et cauendum laqueos eorum. Ubi

Ps. dicit: Cum ipso sum i tribulatione: eripiam eum et glorificabo eum.

35 * Et honestum fecit illum

Scilicet. 28. b.

Moraliter

Scilicet. 28. c.

Ps. 90.

lū circūuentri in pacti mutatiōe: sed poti⁹ econtra illi circūuenti fuerūt: vt legi⁹ Gen. xxi. **a** **Et honestū fecit illū** diuitijs ⁊ morib⁹ refertū. **b** **Custodiuit illū ab inimicis** .i. esau ⁊ palestinis. Gen. xxiij. et. xxiiij. **c** **Et a seducto rib⁹** id ē filijs laban et esau: q̄ volebāt eū seducere. **d** **Quia** taut illū: id est tutus fecit illū. **e** **Et cer**

L tamen forte: id ē for titudinem certandi: id est luctādū cū angelo: dedit illi: **f** **Et vi** ceret. i. p̄miz victo rię obtineret: id est bñ dictionē. Gen. xxxij. f.

Gen. 39. **g** **Et sciret** iacob. f. exptis in tot necessita rib⁹. **b** **Quoniam** omniū potentior est sapiētia: quę eū ab oib⁹ liberauit.

Doraliter * **Et honestū fecit illū** .i. purgatum per temptationes demo num: sicut aurum in fornace purgat. Eccl. ij. a. In igne probat aur⁹ ⁊ argentū: hoīes vero receptibiles in ca mino humiliationis. **b** **Custodiuit illū** ab inimicis: exteri

Exo. i. b. **c** **Et a seducto rib⁹** ab inimicis: exteri

Exo. i. b. **d** **Quia** taut illū: id est tutus fecit illū.

Exo. i. b. **e** **Et cer** tamen forte: id ē for titudinem certandi: id est luctādū cū angelo: dedit illi: **f** **Et vi**

ceret. i. p̄miz victo rię obtineret: id est bñ dictionē. Gen. xxxij. f. **g** **Et sciret** iacob. f. exptis in tot necessita rib⁹. **b** **Quoniam** omniū potentior est sapiētia: quę eū ab oib⁹ liberauit.

Et honestū fecit illū .i. purgatum per temptationes demo num: sicut aurum in fornace purgat. Eccl. ij. a. In igne probat aur⁹ ⁊ argentū: hoīes vero receptibiles in ca mino humiliationis. **b** **Custodiuit illū** ab inimicis: exteri

Et a seducto rib⁹ ab inimicis: exteri **d** **Quia** taut illū: id est tutus fecit illū. **e** **Et cer** tamen forte: id ē for titudinem certandi: id est luctādū cū angelo: dedit illi: **f** **Et vi** ceret. i. p̄miz victo rię obtineret: id est bñ dictionē. Gen. xxxij. f.

g **Et sciret** iacob. f. exptis in tot necessita rib⁹. **b** **Quoniam** omniū potentior est sapiētia: quę eū ab oib⁹ liberauit.

Doraliter

hil exposuit: m **S** a pctorib⁹ .i. demonib⁹: n **L**ibera uit eū i baptismo. o **D**escendit eū eo i fouea tribula tiōis. q **E**ri vinculis pctor: r **N**ō derelict illū: s eripuit eū eo sp existens: s **D**onēc afferret illi scep trū regni ppetui i morte: v **E**t potētia aduersus eos

q̄ eū depmebant. **h** **oc** erit in die iudici quādo iusti iudicabūt eos q̄ se angustiauerūt: vt dictū est. s. v. a. y

Et mēdaces ostē dit eos q̄ macula uerūt illū .i. macula tū ostendere voluerūt accusādo apud deum .i. demōes qui iustos accusāt: Apoc. xij. c.

Uel **ad** maculauerūt eum i malas cogita tiones imittendo per occasionem offerēdo imagines q̄ sunt mu scē mortentes: q̄ p̄dūt suauitatem ynguenti: Eccl. x. a. b **D**ec

i sapia. c **P**opu lū iustū .i. p̄miz iustae liticū / fide vni dei ha bentē. **d** **Et semē** sine ārela .i. populū israeliticū / q̄ fuerant semē p̄iarcharū: qui sine querela vixerūt.

Liberauit a na tiōib⁹ .i. ab egyptijs: q̄ dīcūt natiōes .i. tales nati: qz nō ar cūcū nec baptizati. **f** **Quę** illū oppmebāt: i luto ⁊ la tere seruire cogētes: Exo. i. c. Quō liberauit eū sapia / oñdit auctor. **g** **Intrauit** sapia. f. **b** **In** aiām serui dei p inspirationē ḡe. **h** **Et stetit** sapia vel moyses. **k** **Corā** reges horēdos. i. s pharaonē ⁊ alios p̄ncipes egypti. **l** **Et** quō stetit: **m** **In** portēl ⁊ signis. i. i signis q̄ potēt feci egypto: Exo. viij. et. viij. et. ix. et. x. **n** **Et reddidit** sapia: iusti. i. israelit⁹ credētib⁹: **o** **Ad** mercedē laborū suorū. i. frā pmissiōis: vel vasa aurea ⁊ argētea rē. q̄ muto ab egyptijs acceperūt: ⁊ p laborib⁹ q̄s sustinuerūt i egypto i luto ⁊ laterē auērate dñi retinuerūt: Exo. xi. **o** **Et deduxit** illos. i. de egypto eduxit. **p** **In** via mirabili ⁊ desertū. **q** **Et fu** it illis i velamēto diei. i. nubē ⁊ estū diei p velamēto de dit. **r** **Et in** luce stellarū p noctē. i. dedit eis columnā ignis / quę per noctem lucebat eis vt stellę. **s** **Et transu** lit illos p mare rubrū: sicco vestigio: Exo. xij. g. **t** **Et** trāsuertit illos p aquā nimīā. i. p iordanē: quę sicco pēde trāsierūt: Josue. ij. d. **u** **Et** dī aq nimīa: qz supā solitū inūda uerat tūc. **v** **In**imicos aut illos. i. egyptios: **x** **D**emerit i mare rubro: Exo. xij. g. **y** **Et ab** altitudine inferorū eduxit illos. i. de pfūdo maris: qz oē mortuū a se abūcū. **z** **Ab** altitudine inferorū. i. de pfūditate tri bulationū ⁊ ineffabiliū afflictionū **3** **E**duxit illos. i. be b̄gos. **e** **Et** qz sapia ita deducebat eos: **a** **Ad** iustū. i. israeli tē: **b** **T**ulerūt spolia impiorū. i. vasa aurea ⁊ argētea egyptiorū: q̄ impie egerāt i eos: vel spolia submersorū. **c** **Et de** cātauerūt dñe nomē sc̄m tuū. i. tibi noiabile canticū cātauerūt. **d** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **e** **Et** victricē manū tuā laudauerūt p̄t i eodē cātico. **f** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **g** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **h** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **i** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **k** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **l** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **m** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **n** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **o** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **p** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **q** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **r** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **s** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **t** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **u** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **v** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **w** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **x** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **y** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **z** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a.

Liberauit a na tiōib⁹ .i. ab egyptijs: q̄ dīcūt natiōes .i. tales nati: qz nō ar cūcū nec baptizati. **f** **Quę** illū oppmebāt: i luto ⁊ la tere seruire cogētes: Exo. i. c. Quō liberauit eū sapia / oñdit auctor. **g** **Intrauit** sapia. f. **b** **In** aiām serui dei p inspirationē ḡe. **h** **Et stetit** sapia vel moyses. **k** **Corā** reges horēdos. i. s pharaonē ⁊ alios p̄ncipes egypti. **l** **Et** quō stetit: **m** **In** portēl ⁊ signis. i. i signis q̄ potēt feci egypto: Exo. viij. et. viij. et. ix. et. x. **n** **Et reddidit** sapia: iusti. i. israelit⁹ credētib⁹: **o** **Ad** mercedē laborū suorū. i. frā pmissiōis: vel vasa aurea ⁊ argētea rē. q̄ muto ab egyptijs acceperūt: ⁊ p laborib⁹ q̄s sustinuerūt i egypto i luto ⁊ laterē auērate dñi retinuerūt: Exo. xi. **o** **Et deduxit** illos. i. de egypto eduxit. **p** **In** via mirabili ⁊ desertū. **q** **Et fu** it illis i velamēto diei. i. nubē ⁊ estū diei p velamēto de dit. **r** **Et in** luce stellarū p noctē. i. dedit eis columnā ignis / quę per noctem lucebat eis vt stellę. **s** **Et transu** lit illos p mare rubrū: sicco vestigio: Exo. xij. g. **t** **Et** trāsuertit illos p aquā nimīā. i. p iordanē: quę sicco pēde trāsierūt: Josue. ij. d. **u** **Et** dī aq nimīa: qz supā solitū inūda uerat tūc. **v** **In**imicos aut illos. i. egyptios: **x** **D**emerit i mare rubro: Exo. xij. g. **y** **Et ab** altitudine inferorū eduxit illos. i. de pfūdo maris: qz oē mortuū a se abūcū. **z** **Ab** altitudine inferorū. i. de pfūditate tri bulationū ⁊ ineffabiliū afflictionū **3** **E**duxit illos. i. be b̄gos. **e** **Et** qz sapia ita deducebat eos: **a** **Ad** iustū. i. israeli tē: **b** **T**ulerūt spolia impiorū. i. vasa aurea ⁊ argētea egyptiorū: q̄ impie egerāt i eos: vel spolia submersorū. **c** **Et de** cātauerūt dñe nomē sc̄m tuū. i. tibi noiabile canticū cātauerūt. **d** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **e** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **f** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **g** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **h** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **i** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **k** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **l** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **m** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **n** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **o** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **p** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **q** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **r** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **s** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **t** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **u** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **v** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **w** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **x** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **y** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **z** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a.

Liberauit a na tiōib⁹ .i. ab egyptijs: q̄ dīcūt natiōes .i. tales nati: qz nō ar cūcū nec baptizati. **f** **Quę** illū oppmebāt: i luto ⁊ la tere seruire cogētes: Exo. i. c. Quō liberauit eū sapia / oñdit auctor. **g** **Intrauit** sapia. f. **b** **In** aiām serui dei p inspirationē ḡe. **h** **Et stetit** sapia vel moyses. **k** **Corā** reges horēdos. i. s pharaonē ⁊ alios p̄ncipes egypti. **l** **Et** quō stetit: **m** **In** portēl ⁊ signis. i. i signis q̄ potēt feci egypto: Exo. viij. et. viij. et. ix. et. x. **n** **Et reddidit** sapia: iusti. i. israelit⁹ credētib⁹: **o** **Ad** mercedē laborū suorū. i. frā pmissiōis: vel vasa aurea ⁊ argētea rē. q̄ muto ab egyptijs acceperūt: ⁊ p laborib⁹ q̄s sustinuerūt i egypto i luto ⁊ laterē auērate dñi retinuerūt: Exo. xi. **o** **Et deduxit** illos. i. de egypto eduxit. **p** **In** via mirabili ⁊ desertū. **q** **Et fu** it illis i velamēto diei. i. nubē ⁊ estū diei p velamēto de dit. **r** **Et in** luce stellarū p noctē. i. dedit eis columnā ignis / quę per noctem lucebat eis vt stellę. **s** **Et transu** lit illos p mare rubrū: sicco vestigio: Exo. xij. g. **t** **Et** trāsuertit illos p aquā nimīā. i. p iordanē: quę sicco pēde trāsierūt: Josue. ij. d. **u** **Et** dī aq nimīa: qz supā solitū inūda uerat tūc. **v** **In**imicos aut illos. i. egyptios: **x** **D**emerit i mare rubro: Exo. xij. g. **y** **Et ab** altitudine inferorū eduxit illos. i. de pfūdo maris: qz oē mortuū a se abūcū. **z** **Ab** altitudine inferorū. i. de pfūditate tri bulationū ⁊ ineffabiliū afflictionū **3** **E**duxit illos. i. be b̄gos. **e** **Et** qz sapia ita deducebat eos: **a** **Ad** iustū. i. israeli tē: **b** **T**ulerūt spolia impiorū. i. vasa aurea ⁊ argētea egyptiorū: q̄ impie egerāt i eos: vel spolia submersorū. **c** **Et de** cātauerūt dñe nomē sc̄m tuū. i. tibi noiabile canticū cātauerūt. **d** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **e** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **f** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **g** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **h** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **i** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **k** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **l** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **m** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **n** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **o** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **p** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **q** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **r** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **s** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **t** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **u** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **v** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **w** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **x** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **y** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **z** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a.

Liberauit a na tiōib⁹ .i. ab egyptijs: q̄ dīcūt natiōes .i. tales nati: qz nō ar cūcū nec baptizati. **f** **Quę** illū oppmebāt: i luto ⁊ la tere seruire cogētes: Exo. i. c. Quō liberauit eū sapia / oñdit auctor. **g** **Intrauit** sapia. f. **b** **In** aiām serui dei p inspirationē ḡe. **h** **Et stetit** sapia vel moyses. **k** **Corā** reges horēdos. i. s pharaonē ⁊ alios p̄ncipes egypti. **l** **Et** quō stetit: **m** **In** portēl ⁊ signis. i. i signis q̄ potēt feci egypto: Exo. viij. et. viij. et. ix. et. x. **n** **Et reddidit** sapia: iusti. i. israelit⁹ credētib⁹: **o** **Ad** mercedē laborū suorū. i. frā pmissiōis: vel vasa aurea ⁊ argētea rē. q̄ muto ab egyptijs acceperūt: ⁊ p laborib⁹ q̄s sustinuerūt i egypto i luto ⁊ laterē auērate dñi retinuerūt: Exo. xi. **o** **Et deduxit** illos. i. de egypto eduxit. **p** **In** via mirabili ⁊ desertū. **q** **Et fu** it illis i velamēto diei. i. nubē ⁊ estū diei p velamēto de dit. **r** **Et in** luce stellarū p noctē. i. dedit eis columnā ignis / quę per noctem lucebat eis vt stellę. **s** **Et transu** lit illos p mare rubrū: sicco vestigio: Exo. xij. g. **t** **Et** trāsuertit illos p aquā nimīā. i. p iordanē: quę sicco pēde trāsierūt: Josue. ij. d. **u** **Et** dī aq nimīa: qz supā solitū inūda uerat tūc. **v** **In**imicos aut illos. i. egyptios: **x** **D**emerit i mare rubro: Exo. xij. g. **y** **Et ab** altitudine inferorū eduxit illos. i. de pfūdo maris: qz oē mortuū a se abūcū. **z** **Ab** altitudine inferorū. i. de pfūditate tri bulationū ⁊ ineffabiliū afflictionū **3** **E**duxit illos. i. be b̄gos. **e** **Et** qz sapia ita deducebat eos: **a** **Ad** iustū. i. israeli tē: **b** **T**ulerūt spolia impiorū. i. vasa aurea ⁊ argētea egyptiorū: q̄ impie egerāt i eos: vel spolia submersorū. **c** **Et de** cātauerūt dñe nomē sc̄m tuū. i. tibi noiabile canticū cātauerūt. **d** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **e** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **f** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **g** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **h** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **i** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **k** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **l** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **m** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **n** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **o** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **p** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **q** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **r** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **s** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **t** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **u** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **v** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **w** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **x** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **y** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **z** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a.

Liberauit a na tiōib⁹ .i. ab egyptijs: q̄ dīcūt natiōes .i. tales nati: qz nō ar cūcū nec baptizati. **f** **Quę** illū oppmebāt: i luto ⁊ la tere seruire cogētes: Exo. i. c. Quō liberauit eū sapia / oñdit auctor. **g** **Intrauit** sapia. f. **b** **In** aiām serui dei p inspirationē ḡe. **h** **Et stetit** sapia vel moyses. **k** **Corā** reges horēdos. i. s pharaonē ⁊ alios p̄ncipes egypti. **l** **Et** quō stetit: **m** **In** portēl ⁊ signis. i. i signis q̄ potēt feci egypto: Exo. viij. et. viij. et. ix. et. x. **n** **Et reddidit** sapia: iusti. i. israelit⁹ credētib⁹: **o** **Ad** mercedē laborū suorū. i. frā pmissiōis: vel vasa aurea ⁊ argētea rē. q̄ muto ab egyptijs acceperūt: ⁊ p laborib⁹ q̄s sustinuerūt i egypto i luto ⁊ laterē auērate dñi retinuerūt: Exo. xi. **o** **Et deduxit** illos. i. de egypto eduxit. **p** **In** via mirabili ⁊ desertū. **q** **Et fu** it illis i velamēto diei. i. nubē ⁊ estū diei p velamēto de dit. **r** **Et in** luce stellarū p noctē. i. dedit eis columnā ignis / quę per noctem lucebat eis vt stellę. **s** **Et transu** lit illos p mare rubrū: sicco vestigio: Exo. xij. g. **t** **Et** trāsuertit illos p aquā nimīā. i. p iordanē: quę sicco pēde trāsierūt: Josue. ij. d. **u** **Et** dī aq nimīa: qz supā solitū inūda uerat tūc. **v** **In**imicos aut illos. i. egyptios: **x** **D**emerit i mare rubro: Exo. xij. g. **y** **Et ab** altitudine inferorū eduxit illos. i. de pfūdo maris: qz oē mortuū a se abūcū. **z** **Ab** altitudine inferorū. i. de pfūditate tri bulationū ⁊ ineffabiliū afflictionū **3** **E**duxit illos. i. be b̄gos. **e** **Et** qz sapia ita deducebat eos: **a** **Ad** iustū. i. israeli tē: **b** **T**ulerūt spolia impiorū. i. vasa aurea ⁊ argētea egyptiorū: q̄ impie egerāt i eos: vel spolia submersorū. **c** **Et de** cātauerūt dñe nomē sc̄m tuū. i. tibi noiabile canticū cātauerūt. **d** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **e** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **f** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **g** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **h** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **i** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **k** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **l** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **m** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **n** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **o** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **p** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **q** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **r** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **s** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **t** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **u** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **v** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **w** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **x** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **y** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a. **z** **Et** m̄ dñe: gl̄iose enī magnificat⁹ ē. Exo. xv. a.

Liberauit a na tiōib⁹ .i. ab egyptijs: q̄ dīcūt natiōes .i. tales nati: qz nō ar cūcū nec baptizati. **f** **Quę** illū oppmebāt: i luto ⁊ la tere seruire cogētes: Exo. i. c. Quō liberauit eū sapia / oñdit auctor. **g** **Intrauit** sapia. f. **b** **In** aiām serui dei p inspirationē ḡe. **h** **Et stetit** sapia vel moyses. **k** **Corā** reges horēdos. i. s pharaonē ⁊ alios p̄ncipes egypti. **l** **Et** quō stetit: **m** **In** portēl ⁊ signis. i. i signis q̄ potēt feci egypto: Exo. viij. et. viij. et. ix. et. x. **n** **Et reddidit** sapia: iusti. i. israelit⁹ credētib⁹: **o** **Ad** mercedē laborū suorū. i. frā pmissiōis: vel vasa aurea ⁊ argētea rē. q̄ muto ab egyptijs acceperūt: ⁊ p laborib⁹ q̄s sustinuerūt i egypto i luto ⁊ laterē auērate dñi retinuerūt: Exo. xi. **o** **Et deduxit** illos. i. de egypto eduxit. **p** **In** via mirabili ⁊ desertū. **q** **Et fu** it illis i velamēto diei. i. nubē ⁊ estū diei p velamēto de dit. **r** **Et in** luce stellarū p noctē. i. dedit eis columnā ignis / quę per noctem lucebat eis vt stellę. **s** **Et transu** lit illos p mare rubrū: sicco vestigio: Exo. xij. g. **t** **Et**

Quer fecerunt p desertis / in tades et alia loca: **Q**ue non habitabantur: ab hominibus: Unde et locus horronis et vastæ solitudinis dicitur: Deut. xxxij. b. **E**t in locis desertis fecerunt casas: id est tabernacula. An de Heb. xj. b. Abraam fide demoratus est in terra pmissio nis tanq̃ in aliena: in casulis habitando cū isaac et iacob co hereditibus suis repromissionis eiusdem. Hoc totum mystice exponitur de christo: qui per adam et abel et noe et abraam et isaac et iacob et ioseph et moysen significatur. Adam enī de terra p̃gine formatus est ope dei: et christus de virgine natus est operatione spiri tussancti. Unde Ps.

Dñs dabit benignita tem et terra nostra da bit fructus suos. Abel a fratre suo p inuidi am est occisus: et chri stus per inuidias a iu deis ē crucifixus. Vñ Apoc. xij. b. dicit: Agnus qui occisus ē

ab origine mundi: id est p̃figuratus occidi. Noe rector ar ce per arcam saluauit familiam suam: et christus per crucem suam saluauit ecclesiā: cuius rector erat. Abraā seruato isaac arietem immolauit: et christus in diuinitate nihil passus hu manitatē suā mactauit i cruce deo patri. Loh inter sodomi tas iustus permansit: et christus inter peccatores inocēs om nino vixit. Iacob / esau frater suus psecutus est: et iudei chri stum similiter. Ioseph a fratribus est venditus: et christus a discipulo suo est venditus. Moyses populū israeliticū de egypto liberauit: et christus populū christianorū de tenebris pec catorū eduxit. Juxta illud collige mystice cursum totius ca pituli: qd tangitur in Glo. in parte. **E**xpositio Cap. XI.

Stererunt contra hostes etc. Quō venerint filij israel de egypto in desertum ducente eos sapiētia di crum est. s. in capitulo p̃cedenti: Nūc que et qualia sustinerūt in deserto ostendit philo dicens: **S**tererūt israelite: **C**ontra hostes / amalech et alios: Exo. xvij. c. **E**t de inimicis se vindicauerunt: vt legitur ibi dem. Et Num. xxv. b. de madianitis. **S**tererunt / filij israel in deserto. **E**t inuocauerūt te: qui omnia potes / moyses et aaron. **E**t data est illis aqua de petra altissima: id est abundantiissima: Num. xx. b. **E**t requies sitis de lapide duro: id est aqua de lapide duro: p quā cessauit sitis eorū. **Q**uer que enī etc. Cōmemo ratis beneficijs populo israelitico datis / reuertitur auctor et narrat penas egyptiorū: quas in morte p̃mogenitorū et multis alijs cladibus passi sunt. Primo dicens / qd cū filij israel abū darent a / uis dulcibus in egypto / in terra iessen: egyptij ob defectum aquarum affligebant / aquis eorum conuersis i san guinē. Et hoc ē: **Q**uer que enī penas passi sunt inu mici illorum: id ē egyptij. **A** defectione pot sui in eis / vel in eo / cū abundarent filij israel letati sūt: per hęc cum illis deessent / bene cum illis actū est. Ita p̃truet. Data ē aqua filiis isrl de petra altissima: Et me rito: **Q**uer que enī: id per aquas: per quas / in **Q**ue nas passi sunt inimici illorū: id est egyptij: n **A** de fectione potus sui: id est ob defectū aquarum ad potan dum. **S**ter hęc: id est per eas aquas: v **B**ene ac tum est cum illis: id est cum filiis israel. **E**t cum illis deessent: id est egyptijs. **F**ilij israel letati sunt cū abundaret in eis / aq̃s: vel in eo / potu: qz cū oēs aq̃ egypti cōuerse esset i sanguinē: in terra iessen vbi erāt filij isrl aq̃ dulces et clare iueniebant abundanter: Exo. vij. d. Vel sic: **Q**uer q̃ penas passi sūt inimici illorū a defectione pot sui: id ē p̃aqs quib⁹ deficientib⁹ ad potū / puniti sunt egyptij. **Q**uer hęc bñ actū est cum illis: id est cum filiis israel. **E**t cū deessent illis: id ē filiis israel aq̃s: cū pus deessent eis in deserto. **E**t in eis / aquis. p **L**ū

abundarent / postea exaudiri a domino: r **Q**uerati sunt / filij israel: quia aqua fluebat de petra. Et vere passi sūt egyptij a defectione potus sui. **N**am pro fonte semi piterini fluminis: id est nili / quo prius vrebantur semper.

Moralit **S**tererūt contra hostes. Tres sunt ho stes p̃tra quos stare debem⁹. Caro / mūdus / diabolus. Pri mus pugnat p̃tra nos duplici manu: gula et luxuria. S3 p̃mā manū am putare debem⁹ per abstinentiā: secundā per conti nentiam. Secundus similiter pugnat duplici manu: ambitione

honorū et amore parē tum S3 p̃mā ampu tat timor iudicij: nam iudiciū durissimū fiet in his q̃ p̃sunt. s. vj b. et secundā amputat amor christi: Juxta il lud / Darb. x. d. Qui amat patrem aut ma trem plus q̃ me: non est me dignus. Terti

Quer q̃ petra altissima: et requies sitis de lapide duro. **Q**uer q̃ enī penas passi sunt inu mici illorū: a defectione pot sui in eis cū abundaret filij israel letati sūt. **Q**uer hęc cum illis deessent / bñ cū ill actū ē: **N**āz

us hostis pugnat similiter duplici manu: occulta suggestio ne et aperta impugnatione. Primam euadim⁹ per p̃udēti am / que metitur rerum exitus: secundā vincimus per patien tiam: que fortē sustinet hostis ictus. In verbo standi signifi catur perseverantia. Dicit ergo de martyribus et penitenti bus: **S**tererūt contra hostes: perseverando vsq̃ ad mortem. **E**t de inimicis suis se vindicauerūt: vt dictum est expugnādo. **S**tererūt / aquam sapiētię. De qua Eccl. xv. a. Aqua sapiētię salutar potabit illos. **E**t inuocauerūt te. Quoniā apud te est fons vitę. Et christ⁹ i bello suo sitiuit. Unde dicit: Sirio: Job. xix. c. Cui p̃pina tus est triplex potus: myrrhę / fellis et aceti. Et significat hic christi potus triplicē amaritudinē triplicē temptatiōis. Po tus myrrhę est temptatio auaricię: que nimiam habet amari tudinē. Potus fellis est temptatio carnis: que sub specie dul cedinis amaritudinē tenet mortiferā. Potus aceti est ambi tio seculi: que dentes stupefcere facit. Nos potus gustat: qui temptat: sed bibit qui succubir. Dñs autē cum gustasset no luit bibere / dans nobis exemplū vt nos similiter faciam⁹. Su stare necesse est: quia necesse est vt veniant scandala tempta tionum: sed bibere phibemur. Proverb. i. b. Fili si te lacta uerint peccatores ne acquiescas eis. Contra hunc triplicem potum mortifery dedit nobis dñs in passione triplicem po tum salutiferū. Primū in sudore sanguinis: secundū in aqua lateris: tertium in effusione lachrymarū. Sudorē sanguinis / contra estum auaricię. Aquā lateris / contra ardorez carnis. Lachrymarū effusionem / contra seculi ambitiones. **E**t data est illis aqua de petra altissima: et requies sitit de lapide duro. **C**hrist⁹ petra est. i. Cor. x. a. Petra au tem erat christus. Item christus lapis est. Unde Ps. Lapi dem quem reprobauerūt edificantes: hic factus est in caput anguli. Petra duritatez habet / sed lapis politionē. Vñ chri stus in passione petra fuit: in resurrectione lapis durissimus. Aqua de petra tibi datur: cum cogitans de christi passione cōpateris. Aquā de lapide bibis: si cogitans gaudia resurre ctionis resurgenti congratularis. Jgitur aqua de petra ē aq̃ doloris et compassionis: sed aqua de lapide est aqua gaudiij et exultatiōis. Prima est aqua marath: que ligno posito dul corata est: Exo. xv. d. Secunda est aqua de cisterna bethleē quā s̃ciebat dauid. ij. Reg. xxiij. c. De prima dicitur: Sup aquam refectionis educauit me. De secūda dicitur Job. iij. b. Qui biberit de aqua quam ego dabo ei: non sitiet in eter num. Vel aqua de petra ē consolatio de consideratione hu manitatis: aqua de lapide duro / est consolatio vel gaudi um de contemplatione diuinitatis. **Q**uer que enim penas passi sunt inimici illorū a defectione pot sui et in eis cum abundaret filij israel letati sunt: p hęc cū illis deessent bñ actū est. Per penas q̃s christ⁹

* in cruce sustinuit

Doraliter

At. teo

Ps. 35.

Triplex potus christi i passione

Ps. 117.

Ps. 22.

E humanū sāguinē dedisti iniustū / aq̄s nili / & sis i san
guinē. Vel sic: Bene actū est cū illis. id est cū israelitis.
in eo / i quo puniti sūt egyptij. **a** / **A** p fonte sēpiterni
flumīs. i. loco aq̄rū petrē orib / q̄ sequebātur eos p desertū
tanq̄ fluius sempiternus: id est sp̄ fluens. **b** / **H**umanū
sanguinē dedisti iniustis: id est egyptijs. **c** / **Q**ui cū
minuerentur zc. **O**stenso q̄ bene actum est cum israeli-
tis / in eo in quo egyptij sunt puniti: ostendit auctor q̄ be-
ne actum est cum ipsis / in eo i quo male actum est p̄us cū eis /
dem: quia in recōpensatiōe paruulorū suorū quos pharao ne-
cari fecit / dedit eis dñs aquam insperatā vt non morerent̄ si-
ti. Et hoc ē: **c** / **Q**ui

Et†quidem

16

israelitę. **C**ū mu-
nuerent ī traduc-
tione infantū oc-
cisoy: quos pharaō
iussit necari: Exo. iij. c.
Quorū nece imminu-
est numer⁹ hebreoy:
quia si non essent occi-
si paruuli plures eēnt
fili j israel exētes de
egypto. In recopē/
satiōe aut hui⁹ mali:

a prō fonte sempiterni flumi-
b nis / hūmanum sanguinem.
s dedisti iustis. Qūi cū mi-
nuerent ī traductiōe infan-
f tū occisoy / dēdisti illis abū-
s dantē aquā insperate: dēten-
dens per sitim quę tūc fuit /
b quēmadmodū tuos exalta-
k res / et aduersarios illorum

Edidisti illis. i. israelitis. **A**bundantem aquā
insperate: Num. xx. b. Quā nisi habuissēt; morerentur siti.
Ostēdes p. siti q̄ tūc fuit i deserto: **Q**uēadmo
dū tuos exaltares; succurrēdo illis; q̄s p̄us humiliauerat
in defectu aque. **E**t aduersarios illorum necares
siti in egypto: vel submersione i mare rubrū. Per hoc inq̄a
ostendisti q̄ sicut filios israel quos p̄ius humiliaueras in si
ti; postmodū exaltasti dando aquas: ita tuos quos hic humi
liari t. affligi permittis; exaltabis in futuro: cū torrēre volup
tatis tue potabis eos: & aduersarios: id est p̄secutores eorum

Liter

tantumque potestas eos. quatuordecimque in pectore eorum
 necabis siti eterna. Vel sic exponere littera. **e** **Qui** scilicet
 egyptij. **d** **Qu** minuerent in traditioe infantium.
 id est in morte primogenitorum suorum occisorum ab angelo exter-
 minatorum. **e** **Dedisti** illis. id est filijs israel. **f** **Et**
 dante aquam in sperate. **l** **Num**. xx. b. **g** **Et** sedes
 p situm q tunc fuit filijs israel i deserto cum ea extinguitis.
b **Qu**eadmodum tuos. quos prius humiliari pmititis.
i **Exaltares**. id est exaltabis. **k** **Et** aduersarios il-
 lorū necares. id est necabis. **l** **Qu** enim reperiati sunt. **i** **fra**
 elite. id est afflicti ab egyptijs. **m** **Et** quidē cu miseri-
 cordia disciplinā. id est correctione. **n** **Ac** ceperunt
 quasi donū. q. d. indignatio tua misericoz. **i** **Et** conuerſa est eis

705.59.

in dignationē. Juxta illud Ps. Frater est et miser⁹ est nob.
o **S**cierunt ipsi filij israel: id est experimēto cognouerūt.
p **Q**uēadmodum cum ira iudicati impij/egyptij:
q **T**ormenta paterent. Pena enī iudeorū fuit ex miser/
cordia/et ideo disciplina siue correctio dicit: pena egyptioz
ex ira fuit/et ideo tormentū dicitur. r **H**os quidē: id ē
israelitas. s **E**t anq̃ pater monens/ad correctionem:
t **P**robasit: per p̃nas illaras. v **S**illos autē: id ē
egyptios vel chanaanos. x **E**t anq̃ rex dur⁹ interro/
gans: id ē p̃nis duris subiiciens. y **C**ondestinasti. i.
temporaliter et eternalit̃ damnaſti: vel in corpore et i anima.

Doxaliten

* in cruce sustinuit: iudei defecerunt a potu gŕe ⁊ sacre scripturę. Unde Matt. xxj. d. Auferetur a vobis regnum dei ⁊ dabitur genti facienti fructum eius. Per easdē penas veri filij israel: id est vniuersi fideles letati sunt ⁊ redēpi. a. **HA** pro fonte sempiterni fluminis humanū sanguinē dedisti iniustis. Sempiternus fluuius/ christus est: qui a patre nascēdo semper fluit: qui totam irrigat ecclesiam. Unde Bēn. ij. b. Fluuius egrediebatur de loco volupratis ad ad irrigandū paradisu. Fons flumis/ est misericordia christi. De quo Ps. Quoniam apud te est fons vitę. Per sanguinem significat peccatū. Osee. iij. a. Sanguis sanguinē terigit: id est peccatū peccato additum est. Item per sanguinem

॥३५॥

significat pena. Unde Ps. 2. Et erit iustus cum viderit vindictam: manus suas lavabit in sanguine peccatorum. Ergo p[ro] fonte sempiterni fluminis: datus est sanguis iniustis iudicis: quia per mortē christi ipsi peccatū et penā: nos p[ro]pter misericordiā cōsecuti sumus. Human⁹ dicit: q[uod] non ex natura divinitatis: s[ed] ex natura humanitat[is] passus ē christ⁹. **Q**ui cū minuerent in traditiōe occisorū infantū: dedisti illis abundantiā aquā sperare. Ecce iusticia dei et misericordia ei⁹ simul. Egypti occidit et filij israel imperare poterant: cum se derelictos putarēt. Job. 1. d. Cum te confut[ur]ū putaver[im]: orieris vt lucifer. **S** ostēdēs p[ro] sitim que

l necares. Cū enim tempta
m ti sunt: et quidem cum mise
n ricordia disciplinā accēpe
p runt: sciērent quēadmo
dum cum ira iudicati impij
q tormēta paterentur. Illos
s quidem tanq̃ pater monēs
t probasti: illos autem tanq̃
f rex dur⁹ infrogās pdenāsti.

ditas/futurę desolationis signum est. Unde Dathan. xvi. a. Vespere facto dicitis serenum erit: rubicundum enim est cęlum: et mane/hodie tempestas: rutilat enī triste cęlum. Hūc cęlum sanctorę qui p̄ christo affligunt rubicundū est: sed crastino serenū erit. Eccontrario malorę cęlū modo rutilat: s̄ tempestatē futurā p̄mittit. Mathe. xxv. f. Ecce i ciuitate in q̄ inuocatū ē nomē meū/ego icipio affligere: et vos imunes erit: Mō erit imunes. Jo. d. Mathe. xlix. c. Ecce q̄b̄ nō erat iudiciū vt biberent calicem/bibentes bībēt: et tu quasi innocēs relinq̄ris: Mō eris innocēs s̄ bibēs bibes. Esa. xxxii. c. Super humerum populi mei sp̄ng et vepres ascendent: quanto magis super omnes domos gaudiū ciuitatis exultantis.

I Cum enim temptati sunt filii israel. m. Et quidē
cum misericordia disciplinaz acceperunt. Sic om-
nes boni cum flagellant a domino libenter recipiunt discipli-
nam: scientes se misericorditer flagellari. sed et medicinaliter.
Ideo enī hic flagellantur ne in eternū damnent: et si quid in
eis purgandum est: per flagella purgetur. Heb. xij. b. Quis
diligit dominū? castigat: flagella autem omnem iniquitatem

capit impij tormenta paterent. Notabile ē hoc verbū:
Electi enim non solum ex misericordia sed cum misericordia
corriguntur: mali vero cū ira ⁊ ex ira. Tū sequit̃ r. **H**os
quidem tanq̃ pater monens probasti igne tribula-
tionis. v. **I**llos autē tanq̃ rex durus interrogās
condemnasti ⁊ eternaliter. Duo autem modo maxime in-
terest dominū curare nos: ut quomodo saluti ⁊ honoris. Ha-

rogat dominus omnes nos timorem scilicet et honorem. Et
lach. i. b. Si ego pater sum vbi est honor meus: Et si dominus
ego sum vbi est timor meus: Qui amore dei bona facit: re-
spondet primę questionı. Qui timore iudicij declinat a ma-
lo: respondet secunde. Qui autē nec amore dei bona facit:
nec timore iudicij mala declinat: cōcludet: sed cōclusionem in-
dissolubili: Tre maledicti in ignē eternū. Et h̄ erit disciplina: Dan. 5.

et ex ira ⁊ cum ira. Sed disciplina bonorum in presentia ⁊ in
misericordia est: quia minor est exigentia meritorum. Unde
Job. xj. a. Utinam deus loqueretur tibi ⁊ aperiret tibi la-
bia sua: vt ostenderet tibi secreta sapientię: et q̃ multiplex esset
lex eius: et intelligeres q̃ multo minora exigaris q̃ mereretur
iniquitas tua. Et est ex misericordia: q̃ fructus multiplex est

ea datur etiam in presenti. Primus est conuersio ad deum. Unde Ps. Imple facies eorum ignominia et q̄rent nomē tuū dñe. Osee. vi. a. In tribulatiōe sua mane p̄surgēt ad me. Secund⁹ ē f̄gūdatiō bonorū op̄erū. Exo. i. b. Quāto opprimebāt eos: tāto magis multiplicabāt et crescebāt. Et Ps. Fulgura p̄luuiā fecit. Terti⁹ ē purgatio peccatōrū. Malach. iij. a. Sedebit p̄lans et emundās q̄si argētū et purgabit filios leui. Et in

* Libro Prospero. June

[illegible]

Absentes enī q̄si vere israelitas in correctione p̄bati. Absentes enī israelite pharaoni: b. Et presentes: id ē coram pharaone positi: c. Similit̄ torquebant/ p̄na scilicet tempali t̄m/ velut infra dicet. d. Duplex enī tēdi um. i. duplex afflictio. Unū enī tēdiū eis/ p̄gnale/ nō culpa/

Et. tpalc

bile/ **A**ccipiat illos: id est hebreos. Et q̄ sit illud duplex tēdiū/ ostendit. g.

Et gemitus cū memoria preteritorū: id est gemitus pro p̄sentibus p̄nis: r. e. cordatio preteritorū p̄gnarum. Unū dicit In/ter. Preteritorū ma/lor recordatio et p̄sentis tempestas. h.

Cum enī audirēt

zē. Probat auctor q̄ dñs tāq̄ pat̄ monēs p̄bauit israelitas. Cum enī audirēt:

id est intelligerēt ipsi israelite. i. **D**er sua tormēta: id ē

sibi infligia: q̄ vexatio dat intellectū: f. sa. xxvij. e. **K**ū

secum agi/ a dño: id ē iuste r. misericordiē: l. **C**omemo

rati sunt dñm admirantes/ consiliū eius. n. **I**n finē

exitus: id est post rei euentum videntes israelite mirabilem

eritum sue afflictionis/ mirati sunt consiliū dñi quo puniuit

eos tam misericordiē r. tam iuste. o. **Q**uē enī. f. moysen:

p. **I**n expositione praua plectum: id ē in carecto ripe

fluminis mortis expositū: q. **D**eriserunt israelite cum irra/

ret ad pharaonem tanq̄ ducor populi. r. **I**n finē euē/

tus: id est post rei euentū: s. **A**pirati sunt/ consiliū dei:

qui per moysen eos eduxit/ quem ipsi deriserūt p̄r. r. **N**ō

similiter iustis faciēs/ vt iniustis: quia non similiter pec/

cant. Septies enī cadit iustus r. refurgit/ p̄nitēdo: Prover.

xxij. b. Impius autem cū venerit in p̄fundum malorū con/

temnit/ desperado: Prover. xxij. a. Vel sic ab illo loco: **A**b

sentes zē. Quasi vere interrogās per tormēta p̄denasti un/

pios: a. **A**bsentes enī/ a filiis israel: id ē chananei r. ama/

lechite. **E**t presentes/ eis/ similis torquebant: id ē

vt r̄is torquebant a facie filiorū israel/ r. p̄sentes r. absentes.

Debeant enī intrātes terrā p̄missionis/ p̄sentes p̄tinebāt: et

absentes terrore torquebāt audita fama eorū. Unde raab di/

xit exploratorib⁹ quos miserat ioseph: Irruit in nos terror ve/

ster et elāguerūt oēs habitatores terre: Josue. ij. b. d. **D**u

plex enī tēdiū: id est p̄teritorū malorū recordatio: r. p̄sen

tis tēpestas: f. **G**illos. f. chananeos. e. **A**ccipiat/ nō ipsi

tēdiū. Per h̄ innuēs auctor tantū fuisse q̄ illos absoberuerat:

sic dicit raab exploratorib⁹: **H**ec audieris p̄tinuim⁹: r. elan/

quit cor nostrū: nec remansit in nobis spiritus ad introitū ve/

strum: Josue. ij. b. **C**um enī audirēt/ chananei vel

egyptij: i. **D**er sua tormēta: id ē a se filiis israel illata:

h. **I**n secum: id est cū filiis israel/ agi: l. **C**omemora/

ti sunt dñm/ ipsi egyptij: id est confessi virtutē eius dicen/

tes: Fugiamus israel: dñs enī pugnat pro eis: Exo. xij. f.

m. **A**dmirātes i finē exit⁹/ populi israelitici. o. **Q**uē

enī dñm v̄l moysen: p. **I**n expositione praua plectū:

id est sinistra interpretatione operum eius v̄lem reputatū: vel

in carecto ripe plectum r. expositum: q. **D**eriserunt/ ipsi

egyptij: r. **I**n finem euent⁹: id est finālē euentū moysi.

s. **A**pirati sunt/ egyptij/ vidētes completū esse q̄d p̄r/ di/

xerat moyses. **N**ō similis iustis faciēs. q. d. auctor:

ita dñe: illos vt pater probasti: istos vt rex durus interrogās

condemnasti: non similis iustis faciēs/ vt iniustis: quia

licet hic puniant boni r. mali/ differēt tñ: quia bonorū p̄na

purgatio ē vel p̄morio: malorū hō p̄na initū p̄denatiōis et

tis: id est de malis cogitationib⁹/ secutę sunt/ r. **I**niqui/

tates illorum: hoc ē: quia de deo et moysē male cogitauē/

rūt egyptij: ideo permittēte dño secuta sūt opa mala. Unde

dicat Interl. Iniquitates illorū: id est praua opa que ex

cogitatione procedunt. Vel sic. v. **I**n cogitationib⁹

insensatis: id est me

rito cogitationū insen/

satorū: sunt: r. **I**niqui/

itates illorū. i. p̄na iniquitatis. Un/

de dicit alia Interl. Scdm duriciā suā et

cor impēnitēs thesau/

ricar sibi irā i die ire.

Rō. ij. a. v. **Q**uā dā

zē. Dixerat auctor

impios cōdemnari et

torqueri: ostendit q̄lī

torquebant r. qua re:

q̄ muta animalia co/

lebant/ a mutis animalib⁹ torquebant: vt ex q̄litate p̄ne co/

gnoscerent qualitatē culpe. Et hoc dignū erat: vt qui p̄ crea/

toze creaturā venerabant: vnde querebant auxilium/ inde su/

stinerent supplicū. Et hoc est: v. **Q**uā dā. id est quia. 3. **Q**ui/

dam/ eorū: id est egyptiorū vel chananeorū: a. **E**rrantes

colebant: id est quasi deos venerabant: b. **A**ultos/ vel

mutos serpētes: id est esculapium sub specie serpentis.

c. **E**t bestias supuacuas: id est arietes r. canes: dicit In/

terl. hoc est iouem sub specie arietis: et mercurium sub specie

canis. De quibus dicit Roma. i. c. Putauerūt gloriā in/

corruptibilis dei/ in similitudinē imaginis corruptibilis ho/

minis: et volucrū r. quadrupedū r. serpentum. Et quia sic fe/

cerunt: ideo/ d. **I**mmisisti illis multitudinē mutorū

animaliū in vindictam/ culpe. e. **E**t scirēt p̄ q̄ pec/

cat dñs p̄ hęc r. torquebāt. Sepe enim ipso instrumētō sue

offensionis puniunt

* libro Prosperi. Iusto iudicio dei dat̄ plerūq̄ p̄torib⁹

potestas: qua sanctos ipsi/ p̄sequat̄: vt q̄ spiritu dei viuunt r.

aguntur/ sūt per laborū exercitiā clariores. Quartus est ex/

aminatio. Unde Ps. Probasti cor meū deus r. visitasti no/

cte/ igne me examinasti. Esa. iij. b. Si abluerit dñs sordes fi/

liarum sion: r. sanguinē iherusalem lauerit de medio eius in

spū iudicij r. spū ardor. Quint⁹ ē corroboratio. Deut. viij. d.

Postq̄ afflixit te dñs ac corroborauit/ ad extremū miser⁹ ē

tui zē. Sext⁹ est defēsiō. Ps. Da nob̄ dñe auxiliū de tribula/

tione. Exo. xij. e. Ingressi sūt filij israel p̄ mediū sicci maris:

erat autem aqua quasi murus a dextra eorum r. leua. Sep/

timus est eruditio. Prover. xxij. c. Stulticia colligata est in

corde pueri: r. virga disciplinę fugabit eam. **M**ere. vj. b. fm

septuaginta. Per omnem dolorem r. flagellum erudiet/ hie/

rufalem. Octauus est humiliatio. Job. vj. a. Sagitte dñi in

me sunt: quarum indignatio ebibit spiritum meū. **M**onus est

desiderium patrię. Luc. xv. d. Quātī mercennarij in domo

patri mei abundant panibus: ego aut̄ hic fame pereor: Sur/

gam r. ibo ad patrem meum. Decimus est coronatio. Jaco.

j. b. Beatus vir qui suffert tēptationē zē. In libro Prospe/

ri. Quātūcūq̄ sequat̄ impij: melior est in hoc tempore causa

iustorum: qui quanto acius impetuntur: tanto gloriosius co/

ronantur. a. **A**bsentes enī r. presentes similis tor/

quebantur: quia malos in presenti r. in futuro eadem p̄/

na torquebit: scilicet vermīs consciētis: qui peccantes remor/

det: et post mortem acius cruciabit. d. **D**uplex enī

tēdiū/ vinendi/ acceperat illos: et gemit⁹ cum me/

morā preteritorū. Preteritorū malorum recordatio/

pro quib⁹ p̄nam eternā expectant: et presentis tribulationis

tēpestas. Sequit̄: f. **D**er que peccat quis/ per hęc

r. torquebāt: vt qui peccat in lingua/ torquebāt in ea: vt di/

ues epulo: Luc. xvj. f. Prover. xx. c. Suavis est hominī

panis mendaci: r. postea implebitur os eius calculo. **E**t era

non mutantur vsq̄ in finē capituli.

Q̄ bonus zē.

C

Et. multos

Moraliter

Et. immanē

Ps. 16.

Ps. 59.

offensionis puniunt peccatores: Et goliath suo gladio est occisus. i. Regl. xviij. f. Aman i patibulo quod parauerat machabeo est suspensus: Ester. vij. d. a. **N**on enim. q. d. sic puniti sunt: vt ex pena cognoscerent culpam: Nam aliter poterat eos deus punire si vellet: a. **N**on enim impossibilis: id est impotens: b. **E**rat manus tua omnipotens. i. filius. c. **Q**ue creauit orbem terrarum: omnia corporalia. d. **E**x materia inuisa. i. indistincta et infor- mi. e. **I**mmittit illis multitudinem virorum: qui subito deuorarent eos. f. **A**ut audaces leones: qui non timet hoies. g. **A**ut noui generis ira plenas et ignotas bestias. i. noui gen⁹ seu uiciei habentes. h.

Aut vaporem ignem: vel ignis spirantes: vt dracones quidem. i. **A**ut odorē fumi proferentes: ad excutendos oculos eorum. k. **A**ut horrendas ab oculis scintillas emittentes: que videndo oia vident. l. **Q**uam non solum lesura poterat illos exterminare: sed et aspectus timore occidere. q. d. tales bestias poterat illis immittere dñs si vellet: q̄ solo visu tantum timore illis incuteret vt morerent. Et h. pbat p locū a minori. m. **N**ā et sine his noui generis bestijs: n. **E**no spiritu. i. indignatione vel iussu dei: o. **P**oterat occidi psecutione passi ab ipis facti suis. i. p facta sua digni effecti vt talia paterent. p. **E**t poterat dispergi p spm virtutis sue. i. indignatione dei. q. **S**ed omnia in mensura et numero et pondere disposuisti. q. d. vere dispersi poterat p spm virtutis dei: sed tu dñe potēs sapiēs et benignus alit ordinasti: Quia oia i mensura et numero et pondere disposuisti. Quod fm sanctos et fm magistros diuersimode exponit. Uno mō refert ad sola corporalia. De quibus Eccl. xviij. a. Qui viuit i eternū creauit oia simul. i. corporalia. Quorum materia sūt quattuor elementa: quorum qdā sūt grauiora quēdam leuiora: vnde vnū super aliud est proportionatū: et hoc est pondus eorum fm Augl. qui dicit: Pondus ē impetus rei ad propriū locum tendentis: id est appetitas impellens rem ad locū determinatū et in eo pseruans. Numerus consistit i hoc: q̄ quattuor tñ sunt: ignis/aer/aqua/terra. Mensura in hoc est: q̄ sunt cōcreta suis limitibus. Et fm hoc exponit sic. q. **O**mnia: id est materiam omnium: r. **D**isposuisti in mensura/limitata. r. **E**t numero/certo. i. quaternario.

Prima
expositio

Secunda
expositio

Non enim impossibilis erat omnipotēs manus tua/que creauit orbem terrarū ex materia inuisa immittere illi multitudinē virorum: aut audaces leones: aut noui generis ira plenas et ignotas bestias: aut vaporem ignem spirantes: aut odorē fumi proferentes: aut horrendas ab oculis scintillas emittentes: quarū non solum lesura poterat illos exterminare: sed et aspectus timore occidere: Nam et si iuste unicuique fm propriā capacitātē tribuens bonitatis: fm eternā dispositionē omnia cōdens. Aliā Glo. ponit Rab. vbi dicitur: In mensura/qlitas: in numero/quāritas: in pondere ratio. In his pstituit deus mūdum et gubernat et iudicat. In his iustus iudex cōprehēdi non potest nec reprehendi. In claustris horū triū omnia abscondita latēt: que solū clauibus iudicij et misericordie dei referabunt: qñ illuminabunt abscondita tenebrarū: et reuelabunt consilia cordiū. j. Cor. iij. a. Quālitatē mēsurę vocat veritatē: quāritatē numeri distinctionē: rationē pōderis/ordinē iusticię. In his tribus Rab. dicit omnia facta ēē gubernari et iudicari: vt reddat singula singulis. In veritate sūt facta: id est in vero esse: distincte gubernant: iuste iudicabunt. Nos leuiter exponim⁹. b. Omnia fecit de⁹ in numero/pondere/et mensura: siue modo/specie/et ordine. i. i esse determinato et finito et distincto et ordinato. a. Porro autē fecit omnia. In mensura: contra vitium superfluitatis. In numero: contra vitium singularitatis. In pondere: contra vitium leuitatis. v. **A**ultum enim: quasi ita potēs eras illos exterminare: vt dictum est: **A**ultum enim valere: id est posse: r. **T**ibi soli superat semper/vel restabat semper: alia littera. q. d. vere p̄dicta facere potuisti: quia semper mltū facere potuisti: deo enī nihil est impossibile: **A**uth. xix. d. **C**ui irē resistere nemo potest: Job. ix. b. y. **E**t virtuti brachij: id est filij: z. **T**ui quis resistet: q. d. nullus. Unde Esa. li. c. Induere fortitudinem brachiū domini. Et vere nullus potest resistere tibi: a. **Q**uoniam tantū momentum statberę: que leui excessu ponderis declinatur: b. **S**ic ē ante te: id est in comparatione tui: c. **O**rbis terrarum: continens et contentū. d. **E**t tāq gutta rois antelucani/vel ante lucem: id est matutini: que pmo aspectu solis statim ericatur. e. **Q**ue descendit in terram/a nubibus: sic est supple orbis terrarum/ante te: id est sicut ros cito transiit ante solem: sic omnia ad nuntium tuum cito transeunt et mutantur. Unde Esa. xl. d. Ecce gentes sicut strilla situle: et quasi momentum statberę reputatę sunt. Momentum statberę dicit lingulam statberę: cuius rectitudine iudicatur equalitas ponderū: que facillime mouetur: sic omnia ad nutū dei. Et cum ita facile possint omnia dissoluere: tunc f. **E**t miseris omnium: quia omnia potes. q. d. non solum potēs: sed et misericors es.

Ordo ordinans siue pondus ponderans est ipse de⁹ omnibus dans pondus propriū. Pondus ponderatū siue ordo ordinatus est ipsa rerum proprietates: qua res in loco suo persistit. Scdm Augl igitur idem est mensura qd̄ modus: idem species qd̄ numerus: idē ordo qd̄ pondus. Et exponit sic. Omnia disponit deus in mēsurā numero et pondere. i. modo/specie/et ordine. In mēsurā. i. in se omnia mensurante. i. modū cuiuslibet rei pfigente. Et in numero. i. in se omnia numerate. i. cuiuslibet rei p̄p̄ia specie largiēte. Et in pondere. i. in se oia ponderate. i. oib⁹ p̄p̄iū et certū ordinē assignāte. Raban⁹ in Glo. aliter

ne his vnō spiritu poterant occidi persecutionē passi ab ipsis facti suis: et dispergi p spiritū virtutis tue: Sed omnia in mensura et numero et pondere disposuisti. **A**ultum enī valere tibi soli superat semper: et virtuti brachij tui q̄s resistet: **Q**uoniam tantū momentum statberę: sic est ante te orbis terrarum: et tantū gutta rois antelucani: que descendit in terrā: Et miseris oim⁹: q̄ oia potes:

. i. iuste unicuique fm propriā capacitātē tribuens bonitatis: fm eternā dispositionē omnia cōdens. Aliā Glo. ponit Rab. vbi dicitur: In mensura/qlitas: in numero/quāritas: in pondere ratio. In his pstituit deus mūdum et gubernat et iudicat. In his iustus iudex cōprehēdi non potest nec reprehendi. In claustris horū triū omnia abscondita latēt: que solū clauibus iudicij et misericordie dei referabunt: qñ illuminabunt abscondita tenebrarū: et reuelabunt consilia cordiū. j. Cor. iij. a. Quālitatē mēsurę vocat veritatē: quāritatē numeri distinctionē: rationē pōderis/ordinē iusticię. In his tribus Rab. dicit omnia facta ēē gubernari et iudicari: vt reddat singula singulis. In veritate sūt facta: id est in vero esse: distincte gubernant: iuste iudicabunt. Nos leuiter exponim⁹. b. Omnia fecit de⁹ in numero/pondere/et mensura: siue modo/specie/et ordine. i. i esse determinato et finito et distincto et ordinato. a. Porro autē fecit omnia. In mensura: contra vitium superfluitatis. In numero: contra vitium singularitatis. In pondere: contra vitium leuitatis. v. **A**ultum enim: quasi ita potēs eras illos exterminare: vt dictum est: **A**ultum enim valere: id est posse: r. **T**ibi soli superat semper/vel restabat semper: alia littera. q. d. vere p̄dicta facere potuisti: quia semper mltū facere potuisti: deo enī nihil est impossibile: **A**uth. xix. d. **C**ui irē resistere nemo potest: Job. ix. b. y. **E**t virtuti brachij: id est filij: z. **T**ui quis resistet: q. d. nullus. Unde Esa. li. c. Induere fortitudinem brachiū domini. Et vere nullus potest resistere tibi: a. **Q**uoniam tantū momentum statberę: que leui excessu ponderis declinatur: b. **S**ic ē ante te: id est in comparatione tui: c. **O**rbis terrarum: continens et contentū. d. **E**t tāq gutta rois antelucani/vel ante lucem: id est matutini: que pmo aspectu solis statim ericatur. e. **Q**ue descendit in terram/a nubibus: sic est supple orbis terrarum/ante te: id est sicut ros cito transiit ante solem: sic omnia ad nuntium tuum cito transeunt et mutantur. Unde Esa. xl. d. Ecce gentes sicut strilla situle: et quasi momentum statberę reputatę sunt. Momentum statberę dicit lingulam statberę: cuius rectitudine iudicatur equalitas ponderū: que facillime mouetur: sic omnia ad nutū dei. Et cum ita facile possint omnia dissoluere: tunc f. **E**t miseris omnium: quia omnia potes. q. d. non solum potēs: sed et misericors es.

Et ideo dissimulas

Tertia
expositio

Al. t. q. d.

Quarta
expositio

Altra
expositio

Altra
expositio

a Et ideo dissimulas peccata hominum fragiliū nō demōstrā. **b** Propter penitentiā. i. qz misericors es: ideo expectas peccatores ad penitentiā. Unde Roma. ij. a. An ignoras qz benignitas dei ad penitentiā te adducit: Uel sic. **a** Dissimulas peccata hominū ppter penitentiā. i. quia homines penitent: iō dissimulas. i. non recordaris peccata eorum. Unde Ezech. xviij. e. Si autem impius egerit penitentiā: omnia iniquitatū eius nō recordabor amplius. Unde Rab. Potētia dei bonitate plena ē: opus suū ppter peccata nō despiciat: sed p penitentiā abluat et pie fouet et nutrit. Sed que est ista ratio quā assignat auctor: oim miseris quia oia potes: Potius videtur dicendum esse: oim miseris: qz misericors es. Sz melius dicit sic: Nam qz oipotēs est: ideo punire potest cum vult vel differre vel oino dimittere pēnas cum vult: et hoc ipsi soli est: qui oim dñs ē. Eius enī misereri nō potest nisi ipse velit. Unde signant dicitur in oratione: Deus qui oipotentiā tuā parcēdo maxime et miserēdo manifestas. Uel vt quidā dicit: quia oipotēs est: oia qñ nihil reputat et indigna ira sua: Juxta illd: Dignū te cēsarīs ira null⁹ bonor faciet. Et vere oim miseris: Dilig enī omia que sunt: inquitū sūt: pseruādo ea in esse. **d** Et nihil odisti eorum que fecisti. Peccatū enī nō fecit ipse: qd odit. Juxta illud: Disti oēs qui opantur iniquitatem. **e** Nec enī odians. i. odibile aliqd: **f** Constitui: creando ex nihilo. **g** Aut fecisti: de pīacētī materia. Et reuera dilig oia que sunt. **i** Aut. i. qz. **h** Quō posset aliqd pmanere nisi tu voluisses: pduxisse in esse: **k** Aut qd a te vocatū non esset: ab etno: **l** Conseruaret in esse: q. d. nullo modo. **m** Parcis aut animib⁹: qm tua sunt dñe q amas animas: ppter quas et corpib⁹ parcat: ppter qz etiam omia fecit. Unde Ezech. xviij. a. Ecce omnes animę meę sunt.

a et dissimulas peccata hominū ppter penitentiā. **b** Bilis enī omnia que sunt: et nihil odisti eorū que fecisti: nec enī odiēs aliquid constitui aut fecisti. **c** Quomodo autē posset aliqd pmanere nisi tu voluisses: aut qd a te vocatū nō eēt: pseruaret: **d** Parcis aut omib⁹: quoniā tua sūt dñe q amas aīas. **Ca. XII**

O est dñe spiritus tuus in omnib⁹. Idēoqz hos qui exerrant partibus corripis: et de quibus peccant admones et alloqueris: vt relicta malicia credāt in te domine: Illōs enim anti quos inhabitatores sanctę tuę frę: quos exhoruisti: qz

nes: eos: per pmissiones et cōminationes: vt cessent et peniteant. Matth. iij. a. Agite penitentiā: ecce enī appropinquabit regnū cēlorū. **s** Et alloqueris: p creaturas: p scpturas: p inspirationes: p pdicatores. **r** Et relicta malicia credāt: fide formata. **v** In te dñe: q saluas oēs sperātes in te: et pēnas aduersariōs tuos. **x** Illōs enī tā notabiles in malo: **y** Antiqs inhabitatores sanctę tuę terre: i. peccati vetustate manentes: **z** Quos exhoruisti. i. qles. **30** **a** Quā odibilia opa tibi faciebāt. i. peccata q sola de⁹ odit int omia. **Uñ** in ps. Iniquitatē odio habui etc. **f** Faciebant inquit: **b** Per medicaminā. i. per fornicatiōem. **c** Et sacrificia iusta. i. idōlis exhibita. **31** Inuisti enī vt hō ad imaginē dei fact⁹ fuerat idōlū mutis. **Leuit. xix. f.** **32** Nō augurabimur nec obseruabitis somnia. **33** Et exhoruisti filios suos necatores sine misericordia: qui. i. imolabāt filios suos. **Uñ** ps. Immolauerūt filios suos et filias suas demōnijs. **Deut. xviij. b.** **34** Caue ne imitari velis abominatiōes gentium: ne inuentas in te qui lustrēt filii sui aut filiam ducēs p ignem: **e** Et exhoruisti: comestores viscerū hominū. **35** Hoc nō legitur de gentib⁹ s de iudeis obsessis. **36** **37** **38** **39** **40** **41** **42** **43** **44** **45** **46** **47** **48** **49** **50** **51** **52** **53** **54** **55** **56** **57** **58** **59** **60** **61** **62** **63** **64** **65** **66** **67** **68** **69** **70** **71** **72** **73** **74** **75** **76** **77** **78** **79** **80** **81** **82** **83** **84** **85** **86** **87** **88** **89** **90** **91** **92** **93** **94** **95** **96** **97** **98** **99** **100** **101** **102** **103** **104** **105** **106** **107** **108** **109** **110** **111** **112** **113** **114** **115** **116** **117** **118** **119** **120** **121** **122** **123** **124** **125** **126** **127** **128** **129** **130** **131** **132** **133** **134** **135** **136** **137** **138** **139** **140** **141** **142** **143** **144** **145** **146** **147** **148** **149** **150** **151** **152** **153** **154** **155** **156** **157** **158** **159** **160** **161** **162** **163** **164** **165** **166** **167** **168** **169** **170** **171** **172** **173** **174** **175** **176** **177** **178** **179** **180** **181** **182** **183** **184** **185** **186** **187** **188** **189** **190** **191** **192** **193** **194** **195** **196** **197** **198** **199** **200** **201** **202** **203** **204** **205** **206** **207** **208** **209** **210** **211** **212** **213** **214** **215** **216** **217** **218** **219** **220** **221** **222** **223** **224** **225** **226** **227** **228** **229** **230** **231** **232** **233** **234** **235** **236** **237** **238** **239** **240** **241** **242** **243** **244** **245** **246** **247** **248** **249** **250** **251** **252** **253** **254** **255** **256** **257** **258** **259** **260** **261** **262** **263** **264** **265** **266** **267** **268** **269** **270** **271** **272** **273** **274** **275** **276** **277** **278** **279** **280** **281** **282** **283** **284** **285** **286** **287** **288** **289** **290** **291** **292** **293** **294** **295** **296** **297** **298** **299** **300** **301** **302** **303** **304** **305** **306** **307** **308** **309** **310** **311** **312** **313** **314** **315** **316** **317** **318** **319** **320** **321** **322** **323** **324** **325** **326** **327** **328** **329** **330** **331** **332** **333** **334** **335** **336** **337** **338** **339** **340** **341** **342** **343** **344** **345** **346** **347** **348** **349** **350** **351** **352** **353** **354** **355** **356** **357** **358** **359** **360** **361** **362** **363** **364** **365** **366** **367** **368** **369** **370** **371** **372** **373** **374** **375** **376** **377** **378** **379** **380** **381** **382** **383** **384** **385** **386** **387** **388** **389** **390** **391** **392** **393** **394** **395** **396** **397** **398** **399** **400** **401** **402** **403** **404** **405** **406** **407** **408** **409** **410** **411** **412** **413** **414** **415** **416** **417** **418** **419** **420** **421** **422** **423** **424** **425** **426** **427** **428** **429** **430** **431** **432** **433** **434** **435** **436** **437** **438** **439** **440** **441** **442** **443** **444** **445** **446** **447** **448** **449** **450** **451** **452** **453** **454** **455** **456** **457** **458** **459** **460** **461** **462** **463** **464** **465** **466** **467** **468** **469** **470** **471** **472** **473** **474** **475** **476** **477** **478** **479** **480** **481** **482** **483** **484** **485** **486** **487** **488** **489** **490** **491** **492** **493** **494** **495** **496** **497** **498** **499** **500** **501** **502** **503** **504** **505** **506** **507** **508** **509** **510** **511** **512** **513** **514** **515** **516** **517** **518** **519** **520** **521** **522** **523** **524** **525** **526** **527** **528** **529** **530** **531** **532** **533** **534** **535** **536** **537** **538** **539** **540** **541** **542** **543** **544** **545** **546** **547** **548** **549** **550** **551** **552** **553** **554** **555** **556** **557** **558** **559** **560** **561** **562** **563** **564** **565** **566** **567** **568** **569** **570** **571** **572** **573** **574** **575** **576** **577** **578** **579** **580** **581** **582** **583** **584** **585** **586** **587** **588** **589** **590** **591** **592** **593** **594** **595** **596** **597** **598** **599** **600** **601** **602** **603** **604** **605** **606** **607** **608** **609** **610** **611** **612** **613** **614** **615** **616** **617** **618** **619** **620** **621** **622** **623** **624** **625** **626** **627** **628** **629** **630** **631** **632** **633** **634** **635** **636** **637** **638** **639** **640** **641** **642** **643** **644** **645** **646** **647** **648** **649** **650** **651** **652** **653** **654** **655** **656** **657** **658** **659** **660** **661** **662** **663** **664** **665** **666** **667** **668** **669** **670** **671** **672** **673** **674** **675** **676** **677** **678** **679** **680** **681** **682** **683** **684** **685** **686** **687** **688** **689** **690** **691** **692** **693** **694** **695** **696** **697** **698** **699** **700** **701** **702** **703** **704** **705** **706** **707** **708** **709** **710** **711** **712** **713** **714** **715** **716** **717** **718** **719** **720** **721** **722** **723** **724** **725** **726** **727** **728** **729** **730** **731** **732** **733** **734** **735** **736** **737** **738** **739** **740** **741** **742** **743** **744** **745** **746** **747** **748** **749** **750** **751** **752** **753** **754** **755** **756** **757** **758** **759** **760** **761** **762** **763** **764** **765** **766** **767** **768** **769** **770** **771** **772** **773** **774** **775** **776** **777** **778** **779** **780** **781** **782** **783** **784** **785** **786** **787** **788** **789** **790** **791** **792** **793** **794** **795** **796** **797** **798** **799** **800** **801** **802** **803** **804** **805** **806** **807** **808** **809** **810** **811** **812** **813** **814** **815** **816** **817** **818** **819** **820** **821** **822** **823** **824** **825** **826** **827** **828** **829** **830** **831** **832** **833** **834** **835** **836** **837** **838** **839** **840** **841** **842** **843** **844** **845** **846** **847** **848** **849** **850** **851** **852** **853** **854** **855** **856** **857** **858** **859** **860** **861** **862** **863** **864** **865** **866** **867** **868** **869** **870** **871** **872** **873** **874** **875** **876** **877** **878** **879** **880** **881** **882** **883** **884** **885** **886** **887** **888** **889** **890** **891** **892** **893** **894** **895** **896** **897** **898** **899** **900** **901** **902** **903** **904** **905** **906** **907** **908** **909** **910** **911** **912** **913** **914** **915** **916** **917** **918** **919** **920** **921** **922** **923** **924** **925** **926** **927** **928** **929** **930** **931** **932** **933** **934** **935** **936** **937** **938** **939** **940** **941** **942** **943** **944** **945** **946** **947** **948** **949** **950** **951** **952** **953** **954** **955** **956** **957** **958** **959** **960** **961** **962** **963** **964** **965** **966** **967** **968** **969** **970** **971** **972** **973** **974** **975** **976** **977** **978** **979** **980** **981** **982** **983** **984** **985** **986** **987** **988** **989** **990** **991** **992** **993** **994** **995** **996** **997** **998** **999** **1000**

a niam odibilia opera tibi faciebant per medicamina: et sacrificia iniusta: et filiorum suorum necatores sine misericordia: et comestores viscerum hominum et deuoratores sanguinis: et auctores parentum animarū iuxiliararū voluisti perdere a medio sacramento tuo: per manus parentum nostrorū: vt dignā perciperent pegrinationē pueroz dei: que tibi omniū charior ē terra. Sed et his tanqz hoib⁹ pepcisti: et misisti antecessores exercitus tui vespas: vt illos paulatim exterminarent: Non quia impotens eras i bello subijcere impios: aut bestijs seuis: aut vbo duro simul exterminare:

suos. **Uñ** ps. Immolauerūt filios suos et filias suas demōnijs. **Deut. xviij. b.** **34** Caue ne imitari velis abominatiōes gentium: ne inuentas in te qui lustrēt filii sui aut filiam ducēs p ignem: **e** Et exhoruisti: comestores viscerū hominū. **35** Hoc nō legitur de gentib⁹ s de iudeis obsessis. **36** **37** **38** **39** **40** **41** **42** **43** **44** **45** **46** **47** **48** **49** **50** **51** **52** **53** **54** **55** **56** **57** **58** **59** **60** **61** **62** **63** **64** **65** **66** **67** **68** **69** **70** **71** **72** **73** **74** **75** **76** **77** **78** **79** **80** **81** **82** **83** **84** **85** **86** **87** **88** **89** **90** **91** **92** **93** **94** **95** **96** **97** **98** **99** **100** **101** **102** **103** **104** **105** **106** **107** **108** **109** **110** **111** **112** **113** **114** **115** **116** **117** **118** **119** **120** **121** **122** **123** **124** **125** **126** **127** **128** **129** **130** **131** **132** **133** **134** **135** **136** **137** **138** **139** **140** **141** **142** **143** **144** **145** **146** **147** **148** **149** **150** **151** **152** **153** **154** **155** **156** **157** **158** **159** **160** **161** **162** **163** **164** **165** **166** **167** **168** **169** **170** **171** **172** **173** **174** **175** **176** **177** **178** **179** **180** **181** **182** **183** **184** **185** **186** **187** **188** **189** **190** **191** **192** **193** **194** **195** **196** **197** **198** **199** **200** **201** **202** **203** **204** **205** **206** **207** **208** **209** **210** **211** **212** **213** **214** **215** **216** **217** **218** **219** **220** **221** **222** **223** **224** **225** **226** **227** **228</**

a Sed pñib⁹ iudicās. i. vñq; pñi fm merita sua reddēs:
b Dabas locū penitentię: in hoc misericorditer agēs
 cū gentibus. Vel ablātui casus: **a** Partibus iudicās:
 id est pñis particularib⁹ eos puniēs/non simul exterminās:
b Dabas locū penitentię: gentib⁹ reseruat. Vñ Deut.
 vii. d. De⁹ magn⁹ z tribilis: ipse pñmet nationes has in cō/
 spectu tuo paulatim atq; p pñes: nō poteris delere eos parit:
 ne forte multiplicent pñra te bestię terre. **c** Nō ignorās
 qm iniqua est natio eorū: ppter penitentiā reseruabas.

d Et natural⁹ ma/
 licia ipsoz pmanēs
 inueterata: z p pñctu
 dinē quasi in naturam
 fisa. **e** Et qm nō
 poterat. i. vñ pote/
 rat. Vel Non pote/
 rat: fm merita eorū:
f Autari cogita/
 tio illoz / indurata
 pñia neq; in per/
 petuū. Unde Isae.
 re. xii. d. Si pñt ethi/
 ops mutare pellē suā
 et pardus varietates
 suas: et vos poteritis
 bñ facere cū didiceris
 malū. **g** Semen
 enim erat maledi/
 ctū ab initio: in dei
 pñcientia: dñe Interl.
 Vel ab initio: id est
 ex q fuerūt: erat in eis
 quedā pñia qñtas ma/
 ledictione digna: dñe
 cit alia Interl. Scdm
 pñm Interl. videtur
 q pñcientia dei sit cau/
 sa malicię: qd est hereticū. Juxta secūda videt q malicia sit
 aliquid. i. qualitas quedam. Sol. dicendū q semen illud de
 quo dicit hic fomes ē: qd in pñcientia dei maledictū fuit. i. ma/
 ledictione dignū: nō ppter se sed ppter sequelā ei⁹. Sicut dñ
 Ben. ix. d. Maledict⁹ puer chanaā: z tñ nō peccauerat ipse/
 sed cham pat⁹ ei⁹. Scdm hoc nulla est secūda obiectio: quia
 fomes quedam qualitas est. **h** Nec timens aliquem
 fortiorē: vel supiorē: quia non erat. **i** Geniā dabas
 peccatis illoz. q. d. nō timor sed amor induxit eum ad di/
 mittēda peccata. **k** Quis enī dicit tibi quid fecisti:
 q. d. nullus potest cōtradidere tibi qñ fm pñiam voluntatē
 disponas creaturas. Unde Esa. xlv. b. Nunqd dicit luti fi/
 gulo suo: quid facis: Et Roma. ix. d. Nunqd dicit figmen/
 tum ei qui se finxit: quid me fecisti sic: **l** Aut quis sta/
 bit cōtra iudiciū tuū: qui iuste iudicās z omnipotens es:
m Aut quis in cōspectu tuo veniet vindex iniqui/
 tatiū. i. vindicare eos volens quasi fecisset eis iniurias:
n Aut quis tibi imputabit: si perierint nationes:
 id est gentes: **o** Quas tu fecisti: Sed nō tales. Bonos
 enī fecit dñs: sed male perierunt: q. d. nullus. **p** Nec enī ē
 alius deus q tu (Esa. xlv. a. Ego dñs et nō est amplius:
 extra me non est deus) cui cura est de omnibus. Con/
 tra. j. Cor. ix. b. Nunquid deo cura est de bobus: q. d. nō.
 Item Hiero⁹ super Abacuk. Absurdū est diuinā maiesta/
 tem ad h deducere vt sciat quot culices nascant: quot ve mo/
 riant: Non simus tam fatui dei cultores: vt dñ ei⁹ puiden/
 tiā ad infima queq; retrudim⁹ in nosmetipsos iniuriosi sim⁹:
 vt eandē rationabilitū z irrationabilitū puidentiā esse dicē/
 tes. Sol. Duplex est cura. i. puidentię z doctrine. Curam p/
 uidentię habet deus de omnib⁹ creaturis: quia cuilibet prou/
 det necessaria: curam doctrine habet de solis rationabilib⁹.
 De hac loquit apostolus et hieronym⁹. Unde non est ibi cō/
 trarietas aliqua. **q** Et ostendas: omīa seruādo in esse

et statu suo. **r** Qm nō iniuste iudicās iudiciū: quia
 reddis vñcuq; iuxta opa sua. **s** Nec rex terren⁹ q be/
 ne regit subditos suos. **t** Nec tyrann⁹: qui sua crudeli/
 rate premit subditos. **v** Inqrent de his qd pñdidisti:
 id est pñemisti. i. vñ iuste pñderis eos vel vt restituant.
x Cū ergo sis iust⁹ / substantialit. **y** Iuste oīa dispo/
 nis: in cōlo z in terra. **z** Ipsum qz qui nō debet pu/
 niri: fm iudiciū hominū. **a** Condenas: fm iudiciū tuū.
 Vel sic: **z** Ipsum qz qui nō debet puniri. i. q non ē

pñedus. i. tibi p pñ/
 nā viuend⁹: **a** Cō/
 demnas / eternalit.
b Et exterū. i. ex/
 tranēu z indignū: **c**
**Estimas a tua vir/
 tute. i. a diuina pñra/
 te. Nec enī est virtus
 dei. Vñ pñ. De⁹ in pñ. g.
 noie tuo saluū me fac
 et in pñra tua iudica
 me. **d** Virtus enī
 tua. i. pietas tua. **e**
**Iusticie. i. iustifica/
 tionis humane. f**
**Ignitiū ē: qz ex mera
 pietate dei dat gra iu/
 stificās. Vel dñs
 tus tua. i. fides chri/
 sti: **g** Iusticie in/
 itiū est. Vñ Roma.
 j. Iusticia dei p fides
 leu chisti. **h** Iustice
 dñs tua. i. corre/
 ctio tua: q oēs corrigi
 t. **i** Iusticie initiū
 est. i. bonę vitę. **g**
Et ob hoc q oim****

dñs es: oib⁹ te pñcere fac: cū tñ iuste posses punire: S;
 h fac tñ / vt dñe Glo. vt q pñes potētia / mīscas natura. Et
 in h dat exēplū pñtis: vt qnto potētiōres sūt: tāto mītiōres
 sint. **h** Virtutē enī ostēdis tu: cum supbos humilias.
i Qui nō crederis eē i virtute cōsumat⁹. Hoc ē: qz
 a supbis nō crederē eē pñfectē pñtur / siue potētiē: ostēdis te hie
 pñfectā virtutē cū illos corrigēdo humilias. Vñ dicit Orīg.
 Si de⁹ tñ benign⁹ esset: benignitatē ei⁹ pñnerem⁹: si tñ iu/
 stus / desparem⁹. Hiero⁹. Necessaria ē mīscōia ob pñiam: et
 iusticia ob delicta. **k** Et hos q te nesciūt: p fidē opantē
 p dilectionē: **l** In audaciā traduc / a cōsōrtio tuo. i. au/
 dacter punis z eijcis a te. Vel sic: **k** Hos q te nesciūt:
 id est qui tuā correctionē nō sentiūt: **l** In audaciā tra/
 ducis. i. i parcedo eis z librahēdo correctionē / audaciā pec/
 candi pñbes. Vñ Eccl. vii. b. Quia nō pñfert cito snia / ma/
 los / absq timore vñlo filij hoim pñetrāt mala. **m** Cū aut
 dñator vñtur. i. dñs pñtuosus z fortis. Vel dñator vñ/
 tis. i. dñs pñtur angelicarū. **n** Cū tranquillitate iudi/
 cas: oīa pñdicta. Ira enī nō cadit in deū. Et cū dñs irasci: in/
 telligit q ad effectum / vel fm opñtionem malozum qd pñit.
o Et cū magna reuerētia disponis nos: nō statim
 pñiedo: sed ad pñiaz expectādo / cū statim posses punire. **p**
**Subest enī tibi cū volueri posse. Et ē argumētū q ali/
 qd pñt de⁹ qd nō vult: qd null⁹ dubitat. **q** Docuisti aut
 pplm tuū p talia opa q fecisti: cū tranquillitate iudicādo:
 et cū reuerētia disponēdo. **r** Qm oportet. i. oportuū
 est: **s** Iustū eē z humanū. i. benignū: aliter iusticia sine
 benignitate seueritas ē. Vñ Eccl. vii. c. Noli eē iust⁹ multū.
 Et pñ. Antuerse vie dñi mīscōia z hñtas. Et samaritan⁹ vi. pñ. 14.
 nū simul z oleū infūdīt vulnerib⁹ sauciati: Luc. x. f. **t** Et
 bonę spei fecisti filios tuos: cōfidere d te z spare in te so/
 lo. **v** Qui. i. qz: **x** Iudicās dñs locū i pñtis pñie
 i. ad pñiaz expectas etiā in pñtis. i. in multitudīne pñtorum.
 Et h probat. Si enī**

Et iudex

Et iudex

Et iudex

Et hoc pbat. a. Si enim inimicos seruoꝝ tuoz. i. cha-
naneos vel egyptios odientes isrl. b. Et debitos morti:
id est dignos morte tpali z eterna. c. Tu tanta cruciasti
attentione. i. expectatioe z deliberatioe: qz decē plagz ver-
berauit egyptios dñs z respirare pmisit eos ad penitentiam
expectas: qz nō pē-
nituerunt puniuit eos
tandē submergēdo in
mare rubrum. d. Et
liberasti. i. liberatio-
nem expectādo obtu-
listi. Vel liberasti
eos sepe: e. Dans
tps z locū. i. opor-
tunitatem z spacium:
f. Per que possēt
mutari a malicia
sua: si vellēt. g. Cū
quāta zc. Iuculz
suspendit structio ab
illo loco: Si enim inimi-
cos tuoz tuoz z debi-
tos morti cū tāta at-
tentioe iudicas. Cum
inquā ita sit: Cū qn-
ta diligētia. i. patie-
tia z deliberatioe: h
iudicas filios tu-
os in te credentes et
te imitātes: i. Quo-
rū parētibz. i. abraā
isaac z iacob: k. Tu
ramēta z cōuētio-
nes dedisti bonarū pmissiōnū. i. firmas pmissiōes de
bono dedisti eis dicens: Tibi z semini tuo dabo terrā hāc. i.
significatā per hāc. Gen. xij. b. et. xviij. b. l. Cū ergo no-
bis disciplinā das: id est correctionē. m. Inimicos
nostros multiplici flagellas: id est condēnas. q. d. fla-
gellas tuos ad correctionē: inimicos autē tuos ad pēnna-
tiōē. Unde Ps. Multa flagella pēctōis: sperantē autem in
dño misericordia circūdabit. Hoc enī distat inter iudiciū ele-
ctorū z reprobōz: qz illos dñs corripit vt emendet: istos fla-
gellat vt cognoscant se non posse repugnare cōtra deum z vt
luant peccata sua. Et hoc facis: n. Et bonitatē tuam
cogitemus iudicantes alios: hoc est: vt iudicādo alios be-
nigniores simus recolentes te benignū. o. Et cum de no-
bis iudicā ab alijs: speremus misericordiā tuā: id est
semp ad tuam misericordiā oculū habeamus: vt fortiores
simus in sustinēdo. p. Unde z illis qui in vita sua q
sibi viuunt: non deo: q. Iniensate et iniuste vire-
runt: id est infideliter quo ad fidem: et iniuste quo ad opera.
r. Unde hec que coluerūt dedisti summa tormēta:
vt quia noluerūt creatorē digne honorādo cognoscere: tradi-
ti sūt i reprobū sensū: vt faciāt q nō pueniūt: pumelijs affli-
gentes corpa sua in semetipsis: Ro. i. d. s. Et enī in er-
roris via: que simpliciter est imunda: t. Diutius erra-
uerūt: a veritate: v. Deos estimātes hec que i ma-
nibus sunt supuacua. i. ab opibz residua qñ inutilia. Si-
cut quādo carpentari⁹ facit domū: inter multa ligna aliq di-
mittunt inutilia edificatiōi: et de talibus fiebāt idola: q de-
os estimābāt. Unde Esa. xliij. b. Quis formauit deū: z scul-
ptile conlauit ad nihil vtile: Vel: a manibus supuacua:
dicit truncationes lignoz que remanent opantibz: que ad ni-
hil valent nisi ad ignem: z inde fiebāt idola. Unde Esa. xliij.
b. Artifex lignarius operat⁹ est deū: z adorauit: et fecit scul-
ptile: z curuatus est ante illud: mediū eius combussit igni: et
de medio eius carnes coxit z comedit: coxit pulmētū z saru-
ratus ē: z calefactus: et dixit: Vah: calefact⁹ sū: vidi focū: re-
liquū autē ei⁹ fecit deū z sculptile sibi. Aliq libri habēt: Que
in aialibz sunt supuacua: Et ē sensus: Deos estimātes

hec aialia: que in aialibz: id est inter aialia sūt supuacua. i. ad
nullum vsum vtilia: vt sunt dracones serpentes z hmoi: que
adorabūt vt deos suos. r. Infantū insensatoꝝ mo-
re viuētes: q ludendo sibi faciūt tales imagines. y. Pro
pter hoc tāc pueris insensat. i. rōne carētibz. z. Gu-
dicū in derisū de-
disti eis. i. pgnam in
qua derisioe digni vi-
debant: vt quādo ci-
nises z ranę z muscę z
huiusmodi extermina-
bant eos non vñ vel
leones. a. Qui au-
tem ludibz z in
crepationibus: id
est pgnis illis derisio-
ne dignis: b. Nō
sunt correcti: a ma-
licia sua: c. Dignū
dei iudiciū exp-
ti sunt: in mari ru-
bro vbi submersi sūt.
Vel sic: a. Qui au-
tem ludibz z in-
crepationibus: id
est pgnis temporalibz
quibus increpat nos
dñs: quasi luderet no-
biscum: b. Non
sūt correcti: a mali-
cia sua: c. Dignū
dei iudiciū ex-
piti sunt: id est pē-
nas eternas. d. In his enim que patiebantur: iuste
pro peccatis suis: e. Adoleste ferebant: quia murmu-
rabant contra deum: nec corripiebant. f. In quibus pa-
tientes: non a patiētia sed a passione: g. Indignaban-
tur: more ferarum. h. Per hec que putabāt deos
in ipsis: id est inter eos vel ppter eos. i. Cum extermi-
narentur: ipsi homines cultores eozum: k. Elidentes:
id est intelligētes: l. Illū quē olim: id est ante exter-
minationē: m. Regabantur se nosse verum deum
agnouerūt: et tñ agnitiū non adorauerunt vel glorifica-
uerūt vt deum: sicut dicitur Roma. i. c. Qui cum cognouit
sent deum: non sicut deum glorificauerunt: aut gratias ege-
runt. n. Propter q: id est quia agnouerunt ier agnitiū
non coluerunt. o. Et finis condēnationis illorum:
id est finalis eozum pēnatio. p. Veniet super illos:
id est desup eis aduenit: deprensus eos in pfundū inferni. Ec-
ce qz murmuratio z indignatio i flagellis dñi initia sūt oppro-
brii sempiterni: qd exēcati impatētia nō intelligūt. Unde
Iere. xx. c. Confundentur vebementer quia non intellexe-
rūt opprobriū sempiternū qd nunqz delebit. Greg. Quos
flagella pñtia nō corrigūt: ad futura supplicia trāsmittūt.

Qui autē sūt oēs hoies zc. **Expositio La. XIII**
De pēna idolatrarū actū est in capitulo pcedēti: vbi
ostēdit auctor q iustissime puniunt p hec que colue-
rūt: nūc inuehit in eos dē ostēdēs vanitatē eoz z inexcusabili-
tatē: Itaqz p creaturā specē quā colebāt creatorē eoz pos-
sent cognoscere si vellēt: z iō iexcusabiles erūt z vani: creatu-
ram p creatore colētes. Et hē: q. **Qui sūt oēs hoies
in quibz non subest sciētia dei.** i. sciētia de deo. i. fi-
des qua deus agnoscit. Et bene dicit: subest: quia fides est
fundamentū totius edificij spiritualis. Unde Iob. xj. a. Fi-
des est sperandarū rerū substantia. Vani sunt omnes homi-
nes: vanitate mutabilitatis. Vaniores vanitate mortalita-
tis. Vanissimi vanitate iniquitatis. Que triplex est. i. vani-
tas voluptatis: vanitas curiositatis: vanitas infidelitatis.
De qua dicitur hic: q. **Vani sunt omnes homines
in quibus nō subest sciētia dei:** id est fides vnus dei.
Et de his que

Al. animalibz

Al. t. correpti

Al. t. quos

A

Et de his q̄ vident bona: et sūt bonitate nature. b
 Ad potuerūt. i. noluerūt excecari malicia: **I**ntellige
 re eū q̄ est. i. deū qui pprie ē: q̄z imutabilis. **U**n Exo. iij. d.
 Ego sū q̄ sum: et q̄ est misit me ad vos. **N**ec opibus
 attendētes. i. aurē intellect⁹ extēdētes ad similitudinē auscul
 tantis. **A**gno
 uerūt q̄s esset arti
 fex/ oim creaturarū.

Et. scilicet

Sz aut ignē: quē
 vulcanū dicebāt. **S**

Aut spm̄. i. etherē:
 quē iouē dicebant. **b**

Aut citatū aerē. i.
 mobilē: quē iunonē di
 cebant. **I**

Aut gy
 rum stellarū. i. mul
 titudinē stellarū habē
 tes figuras diuersas. i.

diuersorū hominū vel
 aialium. **k**

Aut ni
 miam aquā/ quam
 thetym dicebant. **I**

Aut solem/ quē phe
 bum dicūt. **m**

Aut
 lunā. i. diā. **E**t his
 figuram humanā tri/
 buebāt: **E**t sū hūana

Et. scilicet

B

specie isensibilia cole
 bāt maiores philoso
 phi: minores sō rusti
 ci colebant serpentes
 et huiusmodi. **n**

Re
 ctiores orbis terra
 rum deos puta
 uerunt. **E**t ita dupli
 citer peccabant. **P**ri
 mo quia elemēta: id ē

dei opera deo pfere
 bant. **S**cōdo: quia ele
 mētorum figuras sub
 humana specie cole
 bāt. **o**

Quoz et si specie delectati: id ē pulchritudine:
 deos putauerūt. **p**

Sciant. i. scire poterāt. **q**

Oto
 his dñator eorū. i. deus. **r**

Speciosior est: qui tanta
 fecit: et tanta et tam speciosa: cui pulchritudine sol et luna mi
 rantur: **D**undū mente gerens pulchrū/ pulcherrimus ipse.

Speciei enī generator. i. formax creator. **U**el/ **S**pe
 ciei generator. i. filij: qui est species. **U**nde Aug⁹. **E**terni
 tas in patre: species in imagine: vñs in munere. **r**

Dec
 omīa: quē dicta sunt: **v**

Constituit. i. fecit. **x**

Aut si
 virtutē et opa. i. effectus. **y**

Aspirati sunt: quia magna.

Intelligat ab ipsis elemētis: **a**

Qui hēc fecit
 fortior est illis: quia omnis causa p̄stantior est suo effectū.

b

In magnitudine enī speciei et creature. i. a magni
 tudine speciei create: **c**

Cognoscibilis poterit crea
 tor horū videri. i. intelligi: non solum deus: imo tota trini
 tas: vt magnitudo referat ad potentiaz/ et ita ad patrem: spe
 cies ad sapientiā/ et sic ad filium: creatio ad benignitatē/ et sic

ad spiritū sanctū: ex sola enī benignitate fuit q̄ deus oīa crea
 uit/ qui nihilo indigebat. **d**

Sed tñ adhuc in his mi
 nor querela est: qui adorant solem et lunam et huiusmodi
 creaturas dei nobiles: q̄s in alijs qui adorant opera homi
 num. q. d. stulti erant illi qui solem et lunam adorabant: sed

stultiores fuerunt qui lapides et ligna fabricata/ deos pu
 tabant. **E**t de his satis habes/ **E**sa. xli. b. et. xliij. b. **U**tere. x.

a. et Baruch. v. **e**

Et hi enim: qui solem et lunam et hu
 iusmodi colunt: **f**

Fortassis errant deum querētes
 .i. iuestigātes p̄ creaturas. **g**

Et volētes inuenire: si
 scēdo delectant in creaturis. **F**ortassis: nō ē ibi nota dubita
 tiōis/ sed libertatis arbitrij. **E**t vere volebāt inuenire querē
 tes. **b**

Et enī cū in opib⁹ illi⁹. i. dei. **C**ōuersent

et de his quē vidētur bona:
 non potuerūt intelligere eū

q̄ est. **N**ec opib⁹ attenden
 tes agnouerūt quis esset ar
 tifer: sed aut ignem/ aut spi
 ritū/ aut citatum aerem/ aut

gyrum stellarum/ aut nūm
 aquam/ aut solem aut lunā/

rectores orbis terrarū deos
 putauerunt. **Q**uoz et si spe
 cie delectati/ deos putauerūt:

sciāt quāto his dñator eo
 rum speciosior est. **S**peciei

enī generator hēc omīa cōn
 stituit: **A**ut si virtutē et ope
 ra eorū mirati sunt: intelligāt

ab ipsis: quonīa qui hēc fe
 cit fortior ē illis. **A** magni
 tudine enī speciei et creature

cōgnoscibilis poterit crea
 tor horū videri. **S**ed tñ ad
 huc i his minor querela est.

Et hi enī fortassis errāt deū
 querentes et volentes inue
 nire. **E**t enī cum in operibus

illi⁹ cōuersent: et inquirūt et
 persuasum habent: quonīaz

bona sunt quē vident. **I**te
 rum autem nec his debet ig
 nosci: **S**i enī tātū potuerūt

scire vt possent estimare se
 culum: quō huius dñm nō
 facilius inuenerūt: **I**nfeli

ces autem sunt: et inter mor
 tuos spes illorū est: qui ap
 pellauerūt deos opera ma
 nuū hominū: aurum et argē

tum artis inuentionē: et sumi
 litudines aialij/ aut lapidez
 inutiles/ opus manus anti
 que. **A**ut si quis artifex fa

ber de silua lignū rectū se
 cuerit: et huius dōcte eradat
 cortice omnē: et arte sua vsus

diligent fabricet vas inuti
 le in cōuersationē vite: re
 liquias autē huius opis ad

preparationē esce abutatur:
 et reliquū horum qd̄ ad nul
 lū vsū facit/ lignū curuū

et verticibus plenū sculpat
 diligenter per vacuitatē su
 am: et per scientiam suę artis

figuret illud et assimilet illud

natura sō cōprehensibiles intellectu. **S**ol. **A**liud ē cōprehēde
 re deū: aliud ē cōphendere qd̄ de est. **P**rimū impossibile
 vel nimis difficile est: **E**t de hoc dictum est. **S**. ix. **S**ecundū

facile est: qz ductu pprie rōnis potest qlibet cōprehēdere qd̄
 de⁹ ē: **E**t b. d. b. **r**

Infelices aut sūt/ et inf mortuos
 spes illorū ē: q̄ appellauerūt deos opa manuū ho
 minū: aut et argētū artis inuentionē. i. simulacry aureū

et argētū arte noua ita excogitatū/ ita credētes. **e**

Et siliu
 dines aialij/ brutoz. **r**

Aut lapidē inutile edificior: vel
 ipotentē se inuare vñs alios. **L**apidē dico/ **v**

Op man⁹ an
 tiq. i. antiq̄ artifex. **H**oc dicit: qz i maior reuerētia habebant
 idola q̄ antiq̄ erāt. **r**

Aut si q̄s artifex faber/ ferrari⁹ vñ
 lignari⁹: **y**

De silua lignū rectū secuerit/ cū securi
 ticē oēm. i. decortice oīno. **c**

Et arte sua vsus dilige
 nt fabricet vas inutile. i. valde vtile. **S**ilicē dicit **U**irgil⁹. **M**uq̄

iprudētib⁹ imber **O**ffuit. i. valde prudētib⁹. **U**l. **U**as inutile
 .i. simulacry ad nihil vtile. **d**

In cōuersationē vite. i. i
 hūanę vite. **H**omō enī simulacry nulli vsui aptū ē. **E**sa. xliij. b.

Quis formauit deū et sculptile p̄stauit ad nihil vtile: **e**

Re
 liquas aut huius opis. i. vasis inutilis: **f**

Ad p̄parationē
 esce abutatur. i. vñs ponēdo i ignē ad coquēdū cibos. **E**t ē

antiq̄ grāmatica: q̄ dicit: abutatur reliq̄as. i. reliquijs. **E**t dicit ab
 utatur: qz videt abutitio: q̄ illd̄ qd̄ inctū fuit deo suo/ ponat i ignē

ad cōburēdū. **g**

Et reliquū horū. i. p̄paratiōis esce et vasis
 de qd̄ sūmo p̄cessit: **h**

Qd ad nullū vsū facit. i. qd̄ ad nul
 lū vsū valet. **i**

Lignū curuū et vñcib⁹ plenū. i. nodis.

k

Sculpat diligēt p̄ vacuitatē suā. i. qñ vacat ei. i.

qñ nō est alibi occupat⁹. **l**

Et p̄sciaz suę artis figuret

illud/ in statuā. **m**

Et assimilet illd̄ imaginē hoīs aut

alicui ex aialib⁹ brutis

ratione p̄rentes qd̄ sit deus. **U**el/ **C**ōuersent. i. delectādo
 quiescāt. **k**

Et inq̄rūt/ qd̄ sit deus. **l**

Et persuasū ha
 bent. i. ratum. **U**el/ **P**ersuasū habent/ a ppria ratione.

m

In bona sūt q̄ vident/ oculis corporis/ et ocul⁹ cor
 dis: q̄ oīa bona sūt p̄cipatiōe p̄mę bonitatis: a qua sūt et in

quā ducūt. **n**

Ite
 rū aut nec his q̄ co
 lunt solem et lunam et

huiusmodi: **o**

De
 bet ignosci: quia nō
 volunt deum inueni

re cum possent. q. d. **U**
 cet dixerim q̄ minor ē
 in his querela: non tñ

oīno sūt sine q̄rela. **p**

Si enī tātū potue
 rūt scire vt possēt
 estimare seculū. i.

imorum firmamētē: et
 cursus planetarū/ et hu
 iusmodi: **q**

Quō
 hui⁹ dñm nō faci⁹
 inuenerūt: q. d. nō

sunt excusabiles: quia
 sicut scientiā mūdi ha
 buerūt: ita scientiā dei

habere potuerūt: quia
 iuisibilia dei per eius
 visibilia cognoscunt:

Roma. i. c. **S**ed vi
 detur q̄ philo sibi p̄p̄
 sit **h**ui⁹. **S**up enī. ix.

d. dixit: **Q**ue in terr
 sūt difficile estimam⁹:
 q̄ i celis sūt q̄s iuesti
 gabūt: **h**ic dicit: quō

huius dñm non faci
 li⁹ inuenerūt: **I**mmo
 deberet dicere diffici
 lius. **d**⁹ enī incom
 prehēnsibilis est: crea

turę sō cōprehēnsibiles intellectu. **S**ol. **A**liud ē cōprehēde
 re deū: aliud ē cōphendere qd̄ de est. **P**rimū impossibile
 vel nimis difficile est: **E**t de hoc dictum est. **S**. ix. **S**ecundū

facile est: qz ductu pprie rōnis potest qlibet cōprehēdere qd̄
 de⁹ ē: **E**t b. d. b. **r**

Infelices aut sūt/ et inf mortuos
 spes illorū ē: q̄ appellauerūt deos opa manuū ho
 minū: aut et argētū artis inuentionē. i. simulacry aureū

et argētū arte noua ita excogitatū/ ita credētes. **e**

Et siliu
 dines aialij/ brutoz. **r**

Aut lapidē inutile edificior: vel
 ipotentē se inuare vñs alios. **L**apidē dico/ **v**

Op man⁹ an
 tiq. i. antiq̄ artifex. **H**oc dicit: qz i maior reuerētia habebant
 idola q̄ antiq̄ erāt. **r**

Aut si q̄s artifex faber/ ferrari⁹ vñ
 lignari⁹: **y**

De silua lignū rectū secuerit/ cū securi
 ticē oēm. i. decortice oīno. **c**

Et arte sua vsus dilige
 nt fabricet vas inutile. i. valde vtile. **S**ilicē dicit **U**irgil⁹. **M**uq̄

iprudētib⁹ imber **O**ffuit. i. valde prudētib⁹. **U**l. **U**as inutile
 .i. simulacry ad nihil vtile. **d**

In cōuersationē vite. i. i
 hūanę vite. **H**omō enī simulacry nulli vsui aptū ē. **E**sa. xliij. b.

Quis formauit deū et sculptile p̄stauit ad nihil vtile: **e**

Re
 liquas aut huius opis. i. vasis inutilis: **f**

Ad p̄parationē
 esce abutatur. i. vñs ponēdo i ignē ad coquēdū cibos. **E**t ē

antiq̄ grāmatica: q̄ dicit: abutatur reliq̄as. i. reliquijs. **E**t dicit ab
 utatur: qz videt abutitio: q̄ illd̄ qd̄ inctū fuit deo suo/ ponat i ignē

ad cōburēdū. **g**

Et reliquū horū. i. p̄paratiōis esce et vasis
 de qd̄ sūmo p̄cessit: **h**

Qd ad nullū vsū facit. i. qd̄ ad nul
 lū vsū valet. **i**

Lignū curuū et vñcib⁹ plenū. i. nodis.

k

Sculpat diligēt p̄ vacuitatē suā. i. qñ vacat ei. i.

qñ nō est alibi occupat⁹. **l**

Et p̄sciaz suę artis figuret

illud/ in statuā. **m**

Et assimilet illd̄ imaginē hoīs aut

alicui ex aialib⁹ brutis

Et. scilicet

Et. scilicet

Et. scilicet

Et. scilicet

Et. scilicet

Et. scilicet

Et. scilicet

Et. scilicet

Et. scilicet

Et. scilicet

Et. scilicet

Et. scilicet

alicui ex animalibus brutis illud comparet. i. simi-
le faciat. a. **Berliniens rubrica**. i. rubro colore. Aliq
libri habet: rubrica media correpta: que est instrumentu quo
vuntur mulieres ad plauandū vestes: cuius diminutiū est
rubricuncula: et gallice dicitur liche. Esa. xliij. b. appellat in-

strumentu quo fit ido-
lum/runcina. Artifex
inquit lignari? exten-
dit normā formauit il-
lud in runcina. b. **Et**
rubricū faciēns
fuo colore illi
sculptil. c. **Et om-**
ne maculam que
in illo/sculptil ē/ fa-
ciat rubricū fūo.

Berliniens ter-
ra. i. ita sternēs pau-
mentū vt pulchra tē-
pla idolo suo struat.
Unde sequit: **Et**
faciat ei dignā ha-
bitationē. i. pulchrū
templū. f. **Et in**
pariete ponēs illū
idolum vel deum. g.

Et confirmās ferro
i. pfigens clauis fer-
reis parietē. h. **Ne**
forte cadat ad ter-
ram. i. **Prospici-**
ens illi/ deo. i. pui-
dens ptra casum et fra-

ctionem. k. **Sciens quā non potest adiuuare se** ille
deus. Sicut dagon qui cecidit ad terrā arca posita iuxta ip-
sum. j. Regl. v. a. l. **Imago enim est: et opus est il-**
li adiutoriu: id est indiget adiutorio alieno. Simile Bar.
ix. b. **Id est opus valēb? medicus.** m. **Et de substan-**
tia sua: id est de sua possessione. n. **Et de filiis suis: et**
de nuptiis suis/ an bene proueniant. o. **Et de faci-**
ens idolo: p. **Inquit: id est de possessione sua faciens**
vorum deo suo: inquit de filiis suis qd eis eueniet: et de nu-

prijs suis et de vxoribus suis: q. **Non erubescit loqui**
cum illo qui sine aia est: cum ipse sit rationalis. r. **Et**
pro sanitate quidem/ recuperanda vel pseruanda: s. **In**
firmū: id est impotentem: deprecatur. Unde Baruch.
vi. b. **Habet in manu gladium et securim: se aut a bello aut**
a latronibus non liberat. t. **Et pro vita/ conseruanda:**
v. **Mortuū rogat: id est idolum inanimatū.** x. **Et in**
adiutoriu/ suū. y. **Inutilē: id est qui iuuare non pōt:**
z. **Inuocat/ in auxilium.** a. **Et pro itinere/ faciendo:**
b. **Id est: id est consulit: id est rogat auxiliū.** c. **Ab eo**
qui ambulare non potest: id ē ab idolo qd pedibus ca-

ret. Unde Baruch. vi. c. **Sine pedibus i humeris portant**
ostentātes ignobilitatem suam hoibus. d. **Et de acqui-**
rendo: id est de negociatiōe. e. **Et de operando: id est**
de opatione sua faciēda vel inchoāda. f. **Et de omniū**
rerum euentu/ qualiter pueniat: g. **Id est ab eo/ cō-**
siliū: h. **Qui in omniū est inutilis: id est impotēs.**

Sic insultat sapiētia/ vel ipse philo his qui colunt idola: vt
intelligent qd perniciosū sit omnipotentē deserere et figmen-
ta adorare. Unde Esa. xliij. b. **Quis formauit deum et scul-**
ptile conlauit ad nihil vtile: Ecce omnes principes ei? cōfun-

dentur. **Bystice** aut quicqd de idolis hic dicitur/ refertur
ad pncipes hereticorum: qui simulacra: id est falsa dogmata
sua artificii corde componūt et venerant q faciunt. Nec suffi-
cit eis error: ppius: sed simplices decipiunt: questum putāt
pietatem. j. Timoth. vi. b. **Et deuorant domos viduarum**
sub obtentu plicē orationis: Barci. xij. d. **Moralit** au-
tem cultores idolorū suorum/ sunt omnes superbi: qui nihil

nisi qd ipsi faciūt reputant: alioy a utē oia facta vel dicta vi-
lificāt et ptemnūt vel ore vel corde. Sed ab hoc vitio nos ar-
cet dñs: Luc. xvj. c. **Et si feceritis oia que pcepta sunt vobis/**
dicite: serui inutiles sum: qd debuim? facere fecimus. Job
xxxj. c. **Si vidi sole m cum fulgeret et lunam incedentē clare:**

Et pro itinere pētīt ab eo qui
ambulare non potest: et de
acquirendo et de operando
et de omnium rerum euentu
pētīt ab eo qui in omnibus
est inutilis. **Ca. XIII**

Terum alius nauig-
gare cogitans: et p-
feros fluctus iter fa-
cere incipiens/ ligno portan-
te se/ fragilius lignum inuo-
cat. Illud enī cupiditas ac-
quirendi excogitauit: et arti-
fer sapientia sua fabricauit.
Tu autem pater gubernas
et prouidentia: quoniam dedi-
sti in mari viām: et inter flu-
ctus semitam firmissimam:
ostendens quā potens es
ex omnibus sanare: et si si-
ne rate aliquis adeat mare.

et letatus sum i absco-
dito et osculatus sum
manū meam. Quidā
adorant idolum aure-
um sapientie sue: alij
idolum argenteū elo-
quentie sue: alij luteū
luxurie sue: alij terreū
auaricie sue: alij idolū
ex oib? his cōstatū: q-
lis fuit imago nabuch
odonosor: Daniel. iij.
a. De hoc dicit Ecce.
xvi. b. Tulisti vasa
decoris tui de auro
meo et de argēto meo
que dedi tibi: et fecisti
tibi imagines mascu-
linas: et fornicata es in
eis. Osee. viij. a. Ar-
gentum suum et au-
rum suum fecerunt si-
bi idola vt interirent.
Osee. super Osee.
Unusquisq? qd mirat
qd colit qd diligit: b
isti deus est. Aug. O
magne: min? te amat

qui tecum aliqd amat qd non ppter te amat.

Terum alius nauiga-
re cogitans. Adhuc insultat sapientia idolatris: ostē-
dens maximam verecundiā esse qd hō ad imaginem
dei factus/ manibus suis faciens idolum/ similiter et nauim q
mare transiit/ adoret idolum: et non illum qui dedit ei scientiā
faciendi et nauim et idolum: maior enim est factor qd factura.
Unde facturam suam adorare insanire est. **Bystice** hō in-
telligitur de hereticis: qui quasi nauem quandā errorum fin-
gunt dogmata sua: que vt deum colunt et venerant: et non il-
lum qui dedit eis scientiā qua talia fingūt. Dicit g: i. **Ste-**
rū alius/ a predict? idolatris. k. **Nauigare cogitans:**
ad litteram. l. **Et per feros fluctus/ maris: m. Inter**
facere incipiens ligno portante se: id ē naue. n. **Fra-**
gilius lignū inuocat: id est idolum suum qd est fragili?

quia subtilioris compositionis: quo ad materiam hō eque fra-
gilia sunt. o. **Illud enim: id est nauem/ p. Cupidi-**
tas acquirendi/ diuitias: excogitauit q. **Et arti-**
fer sapientia sua: id per sapientiā suam: r. **Fabrica-**
uit/ illam nauim: vnde magna vtilitas consecuta est: Nam
quomodo venisset fides ad nos nisi apostoli nauigio trans-

fretassent? s. **Tu autem pater.** Quasi ille ita inuocat lig-
num fragile. **Tu autem pater: id est deus creator omniū:**
t. **Gubernas prouidentia/ nauim per mare ambu-**
lante: imo et totū mundū. Et vere gubernas: v. **Quo-**
niā dedisti in mari/ rubro: x. **Quā israelitis: Exo. xiiij.**
c. Et in iordane similiter: Josue. iij. d. y. **Et inter flu-**
ctus semitam firmissimā: id est sup terrā solidā: z. **Ostē-**
dens quoniam potens es ex omniū sanare/ vel in

omnibus: id est de omni periculo liberare: et in omni loco:
a. **Et si sine rate quis adeat mare/ confidens in deū:**
et necessitate compulsus: vel ecclesie vtilitate/ vt filij israel:
Exo. xiiij. e. **Bystice.** Nauis qua mare transiit/ crux est: **Bystice**
cuius auxilio fluctus seculi transeunt secure fideles. Et hanc
nauem magna cupiditate plurimū acquirendi populum ex-

cogitauit filius dei: propter quod et populus fidelium dicit
gens sancta et populus acquisitiōis. j. Pet. ij. b. Sequitur:
A 2 Sed vt non essent

A

Ar. prouidentia

Exo. 14. c.

a **Sed** vt non essent. Quasi ita potes es sine rate salua-
re: Sed ita vt non essent vacua. i. supuacua. b **Sapie**
tie tue opera. i. p sapientia excogitata et fabricata vt nauis.
c **Propt** hoc etia z eriguo ligno. i. nauis. d **Cre**
dunt hoies aias suas. i. vias suas: e **Et** trāsētes

mare p ratē libera-
ti sunt/multi a flucti-
bus maris. Nec solū
a mari: s; a diluuiō fa-
cto/p ratē liberati sūt
noe z familia sua: Ben.
vñ. Et hoc est qd se-
quitur: f **Sed** ab
initio mundi. i. parū
post initium. g **Cū**
perirent supbi gi-
gantes/in diluuiō.

Sr. i. fugiēs

h **Spes** orbis ter-
rarum: id ē semina-
riū humani generis. f.
noe z filij eius z filij p
quos reparatū est ge-
nus humanū. i. **Ad**
ratem. i. ad arcā. k

Confugiēs remi-
sit seculo semē na-

tuitatis. i. ppagationē cōseruauit. l **Que** manu tua:
id est potentia tua: erat gubernata/vel fabricata. Et
vere manu tua gubernata remisit semen natiuitatis seculo:

m **Benedictū** est enim. i. ideo benedictū est: n **Li**
gnū. i. nauis. o **Per** qd fit iusticia. i. per qd iuste salua-
tū est genus humanū p noe iustū z filios eius: q in toto mū-

Dyftice

do soli iusti inuenti sūt. **Dyftice** n **Lignū** illud ē chri-
stus. Prover. iij. c. Lignū vitę est hīs qui apprehēderūt eā.

Per hoc lignū vitę facta ē iusticia: qz p christū captiui qd in
limbo iniuste detinebat diabolus/ liberati sunt: z reprobi iuste

damnati: et ideo bñdicitur est: qz oēs bñdicitur eum. Vel lignū
est crux christi: per quā facta est iusticia: qz per crucē dñs iu-

ste diabolū debellauit: z suū populū liberauit. Et de hoc lig-
no dicitur. i. d. **Wittam** lignū in panē eius. i. panem in

ligno: et hoc ē corp⁹ dñi i cruce: z eradam⁹ eū de terra viuē-
tū: hoc est lignū p qd dulcedinē receperūt aque marath: qd

añ nō poterat bibere popul⁹ pze amaritudine. **Uñ** Exo. xv.
d. Clamauit moyses ad dñm: qui ostēdit ei lignū: qd cū mi-

ssisset in aquas/ in dulcedinē versę sūt. De h etia ligno dicitur. iij.
Reg. vi. b. Pręcidit hō dei lignū et misit illuc: statimq; na-

tauit ferz qd i pfūdū fluuij ceciderat. p **Der** man⁹ aut
qd fit idolū maledictū ē z ipsū. Quasi lignū illud bñ-

dictū est per qd facta ē iusticia: sed ipsum idolū qd fit p man⁹
hominū maledictū est. q **Et** q fecit illud/ idolū. i. dia-

bolus: ad cuius suggestiōē fit/ q inde puniē: qui sibi vsurpat
diuinū honorē: vel artifex ipse q fecit z q adorat. r **Quia**

ille qdē opar⁹ ē idolū: s **Illud** aut idolū **Uñ** esset
fragile/ lignū: deus cognominatus est. Sed quō idolū

maledictū est: cum dicat apls: q idolum nihil ē in mundo. i.
Cor. viij. a. Et Esa. xliij. b. Plaste idoli oēs nihil sūt: Pre-

terea idolū lignū ē qd nihil mali facit: qz inaiatū: qre g male-
dictū: Sol. Idolū aliqñ sumit p ligno sic figurato: aliqñ p

demone pñdēte: aliqñ p cōpacto ex his. **Idoc** mō dic apls
q idolū nihil ē: qz nihil efficit ex ligno z demone pñdēte: sic

ipsi credebāt vnū esse ex spū pñdēte z ligno: sicut vnū est
ex corpe z aia viuēte corpus. In h loco sumit idolū et p lig-

no z demone pñdēte: sed ex diuersis respectibus. Respectu
hui⁹ sibi fit/ sumitur p ligno figurato: respectu hui⁹ q dicit/
maledictū/ sumit p demone q maledict⁹ ē: qz decipit hoies.

Simile. Hic situs est phaeton curr⁹ auriga paterni. v **Si**
mulit aut odio sūt deo ipi⁹ z impietas ei⁹. i. idolatra
q exhibet creature honorē debitū creatori. x **Et** impie-

tas ei⁹. i. idolū. i. spūs pñdēns idolo: q est causa impietatis.
y **Etenī** qd factū est. i. idolū. i. spūs idolo facto. z **Cū**
illo qui fecit/ idolū. i. cū arifice: tormentā patiet. Dia-

Onidius. 2.
metamorph.

bolus: qz vsurpat sibi diuinū honorē: z hoies factos ad ima-
ginē dei retrahit a seruitio eius. Artifex: quia honorē debi-
tum deo exhibet diabolo: z q opus nefariū facit. Vel sic:
y **Etenī** qd factū est. i. diabolus q factus est ab idolatriis
deus eoz. z **Cū** illo q fecit/ eū sibi deū. a **Formē**

illē quidem operatus est: il-
lud autem cū esset fragi-

le/ deus cognominatus est.
v Similitē aut odio sunt deo

z impietas ei⁹. Etē-
num qd factum est/ cū illo

a qui fecit/ tormenta patietur.
b **Propter** hoc et i idolis na-

tionum nō erit respect⁹: quō-
niam creaturę dei in odiū

s factę sunt: et in temptationē
b anime hominum/ et in musci

i pulam pedibus insipienti-
k um. Initiū enim fornicā-

tionis est exq̄sitiō idolorū:
vana sunt z opus risu dignū: in tempore visitatiōis sue peri-

būt. e **Qm** creature dei. i. hoies a deo creati. f **In**
odiū factę sūt: Informant enī a diabolo q iuldet deo cul-

tū suū in odiū dei: vñ suggerit eis idola adorare. Vel sic: e
Creature dei. i. idola lignea vñ lapidea. **In** odiū factę

sūt. i. cultores suos faciūt odire deū z odiri a deo. **Uñ** **Cre**
ature dei. i. demones idolis pñdētes. f **In** odiū factę

sunt. i. et deum odiūt/ z a deo odiunt. pñt idolatriā quā sug-
gerūt hoib⁹. g **Et** in temptationē aie hoim/ factę sūt

supple. i. inductę. pñt idola: qz p ea temptant simplices z suc-
cumbūt. h **Et** iterū creature. i. idola facta sūt: in mu-

scipulā. i. in deceptionē. **In** pedib⁹ insipientiū. i. affecti
b illoz q decepti adorāt idola. Vel sic. e **Creature** dei. i.

idola vñ demones: f **In** odiū factę sūt et i temptationē
. i. odibile temptationē aie hois capiēde: h **Et** i muscipulā:

id ē in deceptionē: **In** pedibus insipientiū. i. affectiōib⁹
simpliciu decipēdis. k **Initiū** enī fornicatiōis. Qua-

si vere idolatria est muscipula pedib⁹ insipientiū: qz aia hois p
hāc decepta polluit fornicādo cū diabolo. **Et** hē: k **Initiū**

enī fornicatiōis. i. cuiuslibet peccati mortali: quo aia recedit a
deo: l **Et** exq̄sitiō idolorū. i. exhibitio cult⁹ diuini idoli.

Et adinuentio illoz
abozalis b **Propt** hoc z in idolis zc. Per idola ac-

ciunt mulieres clericoz ornate vt similitudo tēpli. i. sicut
imago crucifixi: quę est in tēplo depicta multis colorib⁹: qd

mlti cultū deo debitū impēdūt/ z ab eis sibi faciūt exhiberi.
Nec est minor hęc idolatria spūalis/ idolatria gētiliū littera-

li. **Ibi** enī idolatra aiaz suā auertit a deo: hic hō idolatra mul-
tas aias auertit a deo. **Uñ** dic beat⁹ Bern. **Horredū** oino

facim⁹ qd z ipsoz videt scel⁹ excedere/ q maiestati dñi man⁹
sacrilegas iecerūt: Bētes aias suas auertebāt a dño z opib⁹

manuū suaz p idolatriā adhibebāt: hmoi aut tā suas q alioz
aias faciūt a dño fornicari. De his igit idolis dic philo: b

Propt h et in idol nationū nō erit respect⁹: miser-
cordię. e **Qm** creature dei: id ē mulieres create a deo.

f **In** odiū factę sūt: per suā fornicationē. g **Et** in tē-
ptationē aie hoim: etia sapientū: qui multoties temptā-

tur ab ipsis. **Uñ** Ecēs. vij. d. Inueni amariōrē morte mulie-
rem: sagna cor eius z vincula man⁹ illi⁹. Si videris mulierē

ad p̄cupiscendū: iam in sagnā ei⁹ cecidisti. Ideo dicit Ecēs. ix.
a. **Nō** inspicias mulierē multiuolā: ne forte incidas in laque-

os illius. b **Et** i muscipulā pedib⁹ insipientiū: q nec
initiū nec finē hñt sapiē. i. nec timorē nec vt misericors/ ideo nō amat.

Uñ bis creature pñdētē factę sūt i muscipulā. **Initiū** enī
* fornicatiōis est

B

Doralit
ps. 143.

Et adinuētio illorū corruptio vitę ē: tam naturalis
q̄ spūalis. q. d. idolatria causa ē r̄ radix ois malicię r̄ corrup/
tionis. **U**bi Roma. j. c. Propt̄ qđ tradidit illos deus i desi/
deria cordis eorū in inūdiā ut p̄tūmelis afficiāt corpa sua
in semetipsis. **N**ō enī. Quasi vere inuētio idolorū cor/
ruptio vitę est: et ido/
latria causa aliorū vitī
orū. **N**ō enī erant:
idola. i. **A**b in/
itio mūdi. **R**ec̄
erūt in perpetuū:
sed destruent. Et sub/
dit vñ p̄cessit̄ idola
p̄mo: et cām inuētiōis.
Cū enī p̄t̄ dolens de
morte filij imaginē ei
fecit ad solationē sui:
quā postea q̄si deum
hoies coluerūt. **B**re/
gori⁹ s̄o sup illd̄ Luc.
xj. b. In beelzebub p̄n/
cipe demoniorū r̄c. dīc̄
q̄ nūc rex nūcque bel/
lo p̄e suo mortuo sta/
tuam fecit: quā sūma
reuerentia honorauit
ita ut etiam reis ad eā
cōfugiētib⁹ parceret:
vnde progressu tem/
poris hoies cōperunt
eam venerari ut deū/
et multiplicari: et qđā
vocaerūt eā bel: alij baal: alij baalim: alij beelzebub s̄m va/
rietatē linguarū. Et Cicero dicit q̄ in quibusdā ciuitatib⁹ vi/
ros optimos esse consecratos honore deozū imortalium: ut
homines reipublice gratia libent⁹ se exponerēt. Unde roma/
ni cēlares suos p̄secrauerūt: r̄ mauri similit̄ reges suos: Sic
paulatim cōperūt religiōes: dum p̄imi qui eos nouerāt fili/
os suos: deinde nepotes r̄ postea omnes posteros suos illo
ritu imbuerūt: Et hi sūmi reges ob celebratē noīa in p̄uin/
cijs oib⁹ celebrabant: p̄uiani s̄o p̄puli gentis vel vrbis sue
cōditores vñ viros fortitudine insignes vel mulieres castita/
te mirabiles sūma venerationē coluerunt: ut egyptij isidē: p̄e/
ni vranā: romani q̄rinū: famos iunonē: naxos liberū: mauri
iubā: latini faunū: paphi venerem: r̄ sic per varios populos
sacra varia suscepta sūt: dum hoies in suos p̄ncipes grati eē
cupiunt. **P**reterea pietas eorū qui successerāt plurimū con/
tulit ad errorem: qui ut diuina stirpe nati viderent̄ diuinos
honores parētib⁹ suis p̄tulerūt. Ita faciūt heretici hodie: q̄
suis p̄fēsiarchis mortuis maximū honorē exhibēt. **H**oc vi/
tio infecti sunt fere omnes q̄ curias magnatū sequunt̄. Et h̄ ē
Sup̄uacuitas enī. Quasi vere nō erāt ab initio: **S**u/
peruacuitas enī. i. ociū vel vanitas: **H**ominū hec
adinuēnit in orbē terrarū: sicut dixim⁹. **S**ed et ideo
breuis illorum: hominū vel idolorū: finis est inuentus.
Et postea subdit quō sunt inuēta. **A**c̄erbo enim luc/
tu dolens pater: alijs. **C**ito sibi rapti filij. i. citius
mortui q̄ veller: **K**ecit imaginē filij sui in cui⁹ p̄tem/
platione aliqđ solatiū h̄iet. **E**t illū qui tunc q̄si ho/
mo mortu⁹ fuerat. i. vere mortu⁹. Quasi enī v̄itatis exp̄s/
sui est h̄ nō similitudinis signū. **M**ūc. i. post mortē ei⁹.
Tanq̄ deū colere cepit r̄ p̄stituit inf̄ seruos su/
os: qui parati erāt obedire in oib⁹. **S**acra: ut incensum:
Et sacrificia. i. oblatiōes: vel victimas aialū. **D**e
inde interueniēte tpe. i. p̄cedēte tpe. **C**ōualescēte
in q̄ p̄suctudine sacrificiā talia imagini: vel tales imagi/
nes faciēdi. **H**ic error tanq̄ lex custodit̄ ē r̄ tyrā/
norū. i. crudeliū principū. **I**mperio colebant fig/
mēta. i. idola facta. **V**os q̄s r̄c. Secūda cām inuen/
tiōis idolorū: vel poti⁹ multiplicatiōis tangit h̄ auctor. Cum

enī reges a suis subdit⁹ remotissimis p̄p̄ loci distātiā nō pos/
sent p̄sonalit̄ adorari: fecerūt imagies suas deferri ad natiōes
lōginqs: r̄ illas tanq̄ deos adorari a subdit⁹ iusserūt. Et h̄ ē:
Idos q̄s i palā. i. p̄sentes: r̄ **H**oies. i. subditi. **V**ho/
norare nō poterāt: sacrificijs vel incēsis. **P**ropter

hoc q̄ longe eēnt/
ipsi hoies a regibus
suis. **E**longin/
quo figura eorū. i.
similitudine illorū ty/
rannorū. **A**lla/
ta: ad hoies remotos.
Euidētē imagi/
nē regi quē hono/
rare volebāt fece/
rūt: hoies. **A**t il/
lū q̄ aberat: ab eis.
Tanq̄ p̄sentem
colerent: venerādo
imaginem. **S**ua
sollicitudine. i. dili/
gent. **D**roue/
xit aut. i. idunt et in/
uitauit. **A**d hoz/
i. idolorū. **C**ultu/
rā: dilatādā. **K**et/
hos q̄ i grabatū bu/
tulinodi culturā idolo/
rū. **A**rtifici ex/
imia diligētia: q̄ tā/
te pulchritudinē facie/
bat imagies idolorū: q̄

simplices q̄ p̄i⁹ ignorabāt idolatriā: aliqđ munerē credebāt i
esse eis: et ideo adorabāt ea in **I**lle enī: artifex: nō
lens plus placere illi qui se assumpsit: id est qui eum
elegit artificem sue imaginis. **E**laborauit arte sua
ut similitudinem: id est imaginem. **I**n melius
figurarēt: id est pulchritus q̄ ipse rex esset: vel melius q̄ ali/
quis eius artifex: ut scilicet bene r̄ oīno exp̄meret formam il/
lius cuius imago fiebat. **A**multitudo autem homi/
nū abducta: id est seducta. **R**ap̄er speciem operis:
id est per pulchritudinē imaginis: quę erat vsq̄ in libidinem
oculorū. **E**um qui ante tempus. i. paruo tempore:
Tanq̄ homo honorat⁹ fuerat: dulia. i. **V**ñ
id est facta illa pulchra imagine. **D**eum estimauit:
latrām exhibendo. **E**t hec fuit vitę humane dece/
ptio. i. fuga timoris:

*** fornicationis est exquisitio idolorū: id est circū/
spectio mulierum ad p̄cupiscendum: est initium fornicatiōis.**
Unde **B**arth. v. e. Omnis qui viderit mulierem ad concu/
piscendum eam: iam mechatus est eam in corde suo. De hac
inquisitione idolorum spiritualium dicitur **E**sa. lviij. b. **V**i/
sisti legatos tuos procul: id est oculos r̄ sensus alios in vicos
et plateas ciuitatis: r̄ humiliata es vsq̄ ad inferos. Contra
quos dicit **E**c̄. ix. b. **N**oli circumspicere in vicijs ciuitatis:
nec oberraueris in plateis illius: auerte faciem tuam a mulie/
re compra: r̄ ne circūspicias speciem alienā. **E**t adin/
uentio illorum: idolorum: corruptio vitę est. **U**nde
Ec̄. viij. d. **I**nveni amariore morte mulierē. **N**ō enī
erant ab ab initio: neq̄ erunt in perpetuū: **F**ornica/
tores enī et adulteros iudicabit deus: id est p̄denabit: **M**eb.
vlij. a. **A**poc. xviij. c. **N**egociatores terre flebunt super il/
lam et lugebunt: quoniā merces eorū nemo emet ampli⁹.
Nō enī poterit pulchritudinē suā v̄ndere mulier pulchra r̄
speciosa quā modo venalem exponit. **U**nde **E**c̄. xvi. b.
Abens fiduciam in pulchritudine tua: fornicata es in nomi/
ne tuo: r̄ exposuisti fornicationē tuā omi transiūti ut ei⁹ fie/
res. **B**reuis illorū finis inuent⁹ est. **B**reg⁹. **D**o/
mentanea ē voluptas fornicatiōis: sed eterna p̄na fornicā/
tis. **P**rouerb. vlij. d. **F**allax gratia r̄ vana est pulchritudo.

*** Et oia cōmixta**

Doraliter

Prio. f. fuga timoris vel pulchritudo imaginis: id est causa deceptionis. **a** Quoniam aut affectui: id est dilectioni filiorum defunctorum: **b** Aut regibus adhuc vivis. **c** Deferuientes homines: ex timore vel cupiditate placendi. **d** Incommunicabile nomen: id est hoc nomen de quo est incommunicabile: quia vni soli conuenit. **e**

Lapidibus et lignis: id est imaginibus lapideis vel ligneis: imposuerunt. Sed videtur quod hoc nomen deus communicabile sit multis. Nam dicitur in Ps. Ego dixi diis estis. Item Omnes dii gentium demonia. Item dixit dominus ad moysen Exo. vii. a. Ecce constitui te deus pharaonis. Item Gen. xxi. iij. b. Vidi te sic deum dicit iacob ad esau. Forte dicitur quod hoc nomen deus quocumque est: Et dicitur adoptiue de sanctis: ut ibi: Ego dixi diis estis: Et nuncupatiue de idolis: ut ibi: Omnes dii gentium demonia. Et naturaliter de diuina essentia. Primo et secundo modis communicabile est nomen dei: tertio modo non: et sic dicitur hic. Sed contra. Propter quod diuina essentia communicabilis est tribus personis: ergo et nomen eius communicabile est: non ergo incommunicabile. Sol. Incommunicabile est: quia vni soli rei conuenit per appellationem: licet pluribus personis: quia ille personae non sunt plura: uno vni solum. **f** Et non suffecerat. q. d. non sufficit eis ita errasse circa fide: sed cum isto errore se omnibus vitis subdiderunt: et cum in multis malis viuerent dicebant se pacem habere. Et hoc est: Et non suffecerat errasse eos circa dei scientiam: quia carebant credentes ligna et lapides esse deos. **g** Sed et in magno viuentes inscientie bello. i. ignorantia: qua deum expugnabant auferentes et cultum suum: vel quod eos expugnabat subiugantes idolatrie. **h** Porro et tanta mala: quod subiecti erant: **i** Pacem appellant: Sic dicit Job. xxx. a. de auaritia: Esse sub sentibus delicias computabant. Sed qui sunt sub regno diaboli diuersis vitis subiecti: veram pacem non possunt habere. Unde Job. ix. a. Quis restitit ei et pacem habuit: q. d. nullus. **k**

Aut enim filios suos. q. d. vere multis et magis malis se immiscuerunt. Aut enim filios suos sacrificantes erant demonibus. Sicut in sacrificiis saturni: qui propter odium iouis filij sui oves preceperat immolari. Et palladi ipsi sacerdotes proprium sanguinem immolabant. Unde Quintilianus ait: Istud si cogit deus vester iratus est: et si iratus est non acceptat sacrificia vestra. **l** Aut obscura sacrificia facientes: id est nocturna accessus faciebant. Sicut fit in sacrificiis isidis egyptie: aug cum fletu et planctu ac facibus accensis ossa osiris mariti sui ab egyptijs interfecti dispersa per agros quesiuit: et ideo sacra eius cum facibus accessis celebrantur. Similiter et sacra cereris quod perperina filia sua quam patruus pluto ei rapuerat cum facibus accensis in sicilia quesiisse legitur: et ideo sacra eius ardentium tedarum actione celebrantur. **m** Aut infanie plenas vigilias habentes: ut in sacrificiis bacchi et cybelis matris deorum: in quorum festiuitate dii congregati totam noctem lusibus et luxibus vacantes turpiter insanendo transigebant. **n** Nec vitam: id est vite honestatem. **o** Nec nuptias mundas iam custodiunt. q. d. iura corrumpunt: vitam exterminant occidendo: et nuptias adulterando maculant: quia sic dijs suis placere putant. Nonne custodiunt vitam vel nuptias: **p** Sed et alij alij per inuidiam occidunt: spiritum liter vel corporalis. **q** Aut adulteras uxores ei: contristat.

r Et oia comixta sunt. i. confusa: quia nulla ratio est: nulla ordinatio ubi non est religio. Et quanto quis simulatio: erat: tanto deo suo placere magis putabat. Quae autem sunt illa comixta enumerat auctor. **s** Sanguis: i. vulneratio aliorum. **t** Homicidium: i. occisio. **v** Surtum: i. alienae rei indebita subtractione: **x** Et

uidiam occidit: aut ad ultorem rans contristat: et omnia comixta sunt: sanguis homicidii: furtum et fictio: corruptio et infidelitas: turbatio et perurium: tumultus: bonorum dei immemoratio: animarum inquinatio: natiuitas inmutatio: nuptiarum inconstantia: inordinatio mechiae et impudicie. Infando enim idolorum cultura omnis mali causa est: et inuitium et finis. Aut enim dum letantur insaniunt: aut certe vaticinatur falsa: aut viuunt

rum inconstantia: in uxorum illicita permutatione. **b** Inordinatio mechiae et impudicie: in adulterij vel incestus commissione. Haec oia comixta erant. **i** Infandorum enim idolorum cultura ois mali causa est: et inuitium et finis. Cum enim mens a suo creatore auertit per infidelitatem: prope est ut omnibus sceleribus implicet. Sed pertra. Eccl. x. b. Inuitium omnis mali superbia: Non ergo idolatria. Item. i. Timor. vi. b. Radix omnium malorum cupiditas: Non ergo idolatria. Sol. Sicut dicit Rab. in quadam Glo. s. rii. idolatrie inuitium fuit superbia et cupiditas. Supbia enim principum imagines aduenit: in quibus ab absentibus se faciebant adorari ut deos. Supbia autem maxima est si creatura creatori velit equari: quod diabolo et homini perditio inuitium: sicut dicit quedam Glo sup Eccl. x. Imaginibus autem tanta fuit cupiditas: ut quod periculosiores erant honorabiliores haberent: ut dicit Rab. Et ideo auaricia vocat apostolus idolorum fuitur: Eph. v. b. Patet quod ex coipso quod supbia vel auaricia inuitium est ois mali: et hoc est idolatria. In malo autem sunt duo: auersio a deo et peruersio ad creaturam: et ex his vltima idolatria causa est ois mali: Et forte cupiditas finis quod est radix ois mali: et supbia idem sunt subiecto: sed differunt ratione: sicut auersio a deo et peruersio ad creaturam. Unde dicit Glo. qda sup Eccl. x. Laueam cupiditatem et supbia: non duo mala sed vnum quod oia trahunt inuitium. Sequitur. **k** Aut enim dum letantur. Quasi de cultura idolorum causa est ois mali: Aut enim dum letantur in festis deorum aut ludis: **l** Insaniunt: quia homicidia faciunt: aut libidines se polluit. **m** Aut certe vaticinatur falsa: sicut propheta achab: de quo dicitur. Regi. xxi. d. Ecce dedit vobis spiritus meum in ore vestro omni prophetarum tuorum. **n** Aut viuunt iniuste: primis nocendo.

***** Et oia comixta sunt: sanguis: homicidium etc. Flumina babilonis enumerat huius auctor: quod tota babilon irrigat. i. mundus. Quorum primum est crudelitas: secundum homicidium: tertium furtum: quartum hypocrisis: quintum raptus: sextum perditio: septimum sequitio: octauum perurium: nonum perentio: decimum inconstantia: undecimum castimargia: duodecimum sodomia: decimum tertium bigamia: decimum quartum mechia: decimum quintum incestus. Haec sunt flumina babilonis. De quo dicitur Ps. Sup flumina babilonis illic sedimus et fleuimus dum recordamur sion. Haec flumina fluunt in mare eterne amaritudinis: sicut dicitur Eccl. i. b. Oia flumina intrant mare: et mare non redundat. Et sunt quasi tria quoddecim stadiis quibus de bethania itur in bethsalem: ut dicitur Job. xj. c. De quo alibi dicitur est. Alia non mutantur. Tu autem de

Dotaliter

Ps. 136

Iuste primis nocendo. **a** Aut piurant cito/ defacili
pleui causa falsa iurando. **b** Dum eni confidunt i ido-
lis/ q sine intellectu z sine anima. i. sine voluntate/ sunt:
c. **Ad**ale iurantes noceri se non sperant. i. non timet
ex hoc puniri. **d** Utraq ergo. Quasi quia no credut ali
qd sibi posse nocere:

Ergo. i. ideo. **d**
Utraq. i. per iurare
et in idolis credere: **f**
Illis euenient di-
gne: id est pna pro
vtrorq eueniet eis iu-
sto iudicio dei. **f** p
furio et idolatria. **g**

Quonia male sen-
serunt de deo attē-
dentes idolis: ec-
ce idolatria. **b** **E**t
iniuste iurauerūt
i idolo: id est in cultu
idoli faciendo: vel per
idolum: **l** **Con**te-
nentes iusticiam:

id est fidem iuramenti
sui. Et in hoc duplici-
ter peccant: et quia iu-
ramentum transgredi-
untur: et quia iurabāt
per idola: qd prohibe-
tur in lege. **Exo. xxiij.**
b. Per nomē extor-
porū nō iurabis. **Deut. vj. c.** Dñm deū tuū timebis: z illi
soli seruiēs: ac p nomē illi iurabis. **Matth. v. e.** Reddes iu-
ramenta deo tuo. **k** **N**on eni iurantiū est virtus: id ē
iurare non est ex virtute: vel iurare non est bonū. **l** **S**ed
peccantiū pena: id est ex pna pti. Propter incredulitatē
enim hominū oportet aliquādo iurare. Unde **Matth. v. f.**
Sic sermo vester est est/ non non: qd autem abundanti⁹ his ē
a malo est. Et vere iurare ē pna peccati: quia/ **m** **P**er-
ambulat semp in iustorū pguaricationē. **D**ue di-
ctiones in iustorū: id est in mandatorū dei que iusta sunt:
o **P**guaricationē: id est transgressionē. Aliqui libri ha-
bent pambulabat. Et tunc legit sic: **k** **N**on est iuran-
tium virtus: id est iurare non est bonū. **l** **S**ed peccā-
tiū pna pambulabat: id est crescebat. **n** **I**n iustorū
pguaricationē: id est in mandatorū transgressionē: pna
enī sp crescebat dum ipsi pceptibāt se de vitio in vitium man-
data transgredientes. **Expositio Capituli. XV**

Autem deus noster **zc.** Supra in caplo pce-
denti egit auctor de idolis z inuentione eorum: Nūc
subiungit de deo et laudibus eius: vt ex collatione
mutua melius ab inuicem distinguant. Et imprimis ostēdit
auctor suauitatē misericordiē z patientiē longanimitatē dei:
qua pcedit idolatris parit ad tempus/ expectans eos ad
pgnitētiā. Quasi q diceret: Illi sic z sic faciūt: **p** **T**u autē
deus noster/ vnus: non plures vt illorum: **q** **S**uauis
et verus es/ patiens z in misericordia disponens
omnia. Suauis/ in beneficiorū exhibitōe: ver⁹ in promi-
ssorū solutione: patiens in peccatorū expectatione: misericors
in bonorū z malorum retributione. Valis enim citra meri-
tum: bonis vltra meritū misericordiē retribuit. Et vere sua-
uis z misericors es: **r** **E**t enim si peccauerim⁹ tui su-
mus: id est in tua potestate ad faciendū de nobis quicquid
placuerit tibi. Nec possum⁹ euadere man⁹ tuas: quia si ascē-
derimus in celū tu illic es: si descenderim⁹ ad infernū ades:
si sumperim⁹ pennas nras diluculo z habitauerim⁹ in extre-
mis maris: **Et** enī illuc man⁹ tua deducet nos et tenebit nos
dextera tua. **s** **S**ciētes magnitudinē tuā: qua attri-
gis a fine vsq ad finē foris. **s. viij. a.** **t** **E**t si non pecca-
uerimus/ scimus qm apud te sum⁹ cōputati: tanq

norū z chari. **Luc. x. c.** Gaudete qm noīa vīa scripta sunt in
celis. **Matth. xxij. b.** Adhuc trāsibūt greges ad manū nu-
merātis. **Vali** qo innumerabiles sūt pp multitudinē z indi-
gnitatē. **Uñ Eccl. j. d.** Stultorū infinitus est numerus. **Pd.**
Duplicati sunt super numerū qui oderunt me. Et vere tu

Ps. 59.

s sumus: sciētes magnitudi-
nem tuam: et si non peccaue-
rimus/ scimus quoniam apud
te sumus computati. **N**osse
eni te cōsummata iusticia ē:
et scire iusticiam z virtutem
tuam radix est immortalitatis.
Non enim in errorem indu-
xit nos hoīm male arti exco-
gitatio: nec vmbra picture/
labor sine fructu/ et effigies
sculpta per varios colores:
cuius aspect⁹ insensato dat
g concupiscētiā: et diligit
i mortue imaginis effigiem si-
ne anima. **A**malorū amato-
res digni sūt morte/ q spēm
n habēt in talib⁹/ et qui faciūt
o illos/ et q diligūt/ z q colūt.

iusticia z scificatio z redemptio. **3** **R**adix est immortali-
tatis: id est beatitudinis. **q. d.** radix beatitudinis est fides hu-
manitatis christi. Arbor enī est christiana religio: cuius est fi-
des radix: fructus qo eterna quies. Et nota tres sunt in tri-
nitare personę. Duas iam cognouim⁹: nā filius incarnat⁹ est:
quia in terra visus: et cū hoīb⁹ puerat⁹: **Baruch. iij. d.** Spi-
ritus scis sup christū in colūbe specie descendit: **Luc. iij. d.**
Et in linguis igneis in aplos venit: **Act. ij. a.** De patre nō-
dum aliqd vidim⁹: qm videre psumata iusticia est. **Uñ phi-**
lipus: Dñe ostēde nobis patrē z sufficit nobis: **Joh. xij. a.**
q. d. **T**e vidim⁹: spm scis vidim⁹: restat vt ptem videam⁹/ z
erit tūc nra iusticia psumata: q incepit a filio z pgreddes per
spm scis psumabit in pte. **Uñ Joh. xv. a.** **H**ec ē vita etna
vt cognoscant te solū verū deū z quem misisti iesum christū.

Nō enī in errore. Quasi vere et si peccauim⁹ tui sum⁹/
sciētes magnitudinē tuā/ nō sic idolatry q te oīno iqrāt. **N**ō
enī in errore/ vt te iqrēm⁹ licet peccauerim⁹: **b** **I**ndu-
xit nos hoīm male arti exco gitatio. i. exco gitatio idolo-
rū faciēdoz. **c** **N**ec vmbra picture. i. spēs idolorū cito
trāsitura vt vmbra. **A**mbra dico: **q** **L**abor sine fructu
induxit nos i errore: **e** **E**t effigies sculpta per varios co-
lores: supple nō induxit nos i errore. **q. d.** nec spēs nec figu-
ra idolorū iduxit nos i errore. **E**ffigies dico: **f** **C**ui⁹ aspec-
tus isensato. i. hoī simplici: **g** **D**at occupiam/ colēdi et
venerādī idolū vt deū. **h** **E**t diligit: isensat⁹ aspecta effigi-
ei pulchritudine: **i** **A** mortue imaginis effigiē sine aīa
i. diligit effigiatā imaginē/ q est sine vita z sine aīa. **k** **A**ma-
lorū amatores. **q. d.** nō solū artifices idolorū puniēti: sed z
amatores eoz. **Et bē:** **k** **A**malorū. i. idolorū: **l** **A**matōres
digni sūt morte/ eterna. **m** **Q**ui spēm hnt i talib⁹. i.
idol. **n** **E**t q faciūt illos/ deos. **o** **E**t q diligunt z q
colūt. i. mēte adorāt: qd pl⁹ est q diligere vel facere. **O**ēs hi
digni sūt morte etna: qz faciētes z pntiētes par pna pstri-
git. **Uñ Roma. j. d.** Qui talia agūt digni sūt morte: nō solū
q faciūt ea: s q pstriūt faciētib⁹. **A**byssice/ intelligit b d here
ticū inuentorib⁹ falsoz dogmatū z imitatorib⁹ eoz: qz vtriqz
i. et mgi z discipuli digni sūt morte etna. **Uñ. s. iij. b.** **E**x
iniqz oēs filij q nascēt testes sūt neqrie aduersus pentes i in-
rogatiōe sua. **Esa. xij. c.** **C**ōfūdēt psumōe q psumūt i sculptili.

4 Sed z figulus

es deus noster. **v**

Nosse enim te/ po-

tentem/ misericordes:

z **C**onsummata iu-

sticia est: id est pfe-

cta iustificatio: que in-

cipit a timore z termi-

natur in amore. **z** **i**

mor qo oritur in con-

sideratione potentie:

amor autem in contē-

platiōe misericordie.

Unde **Esa. xxvj. d.**

A facie tua concepī-

mus z peperim⁹ z qsi

parturim⁹ spiritum

salutis. De hoc dicit

Ps. Duo h audiuī/

qz ptas dei est et tibi

dñe misericōdia. **y** **E**t

scire iusticiā z vir-

tutem tuam. i. chri-

stum dñm nostrū/ dei

virtutem z dei sapien-

tiam: qui factus est no-

bis sapientia a deo et

Ps. 61.

B

1. Cor. i. d.

Dystice

Sed et figulus etc. Reprobavit auctor idola grea/lapi
dea et lignea: nunc damnat fictilia: Iusto enim dei iudicio factū
est: ut qui de terra facti sunt/ quia meliorem sui partem: id est
animam ad imaginē dei factam ad adorandum deum vivum
sequi noluerint/ viliozem sui partem: id est corpus terrenum
imitando adoraret lu-

teum deū. Et hoc est:
Sed et figulus. Nō
solum faber manibus
facit deos: ut dictum
est: sed et figulus
mollem terrā pre-
mēs laboriose fin-
git ad vsus nros
vnuquodq; vas:
id ē qdlibet gen^o vaso-
rum. **Et de eo**
dem luto fingit q
munda sunt i vsu
vasa: id est vasa i ho-
nozem. **Et simi-**

Al. reducit

liter que his sunt
contraria: id est im-
munda: id est vasa in
contumeliā. Roma.
ix. c. An nō habet po-
testatem figulus luti
ex eadem massa facere
aliud quidē vas i ho-
nozem: aliud vō in pu-
teliā: Et. ij. Tumorib
ij. c. In magna do-
mo non solum sūt va-

sa aurea et argentea: sed et lignea et fictilia. **Et** horum au-
tem vasorum quis sit vsus iudex est figulus/ p vo-
luntate sua. **Et cum labore vano:** id est inutili et infru-
ctuoso: **Deum** fingit de eodem luto: de quo prius
fuerat vasa munda et imunda. **Gille:** id est figulus.

Qui paulo ante de terra factus fuerat: quantum
ad corpus. **Et post pusillum educit se:** id est redu-
cit merito peccatorū suorum. **Unde acceptus est**
vel assumptus: id est in terram de qua plasmatu fuerat.
Repetitus a deo: n. **Anime debitum:** id est ani-
mam suam quam deo debet: qui creauit eam. **Quam**
habebat in custodia: sed ipse miser incarcerationi eam ut la-

Ps. 141.

tronem. Unde clamat Ps. Educ de carcere animam me-
am. Vel sic: m. **Repetitus:** a natura. n. **Anime:** id
est vite temporalis. o. **Debitū:** id est mortem. Vel de-
bitum anime/ dicit obsequium et cultum debitum deo qd
impendit idolis: qd deus ab eo repetit. Quidam libri habēt
Que habebat/ ubi nos habem^o: quā habebat. Et est
sensu. **Educit se vnde acceptus est:** id est in terrā:

m. **Repetitus a terra:** p. **Que habebat debitum**
anime: id est apud quā erat anima deposita in corpore de-
gens. Et non solū fingit figulus sibi deum: q. **Sed cura**
est illi/ figulo scilicet: id est sollicitus est. r. **Non quia**
laboraturus est: id est non de labore suo in faciendo ido-
lum. s. **Nec etiā sollicitus est de hoc:** quoniam bre-
uis illi vita est/ vnde deberet sollicitus esse: ut in illa breui
vita possit promereri vitam eternam. t. **Sed concentra-**

tur: id est cōcertat: vel impersonalit cōcertat ab eo: v. **Ar-**
tificibus et argentariis: id est artificibus qui de argen-
to vel auro idola faciunt: ut pulchrius faciat idolum qd illi
de auro vel argento. r. **Sed et gerarios:** id ē artifices ope-
rātes ex gre: v. **Imitatur:** ut ita operetur idolum de ter-
ra/ ut illi de gre. s. **Et gloriam prefert:** id est iactat se:
gloriam suam alijs preferendo/ dicens: qd melius opera-
tur: a. **Quoniam res superuacuas:** id est vsibus ho-
minū: b. **Fingit.** i. idola lutea. Et respicit illud qd sup di-
xerat: Et cū labore vano deū fingit. Et vere vano: a. **Qui**

res superuacuas fingit. i. idola vana et muta. Nec est mi-
nus si fingit superuacua. c. **Cinis ē enim cor ei^o.** i. velle ut ci-
nis/ qd deberet esse rōnale. d. **Et terra superuacua spes**
illi^o. i. illud in quo sperat. i. idolū est terra superuacua. i. inutilis.
e. **Et luto vilior vita ei^o.** i. figuli. i. ipse figulus vivēs est
vilior ipso idolo luteo: qz subiect^o ē illi ut deo. Et reuerat vilior:

Qui ingravit fi-
gulus deū: **Qui**
se finxit. i. illū qd plas-
mauit eū: b. **Et qd**
inspiravit illi aiaz:
vivificantē corpus: et
amat ipse figulus que
opat^o ē idola. q. d. iō
luto vilior est figul^o:
quia ignorat deū qui
eum fecit: et amat ido-
la que ipse fecit. Vel
deus amat i. **Que**
opatur. i. que opera-
tus est. i. hoies quos
fecit. k. **Et qui in-**
sufflauit ei. i. insuf-
flando dedit: spiri-
tum vitalem. **Su-**
pra dixerat: Qui in-
spiravit illi aiam: nūc
dicit: qui insufflauit ei
spiritū vitalem: Pro-
pter quod volunt ali-
qui dicere: qd aliud est
spūs hoīs/ aliud aia
hoīs. S. **Eug^o** dicit
q idē est aia et spūs: s.

Cinis ē enim cor ei^o et ter-
ra superuacua spes illius: et
luto vilior vita illi^o: quoni-
am ignoravit qui se finxit/ et
qui inspiravit illi animā que
operat^o: et qui insufflauit ei
spiritum vitalem. Sed et est
mauerunt lulum esse vitam
nram: et cōuersationē vite cō-
positā ad lucrū: et oportere
vndecūq; etiā ex malo acq-
rere. **Hic** enī scit se sup oēs
qd delinqre/ qd ex frē materia fra-
gilia vasa et sculptilia fingit.
Omnes enī insipientes et in-
felices supra modū aie sue
supbi sunt/ inimici ppli tui et
improperātes illi. Quoniam
oia idola nationū deos esti-
mauerūt: quib^o neq; oculo-
rum visus est ad vidēdum:

dicatur anima inquantum corpus animat. i. vivificat: spiritus
inquantum celestia premlat. **Hic** aut vtrūq; notat: nō solū p-
pter differentia dicta: sed ppter mysteriū: Nā primus adā fact^o
est in animā viventem: secundus vō adam factus in spm vivi-
ficantem: ut dicitur. i. Cor. xv. f. Primo hoī data ē anima
vivens: secūdo spiritus vivificās. Ille vivere: ille bene vive-
re nobis donat. **Sed et estimaverūt lulum esse vitā**
nram: quasi non solum in pēdictis: sed etiam bonos sper-
nebant: et supflam et vanā et lubricā et deridendā: m. **Cō-**
uersationē vite compositā ad lucrum: hoc ē: estima-
uerūt homines in hac vita puerantes ad lucrum temporale
tūmodo factos. n. **Et oportere vndecūq; etia ex**
malo acquirere lucrum: siue iuste siue iniuste: per fas et
nefas. o. **Hic** enim. q. d. huiusmodi homo inexcusable
est: quia scienter errat. Et hoc est: **Hic** enī/ qui pēdicta facit:
p. **Scit se sup omnes/ alios pēdores:** q. **Delinque-**
re qui ex terre materia fragilia vasa et sculptilia fin-
git: et illa habet in vsus qridianos: et ista adorat ut deos. Et
vere isti sunt super omnes pēdores. r. **Omnes enī siue**
nobiles siue ignobiles qui idola putant deos: s. **Insipie-**
tes/ sunt/ sine dei sapientia. t. **Et infelices sup ra mo-**
dum anime sue: id est in detrimentū anime sue et damna-
tionem: licet hic dñari videantur: quia vermis cōscientie sue
non morietur/ et ignis non exstinguetur: Esa. vi. g. v. **Su-**
perbi sunt inimici populi tui: id est idolatre qui aduer-
sant^o populo tuo. r. **Et improperātes illi:** id est deride-
tes illū. Et vere insipientes: v. **Qui oia idola nationū**
i. gentiū: s. **Deos estimaverūt/ et coluerūt.** a. **Qui**
bus neq; oculoꝝ visus ē ad vidēdū. i. ut ipsa videat.

Neq; nates ad
v. **Qui oia idola etc.** **A**bstice exponitur hoc torum de
hereticis sup illū Ps. In exitu isrl^o d egypto. **Aboluit** vō
idola sunt prelati quidam/ qui vivūt ut bestie: et sicut dñi ado-
rant. De qb^o vere dici potest: Oculos hñt et nō videbūt. Et
Uñ Zach. xj. d. **O** pastor et idolū: dereliquēs gregē. De ist
idol^o dñi. v. **Oia idola nationū deos estimaverūt.**
Unde et genua flectunt eis sicut deo: cum tñ dicat dominus
per Esa. xlv. d. **D**ibi curuabis osue genu. a. **Quib^o nec**
* oculoꝝ visus est

Nec nares ad percipiendū spiritum: id est ad tra-
hendū aera: sine quo spiritus vitalis extinguitur. **N**ec
aures ad audiendū: id est ut audiant. **N**ec digi-
ti manu ad tractandū: id est ad palpendū. **S**ed
et pedes eorum pigri ad ambulandū: id est impotētes.

Nec mirum: si ho-
mo enī fecit illos:
deos: non deus arti-
fer omnium que sunt.
Et qui spiritum
mutuat ē is finxit
illos. i. figulus siue fa-
ber: q. animā mutuat
est a deo. **N**emo
enim sibi similem
homo poterit de-
um fingere. i. nullus
homo poterit finge-
re deum similem sibi:
id est animatū & ratio-
nabilem ut ipse ē: in-
tellectū inquantū homo.

Cum enī sit mortalis ho-
mo scilicet. **K**horuū. i. inanimatū. **I**ngit deū.
Manibus iniquis: quia contra deum facit. **E**t reuera
nemo potest facere deum sibi simile. **M**elior enim
est ipse: inquantū homo. **H**is quos colit. i. idolis
inanimatis. **S**upra tñ eodē dicit q. luto vilior est vita illi: in-
quantū vitis subiecta: et maculata: sed fm naturā creatiōis
melior est & dignior. **E**t q. sit melior pbat. **Q**uia ipse
figulus vel faber. **E**lixir aliqñ vita nature. **C**um
esset mortalis. i. potens mori. **I**lli autem nunq̃
vixerunt: quia nunq̃ animā habuerūt: neq̃ etiam spirit⁹ p̃si-
dens idolis viuificat illa: licet moueat ea & loquatur in eis.

Sed & animalia: Quasi nō solum hominū speciem: sed
et aialia miserrimi colūt. i. imagines animalū. **I**n-
sensata enī. q. d. he melior ē ipse figul⁹ idolis suis. **I**nsen-
sata enim. i. idola omni sensu carentia. **C**omparata
his. i. figulis vel idolatris. **I**llis sunt deteriora: ido-
latris aut figulis. **S**ed nec aspectu aliqd ex his
animalib⁹. i. imaginib⁹ animalū: **B**ona potest cō-
spicere. q. d. nullum ex idolis aspectu interiori aliqd potest
cernere: qd pōt facere homo: Qd patet: qz homo omī crea-
tura melior est. **E**t quis homo ita excellat omnē creaturam:
tñ illi miser: **E**ffugerunt dei laudem et benedi-
ctionē eius: quia non est speciosa laus in ore peccōis. **E**cclj
xv. c. Abutentes enim ratione sibi data a deo: & se multis ido-
lis subijcētes: nec laudare possunt deū: nec benedicere: qz
pollutum est os eorum.

Oculorum visus est ad videndum spiritualia vel eter-
na. **U**nde Esa. lvi. d. Speculatores eius cēci omnes: nescie-
runt vniuersi: canes muti non valentes latrare. **V**irabile di-
cit: speculatores cēci: sed mirabili⁹ dicit alibi: **E**cce itruemini ad
videndū. **S**ed nō est miraculū: quia cēci sunt ad spiritualia cō-
templandū: videntes ad temporalia vana. **Q**uis cēci nisi seru⁹
dū: **E**t ē cecitas hec i. vtroq̃ oculo: qz intellect⁹ cognitiōe spi-
ritualium: affectus dilectiōe eorundem caret: et ideo non est
mirum: si multi in foueā inferni corruunt: quia si cecus ceco
ducatur p̃ber: abo in foueā cadūt: **M**atth. xv. b. **N**ec
nares discretionis vel prouidentie. **A**d percipien-
dum spiritum: id est ad prouidendū eterna vel spiritua-
lia: sed temporalia toto conamine odorāt. **I**lla applicāt ad nares
suas. **U**n̄ **E**cclj. viij. g. **M**ūqd leue est domui iuda vt face-
rent abominationes istas quas fecerunt hic: quia replentes
terram iniquitate: conuersi sunt ad irritandū me: **E**t ecce appli-
cant ramū ad nares suas. **I**n ramo significat vtroq̃ tempo-
ralis p̃speritatis. **N**ec aures ad audiendū ver-
bum dei: **C**ausas autem & lites libenter audiūt a mane vsq̃
ad vesperam: nec fatigantur. **H**ec aures due sunt: quarū vna:
id est dextera: id est verbū dei: altera: id est sinistra: clamor
paupis: exaudif. **S**z multi vtrāq̃ vcl claudūt vel auertūt. **D**e

prima dicitur **P**rouerb. xviij. b. **Q**ui declinat aures suas
ne audiat legem: oratio eius erit execrabilis. **D**e secunda di-
citur **P**rouerb. xxi. b. **Q**ui obrurat aurem suam ad clamo-
rem pauperis: & ipse clamabit & non exaudiet. **N**ec
digni manu ad tractandū: id est ad discrete operan-

mbus iniquis. **M**elior enim
est ipse his quos colit: quia
ipse quidem vixit cū esset
mortalis: illi autem nunq̃.
Sed et aialia miserrimi co-
lunt. **I**nsensata enim cōm-
parata his: illis sunt deterio-
ra. **S**ed nec aspectu aliqd
ex his animalib⁹ bona po-
test spicere: **E**ffugerūt aut
dei laudē & bñdictionē ei⁹.

tñ lingua ligunt: sed digitos non apponunt vulneri. **D**urif
enī increpāt & magnas pēnitētiās p̃stētib⁹ iniūgit: ipsi aut nī
hil faciūt. **U**n̄ **M**atth. xxiij. a. **S**up cathedrā moysi sederūt
scribē & pharisē: omnia ergo quecūq̃ dixerint vobis facite
et seruate: fm opera p̃o illorum nolite facere: dicunt enim et
non faciunt: alligant enim onera grauiā & importabilia: & im-
ponunt ea in humeros hominū: digito autem suo nolunt ea
mouere. **E**t tñ mltō melius curat medicus manu q̃ lingua.
Unde **J**ob. xvi. d. **O**bstetricante manu eductus est colu-
ber tortuosus. **D**e istis medicis linguat⁹ siue verbosus: vt ita
dicam: dicitur **L**uc. xvi. c. **E**rat quidam mendicus nomine
laazarus: qui facebat ad ianuam eius vlcēibus plenus: cupi-
ens saturari de micis que cadebant de mensa diuitis: et ne-
mo illi dabat: sed & canes veniebant & lingebant vlcerā eius.
Alia manus magis spiritualis est: qua corpus dñicū ē tra-
ctandum. **U**nde **J**ob. xx. g. dixit dominus thome: **I**ncut di-
gitum tuū huc & vide manus meas: & mitte manū tuā in la-
tus meum & noli esse incredulus sed fidelis. **S**uperior man⁹
munda debet esse: aliter non bene mundaret sordes aliorum:
sicut dicit beatus **B**reg⁹. **P**ura debet esse manus que sor-
des diluit alienas. **H**ec debet esse sana: non leprosa vt man⁹
moysi: **E**xo. iij. a. **A**liqdñ dicit ei: **M**itte manū tuā in sinū
tuū. **E**t: **N**oli me tangere. **E**t **E**sa. lix. a. **D**an⁹ vestre pol-
lut⁹ sunt sanguine: & digiti vestri pleni iniquitate. **S**ed
et pedes eorum pigri ad ambulandū: **U**nde opor-
tet eos equitare: & tñ nō equitasse christum: sed tñ semel vt
ita dixerim: asinasse legim⁹. **E**t quid accidit ei: **I**n eadē sep-
timana legitur crucifixus. **E**t. ij. **R**egl. vi. b. legif: **O**ca per-
cussus a domino: quia arcam quā proprijs humeris ferre de-
bebat imposuerat bobus. **D**eut. xviij. d. p̃cipitur princi-
pi seculari ne curr⁹ aut equos sibi multiplicet: quid ergo epī-
scopis: **I**deo malachias episcopus & legatus imitator do-
mini & apostolorū pedes ibat. **N**ec hoc dico vt modo simi-
liter faciant episcopi: mallem tñ q. sic facerent: q̃ q. equos
contra legem sibi multiplicarent. **H**omo enim fecit
illos: et qui spiritum mutuat est is finxit illos: hoc
est: tales p̃elatos similes idolis faciunt homines carnales: et
qui spiritum mutuantur: id est spiritu mutuo eligūt tales:
non proprio spiritu neq̃ spiritus sancto: sed precibus aut pro-
missis. **U**nde de promotione istorum admiratur ecclesia:
Esa. xliij. f. **Q**uis genuit mihi istos: **E**go sterilis & non pa-
riens transinigrata & captiua: & istos q̃s enutrit. **O**see. viij.
a. **I**psi regnauerunt & non ex me: principes extiterunt & non
cognoui. **H**omo enim sibi similem homo pote-
rit deum fingere: id est episcopum vel p̃elatu: **Q**ui dicitur
deus. **E**xo. viij. a. **E**cce constitui te deū pharaonis. **S**ta-
tim enim vt eligitur quis mutatur: quia honores mutāt mo-
res: et quem elector putabat sibi fore conformē: inuenit po-
stea omnino dissimilem.

Propt̃ hec & his similia:

At. miserrima

At. talisq̃

Job. 20. d.

Propter hec et his similia. **Expo. Ca. XVI.** Ostensis errorib⁹ quibus hoies insipientes et infelices effecti laudem dei et benedictione amiserunt: dicit philo: propter hec et his similia egyptios iuste punitos per multitudinem bestiarum: qui bestiis diuinu cultu exhibere consueverunt: et e contrario iudeos alienor⁹ dno liberatos multiplici a dno honoratos. Et hoc est a. **Propf** hec et his similia pas-
A **P**ropter hec et his similia pas-
si sunt digne tormen-
ta: et per multitudinem be-
stiaru exterminati sunt. **Pro**
s quibus tormentis bene di-
b sposuisti populum tuu: qui-
bus dedisti concupiscentia
delectamenti sui nouum sa-
porum: escam parās eis or-
tigometram: ut illi quidem
concupiscentes escam pro-
pterea que illis ostēsa et mis-
sa sunt: etiā a necessaria pecu-

p. 104.

is confidebant. f
Pro quibus tormentis: id est loco quoru tormentor⁹:
s. **Bene** disposuisti populu tuu: eum liberando. Vel
f. **Pro** quibus tormentis: id est ppter que tormenta.
s. **Bene** disposuisti populu tuu: israelitu: quia visis
tormentis egyptior⁹ corripiebat a malo et proficiebat in bo-
no. Unde **Prover. xix. d.** Flagellato pestilente stultus sapi-
entior erit. b. **Quibus**: id est quorum aliquib⁹. i. **De**
disti concupiscentia delectamenti sui: id est concupi-
tam delectatione. f. **Nouū** saporum: id est manna: qd
sapiebat unicuiq⁹ in ore suo qd volebat. **Escam** parās
eis ortigometra: id est coturnices: siue curleios: **Mume.**
ix. c. Unde **Ps.** Perierunt et venit coturnix: et pane celi saru-
rauit eos: id est manna. **Exo. xvi. c.** m. **Et illi** quidem:
id est israelite: n. **Concupiscentes** escam: carnum cum
haberēt manna: qd sapiebat cullibet qd volebat. o. **Pro**
pterea que illis ostēsa et missa sunt: i. manna et coturnices
p. **Etiā a necessaria** concupiscentia. i. ais radicata concu-
piscencia carnu egypti: auerterent. q. d. ita abundante dedit
israelitis dñs manna et coturnices: ut ipsi dimitterēt oēm ap-
petitū carnu egypti qd desiderabāt: ut legit **Muc. xi. a.** q
Hi autē israelite. i. r. **In breui** opes facti: id est ad modicu
penuria escay passi: s. **Nouā** gustauerūt escā: scilicet
manna et coturnices. t. **Opotebat** em. q. d. Ita punituisti
egyptios: et bñ disposuisti pplm tuu: qz iustu erat ut obstinati
oīno exterminarent: et populu tuu ad correctione similis corri-
peret. Et hoc est: **Opotebat** em. i. oportuū erat. Vel
Opotebat f. m. exigentia iusticie: v. **Illis** id est egyptijs.
r. **Sine excusatione**: qz culpa manifesta erat. y. **Sup-**
uenire interitū. i. pgnā interimentē. Illis dico: 3. **Exer-**
centib⁹ tyrānidē in filios isrl: et in seipso idola colendo. a
His autē: id est filijs isrl: oportebat: b. **Ondere** quēad-
modū: id est qua prāte vel qua causa: c. **Inimici** illo-
rum: id est egyptij: d. **Exterminabant**: ut multato pe-
stilente/sapietior paruul⁹ efficeret: **Prover. xxi. b.** c. **Ete-**
nim cū illis rē. Quasi reuera digne punituisti egyptios et
corripuisti tuos. **Etenī** cum illis: id est egyptijs: f. **Sup-**
peruenit: id est desuper a dño venit. s. **Seuā** bestiaru
ira/morsibus puerfor⁹ colubroz exterminabantur. Sed b non legit de egyptijs qz ita puniti fuerint morfi-
bus serpentū: neqz in lege neqz i psalmis. Ad hoc dicit qdā
qz noie colubroz intelligit auctor muscas et cinipbes et locu-
stas: quarum morsibus puniti sunt egyptij: ut legitur **Exo.**
viii. ix. x. Alij dicunt qz multas plagas passi sūt egyptij: que
non sunt scripte alicubi: quarū vna fuit que dicta est. **Delit-**
us autem exponitur hoc de filijs israel: quia sequens littera
magis conuenit. **Cōtinua** g sic: Ita ostēdisti tuis quēadmo-

dū inimici illoz exterminabant eos filialit corrigēdo. e. **Ete-**
nim cū illis. i. filijs israel: f. **Supuenit** seuā bestia-
rū ira/morsibus puerfor⁹ colubroz exterminabant: qdā
illoz qz murmurabāt dñm et moyse: qzobz misit i eos dñs
ignitos serpētes: qz morsib⁹ mlti mortui sūt: ut legit **Muc.**

xxi. b. b. **Sed** no
in ppetuū ira tua
pmanit: contra eos
sicut egyptios. i.
Sz ad correctio-
nē. i. ad emēdationē.
k. **In breui**: id est ad
modicum: **Tur-**
bati sūt: et aliq infecti.
l. **Signum**
apocalit a. **Pro-**
p. hec et his filia
passi sūt digne tor-
menta: et multitu-
dinē bestiaru ex-
minati sūt. Per egyptios de qz pgnā et
culpa hic agit: signifi-
cat vniuersitas malo-
rū: qz sunt in tenebris

culpe et igratē et mgrozē gñu expectāt. Per multitudinē be-
stiaru/multitudo demonū designat: qui malos in pñenti tor-
quere incipiūt: sed in morte penit⁹ extermināt. **Uñ** Baruch
ij. b. **Ubi** sūt pñipes gentiū et qui dñant sup bestias que sūt
sup terrā: qz in auib⁹ celi ludūt: qz argētū thesaurizant et aurū
i quo pñidūt hoies: **Exterminati** sūt: et ad iferos deicēdērūt. Et
bñ p multitudinē bestiaru dicunt⁹ exterminari: qz qd pñā quili-
bet habet: tot habet demōes assistētes qz expectāt eū quasi
suū. **Uñ** **Luc. xij. c.** d. diuiti: Stulte hac nocte reperit aiaz
tuā. **Uñ** dñc repetet: s. repetet pluralit⁹: qz tot demonib⁹ de-
bitor ē: qz vñs subiect⁹ ē. **Demon** auaricie accomodauit ei
diuitias: qz i morte repetet cū vsuris. **Uñ** **Job. xx. b.** diui-
tias qz deuorauit euomet: et de vētre ei⁹ extrahet illas de.
Demon luxurie accomodauit ei delitias: pro quib⁹ oporet
eū soluere eqles pgnas. **Uñ** **Apoc. xviij. b.** Quātū glori-
cauit se et i delitijs fuit: tāntū date ei tormētū et luctū. **Demon**
supbiē accomodauit honores: pro quib⁹ soluet vsuras pñisio-
nis gñe et ptumeliē sempitēne. **Uñ** **Apoc. xviij. b.** Quia dicit
in corde suo: sedeo ut regina: et vidua nō sum et luctu non vi-
debo: ideo in vna die veniet⁹ plaga eius et mors et luctus et fa-
mes et igne cōburef. f. **Pro qz** tormētis bñ dispo-
suisti pplm tuu. i. dispones in glia: qz b tormēta. sustinuit
patient. **Uñ** **Luc. xxi. c.** Vos estis qz pmāstis mecu i tem-
ptatōib⁹ meis: et ego dispono vob sicut disposuit mibi pater
meus regnū. **Matth. v. a.** **Uñ** qz pñicionē patiunt⁹ pñi iu-
sticia: qm ipsoz ē regnū celoz. b. **Quib⁹** dedisti pecu-
piscencia delectamētū sui. i. eterne iocunditat⁹ dulcedinē
diuini pñitū. **Esa. xxxv. d.** Ambulabūt qz liberati fuerint et
redēpti a dño: puerent⁹ et venient in sion cum laude et leticia
sempiterna sup capita eoz. k. **Nouū** saporē escā pa-
rās eis ortigometra. i. nouū saporis carnes vespe: sed pa-
nes mane: ut dicit **Exo. xvi. c.** Vespe ē vita pñens: in q dñs
carnem suā nobis tradidit ad manducandū. **Uñ** **Job. vi. e.**
Et panis quē ego dabo vobis: caro mea est pro mundi vita.
Dane est dies resurrectōis: in quo deus ipse panis angelo-
rū dabitur oibus electis ad manducandū. De quo d: **Luc.**
xiiij. d. **Beatus** qui māducabit panē in regno dei. q. **Hi**
autē in breui inopes facti nouā gustauerunt escā. i.
pñt palē paupratē et tribulationē: eteras delitias et diuitias
sunt adepti. **Uñ** **S. ij. a.** In paucis vexati: in multis bñ dis-
ponentur. **Matth. xix. d.** Vos qz securi estis me in regenera-
tione cū sederit fili⁹ hois i sede maiestāt⁹ sug: sedebitis et vos
sup sedes duodeci iudicātes duodeci trib⁹ israel. **Etenī**
cū illis. i. cū israelit. f. **Supuenit** seuā bestiaru ira/
morsib⁹ puerfor⁹ colubroz exterminabāt: s. nō in ppe-
tuū ira tua pmanit: sed ad correctionē breui turbati sūt.

* Signū habetis

Signū habētes salutis: serpentes. s. enei pro signo positi: quē pculsi aspiciētes sanabant. **b** Ad cōmemorationē mādati legis tue. i. vt haberēt memoriā mādati legis tue ad faciendū ea. Serpens autem eneus non sanabat eos: sed sacramentū mysterij. i. mors christi in serpēte figurata. Oia enim

B signū habentes salutis ad cōmemorationē mādati legis tue. Qui enī puerus ē nōn per h qd videbat sanabat: s. p tē oīm saluatores. In hoc autē dñdisti iuncl tuis: qz tū es q liberat ab oī malo. Illōs enī locustarū z muscarū occiderūt morsus: et non est inuēta sanitas animē illoz: qz digni erāt ab hmoi exterminari. Filios autē tuos nec

es dñe qui vitē/triplicis: naturē. s. gratiē z gloriē. **b** Et mortis: triplicis: naturē. s. culpe: et gehēne: habes potestātē. **U**ñ Deut. xxxij. f. Ego occidā et ego viuere faciam. Et Prover. xviij. d. Mors z vita i manib⁹ lingue. i. prāte si lū q ē lingua prās: sic ipse dñe p dñ. Lingua mea calām⁹ scribē. **Ps. 44.**

Et deducis

draconum nec venenatorū vicerunt dentes. **M**isericordia enī tua adueniens sanabat illos. **I**mmemoria enī q tñmonū tuoz extēmiabāt: et velocit⁹ sanabant: nē i altā cadētēs obliuionē nō pōs sent tuoz vti adiutorio. **E**t enī neqz herba neqz malagma sanauit eos: s. tū dñe pmo q sanat oīa. **T**ū es dñe q vitē z mortē habes potestates:

*** a** Signū habētes salutis: id est ita est: pēna et flagella bonorum et breuia sunt: et ad correctionē sunt: et signa siue argumenta salutis eterne sūt. **O**z breuia sunt et causa salutis eterne legitur. **ij. Cor. liij. d.** Id quod i pēsent est momentaneū et leue tribulationis nostre: supra modum in sublimitate eternū glorię pondus opera-

Doraliter

Al. In me-

moria

Al. feruorū

Al. exami-

nabantur

Al. saluabant

Al. tinciderēs

1. Regl. 2. a.

Tob. 13. a.

tur in nobis. **O**z autem ad correctionē eoz sūt legē lēb. **xiij. b.** Fili mi noli negligere disciplinā dñi: neqz fatiger: cū ab eo corripis: quē enī diligit dñs castigat. **S**ūt etiā flagella bonoz signa etne dñatōis maloz: q ad exēplū eoz n corrīgūtur a malicia sua. **M**ā si in viridi hec faciūt: i arido quid fiet? **Lūc. xxiij. e.** **Uñ Esa. xx. a.** Sic ambulauit su⁹ me⁹ elias nudus et discalciatus: triū annoz signū z portētū erit super egyptū z ethiopiā. **E**t dñs dicit **Job. xvi. c.** Confregit me z posuit qñ signum ad sagittam. **I** **Illos enī locustarū z muscarū occiderūt morsus.** Per muscas z locustas duo genera temptationū significant: quē multos occidunt. **D**ulce sūt imūde z impotune cogitationes: quę grauitur pungunt z molestant ipsa sua pēsentia. **U**nde **Ecc. x. a.** Dulce morientes perdunt suauitatē vnguenti. **S**ed quādo transeunt in affectum: tunc vulnerant. **E**xo. viij. f. Venit musca grauiissima in domos pharaonis z seruoꝝ eius z in oēm terrā egypti: corruptaqz ē terra huiusmodi muscis: id est anima. **Q**uando vero transeunt in consensū: tūc occidunt: sicut dicitur hic. **M** **Filios autem tuos nec draconum nec venenatorū vicerūt dentes.** **P**ulchra antithesis. **I**lli occisi: isti iuncti sūt. **I**lli a muscis z locustis interfecit: isti etiam nec a draconibus sūt victi. **I**lli solis morsibus occuberunt: isti nec venenis nec dentib⁹ vinci potuerūt. **U**nde **Barcl. xvi. d.** Et si mortifex qd biberint: nō eos nocēbit. **O** **Misericordia enī tua adueniens sanabat illos.** **U**nde **Thren. liij. c.** Misericordię dñi est: q non sumus consumpti. **P**s. Si dicebam mortus est pes meus: misericordia tua domine adiuuabit me. **N**ec solum iuuat misericordia dei ne cadamus in tribulatione: sed vt proficiamus. **F**idelis est enim deus qui nō patietur vos temptari supra id qd potestis: sed dat cum temptatione prouētum. **j. Cor. x. c.** **T**ripliciter autem sanat dominus per misericordiā suā. **P**rimo dans veniā peccatoꝝ in contritione. **U**nde **Ezech. xviij. e.** Si impius egerit penitentia: ab omnibus peccatis suis quę operatus est z custodierit pēcepta mea: omniū iniquitatū ei⁹ quas operat⁹ est nō recordabor. **S**ecundo cum dat cōsolationē in tribulatione. **Uñ. ij. Cor. j. a.** **B**enedictus de⁹ z pater domini nostri iesu christi: pater misericordiarū z deus totius cōsolationis: qui cōsolatur nos in omni tribulatione nostra. **T**ertio: cum liberat ab omni miseria i gloriā. **P**s. **C**um ipso sum in tribulatione: eripiā eū et glorificabo eū. **V** **E**t enī neqz herba neqz malagma sanauit eos: sed tuus domine sermo q sanat omnia. **U**ñ doc est contra multos: qui cum infirmant prius ad medicū qz ad christum currunt: pēponētes cōsiliū medici corporalis verbo dei: qd est medicina spiritua. **P**s. **V**isit verbū suū et sanauit illos z eripuit eos de in-

Ps. 93.

Dñs tripliciter sanat per misericordiam

Ps. 90.

Ps. 106.

Digna est

Ps. 77.

spensus: est christ⁹: qz mortu⁹ est p hūanitatē: sed enē: quia durat in eternū p diuinitatē. **C** **Qui enī puerus ē. q. d.** Ita habebāt signū salutis serpēte enei: sed tñ non a serpēte sanabant: s. a christo in serpēte figurato. **Q**ui enī puerus est: de iudeis ad dñm p penitentia: **d** **N**ō p hoc qd videbat. i. per serpēte enei: sanabat: **e** **S**ed p tē oīm saluatoz: credentiū in te. **I**n hoc autē qz populū tuū talit⁹ liberasti: **s** **O**stendisti iuncl tuis: id ē incredulis. **b** **Quia tu es q liberat ab oī malo: corporali z spūali.** **i** **Illos enī vel autē. i. egyptios: k** **Locustarū z muscarū occiderūt morsus. i. grauit⁹ vexauerūt: Exo. viij. f. et. x. d.** **E**t nō ē inuēta sanitas aīe illoz: qz digni erāt ab hmoi minutissimis aīalib⁹ extēmiari. **m** **Filios autē tuos. i. populū tuū israeliticū: n** **N**ec draconū nec venenatoꝝ vicerūt dētes. q. d. idolatras egyptios parua aīalia extēmiauerūt: israelitas nō veri dei cultores: serpentes igniti extēminare non potuerūt: **M**ouit enī de⁹ pios de temptatione eripere: iniquos vero in die iudicij cruciados reseruare. **ij. Pet. ij. b.** **O** **Misericordia enī tua adueniens sanabit illos. i. israelitas penitentes.** **p** **Immemoria enī seruoꝝ vel sermonū tuoz extēmiabant: qdā illoz impēnitētes. Et ē vna dictio imemoria. i. p eo qz erāt imemores suoz tuoz vel sñmonū tuoz. q** **Et velocit⁹ sanabant: alij penitētes z reuertētes ad dñm.** **U**ñ sic: vt in memoria sint due dictiōes. **I**ta misericōdia tua adueniens sanabat illos. **p** **In memoria enī sermonū tuoz. i. qz memores erāt cōmationū tuaz: vel pmissionū: vel suoz tuoz: abraā/isaac et iacob q** **Extēmiabāt z velocit⁹ sanabant. i. cū affligebāt: cito sanabāt. p tē memoriā seruoꝝ tuoz. In pma expositiōe ē secūda reglā **L**iconij: vt ibi: **L**um occideret eos querebant eū: et reuertebant ad eū. **S**ecūda expositiō planior est. **E**t posset aliqz querere: qre dñs ita pberabat eos: et tā cito sanabat: **E**t rñdet auctor. **r** **N**e in altam. i. in pfundā: **s** **C**adētēs obliuionē: dei i. in perfectā desperationē/nimietate pgnarū oppressi: **t** **N**on possent tuo vti adiutorio. i. libero arbitrio: qd gratiam tuam iuuat: **J**uxta illud. **j. Cor. liij. b.** **A**diutores dei sum⁹. **q. d.** ideo velociter sanabat eos: ne desperando cōtemnerēt: **I**mpius enim cum in pfundum venerit peccatoꝝ cōtemnit: **P**rouerb. xviij. a. **E**t vere tu sanabas eos: **v** **E**t enī neqz herba: medicinalis vel potio. **x** **N**ec malagma: id est emplastrum quod sauciatis doloribus supponit. **z** **S**anauit eos: id est filios israel vulneratos. **z** **S**ed tuus dñe sermo qui sanat omnia. i. illud q pēcepisti serpēte enei eleuari i palo. **U**ñ **T**uus sermo. i. fili⁹ q nō bis locut⁹ est pñem: p quē oīa facta sūt: cui⁹ prās ē vbiqz: qui omnia q cūqz voluit fecit: ipse et corpa curat z aīas a spūalib⁹ bestijs saluat. **E**t vere sñmo tu⁹ sanat omnia. **Q**uia a **Tu****

a Et deducis ad portas mortis temporalis. **b** Et re-
ducis a morte ad vitam suscitando. Vel porte mortis sunt ti-
mor male humilians: aut amor male inflammas. Ad has por-
tas deducit dominus promissive: sed reducit potestative. Vel portas
mortis dicit limbum: ad quam omnes sanctos deducebat iusti-
cia dei: sed in celum re-
duxit omnes misericor-
dia dei in ascensione.

c Homo autem occidit
et. Quasi tu habes
potestatem vite et mor-
tis: tunc nunc mortem ani-
me inferis.

Al. transiocabit
animam

C
Exo. 9. c.

Ps. 102.

Ps. 145.

Ps. 77.

Quidam de poto
Idem in epistolis

a et deducis usque ad portas
mortis: et reduci: homo au-
tem occidit quidem per maliciam
animam suam: et cum exierit spiritus
non reuertetur: nec reuolabit
aia que recepta est: sed tu-
am manu effugere impossibi-
le est. Negantes enim nosse te
impium per fortitudinem brachij
tui flagellati sunt: nouis aquis
et grandinibus et pluuijs pse-
cutione passi sunt: et per ignem
consumpti. Quod enim mira-
bile erat in aqua: que omnia
extinguit: plenus ignis valebat:
Quid est enim orbis iusto-
rum. Quodam enim tempo-
re mansuetabatur ignis: ne co-
burerent que ad impios mis-
sa erant animalia: sed ut ip-
si uidentes scirent: quoniam

Contra Ps. Exibit spiritus eius et reuertetur in terram suam. Sol.
Reuertetur in die iudicii et non reuertetur in uita presentis. Vel sic:
Cum exierit spiritus: ad peccandum per se. Non reuertetur
ad locum pristinum: Est enim homo spiritus uadens et non rediens. Unde
Job. vii. b. Qui descendit ad inferos non ascendet. Proverb.
ij. d. Omnes qui ingrediuntur ad eam non reuertentur. Nec
reuolabit anima. i. retro uolabit per se ad corpus suum: vel ad
gratiam: vel ad uitam presentem. b. Que recepta est a
deo uel a diabolo. i. Sed tuam manu. i. tuam potesta-
tem: k. Effugere impossibile est: quia ubique est manus
domini. Unde Esa. xlii. b. Ego deus ab initio: ego ipse et non est
qui de manu mea possit erui. Duo fugit encelades sub ioue
semper erit. An nescis longas legibus esse manus? l. Ne-
gantes enim nosse te impium. i. egyptij increduli. m. Per
fortitudinem brachij tui. i. potentie tue uel filij tui.

n Flagellati sunt in egypto nouis aquis de celo caden-
tibus: que dicuntur noue: quia ad litteram in egypto non plueuit
pluere: sed nilis egrediens totam terram operit et fecundat. An
exponit postea qualiter. o. Nouis aquis et grandinibus et
pluuijs persecutione passi sunt et per ignem consumpti:
id est grandine et pluuijs: que simul cum igne mixta: pariter fe-
rebant: ut legitur Exo. ix. e. que cuncta que in agris repta sunt
destruxerunt. p. Quod enim mirabile erat in aqua que omnia
extinguit: plenus ignis valebat. i. non amissa uirtute sua ar-
dentior erat in aqua quam per se. Et loquitur de igne qui mixtus erat gra-
dini. Nec est hoc mirum: quia omnis creatura creatori deseruit.
Unde. s. v. d. Pugnabit cum illo orbis terrarum contra insen-
satos. Et hoc est quod dicitur h. q. Quid est enim est orbis. i.
omnis creatura. r. Iustorum. i. preceptorum: que impium trans-
gressi sunt. Vel iustorum hominum: quos impium iniuste affli-
gebat. s. Quodam enim tempore mansuetabatur ignis:
id est quasi mansuetus parcebat. v. Nec comburerent que
ad impios missa erant animalia. i. b. mansuetabatur ignis: qui
cum grandine ferebat: quod non combussit omnia animalia egyptiorum:
que dicuntur missa ad impios. i. data impijs uel concessa a deo.
Nec fiebat hoc fortuito: sed ut ipsi. i. impij. a. Ali-
quid detersis solito more: et cum misericordia se puniri: b. Scirent quoniam

dei iudicio: cui obedit omnis creatura: hac patiuntur per-
secutionem. Vel de ignis serpentibus quibus puniti sunt filij
israel: exponit potest: ut innuit B. hoc modo: s. Quodam
tempore: quando. i. filij israel erant in deserto: quod est inter horum et
mare rubrum: ut legitur Num. xxj. a. t. Mansuetabatur
ignis. i. ignis serpen-
tes: ne filij israel respi-
cientes in serpentem
enem: v. Cobu-
rerent: a talibus. i. a
serpentibus ignitis. r. Ali. tuncque

dei iudicio patiuntur persecutio-
nem. Et quodam tempore in
aqua supra uirtute ignis ex-
ardebatur undique: ut inique
terre nationem exterminaret.
Pro quibus angelorum esca-
nutriuiti populum tuum: et pa-
ratum panem de celo prestiti-
sti illis sine labore: omne de-
lectamentum in se habentem:
et omnis sapor suauitatem. Sub
stantia enim tua et dulcedine tu-
am quam in filios habes ostende-
bas: et deseruiens uniuscu-
iusque uoluntati: ad quod quisque
uolebat: conuertebatur. Nix
autem et glacies sustinebant
vim ignis et non tabescebant:
ut scirent quoniam fructus inimico-
rum exterminabat ignis ardens in
gradine et pluuijs coruscans.

lij israel essent in egypto. e. Ignis autem supra uirtutem ig-
nis exardebatur undique: omnia circa se comburens que in-
ueniebat in agris: Exo. ix. e. Non impediuntur grandine cum
qua pariter ferebat. Et inique terre illius. i. egypti:
nationem exterminaret. Et hoc fiebat per illos. s. Pro
quibus. i. per quos: uel merito quorum: b. Angelorum
esca nutriuiti populum tuum. i. manna misterio angelorum
dato: uel significante eum qui est panis angelorum. Et pa-
ratum de celo panem prestitisti illis. i. filijs israel. k. Si-
ne labore: ad preces moysi. l. Omne delectamen-
tum in se habentem: quia sapiebat cullibet quod uolebat: ut dicit
hic. Unde dicit Greg. vi. moral. Sed si hoc: quod postea
querat ollas carnis: Sol. Ut visu et nidoze delectarentur in eis.
Unde Hiero. Aues coram diuitibus lentis decoquunt uapo-
ribus: et ut visu et nidoze reficiantur. m. Et omnis sapor
suauitatem: id est uirtutem sapienti suauiter cullibet quod uo-
lebat. n. Substantiam enim tuam et dulcedinem tu-
am: id est tuam substantialem dulcedinem. Vel Substantiam
tuam et dulcedinem tuam: id est panem tuum substantia-
liter dulcem: significantem tuam substantialem misericordiam siue
dulcedinem. o. Quam in filios tuos habes ostende-
bas: in pane illo dulci. p. Et deseruiens: ille panis. i.
q. Uniuscuiusque uoluntati ad quod quisque uolebat con-
uertebatur: in ore illius deo faciente. r. Nix autem et gla-
cies: id est manna simile niui et glaci: s. Sustinebant
vim ignis et non tabescebant: id est non liquefiebat man-
na ad ignem. v. Et scirent ipsi filij israel. i. ad memoriam reuo-
carerent. x. Quoniam fructus inimicorum: id est segetes egyptiorum:
exterminabat ignis ardens in gradine et pluuijs
coruscans: qui manna non poterat liquefacere: sed potius
idurabat: licet simile esset glaci: et niui: que naturaliter igne
soluuntur. Vel sic. r. Nix autem et glacies: id est pluuijs
congelata in gradine ueniens cum igne. Exo. ix. e. s. Su-
stinebant vim ignis: quia non dissoluebantur ab igne. t. Et
non tabescebant: id est non resoluebantur licet essent mixta igni.
v. Et scirent quoniam fructus inimicorum: dei exterminabat ignis
ardens in gradine et pluuijs coruscans: non impediunt pluuiam.
Hoc autem iterum ut

Hoc autē iterum vt nutrirent iusti. q. d. qz ignis in grandine ardebat et in pluuia coruscabat: hoc factū est vt nutrirentur iusti in fide et timore dei. Iustus em̄ cū viderit vinctā lauabit man⁹ suas in sanguine peccatoris. Iterū autē non dicit iterationē facti: sed dicti: qz auctor hoc idem dixerat. s.

Bignis etiā sue virtutis obliu⁹ ē: vt sicut nutrirentur iusti. i. respiraret: vt i serpente ignis: Numeri xxi. c. Et in grandine: Exo. ix. f. Et in camelo no triu pueroru: Daniel. iij. c. Nec mirū hoc: c. **C**reatura em̄ tua. i. ignis: vt qz liberata: **T**ibi facti deseruies et cadesit i tormentu aduersus iustos: Sic patet i illi qz misit ruit tres pueros in fornace: qz ab igne consumpti sunt pueris manē: tibi illis: Daniel. iij. c. **E**t leuior vel lenior fit ad bñficiendū p his qui in te cōfidit: vt patet in trib⁹ pueris: qz vincta pspit ignis: ipis autē pueris nihil molestie intulit: et in filiis isrl̄ qz cū eent cū egyptijs i egypto: ipis tabescētib⁹ in tormentis: nihil mali sustinebat. **P**ropt hoc. s. qz creatura deseruit suo creatori: **E**t tūc qz egyptij torq̄bant: **O**mnia transfigurata: id est in sua virtute mutata: vt aqua ignem nō extingues: et ignis i aqua ardens et lucens: et manna p volūtatē cuiuslibet sapiens: et mare rubrū quasi solū dū hinc et inde nō fluēs: et serpentes igniti ad aspectū enei nō mordentes. **O**miniū nutrice gratie tue deseruiebant: id est tibi qui gratis tuos nutris. **A**d volūtatē horum qui a te desiderari sunt. i. qui te desiderauerunt post a te desiderari. **E**t scire filij tui quos dilexisti domine: quoniam nō natiuitatis fructus: qui de terra nascunt: **P**ascunt homines: qui sunt re et nomine homines: **S**ed sermo tuus hos qui in te crediderunt cōseruat: id est in corpore et anima seruat. **U**n Deut. viij. a. Dedit tibi dominus cibum māna: quod ignorabas tu et patres tui: vt ostēderet tibi qz non in solo pane viuit homo: sed i omni verbo quod egredit ex ore domini. Et reuera hec fiebant ppter filios tuos: **O**d em̄ ab igne nō poterat exterminari: id est māna: quod ad ignē nō liquebat. **S**tatim ab exiguo radio solis calefactū tabescebat: id est liquebat. **U**n ante solis ortū colligebat: Exo. xvi. c. **E**t notū omnib⁹ esset qm̄ oportet puenire solem ad bñdictionē tuā. i. oportebat ante solē colligere māna: qd datur ē tibi bñdictio a deo. **E**t ad ortū solis te adorare: qui dedisti manna: et sol liq̄facit qd inuenit foris. **E**t sic: **A**b exiguo radio solis calefactū tabescebat māna. **O**d ideo fiebat: **A**t notū omnib⁹ esset qm̄ oportet puenire solem: id est diem iudicii bene operando: **A**d benedictionem tuam: id est vt habeas illam benedictionem: Venite benedicti patris mei etc. Matth. xxv. c. **E**t oportet adorare ad ortum solis: id est credere christi natiuitatem: in cuius ortu omnia patefacta sunt que dicta fuerant p prophetas: qd significat mānatis liq̄factio ad solē. **I**ngratū em̄. i. iudaici populi. **S**pes: id est fides: qua expectat regem suū antichristū: **E**t tanq̄ hybernalis glacies tabescet: qz vernalis glacies citius qz hybernalis. Sed hoc dixit auctor ad innuendū qz licet ad temp⁹ spes impij solide: tñ postea resoluet in nihilū. **E**t disper. et. i. disperibit sine fructu

iusticie: **T**anq̄ aqua supuacua: id est ad nullū vsum apta: que in terrā expendit: sic traditioes iudeorū peribūt que nulli vsum sunt apte. **E**xpositio Cap. XVII.

Aigna enim sunt. Dixerat auctor de multiplici maiorum afflictione et bonorum liberatione et ingratorum

solis calefactū tabescebat: vt qz notū omnib⁹ esset qm̄ oportet puenire solē ad benedictionē tuā: et ad ortū solis te adorare. **I**ngratū em̄ spes tanq̄ hybernalis glacies tabescet: et disperiet tanq̄ aqua supuacua. (Ca. XVII.)

Aigna em̄ sūt iudicia tua dñe: et inenarrabilia vba tua: ppter bñdiciplinā aie errauerūt: **D**um em̄ pfluasum habent iniqui posse domiari natiōi sancte: vinculis tenebrarū et longe noctis compediti: in clusi sub tectis: fugitui perpetue pudentie placuerūt:

lis audiuntur verba dñi. Similit accipit p̄bū. Esa. xxxix. b. Non fuit verbum in domo sua quod non ostenderet eis. Et Luc. ij. c. Trāseamus vsqz bethleem et videam⁹ hoc verbū qd factū est. Et signanter dicit: inenarrabilia: id est extra narrabilia. Narrari quidē possunt. Unde Ps. Narrabimus mirabilia tua. Sed enarrari nō possunt: quia causę factorum inuestigari nō possunt. Unde Esa. liij. c. Generationem eius quis enarrabit: Et Roma. viij. e. Spiritus postulat p nobis gemitib⁹ inenarrabilib⁹. **E**t iudicia dei dicunt p̄silia ei⁹: verba eius dicunt opera eius: Et vtrqz p̄funda sunt et inscrutabilia. Unde Roma. xi. d. **O** altitudo diuitiarū sapientię et sciētię dei: qz incōprehensibilia sūt iudicia eius: et inuestigabiles vię eius. i. opera. **P**ropt hoc: quia. s. mali creatorē suū credere et intelligere noluerūt: vel quia expectas vel differs vindictam eorum: **I**ndisciplinatę anime: id est que nō receperūt verba tua et flagella vt disciplinā: vel quos nō disciplinasti flagellis parcendo: **E**rrauerūt: id est egyptij: longa expectatione: **N**osse dominari nationi sancte: id est populo israhelico. i. dum egyptij credunt se posse dominari filiis israhel: ppter longam expectationem: **V**inculis tenebrarū: et: id est longe noctis compediti: id est puniri tenebris palpabilibus: que tribus diebus et tribus noctibus durauerunt: vt legitur Exo. x. f. et ideo dicit: longe noctis. **V**inculis tenebrarū: i. vinculis peccatorū. **E**t: vinculis longe noctis: id est tenebrosę obliuiois: compediti: **I**nclusi sub tectis: quia non poterat ire quoqz ppter nimietatem tenebrarū et obscuritatis. **F**ugitui perpetue pudentie placuerūt: id est qui a scelere suo fugerūt p penitentia: placuerunt perpetue pudentie dei: a qua habuerūt vt fugerent a peccatis suis. **E**t sic: Fugitui perpetue prouidentie: id est fugere volentes diuinā pudentia: que perpetua est. i. inmutabilis: **P**lacuerūt: puniri. i. p̄na illorū placuit. **A**liā

Moralit: per egyptios intelligit oēs mali: qz pediti sūt vinculis tenebrarū: ignoratię et culpe: qz p̄me excecāt intellectū: secūde ligāt affectū. **U**n bñ dñs: **F**ugitui perpetue pudentie placuerūt: id est qui a scelere suo fugerūt p penitentia: placuerunt perpetue pudentie dei: a qua habuerūt vt fugerent a peccatis suis. **E**t sic: Fugitui perpetue prouidentie: id est fugere volentes diuinā pudentia: que perpetua est. i. inmutabilis: **P**lacuerūt: puniri. i. p̄na illorū placuit. **A**liā

11. dñs. c.
ecclesiasticę
Al. p̄cientem
Al. flucis
Al. fides

A

11. dñs. c.

Al. isauerunt

Ps. 74.

Moraliter

Libzi

E placuit. Aliā litterā ponit Rabanus. **F**ugitiui perpe-
tue pudentie iacuerunt: id est egyptij volentes fugere
penā pulsam sibi ab æterno/compediti tenebris/iacuerū: non
valentes mouere pedē. **a** **E**t dum putant se latere in
obscuris petis .i. obscuritate mētis inducentibus: et ad
eternas penas pducētibz: **b** **T**enebroso obliuionis
velamēto .i. ppter tenebrofū obliuionis velamē: **c** **D**il-
persi sunt /ab inuicem ppter tenebras: ⁊ alij in agris: alij in
aquis: alij in domibz

reperti sunt. **o** Pa
uentes horrēde: z
cū admiratice ni
mia pturbati: id est
pfecte turbati. Boni
enim sepe turbantur.
¶ Ps. 6. **Uñ** p̄s. Et aia mea
turbata est valde. S
nunq̄ pturbant. **Uñ**
dic̄ beat. **Verū.** Pro
pter pctm̄ meū grāde
turbat cōscīentia mea:
s̄ nō pturbabif: recoz/
dabo: em̄ vulnerum
dñi. **e** **¶** Recs enim

q̄ cōtinebat illos spēlica: i qua latere ⁊ abscondi vole-
bant egyptij: f **S**ine timore custodiebat: Semp em̄
tenebras cōcomitaf horroz. Et quāto min⁹ discernit quis q̄
circa se sunt: tanto magis metuit vndiq̄. Sic egyptij triduo
maximas tenebras passi sunt: quas nec sol nec luna nec stelle
poterāt illuminare: ⁊ vbiq̄ latebāt: ⁊ nimio t̄ore pauebāt oīa
etiā infensibilia ⁊ inanimita: q̄ nocere nō pnt. g **Q**uī soni-
tus. i. fragor aeris: h **D**escēdens/vīq̄ ad eos puenīēs:
i **P**erturbabat illos: id est intra ⁊ extra pfecte turbabat.
k **E**t persone tristes illis apparentes / pauorem
p̄stabant: id est phantasmata q̄ demones illis ingerebāt ad
augmentū p̄nariū: ⁊ ita tam vīsus q̄ auditus illis terroz in-
cutiebat ad tormentū. **E**t ignis quidē nulla vis po-
terat illis lumen p̄bere. i. null⁹ ignis quātūcūq̄ magnus
vel clarus / poterat illas tenebras effugare. m **N**ec fide-
rum limpide flamme illuminare poterant illā nō-
ctē horredā. i. horribilē horrozib⁹ plenā. n **A**pparebat
autē illis egyptijs / subitane⁹ ignis timore plenus. i.
coruscario celi terribilis: que minaf fulgura. o **E**t timore
pcussi illius que nō videbat faciei. i. imaginis: quā nō
dum videbāt: Et respiciat qd̄ supra dixerat: personas tristes:
quas nō videbant sensibiles: sed phāstice vel imaginative
p̄stimabāt deteriora esse que videbant / q̄ essent.
Pessim⁹ ē em̄ in dubijs augur / timor: nā si qua lateat petiora
putat. Si egyptij dolore p̄sentū ⁊ timore futuroꝝ prurbari:
que in p̄senti patiebant deteriora putabant q̄ essent. Aliqui
libri habēt: o **E**t timore pcussi illi⁹ q̄ videbat faciei:
id est illarū psonarū tristiū que apparebant eis: p **E**stimā-
bant deteriora esse que nō videbant. i. ea que nō vi-
debāt estimabāt deteriora eē eis q̄ videbāt ⁊ scīebāt. Et est
lectio ista facilior: Sꝫ pauci habēt hanc litterā. Alij habēt sic
⁊ verius: o **E**t timore pcussi illi⁹ que nō videbant
faciei: estimabant deteriora esse que videbant. Et
est sensus: quia turbati horrore p̄sentū / putabant futura que
timebant esse deteriora p̄sentibus que sustinebant. Cōstruit
autē littera sic: o **E**t pcussi timore illius faciei: id est
hui⁹ visionis quā videbant: p **Q**ue nō videbant esti-
mabat deteriora esse / his que videbant. Et huic lectioni
cōsonat Interlin. Rabani. Quāto grauiores sunt dolores:
tāto maiores timent horrores. q **E**t magicę artis ap-
positi erant derisus: id est p̄dictis malis accessit derisus
magorū pharaonis: qui defecerunt in tertio signo: Exo. viij.
c. Et qui paulo ante medicos se iactabant: serpentes et cete-
ra aīalia sicut alij homines metuebant: vnde derisibiles erāt.

Doralit * culpa. Et hoc iusto dei iudicio fit: ut q sibi placet in culpa ipsi

Sapientie

fibi displiceat in p̄gna. Et ecōtrario: Qui dño displicuerit in culpa/placeat in p̄gna. Longā noctē vocat tenebras trīū dierū. Tres em̄ dies fecit dñs. Quorū p̄m^{us} est dies passiōis: q̄ significat totā vitā nostrā: quę debet esse in labore ⁊ passione. Uñ Jue. v. b. 12. o natus ad laborē. Secūdus dies est sepulture sue quieris: ⁊ significat quietē aīaz in p̄ma stola añ iudiciū: de q̄ Job. xij. b. Sinite illā vt in diē sepulture meę seruet illud. Terri^{us} dies est dies resurrectionis: ⁊ significat stāū glō-

l p̄stabant: Et ignis quidem
 nulla vis poterat illis lu-
 m men p̄bere: nec siderū lim-
 pide flamme illuminare po-
 terant illā noctē horrendā.
 n Appārebat aut̄ illis subita-
 o ne⁹ ignis / timore plen⁹: ⁊ ti-
 mōre p̄cussi illius q̄ nō vide-
 p bāt faciei / estimābāt deterio-
 q ra esse q̄ videbant: ⁊ magice
 artis apppositi erant derisus:

in obscuris peccati / tenebroso obliuione velamē
to dispersi sūt / pauētes horrēde / cū admiratione
nimia p̄turbati. Quattuor hic tangit afflictiones: quibus
status peccatoris post mortē circūcingit ipsū angustians &
affligēs: Horror: de p̄sentib⁹ malis quę sustinet: P̄uor: de
fururo supplicio / qđ iminet. Nam vt dicit beatus Bern. ex
tū p̄cōris lacuales illę insidię p̄stolant: Admiratio de subita
mutatiōe & nouitate p̄nę. Un. 5. v. a. Vidētes turbabū
timore horribili: & mirabūnt in subitatione insperate salutis.
Ex his tribus constat quarta: id est turbatio / q̄ inducit de
sperationē. Sequitur. **E** **ff**icē enim quę continebat
illos spelunca sine timore custodiebat. Spelūca ista
est carcer peccati: in quo custoditur peccator: quousq; ad iu
diciū ducatur sicut latro / infernali paribulo suspendendus.
Unde Eusebius. Cum ad hoc crudelis custodię puentū fue
rit vbi tam futuri iudicij ipsa sui expectatione desituit pena
lus mēro occupabit animā / omni solatio destitutam. Euse
xliij. d. Claudenē ibi in carcere: et post multos dies visita
bunt: & erubescet luna & confundet sol. Ipsi etiam dēmonēs
quidem erubescunt: et erubescunt peccata quorūdam. Unde
Ecceh. xvj. d. Dabo te i aīas odiētū te filiā palestinā. i.
dēmonū: quę erubescūt in viā tua scelerata. Sequit: **E**
ignis quidē nulla vis poterat illius lumen p̄bere:
nec siderum limpide flammę illuminae poterant
illā noctē horrēdā. Ignis ē ipse de⁹. Deut. iij. d. Deus
noster ignis cōsumens ē. Sidera autē p̄dicatores. Vel ignis
charitas. Luc. xij. f. Ignē veni mittere in terrā: & quid volo
nisi vt ardeat: Sidera autē / cęterę fr̄tres: quę in cęlo animę
debent lucere. Recte ergo nec ignis nec sidera noctem illam
illuminare poterant: quia inferni tenebras / nec deus / nec p̄di
cator aliquis / nec charitas / nec vir⁹ alia poterit illuminare.
Magnū em̄ chaos firmatū ē int̄ nos & vos / dicit abraam de
uitt: Luc. xvj. g. n. **A**pparebat autem illis subita
neus ignis timore plenus: quia in inferno damnatis lu
cebat ignis: non ad cōsolationem / sed ad damnationem: vt. f.
videant secū in p̄na quos socios habebant in culpa: vt dicit
Gregori⁹. In plenti etiā malis apparet ignis subitaneus / ti
more plenus. i. mala cōscientia. Ignis enim ardet & lucet: et
mala p̄scientia ardet / quia mordet: lucet / quia recognoscit qđ
fecit: ardet: qz torquet: torquet / quia mala: lucet: qz cōscientia:
vt dicit beatus Bern. nullus est oculus quem magis vitare
velit peccator & minus possit. **Q** **u** **E**t magice artis ap
positi erant derisus. Hoc refert ad plenti statum eccle
się. Sicut em̄ egyp̄tus tūc habuit magos. i. sapiētes malefi
cos: sic & ecclesia mō q̄ plurimos magos habet siue sapiētes
maleficos. Quid em̄ sapiētes malefici / nisi doctores & p̄dica
tores mali: qui

Et sapientie gloria: id est sapientia de qua prius gloria-
bantur magi. **Gloria:** qua de sapientia sua gloriabantur:
Correctio cum contumelia: id est fuit causa quare ita co-
tumeliose corripere a domino: vel a socijs suis: qui corrip-
endo eos de vana gloria magice artis prumpebant in contu-
melia. Est autem corre-
ctio cum prumelia: quoniam

quis oino reluctas de
nequicia sua convincit:
correctio vero sine contu-
melia est: cum quis pec-
catu suum humiliter re-
cognoscens ad corre-
ptionem emendat. **Ubi**
Prover. xj. a. Ubi fu-
erit supbia: ibi contume-
lia: ubi autem humilitas
ibi sapientia. **Vel a**
Sapientie gloria: id est
sapientia moysi gloria:
sa: **Correctio cum**

contumelia: id est sapientia moysi correcti sunt magi et prume-
liosi facti. **Gilli enim qui prumitabant** etc. Causam assi-

gnat auctor quare contumeliosi et deridendi facti sunt magi: quod
scilicet iactabant se expellere portenta que moyses faciebat: et ipsi
equae ut alij terrebantur. **Et hoc est:** Gilli enim. Quasi ita corre-

cti sunt magi prumelia. **Gilli enim:** id est magi. **Qui prumitte-**
bant timores et perturbationes se expellere ab anima

languete: id est timore signorum et portentorum: **et cum de-**
risu pleni timore languebant: id est timore sic et alij. Et quod

medicos prius se iactabant sibi maderi non poterant. Sicut re-
fert Aug. de quodam philosopho: qui dicebat non esse timen-

dum ad aliquod incommodum: et ipse in mari plus quam alij timuit.
Et cum nihil illos: id est magos: **et ex monstris**

perturbabat: id est lederebat corporaliter mordendo: pertur-
babat autem quando prumitabant se expellere perturbationes ab

alijs. **Transitu animalium et serpentium sibilati-**
one comoti tremebundi peribant: sicut legitur Levit. xxvj.

Terrebit eos sonitus solij volantis. Vel potest esse quod ma-
gos transire animalium et sibilus serpentium terrebat: quos prius

monstra non terruerant: quia consueverat erant videre talia: Sicut
dicitur de balaam: quod non expavit ad vocem asine: quia consueverat

erat monstris: Numeri. xxij. e. **Et aerem.** Quasi ita tre-
mebundi peribant: **Et aerem que nulla ratioe quis effu-**

gere posset: id est sine quo nullus homo vivere posset: **et**
gantes se videre: tunc erant tenebre: in quo exprimitur ni-

micia timoris. Vel hoc dicebant magi: se propter nimiam
obscuritatem non posse videre: ne timidi apparerent: sicut quod

vulgariter dicitur: Bonum est superbi: quoniam non facile proprium
dedecus confiteatur. Nec mirum si tunc timebant: **et frequenter**

enim preoccupant pessima redarguente conscientia:
id est frequenter afflicti vaticinantur peiora futura: quorum timore

solo graviter cruciantur. **Vel pessima:** potest esse nominativus
casus. **Et esse sensus:** **pessima:** id est peiora presentibus:

et preoccupant: illos afflicti. id est sola suspitione tremunt
redarguente conscientia: et dicere eos propter peccata sua puni-

ri. **Ubi.** Exemplo quodcumque malo committitur ipsi displicet au-
guri: prima est hec vitiatio: quod se iudice nemo nocens absolvit. o

Et sit enim timida nequicia: id est timor annexa: vel timore
plena: **data est enim omnium condemnationem:** per timorem

sibi annexum: quo statim cruciatur et future pene indicium est. **Ubi**
alia littera habet: **Dat testimonium condemnationem.** Statim

enim condemnationem nequicia: iudicio propter conscientie dat testimo-
nium future pene. **Unde Seneca.** Scelus aliquis tutum nullus se-

curum tulit. **Et vere data est nequicia in condemnationem:** quod semper
enim presumit seque: id est anticipat futura timendo et ampliora

fungendo: **et perturbata conscientia:** timore pene et
propter reprehensionem. **Et reuera presumit seque conscientia perturba-**
ta timore: **et nihil enim est timor nisi presumptionis**

adiutorium: id est augmentum augurij futurorum malorum. **Qua-**
to enim amplius timet peccator: tanto ampliora mala augurat
futura. **Et iterum timor est:** **et proditio cogitationis**
auxiliorum: id est timor prodit et manifestat cogitationes: quibus
timens cogitat de auxilio quo sperat evadere. **Vel timor est**

proditio cogitati-
onis auxiliorum:

id est prodit quod ipse ti-
mens non cogitat de

auxilio dei: qui si cogi-
taret et speraret nec ti-

meret. **Unde Ps. In**
deo speravi non time-

bo quod faciat mihi homo.
Et dum

aliter exponuntur B. Glo.
et semper enim presu-

mit seque etc. q. d. ti-
mida nequicia: id est

timor annexus nequi-
cie conscientie: dat est

in condemnationem omnium peccatorum: vnde mentem et reprimens ti-
morem: quo tumescit contra deum peccare non timens. **et pro-**

sumit enim: id est tumescit et extollit: **et sua perturbata**
conscientia: id est crudelis et inquieta conscientia peccatoris: **Iuxta**

illud: Superbia eorum qui te oderunt ascendit semper. **Sed hec**
supbia timore annexa nequicie comprimetur. **et nihil enim**

est timor nisi presumptionis adiutorium: id est elationis medi-
camentum. **Et iterum timor ille est:** **et proditio cogitati-**

onis auxiliorum: id est proditio cogitationum de habendo auxi-
lio. **Timor enim quando magnus est in mente:** excludit cogita-

tiones auxiliorum querendorum vel sperandorum. **Vel timor est**
proditio: id est manifestatio: **et cogitationis auxiliorum:** id

est auxiliorum cogitationis: id est suspiriorum singultuum: et pallores et
terroris et huiusmodi: que sunt auxilia ad deprehendendum cogitati-

ones timide conscientie: quia in vultu hominis legitur sincera vo-
luntas. **Unde.** Est facies hominis secunda lingua sui. **Et alibi.**

Deu quod difficile
tores mali: qui sapientes sunt in docendo: sed mali in vi-

uendo. **Sicut enim magi oculos intuitum deludunt per fal-**
sam apparentiam: sic doctores et predicatorum moderni aures au-

dientium deludunt per falsam doctrinam. **Falsa enim est omnis**
doctrina: cui non subest vita bona. **Id magi sunt appositi ad**

derisum: non solum hominibus: sed et demonibus. **Unde Job.**
xij. d. dicit de behemoth: In stipulam versi sunt ei lapides

fundes: quasi stipula estimabit malleum: et deridebit vibrantem
bastaam: sub ipso erunt radij solis: et sternet sibi aurum quasi

lutum. **Et Abacuk. j. c.** Ipse de regibus triumphabit: et ty-
ranni ridiculi eius erunt: et ipse super omnem munitionem ridebit.

Et merito deridendi sunt isti magi. **Sunt enim nunc david:**
de quibus dicitur. ij. Regum. x. a. Tulit anon servos david: ra-

sitas dimidia partem barbe eorum et precipit vestes eorum
medias usque ad nates: et dimisit eos. **Barba significat forti-**

tudinem operis et sermonis: per vestes conversatio designat.
Medietas ergo barbe radij: cum bonum opus tollit: sed ser-

mo docendi concedit. **Vestes vero usque ad nates precipit:** cum
turpitudine vite revelat. **a. Et sapientie gloria corre-**

ctio cum contumelia: id est gloriatores de sapientia: cum co-
tumelia corripuntur peccatores. **Paucos enim inuenies qui**

comparant peccatoribus et affectu: sed multos audies acer-
rime corripientes. **Gilli enim qui prumitabant timo-**
res et perturbationes se expellere ab anima langu-
te: ipsi cum derisu pleni timore languebant. **Simi-**
liter est hodie. **Gilli enim qui se curam animarum prohi-**
bitent suscipere
anime sue languorem sustinent veredum: **Et tales hodie in-**
sistunt ad docendum et intercedendum. **Sed dicit Gregorius:**
Eum is qui displicet ad intercedendum mittitur: irati ani-

mus ad deteriora provocatur. **Alia non mutantur usque ad fi-**
nem capituli

† Ps. 55.

C

Al. et dat testi-

monium condemnationem

Al. et fm Glo.

Ps. 73.

Doralster

Et dum intra vñ ab intro. i. in mēte. **b** Minor est expectatio. i. spes auxilior. **c** Maiorē cōputat potentia vel audacia ei⁹ cause de qua tormentū pstat: timida em̄ conscientia maiores estimat vires aduersarij q̄ sint.

Secm̄ glo. * Deu q̄ difficile ē
Quidā. 2. me. crimē nō p̄dere vultu.
tamozp̄b

Al. audaciam
Al. scientiam

Al. t. horrendā

B

Al. non bz
tarborum

Al. tñ vñm

a nis auxilior. **Et dūm** ab intro minor est expectatio: maiorē cōputat potentia ei⁹ cause de qua tormentū pstat. **f** Illi autē q̄ impotentē venere noctem: et ab infimis et ab altissimis supuenientē eundem somnū dormientes: alii q̄n monstror exagitabant timore: aliiq̄ aīe deficiebant translatione. **Subitaneus** em̄ illis et insperatus timor supuenerat. **Deinde** si quisq̄ ex illis decidisset: custodiebat i carcere sine ferro reclusus: **Si em̄ rustic⁹** q̄s erat aut pastor aut agri laboror oparius occupatus esset: ineffugabilem sustinebat necessitatē. **Una enim** catena tenebrarū omnes erant colligati. **Sine** spūs sibilās: aut iter spissos tarbor ramos autū son⁹ suavis: aut vis aque decurrentis nimū: aut son⁹ valid⁹ p̄cipitātū petrarū: aut ludentiū

animaliū cursus iusus: aut mugientiū valida bestiarum vox: aut resonans de altissimis mōnibus echo/deficientes faciebat illos p̄ timore. **Dis em̄ orbis terrarū** limpidus illuminabat lumie: et nō impeditis opib⁹ cōtinebat. **Solis autē** illis supposita erat grauis nox: imago tenebrarū q̄ supuentura illis erat. **Ipsi ergo** sibi erant grauiores tenebre.

Capitulu. XVIII.

Antis autē tuis maxima erat lux: et hominum quidem vocem audiebant: sed figuram nō videbant. **Et quia** nō et ipsi teadem passi erant magnificabant te: et qui an̄ lesi erant: quia nōn ledebant gratias agebat tibi: et vt esset differentia te deū petebat. **Propter** quod ignis ardentē colūna ducē habuerunt ignote vię:

i. grauis obscuritas tenebrarū. **Nox dico:** imago tenebrarū q̄ supuentura illis erat. q. d. illa obscuritas tenebrarū vel mentis cecitas que erat exterius: erat similitudo et p̄lagiū futurę dānatiōis. **Ipsi sibi** erant grauiores tenebre. **Ipsi erant** sibi causa spūaliū tenebrarū: q̄ grauiores sunt q̄ corporales: q̄ ducunt ad tenebras exteriores: vbi erit fletus et stridor dentium: **Dant. xij. g.**

Antis autē tuis tē. **Expo. Ca. XVIII.** De pena et afflictione egyptiorū agit auctor: in capitulo p̄cedenti: **Nūc** quid tūc ageret israelitę: ostēdit: **Magnificabant em̄** dominū et gratias agebant de hoc q̄ nō ledebant a pena q̄ egyptios cruciabat: **Deinde** intercalant agit auctor de egyptiorū pena et iudeorū gloria. **Dicit ergo.** Ita erat egyptij: **Sanctis autē** tuis: id est israelitis: **Maxima erat lux** tam corporalis q̄ spūalis. **Et horum quidem** i. israelitarū: **Vocem audiebant** egyptij. **Sed figurā** nō videbant. **Tenebre enim** auditū nō impediebant sed vīsum. **q̄** **Et quia** nō et ipsi id est israelitę: **Eadem passi** erant magnificabant te: id est quia israelitę nō patiebant eandem plagas quas egyptij: ideo magnificabant dominū: **Et qui an̄ lesi** erant a pharaone seruitutes in luto et latere: **Quia nōn ledebantur** a plagis istis quibus egyptij ledebant: **Gratias agebant tibi** qui liberas eos. **Et vt esset differentia** inter egyptios et hebreos: te autem deum nō petebant: et ipsi plures deos colebant: te autem deum nō colebāt. **Propter qd̄** i. quia te petebant: **Agnis ardentem colūna ducem** habuerūt ignote vię quia columna ignis et nubes ducebant p̄ desertum: vbi ignis luceret eis per noctem: et nubes tēperaret estū solis p̄ diem: **vt legit̄** Exo. xij. d.

Exo. 10.

Al. tper

Al. tquia

Al. tona

ut legitur Exo. xij. d. **a** Et solem sine lesura boni ho-
spitij pstitisti. i. pstitisti eis i die solem lucentē ut sine lesio/
ne estus in nocte bonum hospitium haberent. **M**ystice
Solūna ignis in nocte: et columna nubis in die lucet: quia in/
carnatio christi et i aduersis et in pspers ptegit nos. **b** Di-

gni quidem. q. d. et
merito egyptij pgnā
tenebrarū patiebant:
quia populū iudaicū
cui lex qsi lux qdā tra-
denda erat: cecati ma-
licia detinebant: et qz
infantes hebreorū ne-
care disponebant: moy-
se liberato: postea per
ipsum multitudo ad/
uersarios necabat.

Exo. 1. c.

Exo. 1. a.

Exo. 12. d.

Exo. 14. f.

Et hoc ē: **b** Digni
quidē illi. i. egyptij
erant: supple: **a** La-
rere luce: exteriorē:
quia carebant interio-
re: et pati carcerē
tenebrarū. **Q**ui
id ē qz illi: c. **Inclu-**
sos custodiebant
sanctos filios tu-
os: israelitas: nō per-
mittētes eos abire: si-
cut mādauerat dñs p
moysen. **f** **U**er-
qz incipiebat in/
corruptū legis lu-

men: id est lex incorrupta et illuminans seculo dari: quia
ipsi iudei per miracula que videbant: iam preparabant se ad
legem accipiendā: id est ad eundem in desertū: ubi legem ac-
ceperunt. **g** **L**um cogitarent: egyptij: **b** **I**usto-
rum: id est iudeorū: occidere infantes: Exo. j. c. **i** **E**t
vno exposito filio: id est moysē. ptecto i carecto. **k** **E**t
liberato: a morte p filiā pharaonis: Exo. ij. a. **l** **I**n tra-
ductionē illorum: id est ut traduceret filios israel de egypto:
pro: **m** **M**ultitudinē filiorū abstulisti: id est pmo-
genita egyptiorū occidisti: Exo. xij. d. **n** **E**t pariter il-
los: id est egyptios: **o** **P**erdidisti in aqua valida:
id est in mari rubro: Exo. xij. g. qz moysē liberato: patres egyptios
post filios occidisti. **p** **I**lla enim nox: id est pmo-
genita egypti pculisti nō subito: qz iā reuelans hoc diu ante
abraā/isaac et iacob: dicens eis: q in manu forti educitur esset
de egypto. **U**nde **Beñ. xv. c.** Scito pnoscenti dixit dominus
ad abraam: q pegrinum futurū sit semen tuū in terra non sua:
et subicient eos seruituri: et affligēt eos quadringentis annis:
Uerū tamē gentem cui seruituri sunt ego iudicabo: et post hec
egredietur. **f** **H**oc etiā reuelauit dominus moysi et aaron: qui tūc
erāt: qualiter educitur esset eos de egypto. **U**ere ergo per-
didisti illos nō subito: **I**lla enim nox: in qua mortui sunt p-
mogeniti egyptiorū: **q** **C**ognita est ante a patribus
nostris: id est abraam/isaac et iacob: et etiam moysi et aaron.
r **E**t vere sciētes quibus iuramentis: id est firmis
pmissionib⁹: **s** **T**rediderūt: anime quiores essent:
q. d. hoc em reuelasti patrib⁹: et patres filijs: ut tantā pmissio-
nem cōsiderantes: magis essent patientes: quia ut dicit **Bie-**
gori⁹: cōsideratio pmi⁹ minuit vim flagelli. **t** **S**uscepta
ē aut a populo tuo sanitas quidē iustorū: id est debi-
ta iustis: **v** **I**n iustorum autē exterminatio. q. d. filios
israel saluasti: sed egyptios exterminasti. **U**trāq. i. iustorum
sanitas: et iniustorum exterminatio suscepta est a populo dei:
quia utrūq. factum est ad vtilitatem ipsius. **E**t vere utrūq.
propter populū tuum fecisti: **x** **S**icut enim lesisti ad/
uersarios nostros: id egyptios: **y** **S**ic et nos pro-
uocans magnificasti: id est sicut egyptios per iusticiam

exterminasti: ita populū tuum p misericordiā tuam liberaſti
et magnificasti. **E**t est similitudo hec in toto/ non parte. **I**n
acceptiōne similitudo est: sed in receptis dissimilitudo: sicut
ibi: **F**ili recepisti bona in vita tua: et lacarus similiter mala:
Luc. xv. f. **E**t qre magnificauer/ patet. **3** **A**bscōse em

et nostros: sic et nōs puocans
et magnificasti. **A**bscōse em
sacrificabāt iusti pueri bono
rū: et iusticie legē in concō-
diā disposuerūt: similis bō-
na et mala recepturos iustos
et pātrias decantātes laudes.
f **R**esonābat autem incōue-
niens inimicorū vox: et flebi-
lis audiebat planct⁹ plora-
torū infantū. **S**imili autē pe-
na seruus cum domino affli-
ctus est: et popularis homo
regi similia passus. **S**imilit
ergo omnes vno nomie mor-
tis mortuos habebāt inume-
rabiles. **N**ec enim ad sepeli-
endum viui sufficiebāt: qm
vno momēto q erat pclarior
natio illorū exterminata est.

concordiam disposuerūt: id est cōcorditer ordinauerūt:
sicut moysēs tradidit eis: ita ut i imolatione agni typici duo
testamenta cōcordant. **o** **S**imiliter bona et mala re-
cepturos iustos. q. d. vere magnificasti nos. **M**os dico iu-
stos recepturos similiter: id est equanimiter bona et mala.
e **P**atrias decantātes laudes: id est more patriarū:
vel quas patres nos docuerunt. **U**el sic construe litterā istā:
a **E**t iusticie legem in concordia disposuerunt si-
militer bona et mala recepturos iustos patrias de-
cantantes laudes. **E**t ipsi hebrei: **q** **D**isposuerunt
se recepturos iustos. i. sine murmuratiōe: **a** **S**ustice
legem in concordia: id est cōcorditer dicentes: **D**ia
quecūq. nobis pceperit deus faciemus: Exo. xix. b. **E**t ite-
rum: **D**isposuerūt se recepturos iustos similiter. i.
equanimiter: bona et mala. i. bona sine elatione: et mala sine
murmuratiōe: **E**t disposuerūt se filij: **e** **P**atrias decan-
tantes laudes: id est in pspers et aduersis similiter gra-
tias referentes: sicut fecerūt patres. **f** **R**esonabat autē
incōueniens inimicorū vox: id est dum hebrei cōcorditer
imolarent pascha: egyptij ecōtrario discorditer vlabant: et
clamabant ppter mortē primogenitorū suorū. **g** **E**t fle-
bilis audiebat planct⁹ ploratorū infantū: trāstieue. i.
planctus plorantiū infantes occisos. **U**el intrāstieue. i. plan-
ctus ppter infantes mortuos: qui plorabantur. **b** **S**imili
autē pena seruus cū dño afflictus est: et popularis
homo regi similia passus: qz pmo genita omniū tā no-
biliū q ignobiliū: tam pharaonis q seruorū eius occisa sunt.
Un Exo. xij. d. **P**ercussit dñs omne pmo genitū in terra egypti
a pmo genito pharaonis q sedebat. i. sedere debebat i solio
eius: vsq. ad pmo genitū captiue q erat in carcere. **i** **S**imi-
liter g omnes vno nomie mortis. i. vno genere mortis.
k **M**ortuos habebāt innumerabiles: qz nō erat dom⁹
in tota egypto in qua nō iaceret mortuus: ut dicit Exo. xij. e.
l **N**ec em ad sepeliendū mortuos: **m** **C**ui suffici-
ebāt: qm vno momēto q erat pclarior natio illorū
exterminata est: id est pmo genita: vel fere omnes nobiles
in submersiōne maris rubri. **U**n Exo. xv. a. **E**lecti pncipes
eius submersi sunt

sacrificabant iusti
pueri bonorum: id
est hebrei filij patriar-
chaz qui boni fuerūt:
sacrificabāt in egypto
pascha celebrando ab-
scondite: propter me/
tum pharaonis. **U**el
abscōse: dicit id est in
nocte: qz illud phase
primū fecerūt de no-
cte: id est i vespere: si-
cut legitur: Exo. xij.
Uel absconſe: dicit:
quia inclusi in domi-
bus suis comederunt
phase: ut dicit Exo. Exo. 12. c.
xij. **U**el absconſe:
dicit: quia illud sacri-
ficium absconditum
erat: id est figuratiuū.
Mostrū enim sacri-
cium in illo abscondi-
tum erat. **a** **E**t iu-
sticie legem: id est
legem iustam et custo-
dientes spūaliter iu-
stificantem: **b** **I**n

Al. tpatri
omnium

Exo. 12. c.

etis submersi sunt in mari rubro. **a** De omnib' em nō credētes. q. d. ita exterminata est p̄clarioz natio egyptiorū. Enim. i. sed: de omnib' iudicis. i. nō credētes p̄us ante hāc plagā. **b** Propter bñficia sibi collata a deo. **c** Tūc cū primū fuit exterminū p̄mogenitorū spoponderūt populū dei se eē. q. d. iudei q̄ p̄t p̄t bñficia sibi collata a deo non credebāt: nec cōuertebant ad domi nū in flagellis egypti/ orū/ plene cōuersi sūt. Rabanus ponit hanc litterā: **a** De om/ nib' em nō credē/ tes. p̄pter bñficia: tūc cū primū fuit exterminū p̄mo/ genitorū spoponderūt populū dei se eē. Et exponit de egyptiis sic: Ita exterminata est p̄clarioz natio egyptiorū. Et merito: **a** De omnib' em egyptiis: **b** Nō credē/ tes. p̄pter bñficia. i. oēs egypti nō credētes i deū/ v̄l non credentes moysi p̄pter bñficia q̄ cōtulit eis/ orādo pro eis vt plagę cessarent. **c** Tūc cū primū: id est tūc p̄mū/ cū o/

Extremū fuit p̄mogenitorū spoponderūt. i. cōfessi sunt: e Se. i. hebreos/ esse populū dei. **f** Cum em quietū ē. Quidē quo tpe p̄cussit dñs p̄mogenita egypti: z quō vno momēto: qz media nocte cū oēs dormirēt facta est strages illa infantū: z ita vno momēto exterminata ē p̄clarioz natio. **g** Cū em quietū silentiū. i. p̄cussit noctis/ qñ oēs quiescūt z filer: **g** Cōtineret omnia: z nor i suo cursu mediū iter haberet. i. media nox eēt. **k** Dipotes ser/ mo tu' dñe. i. p̄ceptū tui omnipotētis: v̄l angelus sermōis tui nūcius: **l** Exiliens de celo a regalib' sedibus/ venit durus bellator in mediā exterminij tram: id est i mediū terrę egypti exterminare: **o** Prosiliuit gla/ dius acut' . i. angelus habēs gladiū acutū: vel sermo qui ē gladius acutus: qz omnia scindit vt gladi'. Uñ l̄eb. iij. c. Uñ ē sermo dei z efficax z penetrabilior omī gladio anticipā. **p** Insimulatū imperiū portās tuū. i. nō fictū/ sed verū z durū. **q** Et stans repleuit oia morte. i. oēs do/ mos mortuis. **r** Et vsq ad celū attingebat stans in terra: Et ideo null' poterat euadere. Et est argumentū q̄ bon' angelus fuerit exterminator egypti: qd etiā videt' p̄ illud qd dicit Act. vij. c. Hūc de' p̄ncipē z redēptorē misit cū ma/ nu angeli q̄ apparuit ei i rubro: hic eduxit illos faciēs p̄digia et signa in ira egypti. Itē l̄eb. j. b. Qui facit angelos suos spūs. Ibi dicit Gregori'. Ad exterminū mittit dñs angelos suos: vt in sodomā. Itē Esa. xxxvij. g. Egressus est angelus dñi et p̄cussit in castris assyriorū centū octoginta quicq' milia. Et ita videt' qz hic z ibi fuerit exterminator bon' angel'. Eō tra/ l̄ecch. xxx. d. Dissipabo terrā z ponā in man' alienorū. Gregori'. i. demonū: Nō em boni angeli: sed mali tortores sunt. Solutio. Cōmunē dī qz mal' angelus exterminator fuit egypti: sed postea misit de' bonū angelū q̄ phiberet malo fil' cū egyptiis exterminare iudeos: Et de illo dī h' qz attingebat vsq ad celū. Et de eodem agit Act. vij. Planius videt' qz fuerit bon' angel': z qz dicit Greg'. boni angeli non sunt tor/ tores bonorū: sed sunt vltiores malorū: vt pater in sodomitis: z exercitū sennacherib. Raban' exponit hoc mystice de chri/ sto: qui est oipotēs sermo dei: Iuxta illud Joh. j. a. In p̄nci/ cipio erat verbū. i. in patre filius: q̄ et brachiū et dextera dei dicit' p̄pter diuine virtutis oipotentiā. Hic tunc p̄ angeli mi/ nisteriū iudiciū fecit in p̄mogenitis egyptiorū: qui postmodū sanctificauit p̄mogenitos hebreorū: et nunc fil' p̄ aquā baptis/ mi saluat multitudinē credentiū: z iterfecit mltitudinē hostiū spūaliū. Aliē aut' exponit de icarnatiōe chrisi fm aliā litterā q̄ dīc: **f** Cū em mediū silentiū cōtineret oia zē. Et no/ taf ibi triplex silentiū. Primū/ mediū/ z vltimū. Primū fuit añ legē. i. ignorātia lāguozis: p̄t quā silebāt a q̄redo medico. Et hoc ruptū ē p̄ legē. Uñ Ro. vij. b. Cōcupiscētia nesciebā

esse peccatū nisi lex diceret: Non cōcupiscēs et. Vēdū fuit Exo. 22. 4. sub lege. i. desp̄atio sanitatis: p̄pter quā silebāt a q̄redo me/ dico. Et hoc fuit ruptū p̄ euāgelīū. Uñ. s. xvj. b. Nō herba neqz malagma sanauit eos: s̄ tu' sermo dñe q̄ sanat oia. Vlti/ mū est sub euāgelio. i. adeptio sanitatis: p̄pter quā silebāt a q̄/ rimonia z plāctu. De quo Esa. xxx. d. In si/ Al. nō hysto/

tuus dñe exiliens de celo a regalibus sedibus venit: du/ rūs debellator in mediā ex/ terminij terrā prosiliuit gla/ di' acut' insimulatū impe/ riū portās tuū: z stans reple/ uit omnia morte: et vsq ad celū attingebat stans i terra:

qz semp silet z silebit diabol' a laude dei: sed potius bellū fa/ cit. Uñ Apoc. xij. b. Factū est p̄lū magnū in celo: michael z angeli ei' p̄liabant cū dracone. Vēdū silentiū fuit in casu adē: q̄ siluit a laude dei: qz nō est speciosa laus i ore peccato/ ris: Eccl. xv. c. Sed hoc silentiū ruptū fuit p̄ chrisū: qñ dia/ bolū debellauit: z adā ab inferno liberauit. Tertiū silentiū erit i fine seculi: qñ regnāte antichristo fere ecclia tota silebit a laudib' chrisi. Sed rumpe hoc silentiū p̄ chrisū ad iudi/ ciū venientē. Aliē. Primū silentiū fuit p̄uaricatio legi natu/ re: secundū trāsgressio legis moisaicę: tertiū p̄uaricatio legis euāgelicę. Uñ mediū silentiū iā currebat/ qñ verbū dei venit in carnē. Et bē: **f** Cū mediū silentiū cōtineret oia. i. cū nihil fieret fm legem. **h** Et nor. i. diabolus vel peccatū: **i** In suo cursu mediū iter haberet. i. discurreret vbis sine cōtradictiōe. **k** Omipotēs sermo tuus dñe. i. fi/ lius: **l** Exiliens de celo. i. exiens a patre. **m** A regali bus sedib' venit. i. a regali maiestate patris. Uñ Joh. xvi. f. Exiit a patre et veni in mundū. Vel exiliens de ce/ lo. i. saliens de sinu patris in vterū virginis. A regalibus sedibus venit i mundū. i. ab angelis: qui sūt regales sedes dei: Nō q̄ ibi esse desierit: sed cū p̄us nō esset p̄sentialis sicut ibi: tūc factus est visibilis mūdo: sicut erat p̄us solis angelis. **n** Durus bellator: quia dure. i. fortiter aereas potesta/ tes debellauit. Uñ Luc. xi. c. Cū fortis armat' ē. **p** In/ simulatū imperiū portans tuū. i. non fictū: qz spūali/ ctus discipline effugiet fictū. Vel insimulatū. i. non simu/ latū. i. nō velatū. Unde Joh. xvij. d. Ego palam locut' sum mūdo: ego semp docui in synagoga z templo quo omnes iu/ dei cōueniunt: z in occulto locutus sum nihil. Et signāter di/ cit' portans imperiū: qz ipse p̄us fecit qd docuit. Act. j. a. Egit iesus facere z docere. Esa. ix. b. Fact' ē p̄ncipat' sup humerū ei'. Unde ē qz lingule mitre dependent sup humeros pontificis: qz debet facere qd docet. **g** In mediā exter/ minij terrā. p̄siliuit gladius acutus. i. in medio mūdi natus est chrisus: ad litterā: vt dicit Ps. Opatus est salurē in medio terrę. Et dicit chris' gladius acutus: qz per ipsum pater mūdū debellauit: sepans patrē a filio: et filiā a matre. Unde Barth. x. d. Non veni pacē mittere in terrā: sed gla/ diū: veni enim separare hominē aduersus patrē suum. **q** Et stās repleuit omnia. i. hominē p̄pter quem omnia facta sunt: **s** Morte: id est a morte mortis q̄ mort' homo mū/ do vel peccato: De qua Ps. Preciosa est in cōspectu domi/ ni mors sanctorū eius. Vel quia stare pugnantū est/ sic lege: **r** Stās morte. i. pugnas moriēdo/ vt sanson: **r** Reple/ uit oia. i. hominē cui' spes p̄us erat vacua. Vel melius. **q** Stās viu' z impassibilis/ fm diuinitatē: **r** Repleuit oia. i. celū de liberatis a limbo: et mūdū de saluar' in baptismo. Unde l̄ere. xxiij. c. Nūquid celū et terrā ego impleo dicit domin'. **s** Morte: id est merito z virtute mort' suę qua mortuus est fm humanitatē. Unde Ps. Dixit vt disper/ deret illos: si nō moyses electus eius stetit in cōfractiōe in cōspectu ei'. Stetit vt de' cōfract' vt homo. **t** Et vsq ad celū attingebat stans i terra. i. stans i tra vt homo: erat in celo

Al. tmediū

Al. tōtinent

Ps. 103.

Mystice de chriso

Triplex silentiū

erat in celo vt de. Tūc Esa. lxxv. a. Hec dicit dñs: Celi sedes mea: et terra scabellū pedū meorū. Sequit: a. **Tunc cōtinuo** post mortē p̄mogenitorū: b. **Alius somniorū** ma-
loz. i. horribilū: c. **Turbauerūt illos**: id est egyptios: vt nec vigilātibz nec dormientibz requies daretur eis: qui

pter scelera sua pas-
suri erant tormenta p-
petua. d. **Et timo-
res supuenerūt in-
sperati**. i. improvisi
et inde grauiorē: qz
lacula p̄uila minus le-
dunt. e. **Et alii ali-
bi**. p̄iectus semui-
uus. i. vnus hic et ali-
alibi. f. **Propter**
quā moriebat cau-
sam demonstrabat
mortis. i. qz ita p̄iecti
et disp̄si iacebāt semui-
uiter signum dñi in
indignatiōis: vt ange-
lice p̄cussiois p̄pter
quā moriebat. g. **Vi-
siones enī q̄ illos**
turbauerūt. i. egypti-
os. h. **Hec p̄mo**
nebāt ne insci q̄
re mala p̄nebāt
perirēt: qz visiones
quas videbāt egyptij

dormiēdo p̄monitiōes erāt vt penitēdo vitarent futura ma-
la. Et in hoc misericordī agēbat cū eis. Tūc Raban? Hoc
diuine bonitatis ē q̄ peccātes castigat vt abstineant a pecca-
tis et penitentiā agant: Si aut̄ p̄nitētia dei abutunt sine excu-
satione in eternū puniēti. i. **Tetigit autē tūc rē**. Si
cur dicit raban? hic memorat philo qz post interfectionē cho-
re et dathan et abiron murmurauerūt filij israel cōtra moysen
et aaron dicētes: Vos interfecistis populū dñi: et crescēte tu-
multu fugerūt moyses et aaron i tabernaculū fēderis. Quib?
ait dñs: Discedite et ego interficiā eos. Et ceciderūt in facies
suas moyses et aaron: et dep̄cati sūt dñm p̄ p̄lo: et tulit aaron
thuribulū: et imponēs incensum orauit pro populo: et cessauit
plaga quē iam sentiebat in populū: vt legit Numeri. xvj. f.
Et hoc est: i. **Tetigit autē tunc**: nō quādo p̄mogenita
p̄cussa sunt: sed parū post. k. **Et iustos**. i. israelitas: l. **Te-
ptatio mortis**. i. plaga incendiij interficiēs illos. Vel tem-
ptatio mortis. i. murmuratio cōtra moysen et aaron: p̄pter
quā digni erāt morte. m. **Et cōmonio in heremo**. i. in
deserto: n. **Facta est multitudinis** contra moysen et
aaron: chore et dathan et abiron iam consumptis: Numeri
xvj. f. o. **Sed nō diu p̄mansit ira tua**: id est plaga ex
ira pueniens. p. **Propter as enim homo sine que-
rela deprecari p̄ populis**: id est aaron qui sine querela
dei sui et p̄imi vixit. q. **Proferens seruitutis sue**
scutū orationem: id est orationē quē p̄ scuto p̄tectionis
fuit populo: quā ex officio seruitutis sue debebat deo et popu-
lo. r. **Et incensum deprecationē allegans** resti-
tit irē et finem imposuit necessitati: id est morti quam
per se vitare nō poterāt. Et nota qz aaron nō solū orationē dñi
fecisse p̄ p̄lo: s. et deprecationē. Orationē p̄ bonis adipisce-
dis: et deprecationē p̄ malis amouendis. s. **Ostendens**
per impletionē officij sui: vel p̄ hoc qz exaudir? ē: t. **Quo-
niā tuus est famulus**: vel qz audacter misit se inter mor-
tuos et viuos opponens se incendio p̄ populo. Hoc enim ve-
rum signū est qz sit famulus dei. Unde Job. x. b. Bonus pa-
stor animā suā ponit p̄ ouibus suis. Sed quia pauci sunt
tales: ideo conquerit dominū? Ezech. xij. a. Non ascendistis
ex aduerso: neqz opposuistis murū pro domo israel. v. **U-**

cit autem turbas: id est p̄stes tribulantes populū / fu-
gnas eas: r. **Non in virtute corporis nec armatu-
ra potentie** sue: sed verbo orationis et deprecationis.
y. **Illum qui se verabat**: id est angelū qui populū occi-
debat. z. **Subiecit**: id est supauit: a. **Iuramenta pa-**

s. **suit necessitati**: ostēdēns quō
niaz tuus est famulus. Uicit
y. autem turbas: nō in virtu-
te corporis / nec armatura potē
tie: s. verbo illū qui se vera-
bat / subiecit: iuramenta pa-
rentum et testamentū cōme-
morans. Cū enī iam acer-
uatim cecidissent super al-
terutrum mortui: interstitit et
amputauit impetum: et diui-
sit illam quē ad viuos duce-
bat viā. In veste enī pode-
ris quā habebat / tōt? erat or-
bis frax: et parentū magna
lia in quatuor ordinibz lapidū
erant sculpta: et magnificētia
tua in diademate capitū illi?
o erat scripta: **His autēz cessit**

uos / ē p̄ctm: qd diuisit aarō sua oratione / quā fecit p̄ populo.
b. **In veste enim poderis**. Dixerat auctor qz aaron
inter viuos et mortuos se mittēs irā dei in populū placauit:
hoc faciens ex officio: qd significat in vestibus quibus erat
indutus: quas hic cōmemorat auctor. Quaz prima erant fe-
moralia sine brachy de bysso rectora. Secūdo habebat byssi-
nam tunicam: id est camisiā talarem strictam in brachijs et
pectore: vt esset expeditus ad offerendū. Tertio habebat cin-
gulum de quattuor coloribz p̄ciosis variatum et reticulatū.
Quarto habebat cidarim: id est mitram. Iste quattuor ve-
stes cōmunes erant omnibus sacerdotibus. Sed p̄ter has
summus sacerdos habebat quinto tunicam hiacynthinā de
quattuor coloribz p̄ciosis. Sexto sup̄humale habens fo-
ramē in pectore / habens duos lapides onychinos sup̄ hūme-
ros: in altero erant scripta sex nomina filiorū israel: in altero
alia sex. Septimo habebat rationale rotūdū i pectore: i quo
erant quattuor ordines gemmarū / ternas gemmas habētes:
in quibus erant sculpta duodecim nomia / duodecim filiorū
israel. Octauo mitram hiacynthinā: id est tiam: et sup̄ hāc
laminā aureā pendente in fronte / habentē nomen dei te-
tragramaton. His vestibus aaron medius inter viuos et mor-
tuos stetit orans p̄ populo. His enī vestibus totus orbis
significat: Et ideo illis indutus est aaron ad significandū qz
pro toto orbe habet orare. Et de his vestibus plenius dic-
tū est: Exod. xxvij. Dicit ergo. Oravit aaron p̄ populo: et
merito: b. **In veste enim poderis**: id est talaris cami-
sige lineę: t. **Quā habebat** aaron: k. **Totus erat**
orbis terrarū: id est significabat. S. quomō ē hoc verū:
quia dicit Iosephus: qui ponit mysteriū vestium: qz per po-
derim tñ terra significat: Solutio. Hic ponit pars p̄ toto:
id est poderis p̄ tota veste sacerdotis. Et dicit poderis: id est
talaris: a pos qd est pes. **Et parentum magnalia**
in quattuor ordinibus lapidum erant sculpta:
id est nomina duodecim magnorū patriarcharū filiorum ia-
cob / erāt sculpta i lapidibus singulū in singulo. m. **Et ma-
gnificētia tua**: id est ineffabile nomen tuū tetragrāma-
ton. n. **In diademate capitū illius**. i. laminā aurea
quē pendeat in fronte / erat scripta. o. **His autēz cessit**
angelus qui

Exo. 28.

angel⁹ / a. **Q**ui exterminabat / pplm: b. **E**t hec extimuit
 .i. figurata hor⁹. q. d. auctor: nō i vanū his vestio⁹ erat indu⁹
 aaron: qz his cessit mal⁹ angel⁹ q pplm occidebat: alioquin nō
 posset ppl⁹ magnitudinē ire tolerare. c. **E**rat em̄ sola tē-
 ptatio ire .i. plaga imissa: d. **S**ufficiens / ad perdēdū eos.
 Et meli⁹. Angel⁹ exti

El. třednecrēt

mult aaron sic vestitus
et cessavit percutere po-
pulum: quod fuit conuent
ens. c. Erat enim
qui exterminabat et hec exti-
mit. Erat enim sola temptatio
ire sufficiens. **Ca. XIX.**

In solā temptatio irē:
id est timor quē habet
populus de vindicā
tā dei: **S**uffici
ens ad delezione pec
catorū ipsorū.

Expo. Ca. XIX.
Impiis au-
te zc. Dixit
rat q sola tem-
pratio dei fuit fufficiens
ad deletionē peccāz fi-
lioz isrl: qz i afflictioe
sua emendati reuerfi
sunt ad dominū. Egi-
ptijs ho supuenit vin-
dicta vsq ad consum-
mationē: qz in plagis
suis nec vitā nec mo-
res coarctauerūt: sed fi-
ctis argumētis simu-
labant penitentia: et
ideo nō meruerūt in-
dulgentiā. Et hoc est:
Impiis aut. q. d.
iustis fufficit sola tem-
pratio: e Impiis
autem. i. egyptijs: f

sustinebant in egypto: **R**epleret punitio maris ru-
 br. **E**t populus quidē tuus mirabiliter. i. mira-
 culose: **T**ransiret mare rubrum. **I**lli autē. i. egypt-
 i: **N**onā mortē inuenirēt. i. submersionē. **S**ed nūq̃
 p̃us mlti s̃m̃ersi fuerūt ⁊ p̃ier̃t i aq̃s: **L**ōst̃at q̃ sic: ad minus

B

39. *incola*

C

egypto comedere consueverat: Exo. xvi. a. Utinā mortui esse/
mus p manū dñi in terra egypti qñ sedebam⁹ sup ollas car/
nū. Et reuera viderūt nouā creaturā auisū. **a** In allocu/
tione em̄ desideriorū. i. fm̄ desiderii eorū: qđ locutio est
apud deū: **b** Descēdit illis de mari. i. de trāsmarinis
prib⁹: Numeri. xi. g.

c Ortigometra. i. coturnix. S; quō di/
cit philo: Descēdit de mari ortigometra: qz in Exo. xvi. c. dicit: Ascendens coturnix opult castra. Solutio. Ascēdit coturnix vo/
lando sup castra: de scēdit: quia a deo ve/
nit: vñ de alto aere vñ pus volabāt ppe terrā duob⁹ cubitis vt capi possent: vt dicit Nu/
meri. xi. g. **d** Et ve/
rationes pctōrib⁹ supuenerūt ppter murmur & cōcupiscen/
tiā eorū. Th Numeri. xi. g. Adhuc carnes erāt in dentibus eorū: nec defecerat huiusce/
modi cib⁹: & ecce furoz dñi cōstit⁹ in popu/
lū pcessit eum plaga magna nimis: voca/
tusqz est loc⁹ ille sepul chra cūpiscenē. **e**
f Nō sine illis. Quasi merito puniuit illos
de⁹: qz peccauerūt post vssū miraculū mar⁹ rubri: qđ debuit
eos artare ad timēdū & diligēdū deū. Et b est: **e** Nō sine
illis q an̄ facta erāt argumētis p vim fluminū. i. in
mari rubro: supple supuenerūt illis veratiōes: imo post iā vl/
tis miraculis factis i mari rubro. **f** Iuste em̄ rē. Sic loqz
auctor itez de egyptijs: & sat⁹ abrupte. Cōtinuat aut̄ et qđ di/
xerat sup. i. terrā eis pduxisse muscas: & fluuiū eructasse ra/
nas. Et merito: **f** Iuste em̄ patiebāt hēc & alias pgnas:
g Scdm̄ suas nequitias. i. merito nequiciarū suarū. **h**
i Etenī detestabiliore ihospitalitatē instituerūt. i. cru/
deles hospites fuerūt: vel oīno inhospitalēs: aut em̄ nullū pe/
nit⁹ hospitio recipiebāt: aut cū recipiebāt male tractabāt. Et
hoc ē: **i** Alij qđ de egyptijs: **k** Ignotos nō recipi/
ebant aduenas. i. inhospitalēs erant. **l** Alij aut̄ bo/
nos hospites qđ recipiebāt: et q eos recipiebāt: **m** In/
fuitutē redigebāt: in luto & latere seruire cogētes. **n** Et
nō solū hēc faciebat: **o** S; & ali⁹ qđ ē erat respect⁹ il/
lorū. i. ad aliud malū erat intentio eorū: qz nō solū i hospitio li/
beter nō recipiebāt extraneos: s; nec etiā i tra ad cohabitādū:
et si aliqui recipiebāt: tristabant alij i illos. Et hoc ē: **Ali⁹**
erat respect⁹ illoz: **p** Quā inuiri recipiebāt extra/
neos: veniētes in terrā egypti ad manendū. **q** Qui aut̄
cū leticia receperūt extraneos: **r** Hos q eisde vñ
erant institutis: vel iniusticia: alia littera: seuissimis
afflixerūt dolorib⁹: hoc est illi q instituerāt vt null⁹ extra/
neus recipere: illos qui recipiebāt extraneos: affligebant se/
uissimis dolorib⁹. **s** Percussi sūt aut̄ rē. q. d. Ita facie/
bāt: s; nō impune. **t** Percussi sūt aut̄ cecitate: illi egyptij. i.
Sicut illi in forib⁹ iusti. i. lorb. **v** Cū subitaneis
coopti essent tenebris. i. subito immissis. **x** Anusqz
trāsitu ostij sui. i. introitu ostij lorb: **y** Querēbat: & nō
poterat inuenire: Gen. xix. c. **z** In se em̄ rē. Hoc totū
respicit qđ dictū est de punitione maloz: et liberatiōe bono/
rum. Et loquit auctor p similitudinē. Sicut ille qui organū

moderat / facit sonare modo hanc chordā: modo illā: & ean/
dem modo grauitat / modo acute: Ita domin⁹ pro volūtate
sua vñt elementis et ceteris creaturis ad beneficiū iustoz et
punitionē impioz. Et b est: **z** In se em̄ dñi elementa
conuertunt. i. suas vires mutant vel intermutat: **a** Sic

i organo q̄litas son⁹. i. qualitas soni:
b Immutat / pro /
luntate organicanis. **c** Et omnia / elemē
ta. s. licz sic immutant: **d** Sui sonū custo
diunt: quo ad vniuer
salē modulationē. **e** Nō
em̄ creaturā condidit
deus sibi cōtrariā: sed
sue volūtati cōsentia/
neā. **f** Ande. i. de
q̄ facto: **g** Estima/
ri ex ipso certo vi/
su: vel visu pōt: q
non ex natura rerum:
sed ex volūtate condi/
torū ita fiebat. **g** A/
grestia em̄. i. homi/
nes & aialia: **h** In/
aquatia cōuerte
bant. i. sic pisces aq/
tici i fundo maris am/
bulabant. **i** Et q/
cūqz erant natan/
tia: vt ranē. **k** In/
terra trāsibāt: In/
trabant em̄ ranē do/
mos egyptioz: sic anī
malia agrestia: Exo.

Explicit liber Sapientie.

vñ. b. **i** Ignis in aqua valebat supra suā virtutē
pplā: hoc est: ignis mixtus cū grandine de celo veniebat: nec
ignis aquā: nec aq ignē impediēbat: Exo. ix. e. **m** Et aq
extinguentis nature obliuiscēbat. i. non extinguebat
ignē: cū quo mixta cadebat: vel in transitu maris rubri oblita
est aqua maris naturā extinguentē: quo ad filios isrl: q̄ sicco
vestigio trāsierunt: Exo. xii. e. **n** Flamme cōtrario
corruptibili aialij. i. serpentū ignitorū: **o** Nō vera/
uerūt carnes coambulantū. i. corpa filioz isrl ambu/
lantū pariter p desertū. **p** Nec dissoluebant flamme
ignis: **q** Illā quē facile dissoluebat sicut glacies
bonā escā: hoc est māna. i. ignis quasi oblitus virtutis sue
non dissoluebat māna qđ facile dissoluebat ad solē: sicut gla/
cies. **r** In omnib⁹ em̄ magnificasti populū tuū
dñe: b est: & in hostiū destructione & eorū liberatiōe. **s** Et
honorasti / p eo talia faciēdo. **t** Et non desperisti in
omni tempore: licz in aliquo visus fueris desperasse. **v** Et
in omni loco assistens eis / liberans & saluans.

Explicit postilla dñi Hugonis Cardinalis sup libz sapientie

**Reuerendissimi in christo patris & dñi dñi Hu/
gonis rē. Cardinalis pmi de ordine sancti Domi/
nici in postillā sup Ecclesiasticū: Prologus.**

Ammi regis palatiū in quattuor cōsumat: hoc
est: in fundamēto & parietib⁹ / tecto & ornatu in/
teriori. Fundamētū iecit moyses: parietē vñū
pphetē: alterū erexerūt apli: tectū apposuerunt
euāgelistē: ornatū iterorē fecerūt ceteri sancti.
Igit fundamētū ē lex: parietes pphetē & eplē: tectū euange/
liū: ornat⁹ interior agiographa & apocrypha. Lex quinqz li/
bros cōtinet: Gen. Exo. Levit. Numeri. Deut. Prophe/
B 5 te octo